

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman.

Spisal

J. Spillmann D. J.

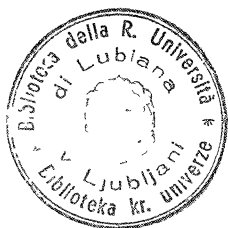
Prvi del. — Prva knjiga.

Ponatis iz „Domoljuba“.

Yuan Zichang

V Ljubljani 1908.

Založila Katoliška Bukvarna. — Tiskala Katoliška
Tiskarna.

Velikonočni praznik 1. 66. po Kr.

Prvo poglavje.

Napad.

Bližal se je velikonočni praznik 1. 66. po Kristusovem rojstvu. Po potih in cestah svete dežele so mrgolele trume potnikov, ki so hiteli v Jeruzalem. Posebno pot iz Jerihe skozi pusti pogorski kraj puščave Juda je bila napolnjena z dolgimi karavanami. Skozi njo je potovalo večina Galilejcev, pa tudi judje iz Neronije, Libanona, Damaska, Antijohije so rajše umerili svojo pot skozi Jordansko dolino, kakor skozi zaničevano Samarijo. Truma za trumo je v zadnjih dneh po ozki stezi prevalila gorski prelaz. Brez reda, v pisanih množicah so prihajali: nešteti pešpotniki, s palico v ožgani roki, gruče žensk z zakritimi obrazi, sedeče na oslih ali mulah, dolge vrste kamel in dromedarjev iz Sirije in Mezopotamije, jezdec na ponosnih konjih; potem

zopet pastirji, kmetje, rokodelci, krošnjarji in bogati kupci, ki so znali zapovedani obisk templja združiti s trgovino, potem učitelji postave in farizeji, ki so se bahali s svojo pobožnostjo, stotine in tisoči, celo preseljevanje narodov!

Zdaj, drugi dan pred praznikom, je postajala pot zopet samotnejša. Vendar so še vedno prihajale zakasnele gruče in spešile svoje korake, da bi o pravem času še dosele do svetega mesta. Zadnja gruča, ki je šele pozno zjutraj zapustila vrata mesta Jerihe in se zastonj trudila dohiteti prednje trume, je imela dve jezdni kameli (mehari) in tri tovarne živali. Na prvem hitrem mehariju je jezdil rabi Sadok iz Antijohije in njegov sin Benjamin, močan osemleten deček. Rabi je bil lep mož v najboljših letih; polna črna brada mu je obkrožala blede obličje in padala na kaftan iz fine, bogate volne. Bil je učitelj postave v najslavnejši judovski občini v Antijohiji in je obenem vodil obširno trgovino z najbogatejšimi izdelki Perzije in Hindostana. Velikansko premoženje so nosile za njim njegove tri tovarne živali. Toda dražja kakor vse tkanine in zlatnine sta mu bila sin Benjamin in hči Tamara, blaga deklica šestnajstih let v devico razcvetela. Globoko zakrita v obraz je sedela s svojo staro dojiljo Saro na drugem mehariju, ki je lahkih nog korakal poleg prvega, kamor je držala pot. Pri-

ganjač kamel, ki so ga najeli v Jerihi, je mrmrajoč stopal poleg živali.

Benjamin je ves čas izpraševal očeta o tem in onem. Ko sta prišla vrh pogorja, mu je pokazal oče v daljavi sivo gladino mrtvega morja, in deček je z veliko živahnostjo pripovedoval strašno dogodbo o Sodomi in Gomori. Bliščale so se mu oči vsled notranjega razburjenja, in rabi Sadosok je s ponosom zrl na svojega sina, ki je že v zgodnji mladosti kazal bogate darove duha in srca.

»Ali mi znaš,« je vprašal oče, »imenovati mesto, ki bi še boli kakor prokleta Sodoma, zaslužilo, da bi nanj deževalo ogenj in žveplo z neba?«

»Ha, vem, kaj misliš, oče: Rim, ki je strgal krono z Judove glave, kakor si zadnjič rekel v sinagogi. Vem pa tudi mesto, ki ne sme biti nikdar, nikdar razdejano od sovražnika, ker je mesto božje in Gospod prebiva v njegovem tempelju. Tamara, ali poznaš to mesto?«

»Kako vprašanje, Benjamin!« zakliče sestra z veselim smehom. »Ti misliš mesto Jeruzalem, čegar bliščeče strehe bomo videli še danes.« Nato pa je pristavila resno: In vendar je bil tempelj Gospodov in ž njim sveto mesto že enkrat popolnoma razdejano in opustošeno. Ali bi se ne moglo to dogoditi še enkrat?«

»Tega nas varuj Bog naših očetov!« zakliče rabi. »Takrat je Juda prelomil zavezo in služil malikom, zato ga je Bog kaznoval. Dandanes pa judovsko ljudstvo z duhovniki vred gori za čast božjo. Rimljani kajpada, ki so si prisvojili Sijon, še časte malike. Nje, in ne svoje zvesto ljudstvo, bo Bog kaznoval. Nam pa bo poslal Sinu Davidovega, ki ga pričakujemo, in ki bo žezlo Judovo dvignil nad vse narode. Molite, da pride kmalu naš Odrešenik.«

»O, vsak dan molim v ta namen!« zakliče Benjamin in prekriža roke na prsih. »V naših dneh mora priti Mesija, že je pretekkel čas, ki nam ga je napovedal prorok Danijel. O kako bom služil Odrešeniku! Da bi le bil par let starejši in bi lahko nosil meč in ščit. Kajti Odrešenik mora priti kot velik junak, ki bo pobil vojsko Rimljanov. Tudi jaz pojdem v boj, če sem prav mlad. Saj se je tudi deček David boril z Golijatom.«

»Ti misliš, da si David, in bi lahko pobil rimskega Golijata s kannom in fračo?« se zasmije sestra. »Ej, kaj bi ne bila potem jaz lahko druga Judita, ki bi odsekala rimskemu Holofernu glavo s telesa?«

»Ti, ki nimaš toliko poguma, da bi umorila golobico?« se smeje deček. »Oče, kaj pravič k temu — naša Tamara Judita!«

Tako sta ljubkovala brat in sestra in se veselo pogovarjala. Z neba je pripekalo

solnce. Kroginkrog se je namesto palm in prijaznih gajev Jordanske doline razprostiralo skalovje in pesek in ostre čeri. Samo tuintam je izza skal pogledoval samotni hrastov grm ali bodeči kaktus. Spodaj nekje je šumela tenka nit potoka skozi pesek, sicer pa je bilo vse tiho, nobenega vetra, nobenega znaka življenja v pusti puščavi.

Šele proti večeru so naši potniki pripeli do neke skale, odkoder se je videla Oljska gora.

»Kajne, oče, to je šele Oljska gora?« zakliče deček. »Ali bomo mogli videti še danes sveto mesto? Glej, solnce že zahaja, gora pa je še tako daleč.«

»Prav imaš, moj sin. To je Oljska gora in šele raz njen vrh bomo videli strehe Jeruzalema. Pa še zdaj nismo v Betaniji, in ne pri vodnjaku v dolini. Obed, Gospod ti odpusti tvojo zanikrnost — danes še ne pridemo v Jeruzalem!«

Zadnje besede so merile na priganjača kamel, ki je leno stopical poleg meharijev. Bil je močan mož z gosto brado in prežečim pogledom. Zaničljiv smeh mu je obkrožal široka usta, in predno je odgovoril, je poškilil proti grmu tamarisk, ki so onstran potoka zagrinjale vhod v stranski prelaz. Nato je rekel: »Resnico govore ustnice mojega gospoda. Težko bomo še podnevi dosegli mesto Sijon. Toda v do-

lini pri vodnjaku stoji gostilna (kan), kjer bodo živali našle hlev in gospod z družino gostoljubno streho.«

»V samotnem kanu pri vodnjaku bomo prenočili, v Jerihi pa so nam rekli, da je ves kraj nevaren vsled roparskih tolp, ki jih vodi Ben Giora! Ali bi ne mogli priti vsaj do Betanije?« zakliče rabi Sadok nejevoljno. Njegova hči pa, ki je sedela do- slej molče v sedlu, pravi po grško, misleč, da je priganjač ne razume: »Oče, ne za- upaj temu človeku! Nalašč se je med potjo obotavljal in zapravljaj dragoceni čas, da bi nas ločil od večjih karavan, ki so zda- že gotovo dosegle vrata jeruzalemska. Jezdiva midva naprej! Glej, skoraj polna luna stoji na nebu, in ko ugasne večerna zarja na onih skalnih višinah, nam bo lunin soj pokazal pot vsaj do Betanije.«

»Prav misliš, Tamara, moja modra deklica,« odvrne rabi tudi v grškem jeziku. katerega so tedaj govorili vsi omikani lju- dje. »Ob jasni luni bomo jezdili do Beta- nije, čeprav nisem istega mnenja o Obedu, kakor ti. Mož je počasen in neroden, hu- doben pa ni. Morali bi poiskati urnejšega in priročnejšega.« Nato je zapovedal pri- ganjaču v aramejskem jeziku, naj se pod- viza, kajti na vsak način je treba priti no- coj do Betanije. »Že zdavnaj bi bili tam,« tako je končal, »ko bi bil ti izpolnil svojo dolžnost. Ampak po tvoji lenobi smo pre-

pozno odšli iz Jerihe in zapravili nato med potjo najmanj dve uri.«

Obed je čisto dobro razumel, kaj sta govorila oče in hči po grško, in peklenski smeh okrog njegovih ust bi ga bil tudi izdal, ako bi ne obračal svojega obraza neprestano proti grmu tamarisk onostran potoka. Tudi zdaj, ko je z veliko pokornostjo odgovarjal rabiju, je gledal neprestano čez potok proti gozdiču.

»O gospod, ni bila krivda tvojega hlapca, da so bile živali zjutraj tako počasi otovorjene. Treba je bilo blago porazdeliti po močeh vsake živali in to me je zamudilo. Zdaj, če zapove moj gospod potovati v mesečini do Betanije ali še dalje, sem njegov poslušen hlapec. Toda »noč ni človeška prijateljica,« pravijo po pravici, in če bi se kak mehari spodtaknil in pal — o, gospod, kako bi bil žalosten tvoj hlapec, če bi se tvoj ljubi deček ali tvoja lepa hči ponesrečila!«

»Živali stopajo z gotovimi koraki,« odvrne rabi Sadok. »Tega se ne bojim. Toda kaj je s tolpmi Ben Giore, ki strahijo tukaj po okolici? Pot iz Jerihe v Jeruzalem je že zdavnaj zavoljo roparjev na slabem glasu, v zadnjem času pa so te tolpe tako narastle, da jih celo Rimljani ne morejo več strahovati. Zato so mi svetovali že v Damasku, naj počakam poslanika iz Sirije, ki jezdi na čelu vojaških čet v Je-

ruzalem. Toda ne maram hoditi v družbi paganov in njihovih surovih vojaških tolpe. Bog jih kaznuj! Tudi sem računal na to, da se ne bomo ločili od drugih popotnikov. Kaj pripovedujejo v Jerihi o Ben Gioru?»

»O Ben Gioru, o Simonu Ben Gioru? Ha, bogati Saducejci, prijatelji Rimljanov, ga proklinjajo in imenujejo navadnega poglavarja roparjev. Rimljani bi ga pribili na križ, ako bi ga le dobili v pest. Toda ljudstvo, ki sovraži tujce in bi se rado iznebilo njihovega jarma, smatra Simona Ben Gioro za junaka, podobnega Simonu Makabejcu. Res je, Ben Giora ropar, toda samo zato, da s pridobljenim imetjem more osvoboditi svoje ljudstvo; Ben Giora mori in kolje, toda samo sovražnike svojega ljudstva. Ne, Simon Ben Giora ni navaden roparski poglavar iz pogorja Moabljanov, temveč lev iz rodu Judovega. Kajti on je sin Davidov, in mnogi ga smatrajo za obljubljenega Gospoda, ki pride, da poviša svoj narod in v prah potepta njegove sovražnike.«

Z začudenjem je poslušal rabi Sadok ta govor iz ust moža, ki se mu je ponudil kot navadni poganjač kamel in čegar raztrgana obleka in surovo obnašanje se je popolnoma prilegalo njegovemu opraviilu. V tem trenutku pa se je Obed popolnoma izpremenil. Njegova močna postava se je vzravnala pokonci; njegovo oko, ki je do-

slej leno in le napol odprto gledalo v svet, se je zabliščalo v skrivnostnem ognju; z roko je zagrabil za kriv, bodalu podoben nož, ki mu je tičal za pasom. Zažvižgal je na poseben način in se vrgel kakor blisk na nič slutečega rabija. Potegnil ga je z živali, nastavil mu nož na grlo in zaklical: »Tebe je starejšinstvo naših bratov zaznamovalo kot sovražnika ljudstva — umri!«

Toda v istem trenutku, ko je Obed rabiju porinil nož v goltanec, ga je udaril nekdo zadaj na tilnik, da se je krvaveč zvrnil čez svojo žrtev. Benjamin, junaški rabijev sin, ga je udaril. Precej, ko je poganjača videl skočiti proti očetu, je sam skočil z meharija, zgrabil z obema rokama oster kamen s poti in udaril z njim po morilčevi glavi.

»Oče, oče, ali še živiš?« je klical deček in skušal potegniti omamljenega sovražnika raz težko ranjeno očetovo truplo: »Oče umira! Tamara! Tamara!, Pomagaj, oče bo izkrvavel!«

Sestra je že skočila iz sedla svojega meharija in se kričeč vrgla na ranjenca. V trenutku je strgala z glave dolgo, belo koprano, da bi ustavila kri, ki je skozi široko zijajočo rano vrela iz očetovega goltanca. Z glasnim vikom je klicala k Bogu na pomoč. Toda še predno sta se otroka zavedla, kaj se jima je zgodilo, je skočilo iz gozdliča tamarisk dvanajst divjih tovari-

šev-tolovajev, ki so v par korakih prebredli potok in se preklinjajoč vrgli na dečka in devico.

»Obed je butec; ta mladič ga je pobil na tla!« zakliče eden izmed tolovajev in zgrabi z železno pestjo dečka za roko. »Čakaj, ti mladi gad, zato se boš pokoril!« In že se je zabliskalo v luninem svetu jeklo nad glavo Benjaminovo.

Toda poveljnik tolpe je zaklical: »Sramuj se, Baraba! Kdaj je še naše maščevalno jeklo pilo otroško kri? Zveži dečka in ga vzemi s seboj v tabor! Tudi deklico bomo odpeljali s seboj. Naša vojskina denarnica bo obogatela najmanj za 10000 šekelov.*) — Kaj boš kričalo na pomoč, dekle? Saj te ne sliši drugi, kakor divji šakali. Nobenega lasu na glavi ti ne bomo izkrivili.«

S trepetom in grozo je zrla Tamara v obličje tolovaja, velikega, širokoplečega moža s trdimi, poželjivimi potezami in ga prosila: »Ako si človek, se usmili otroka, ki kleči poleg umirajočega očeta!«

Toda Benjamin je zaklical: »Ne prosi tolovaja, sestra! Naj umori mene in tebe! Prišla bova v Abrahamovo naročje in našla tam zopet očeta; njega pa in tovariše bo pahnil Bog v pekel, kjer bodo v večnem ognju prejeli svoje plačilo. Le dajte,

*) Šekel = 90 vinarjev,

odrežite meni in Tamari glavo; kajti nikoli ne pojdeva prostovoljno z vami!«

»Dobro, dečko, ti mi ugajaš!« se je zasmel načelnik tolovajev. Nato se je obrnil k tovarišem, ki so se polastili plena, in jim zapovedal: »Podvizajte se, predno nepoklicani gostje pridejo po poti! Ti, Obed, zlezi na tega meharija; na družega sedem jaz z deklico; ti, Baraba, vzemi dečka predse v sedlo. Predno priplove mesec na višek neba, moramo biti že pod samotnim hrastom. Toda stoj! Kaj slišim? Ali ni to peket kopit, prihajajoč ob potoku?«

»Ne vara te tvoje uho,« dé Baraba. »Peket kopit, z jeklenimi podkvami — veliko jih je — Rimljani!«

»Bog naših očetov jih kaznuj! Hitite! Za grmovje se moramo poskriti z našim plenom, predno dospo semkaj. Ali ne boš molčal, ti mali kričač? Še enkrat zavpij, in umorim te! Kaj, tudi ti kričiš na pomoč, hči Sadokova? Pri mojem meču! Jezdecí so slišali vajin glas in zdaj dirjajo naravnost proti nam. Okrog mene možje! Tako lahko ne izpusti Simon Ben Giora svojega plena iz rok. Dokler je kaj upanja na zmago, se ne umaknemo; Rimljani so komaj štirje ali pet, nas pa je dvajset!«

Res se je prikazala iz teme v dolini mala gruča jezdecev. Kovinski šiemi, okrogli ščiti, z železom okovani usnjati

oklepi so se bliščali v luninih žarkih. Pred njimi je dirjal na bliščečem belem konju mlad vojščak; z zlatom okrašena čelada je pričala, da je on poveljnik čete. Visoko se je vzpel na svojem belcu in zaklical: »Kaj se je zgodilo? Kdo je kričal na pomoč?«

»Potniki, ki so jih napadli roparji,« je odgovorila Tamara po grško. »Toda bodite previdni: tukaj preže na —«. Dalje deklica ni mogla govoriti. Nekdo jo je potegnil k tlom in ji zamašil usta z robcem. Ponosni deček pa je dokončal sestrično svarilo, kričeč: »Na desni stoje, za skalami!«

Jezdec je obrnil na ono stran pogled in zapovedal tovarišem, napasti tolovaje. Toda sivolas desetnik je prijezdil k častniku in rekel: »Ne smatraj mene, starega vojaka, za bojazljivca, gospod. Toda zdi se mi previdnejše, da počakamo prihoda Pomponijevih jezdecev, predno se udarimo s to tolpo. V tem prokletem pogorju so že večkrat Ben Giorovi potepuhi nabili naše čete. Niti ne vemo, kako močen je naš sovražnik!«

»Junaški vojak ne šteje rad svojih sovražnikov, Marcij. A ti imaš prav, pošlji enega moža ali pa jezdi sam po dolini navzdol in pripelji Pomponija s svojo četo! Toda, pri Jupitru! Saj ni več časa za premislek, ali naj se udarimo ali ne! Že

lete strelice in kamenje okrog naših glav. Bežali ne bomo — junaki naprej!«

Dvignil je ščit, ob katerem so se zveneč odbijale strelice in planil z nastavljeno sulico pred roparje. Za njim so skočili njegovi štirje tovariši. Stari Marcij je zadržal svojega konja in opazoval poboj. »Predrzneš!« je mrmral pri sebi. »Konji nam malo koristijo v tej kotlini. Lumpje se skrivajo za skalami. Kakor sem rekel — tu že pada eden s konja. Najboljše bo zame, da jezdim nazaj in pripeljem tovariše na pomoč.«

Že je hotel Marcij izpolniti svoj sklep, kar zapazi naenkrat, kako stotnik vzpodbode svojega belca in skoči preko skali v sredo tolovajev. Vzgleđu vodnika sta sledila še dva jezdeca. Kakor bliski so se križali po zraku visoko dvignjeni meči; trije, štirje sovražniki so padli pod težo udarcev, ravno toliko so jih pomandrili konji. Ostali so zbežali skozi razpoke v skalovju, kamor jim jezdeci niso mogli slediti. Poveljnik tolovajev je bil v par skokih pri Tamari, ki je še vedno klečala pri očetu in napol mrtva od strahu gledala izid boja. Prijel je deklico v svoje roke in stopal z lahkim bremenom proti grmu tamarisk, kjer je stal njegov arabski konj. »Enkrat na hrbtu mojega vranca,« je sikal med zobmi, »in v pest se bom smejal vsem Rimljanom.«

Na njegov žvižg je pritekla zvesta žival hrkajoč izza grma. Že jo je zgrabil za uzdo, kar ga pravočasno strese Marcij za rame; tolovaj zakolne in izpusti devico iz rok, nato se vrže kakor ranjen lev na svojega zasledovalca. Težko bi se bilo staremu vojaku rešiti iz tolovajskih pesti, ako bi mu ne bil hitro priskočil stotnik na pomoč. Težko se je posrečilo obema razorožiti roparja in ga zvezati; potem šele sta mogla skrbeti tudi za deklico, ki je ležala onemogla na peščenem obrežju potoka, kjer se je bil zadnji boj.

»Ubogi otrok!« je rekel Marcij bolj prisrčno, kakor je to navada pri vojakih, osivelih v orožju. »Zdi se mi, da jo je zlodil prebodel. Le poglej, njena obleka je vsa okrvavljena.«

»Ne, oči odpira,« je odvrnil stotnik, ki je pokleknil in z vodo omočil deklici senca. »Kakšne oči ima!« je del tiho sam pri sebi. »Tako velikih in lepih nima niti moja sestra Lucija.« Nato je pogladil z nekim svetim strahom dolge, svilnate lase devici z belega čela in ji obrnil njeno okroglo obličje tako, da jo je razsvetljevala jasna mesečina. Zopet so se odprle oči in zdelo se je, da se ji vrača zavest. Najprej je zrla začudeno, nato prestrašeno v obličje mladega vojščaka, gledala je bliščečo čelado in lesketajoče orožje in prijazne oči. Tedaj je lahko zardela in potipala

okrog sebe, kakor bi iskala kopreno, da z njo zakrije svoje obličje po orientalski šegi in navadi; čez njene bolestne ustnice se je izvil tih vzdih.

»Pogum, pogum, lepa devica!« je rekel stotnik. »V dobre roke si prišla; skrbeti hočem zate kakor za svojo sestro, ki ima tebi podobne oči. Sovražniki tvoji so zdaj uničeni.«

»Oh, in moj oče — ali je v resnici mrtev? In brat — ali so ga umorili zverinski tolovaji? Daj, da vstanem! Saj bo! Tukaj na poti poleg meharijev mora ležati oče. Oh, morebiti je še mogoča njegova rešitev! Pomagaj mi, pomagaj mi!«

Oprta na stotnikovo roko se je opotekala Tamara na kraj, kjer je ležal ranjenec v svoji krvi. Hčerkinja koprena mu je nekoliko ustavila kri, in polagoma se mu je vračala zavest. Spoznal je svojo hčer in hotel govoriti, a je spravil le nerazumljive glasove iz svojih ust in pal precej v omotico. Marcij, ki si je na svojih vojaških pohodih pridobil nekaj znanja v ranocelstvu, je preiskal rabijsko in dognal, da rana ni smrtna. Namesto v goltanec, je prodrlo bodalo v ustno votlino in morebiti v korenino jezika. Bati pa se je vendar treba prevelike izgube krvi in mrzlice.

»Preskrbeli bomo tvojemu očetu najboljša zdravila, da ga le enkrat spravimo v Jeruzalem,« potolaži stotnik Tamaro.

»Še nocoj ga bomo prenesli v Betanijo in zjutraj, če bo mogoče, v mesto.«

»In Benjamin, moj brat, kaj se je zgodilo z njim?« vpraša vzdihujoča devica.

Iskali so med mrtveci in ranjenci, pa zaman. Tudi stare dojilje niso našli nikjer. Že je hotel stotnik izreči povelje na odhod, ko se začuje iz doline glas pozavne. Spoznali so Pomponijevo trompeto in sklenili počakati njegovo četo.

»Zakasneli so se bolj, kakor sem mislil,« je rekel Marcij. »Sreča za nas, da ni bilo število roparjev večje; sicer bi prišla pomoč prepozno. Kaj hočemo storiti z ujetniki?«

»Najprej bomo dvignili ranjenca na meharija. Ti, Marcij, ga boš najrahljeje držal v svojih krepkih rokah, mi pa bomo peljali žival prav počasi in previdno. Nosilnica bi bila seveda boljša, toda kje bi jo dobili v naglici?«

»Kako skrbiš za tega juda!« je mrmral sivobradec. »Še celo za rimskega vojaka, ki slavno pade v boju, se ne briga nihče toliko. Kaj premore par čarobnih oči lepe judovske deklice! No, da mi le prepustiš kot plen poglavarjevega vranca!« Predno je mogel stotnik odgovoriti na ta predlog, pridrvi Pomponij Papilio na čelu čete jezdecev. »Srečo si imel, Lucij Flav!« zakliče oddaleč komaj leto mlajšemu častniku. Daruj boginji Fortuni, prijatelj! V

resnici, lepe so judovske deklice, čeprav zaničujem ves judovski narod! In kakšnega konja drži Marcij za uzdo. Pravi arabec! Tega si bom jutri ob belem dnevu ogledal in ga kupil, magari da stane 10.000 sestercev.« *)

»To se pomeni z Marcijem in drugimi, ki so se borili z roparji ter imajo pravico do plena. Devica pa biva pod mojim varstvom,« odvrne stotnik Lucij.

Pomponij dé nato: »Čas je, da odidemo dalje. Kaj hočemo storiti z ujetniki? Ne izplača se, da bi jih vlačili s seboj. Prebodite jih na mestu! Blagor jim, ker če bi jih pripeljali v Jeruzalem, bi umrli na križu.«

Izpolnili so povelje. Hitri sunek s sulico je umoril vsakega roparja. Ko pa je Marcij nastavlil ost svojega orožja na poglavarja, ki je zvezan ležal na tleh, tedaj zakliče tolovaj: »Stoj, stoj! Tvoja škoda! Ako me živega ujameš, ti je zagotovljeno visoko plačilo. Pravijo, da 20.000 sestercev velja moja glava.«

»Torej si ti zloglasni Simon Ben Giora?« zakliče Pomponij. »Toda ne, ni mogoče — tak bojazljivec ne more biti mož, ki je več kakor enkrat pobil naše kohorte. Obrnite ga v stran, da razsvetli mesečina njegov obraz. Resnično, on je! Brazda v licu in vsi znaki se vjemajo. Tovariši,

*) Rimski denar, vreden okrog 18 vinarjev.

20.000 sestercev je naših! Pazite dobro, da nam ne uidejo; kajti le zato se nam je ta mož izdal, ker upa na beg.«

»20.000 sestrecev!« je ponovil tribun, »in najponosnejši konj in najlepša judinja! Lucij Flav, sreča te išče. Zdaj pa dalje! V eni uri moramo dospeti v Betanijo. Potem pa le jezdi navsezgodaj v mesto in sporoči deželnemu oskrbniku, da ga obišče jutri večer Cestij Gal. No, Gesij Flor se ne bo kdovekako veselil tega obiska; oskrbnik Judeje in poslanik iz Sirije sta se še vedno ljubila — kakor pes in mačka. Naprej!«

Po teh besedah se je postavil veseli, mladi tribun na čelo vojakov. Stotnik je jezdil zadaj poleg ranjenega rabija, zdaj poleg hčerke, in jima je izrekel tuintam tolažilno besedo. Toda Tamara ni niti enkrat odprla svojih ustnic v zahvalo; vendar je molila za Rimljana k Bogu svojih očetov, in njene hvaležne oči so govorile glasneje, kakor bi mogle govoriti ustnice.

Drugo poglavje.

V Betaniji.

Brez vsake druge nesreče so vojaki pred polnočjo prispeli v Betanijo. Mala, prijazna vasica je bila nabitno polna popot-

nikov, in v kanu ni bilo najti nobenega prostorčka več. Vojaki, vajeni prenočevati pod milim Bogom, se niso zmenili dosti za gorka ležišča, a konji so potrebovali krme in sveže vode. Tribun je s silo zbudil vaščane iz spanja in jim naročil, da preskrbe konjem krme in pijače, vojakom pa kozarec vina in kos kruha. Desetniki so razpostavili okrog konj vojaške straže in prižgali ogenj. Vojniki so se zavili v trde plašče in poplegli po tleh.

Kaj pa z ranjencem in njegovo hčerjo, ki potrebujeta gostoljubno hišo?

Stotnik Lucij je ob strani vasi zapazil lepo, z velikimi vrtovi obkroženo poslopje, najbrže stanovanje premožnih ljudi. Tjakaj je peljal oba meharija in tovarne živali z njihovimi bremenami. Ni bilo treba trkati dolgo. Stara žena je odprla duri, v roki oljnato svetilko, in je ščitila plamen z dlanjo, ogledujoč nepričakovane goste. »Mir z vami!« je pozdravila s prijaznim glasom.

Lucij je pričakoval vsled kaljenega nočnega miru grobe besede in nejevoljo, ne pa prijateljskega pozdrava »Mir z vami!« Kaj ga starka ni opazila, da nosi rimsko orožje? Saj je jasno svetila mesečina, da sta se ščit in šlem bliskala v njenem soju. Zato ji je rekel:

»Ti si slepa, dobra starka! Jaz sem rimski stotnik in nisem vajeen prijaznega pozdrava v tej deželi.«

»Zakaj bi ne želela,« odvrne starka, »tebi in nam vsem miru, čeprav si mož vojske? Mir je najlepši dar nebes. Toda svet tega ne razume in ni časa, da bi ti razlagala to. Izrazi mi svojo željo, ljubi gospod, in če bo nam mogoče, ti bomo ustregli.«

V slabi aramejščini je nato Lucij pripovedoval starki, kako se mu je posrečilo osvoboditi juda in njegovo hčerko iz rok roparjev. Oče je žalibog težko ranjen. Zato prosi, da bi nekoliko poskrbeli za ranjenca in njegovo hčer, ker on kot vojak ne more ukreniti nič drugega v njihovo pomoč. Pri tem je Rimljan posebno povdarjal, da je ranjenec jud, torej rojak, in bo gotovo njihovo skrb bogato poplačal, ker je premožen trgovec.

Toda starka ni pustila stotnika nobene besede več izgovoriti. Tekla je v hišo in klicala: »Evzebij! Marta! Marija! Hitro, vstanite, pridite doli! Pripravite sobo za goste! Gospod prihaja v podobi ubogega brata, ranjenca, in išče prenočišča pod našo streho.«

Nato je stopila vunkaj z vprašanjem: »Kje je ranjenec? Oh, ubožec! Samo trenotek potrpljenja! Kmalu pride moj mož in moje nečakinje. Ti, ljuba deklica, si hčerka tega ubožca? Koliko si prestala! Le

pogum, dete moje, vse bo ljubi Bog obrnil v dobro. Stopi doli z meharija — tako — v moje naročje!«

Če bi tudi Lucij znal boljše aramejsko, bi ne razumel tega izliva ljubezni nasproti tujcem. Zmajal je z glavo in rekel Marciju latinsko: »Bojim se, da smo prišli v hišo blazne ženske; kaj se to pravi: ‚Gospod v podobi ubogega brata, ranjenca?‘«

»Kaj bi se menil, stotnik!« odvrne Marcij. »Bodi ženska pametna ali blazna! Da se le iznebimo juda! Sami naj pazijo, kako se bodo razumeli.«

Medtem je živahnost zavladala v hiši. Dve deklici ste s svetilkami prišli v vežo, ljubki, prijazni devici, ki se jima je nedolžnost brala v jasnih očeh. Sočutno sta stopili k Tamari in jo pozdravili kot svojo ljubljeno sestro. Toda vse mišljenje Tamarino je bilo obrnjeno na očeta, ki ga je stotnik s krepko roko dvignil z meharija. Tamara mu je podpirala glavo in tako so ga prenesli v sobo, iz katere jim je stopil lep starček nasproti s prijaznimi, milimi očmi.

»Gospod blagoslovi vaš prihod! Mir z vami!« je pozdravil z glasom, segajočim do srca. »No, dragi prijatelj, kako se počutiš? Že vidim, govoriti ne moreš. Jezik ti je ranjen in otekel. In tukaj rana! Pogum! Okreval boš z božjo pomočjo. Utripi — nekoliko so slabotni — izgubil si mnogo

krvi; toda čas in dobra postrežba vse premaga. Zaupaj, in zlasti — nikar se ne razburjaj! V dobrih rokah si. Zahvali Boga in tega prijaznega častnika, ki ti je rešil življenje. — No, Marija, Marta, prinesita vode, ti pa. Saloma, poidi po omarico z zdravili. Rano treba dobro očistiti in obvezati vnovič.«

Deklice so stekle po zahtevane reči. Tamara pa je pokleknila poleg očeta in mu v solzah smehljajoče božala roko. Na drugi strani ležišča je klečal stotnik ter podpiral ranjenca, medtem ko mu je starček previdno preiskal zijajočo rano. Mladenič je slekel plašč in snel čelado z glave. Zviti, plavi kodri, dališi kakor jih navadno nosijo rimski vojščaki, so mu padali na odkrito, lepo čelo. Velike modre oči so sočutja polne zrle v obraz devici, ki mu je klečala nasproti, in se obračale obenem na ranjenca, ki je bil s svojim mrtvaškim obrazom obrnjen proti hčerki.

Poznalo se je rabiju na obrazu, da hoče govoriti, a ne more vsled bolečin. Na migljaj moža je prinesla Saloma voščeno tablico s črtalom. Bolnik je začrtal v vosek besedo »Benjamin« in jo pokazal hčeri. Tamaro so oblile solze. Pojasnila je očetu, da je brat s staro dovilko izginil med bojem in ju ni bilo mogoče naiti.

Velika je bila boleost, ki jo je to poročilo začrtalo v poteze rabi Sadoka.

Da bi ga potolažil, dé stotnik: »Deček ni ubit, sicer bi bili našli njegovo truplo. Ubežal je, ali pa so ga siloma odpeljali roparji, upajoč bogate odkupnine. Prosim hočem tribuna, da dá jutri zjutraj prejezditi s konjeniki pokrajino. Morebiti najdejo tvojega sina.«

Hvaležno pogleda rabi pri teh besedah stotnika. Tamara sluti, kaj bi rad oče povedal, in pravi zardela: »Oče ti želi izraziti svojo zahvalo, plemeniti gospod. Dovolj, da jaz namesto njega storim to. S tem novim dobrim delom boš venčal svojo neprecenljivo dobrotljivost, kajti, gospod, Benjamin je moj edini brat in biser očetov. Če mu pripelješ sina, mu rešiš življenje, sicer umrje od žalosti. Gotovo so roparji ugrabili Benjamina, da zanj izsilijo visoko odkupnino, kajti dobro vedo, da je moj oče bogat mož. Ubežal bi ne bil Benjamin nikoli; preveč je pogumen in preveč ljubi očeta in mene.«

Ranjenec je prikimal stavek za stavkom besedam svoje hčere. Nato je zapisal s črtalom v voščeno tablico: »Hvala, hvala! — Bogato plačilo zanj, ki mi pripelje Benjamina. Pripravljen sem plačati vsako mogočo odkupnino, magari dva do tri talente srebra.«*)

*) Talent srebra je imel vrednosti v današnjem denarju čez 5000 kron.

Medtem, ko se je stotnik čudil zapisanim besedam, je segel Sadok pod obleko in privlekel izpod nje mošnjo, iz katere je zagrabil pest zlatega denarja. Nato je pomignil Marciju, ki je stal v kotu in mirno opazoval, kar se je godilo, in mu stisnil blesteče zlatnike v roko. To je bilo nekaj, kar je razumel stari vojak; za vse drugo, kar se je godilo okrog njega, se ni zmenil. Obliznil se je in stisnil denar v žep, sladko mrmrajoč: »Ha, ha, to se mi prileže! Odkar tlačim zemljo, še nisem nosil toliko denarja. To naj mi bo plačilo za trud, s katerim bi bil skoraj zadušil juda, ko smo jezdili semkaj? Nisem rojen za bolniško postrežnico, ampak sem vojak.«

Zdaj se je obrnil proti stotniku in ga ogledoval, kakor bi hotel vprašati plemenitega Rimljana, s čim naj mu poplača usluge. Mladenič ga je razumel in smehljajoč branil: »Je že vse poplačano. Bilo mi je v veliko veselje, da sem mogel postreči tebi in tvoji hčeri.« Sadok pogleda Tamaro in zapazi, kako je devica zardela pri zadnjih besedah. Nejevoljno je nagubančil čelo in premišljal za trenotek. Nato je hitro zgrabil voščeno tablico in začel: »Vzemi polovico tovorov, ki si mi jih rešil, ali mi označi svoto, ki ti jo smem ponuditi v plačilo — srčnega miru moje hčere pa ne kali.«

Globoka rdečica je zalila mladeničeva lica. Ogorčeno je zaklical: »Kaj sem zahteval le en sesterc tvojih zakladov? Kaj sem te prosil za hčer — pa kaj se pričkam s teboj, bolnikom? Odpusti mojo nejevoljo in zdrav bodi! V dobrih rokah si. Zdaj je čas, da se vrnemo s tovarišem. Bogovi naj ti vrnejo zdravje!«

Po teh besedah si je stotnik nataknil čelado, se poklonil in odkorakal skozi vrata. Toda predno je stopil v vežo, je prišla za njim Tamara in mu položila roko na ramo. »O gospod,« je jecljala, »ne odhajaj jezen odtod! Kaj ti je napisal oče na nesrečno tablico, da ti je kri zalila obraz? Gotovo ni hotel nič hudega; on ne more razmišljati mirno; saj vidiš, v kako žalostnem položaju je!«

»Dobro!« odvrne Lucij. »Zaradi tebe mu odpuščam, da mi je podtikal grde namene.« Nato jo je prijel za roko in jo pritisnil k ustnicam, rekoč: »Zelo si podobna moji blagi sestri Lucili v daljni domovini. Samo barva las in oči je različna.«

»Srečna je, ker ima tako dobrega brata!« šepne Tamara. »Gotovo so njeni lasje in oči podobni tvojim.«

Nato je segla za tilnik in odpela dragoceno zavratnico, okrašeno z velikimi, živordečimi rubini. Zaponko je kitil krasen safir. »Vzemi to za svojo sestro,« ga je prosila, »vzemi, ne kot plačilo, temveč

kot ljub spomin na dobro delo, katero si izvršil nocoj. Ne brani se! Stvarica je moja lastnina in jo smem dati, komur hočem. Dovolj imam še takih okraskov in srečna bom, ako se bo tvoja sestra ali nevesta veselila tega darila. Vzemi, prosim te!«

»Naj mi bo drag spomin nate, blago dekle! Upam ti sporočiti v kratkem dobro vest o tvojem bratcu, ali pa ti ga pripeljem sam nazaj. Toda predno se ločim, mi povej svoje in očetovo ime.«

»Tamara se zovem,« dé zardela dekle, »Tamara, hči rabi Sadoka iz Antiohije.«

»Tamara, to je lepo ime. Ali ne pomeni isto, kakor palma? In palmova vejica je znamenje zmage! Ne bom pozabil tebe in tvojega imena. Ostani zdrava in spominjaj se mene!«

»V molitvi hočem misliti nate,« dé ginja devica in dvigne lepo oko proti zvezdnemu nebu, tiho šepetajoč: » Bog mojih očetov, blagoslovi tega tujca s svojim bogatim blagoslovom! Daj, da njegovo blago srce doseže milost in resnico, ki si jo obljubil svojemu ljudstvu!«

Ko se je Tamara vrnila k ležišču, je imel oče že obvezano rano in Evzebij ga je pregovarjal, da bi pil živce pomirujočo pijačo. »Ako se ne umiriš, ne bomo premagali mrzlice,« je dejal proseče. Toda Sadok se je branil poskusiti kapljico zdra-

vila, predno ne uredi važnih zadev s svojim gostiteljem.

Da bi ga pomiril, namigne Evzebij svoji ženi in deklicama, naj ga puste samega s Tamaro pri bolniku. Najprej vpraša Sadok — vedno na tablico pišoč — če je njegov gostitelj pravi jud. — Sin je iz rodu Efraimovega, se je glasil odgovor. Naj torej priseže pri Bogu Abrahamovemu, da bo izpolnil zvesto vse, kar mu bo naročil, kot voljo umirajočega. — Gostitelj obljubi in prosi, naj mu prizanese prisego, ker se mu zdi, da ni dovoljeno klicati Boga na pričo, razven v najskrajnejši potrebi. — Rabi vprašujoče pogleda starca, in ker njegovo častitljivo obličje kaže moža-poštenjaka, se zadovolji z golo obljubo. Nato potegne izpod obleke dve mošnji, eno napolnjeno z zlatom, drugo z dragimi kameni, katerih vrednost je cenil na 50 talentov (300 tisoč kron). Trakove obeh mošenj je dal hčeri, da jih je oblila z voskom, in vanj je bolnik vtisnil svoj pečatni prstan. Oddal je tako zaprti mošnji gostitelju z naročilom, naj jih v slučaju smrti izroči Eleazarju, sinu Ananovemu in vnuku velikega duhovnika Kajfe, obenem s Tamaro, katero je obljubil Kajfovemu vnuku. Kajti on je bil s Tamaro na poti, da jo izroči obenem z bogato doto, ki jo nosijo kamele, ženinu Eleazarju. Kar pa ima sicer še denarja in dragocenosti, blaga in hiš in po-

sestev in ostalega imetja v Antiohiji, to naj bo lastnina sina Benjamina, čegar varuh bodi tudi Eleazar. Le v slučaju, da je Benjamin res umrl, naj pripade vse imetje Tamari. Tega ni napisal s črtalom v vosek, ampak s peresom iz bičevja na papirovo polo. Spodaj se je podpisal on in Evzebij ter pritisnil pečat.

Šele ko se je to zgodilo in je še enkrat prebral oporoko, je izpil zdravilo in legel mirno na blazine. Stisnil je roko Tamari in starcu in zaspal mirno pod vplivom vspravajoče pijače.

Evzebij je tipal spečemu žilo in poki-mal zadovoljno. »Upam, da bo minila mrzlica,« je dejal Tamari. »Bolnik zdaj najbolj potrebuje miru. In tudi tebi, moje de-te, bo dobro del spanec. Pojdi z menoj, da ti Saloma pokaže spalnico. Sicer bo kmalu napočilo jutro, a bomo že temno zagrnili okna, da boš mogla spati dolgo v dan. Za očeta ne bodi v skrbeh, midva s Salomo mu bova dobro stregla. Sicer pa — pred poldnem se ne bo zbudil.«

Zamañ je prosila Tamara, da bi smela ostati pri očetu. Starec jo je prijel za roko ter jo peljal skozi vežo in po stopnjicah navzgor. Med tem jo je vprašal: »Torej si nevesta, dekle? Ali poznaš Eleazarja in njegov dom? Njegovega starega očeta Kajfa, ki je bil nekako pred tridesetimi leti veliki duhovnik, sem dobro poznal . . .«

Bolest se je brala na starčevem obrazu, ko je izrekel zadnje besede.

Tamara je to opazila in pripomnila: »Spomin na velikega duhovnika, se zdi, ni zate vesel. Njegovega vnuka, ki ga mi je oče določil kot ženina, še ne poznam, in tudi oče ga ne pozna osebno. Njegov stric, veliki duhovnik Ecehija, je bil pri nas in me je v njegovem imenu zasnubil. Oče pravi, da je Eleazar poveljnik tempeljske straže in potomec ugledne rodovine, ki se prišteva med prvake v Levijevega rodu. Ker sem tudi jaz iz Levijevega rodu in tako zahteva postava, zato me je oče njemu obljubil.«

»Res je njegova rodbina ena izmed najplemenitejših v Jeruzalemu, in hiša njegova je podobna knežjemu gradu. — Že naju čaka Saloma. Bog te blagoslovi in njegov sveti angelj čuvaj ob tvoji postelji, Tamara!«

Še se je hotela dekle zahvaljevati starcu, a Evzebij se je s prijaznim pozdravom umaknil v svojo sobo. Ko je zaprl vrata za seboj, so se začrtale na njegovem obrazu poteze žalosti in bolečin.

»Ubogo dete!« je šepetal starec sam s seboj. »Tako si lepa, tako dobra, tako čista! Ali boš res postala žena nesrečnega Kajfovega vnuka, nad čegar hišo visi prokletstvo božje? In tega Eleazarja mi je še pred kratkim slikal dijakon Nikanor kot

prvaka zelotov, ki se trudijo na vse mogoče načine, da bi naščuvali naše ljudstvo v boj proti Rimljanom. Skoro verjetno se mi zdi, da bodo dosegli, kar hočejo, in potem! Uboga Tamara, kakšni viharji te še čakajo! Naj te varuje naš Gospod Jezus Kristus vsega hudega!»

Dolgo je še molil starec z razprostrtimi rokami, predno je legel k počitku.

Tretje poglavje.

Pod samotnim hrastom.

Ko je stotnik Lucij s svojo četo napal roparje, je Baraba zgrabil malega Benjamina čez telo in zbežal z njim za grmovje. »Molči,« mu je zapovedal, »ali pa te zadržim!« Deček pa je vpil le še glasneje in se branil z rokami in nogami. »Če bi poglavar ne bil zapovedal tako strogo, da te moramo živega prinesiti v taborišče, bi ti že z nožem zamašil usta. Zdaj bo treba storiti drugače,« pravi ropar in potisne dečku kepo prsti v usta. Nato mu zveže noge in roke in ga vzame pod pazduho kakor bruno. V urnem teku hiti na vrh griča, prisluškujoč boju, ki se razvija v dolini. »Če naši zmagajo,« mrmra pri sebi, »moram hitro doli, da dobim kaj plena v

roke. Če se pa bodo naši pred vojaki spustili v beg, mi ne morejo očitati ničesar.«

Prekoračil je reber in se ozrl v dolino, z mesečino oblito. Jasno je videl lesket rimskega orožja, bojnega hrušča pa ni bilo slišati več. »Pri meču mojih očetov! Rimski volkovi so zmagali zopet! Samo tebe smo ugrabili, mali sin Sadokov. Glej — tovariši prihajajo — tvojo gospico sestro vodijo s seboj, ki jo je Ben Giora cenil na 10.000 šekelov. Hé, Abner, Jom, Zaleh, ali niste ničesar drugega zaplenili, kje je poglavar?«

»Bojim se, da so ga vjeli Rimljani, ki jih Bog kaznuj,« dé Abner s kletvico na ustnih.

»In to bo naše brate veljalo lepo vsoto denarja, ako ga ne bodo o Veliki noči hoteli videti na križu pribitega,« zaškriplje Jom z zobmi. »Kajti če je deželni oskrbnik obljubil 20.000 sestercev na njegovo glavo, potem je prepričan, da more od nas zahtevati desetkrat tako visoko odkupnino. Manj kakor za štiri talente ga ne bo izpustil. Gesij Flor je največji navihanec, kar jih nosi zemlja.«

»Ne, cesar Nero ga prekaša v hudobiji,« se nasmeje Zaleh. »Ne vem, če bo Anan hotel odkupiti Gioro za štiri talente. Tvoj oče, Baraba, se je pod Poncijem Pilatom bolj poceni rešil!«

»Da, vse judovsko ljudstvo je takrat prosilo zanj. In če bi dandanes veliki duhovniki imeli na izbero Ben Gioro in moža, kakor je bil Jezus Nazarenski, bi tudi izpustili našega poglavarja in obsodili Jezusa Nazarenskega, ki jim je očital, da so tempelj izpremenili v razbojniško jamo. — Kaj hočemo storiti zdaj? Rabi-jevega dečka sem že spravil na varno, kakor je želel naš poglavar. Vi ste pripe-
ljali s seboj njegovo hčer — ne?«

»Žalibog, ne! Staro deklo smo vjeli, ki je ravno tako pogumna, kot ti, Baraba. Zbežala je takoj, ko je Obed napal njenega gospodarja, in mi smo jo vjeli na begu. — Daj dečku kepo iz ust, saj se bo za-
dušil!«

Baraba je vzel dečku rušo iz ust in mu razvezal nože. Medtem so sklenili roparji poiskati zbirališče ob samotnem hrastu, kjer bodo ukrepali o nadaljnih korakih. Eden izmed njih pa naj — tako so sklenili — sledi Rimljane, da poizve, kam bodo skrili svoj plen in kaj se bo zgodilo z rabijem in njegovo hčerjo. Ta posel je prevzel Zaleh, učen, mlad fant, o katerem bi nihče ne slutil, da je član roparske za-
lege.

Ostali so se napotili proti samotnemu hrastu. Cele ure so hodili v mesečini po vijugastem pogorju. Okrog ledij zvezan z

vrvjo, ki jo je privezal Baraba na svoj pas, je tekel Benjamin poleg roparja. Pogoltnil je svojo bolečino in samo čakal trenutka, da bi mogel ubežati krvnikom. Toda že zdavnaj je zgrešil sled proti Jeruzalemu, kamor je hotel bežati. Zmagovala ga je že utrujenost, da je komaj mogel z roparji meriti korake. Iz globeli ga je tuptam strašilo lajanje šakalov. Poleg njega je sopihala stara dojilja Sara, ki jo je tolažil: »Sara, šakalov se ni treba bati! Ne upajo si napasti toliko ljudi. Kajpak, če bi bil sam, bi me že raztrgali. Toda misliš, da bi na mojo molitev Gospod ne poslal svojih angelov, ki bi jim zaprli žrela kakor levom v Babilonu?«

»Gotovo bi Gospod poslal svoje anjele na tvoj klic, Benjamin, kajti ti si še nedolžen v njegovih očeh. Toda z menoj — kaj se bo zgodilo z menoj v rokah teh hlapcev hudobnega duha, ki so ubili mojega gospoda?« je zdihovala starka.

»Ali res misliš, da je moj oče mrtev? Zdi se mi, da je še premikal roke in oči, ko sem ga skušal rešiti iz Obedovih rok. Najbrže ni njegova rana smrtonosna. Seveda, zdaj je on v rokah Rimljanov in se mu bo godilo še slabše kakor nama, kajti čeprav so ti tolovaji veliki grešniki, pa so vendar sinovi Abrahamovi in niso pogani. Oh, ubogi oče in dobra Tamara, da bi jima mogel pomagati!«

Luna je sijala že visoko na nebu, ko so prispeli na vrh golega gorskega hrbta. Na južnem robu je stala navpična skalna stena in na njenem vrhu je razprostiral svoje vejevje star, mogočen hrast. Ta kraj je določil Ben Giora roparjem za zbirališče. Naš Zveličar je tu v puščavi preživel svoj štiridesetdanski post in za njim je nešteto puščavnikov sledilo njegovemu vzgledu. Zdaj pa so se po teh globelih in kotlinah skrivale mnogobrojne roparske tolpe ter pustošile Palestino in obmejne dežele pod pretvezo, da se bore proti Rimljanom. »Pod samotnim hrastom« so si postavili taborišče. Odtod so se mogla videti vsa dogovorjena znamenja z ognjem ponoči, pa tudi podnevi so bili vidni oblaki dima tik do obrežja Mrtvega morja na jugu in do galilejskih gorâ na severu.

Ves upehan in truden je bil mali Benjamin, ko so prispeli pod hrast. Iz hrappa-vega, otlega debla je stopil prišlecem čuvaj nasproti in po malo besedah zgrabil dečka čez pas ter ga nesel po skalnih stopnjicah v široko podzemeljsko votlino. Položil ga je na kup sena v kotu. Stari dojilji Sari, ki je prišla za njim, pa je rekel, naj si postelje svoje ležišče, kjer hoče. Nato jima je s trdim pogledom zagrōzil: »Ako poskusita ubežati, vaju čaka smrt. Sicer se vama ne zgodi nič hudega.« In je odšel.

»Hitro še pomoliva večerno molitev,«
 dé nato deček stari dojlji, »in veš kaj,
 Sara, ako morebiti ne moreš spati — saj
 vedno govoriš, da stari ljudje težko spé —
 potem poslušaj prav pazljivo, kaj bodo ro-
 parji govorili med seboj. Morebiti boš
 zvedela, kaj ti zlobneži namerjajo z nama.
 Glej — kaj je to? Ali ne opaziš svit ognja?
 Čakaj me, splazil se bom po stopnjicah
 navzgor, da vidim , kaj nameravajo —«

»Za nobeno ceno, otrok, ne stori tega!
 Pričelo se ti bo vrteti v glavi in boš pal
 čez skalnato steno, ali pa te bodo roparji
 opazili in umorili —.«

Vse svarilo stare dojlje je bilo za-
 man. Deček je že stekel pred votlino in
 se kakor veverica plazil po stopnjicah na-
 vzgor. V senci skale čepeč je mogel pre-
 gledati ves široki gorski vrh. Svetel ogenj
 je plamenel, malo oddaljen od starega hra-
 sta. Čudil se je deček, da se je v kratkem
 času okrog kresa zbralo toliko oborože-
 nih mož, in še vedno so prihajale nove
 tolpe iz obmejnih votlin. Videl je tudi Be-
 njamin, kako so na oddaljenih gorskih vr-
 hovih, blizu in daleč, zaplamenele nove
 grmade. Ali so tudi od tam pričakovali no-
 vih roparjev? Veliko ur bi trajalo, predno
 bi mogli prispeti semkaj. Tako je mislil
 Benjamin.

Kmalu je opazil gručo treh ali štirih
 mož, ki so posedli in plegli blizu hrasta,

komaj pet korakov od njega. Slišal je natančno, kako je eden izmed njih rekel svojemu tovarišu:

»Bolj nerodno se ni mogel izvršiti ta ponesrečeni napad našega poglavarja na Sadoka in njegove otroke. Zakaj si je Ben Giora ubil v glavo, da jih mora dobiti v pest? Brez dvoma je zavohal pri njih velik zaklad.«

»Hm, kolikor mi je znano, je Sadokova hči nevesta Eleazarja, poveljnika tempeljske straže, Eleazar je poln slavohlepja in je že večkrat razžalil ponosnega našega poglavarja. Zato je Ben Giora sklenil, da mu pred nosom vjame nevesto in njeno bogato doto. Tudi je Eleazarjev oče, Anan po imenu, postal namesto Ben Giore prvak »maščevalnih bratov«. To peče našega poglavarja, in zato je —.«

»Ej, ti se motiš, hrabri brat,« odvrne tretji ropar. »Ben Giora in Anan se dobro razumeta: vrana vrani oči ne izkljuje! Gre se za to, da Anan zdaj, ko se vsak dan prične lahko v Jeruzalemu bojni ples z Rimljani, dobi bogato Sadokovo premoženje. Kaj je Eleazarju in njegovemu očetu mar deklica! Premoženje bogataševo — to ga vleče! Pomisli — 100 in še več talentov!«

»100 talentov!« se zgrozijo tovariši.

»Najmanj sto; najbrže jih je 150 ali še celo 200. Polovico tega je obljubljenega

za zvezno blagajnico, precejšen del bi pa Ben Giora spravil kajpak v svoje lastne žepe. Zato je hotel sam poskusiti to prasko. Saj pa se tudi ni zdelo nič težkega potem, ko je njegovega zaveznika Obeda sprejel rabi Sadok za poganjača. Vsled tega je Ben Giora vzel s seboj tudi samo par neumnih mladičev, ki bi ne opazili, kaj so pravzaprav vplenili. Sevé, prišli so vmes Rimljani in zmešali vse štrene. — Kaj hočete, bila je smola: našega poglavarja imajo v pasti. Eleazar je izgubil tudi doto in nevesto, kajti Rimljani ne bodo izpustili plena iz svojih volčjih krempljev.«

»Pa kaj storiti z dečkom, ki smo ga dobili v pest? Ali ni Anan zapovedal umoriti ga?«

»Mogoče, da Anan in Eleazar to želita, kajti po njegovi smrti bi Eleazarjeva nevesta postala dedinja celega očetovega imetja. Ampak Ben Giora je reč prevdārīl in premislil. Spoznal je, da mu več koristi, če pusti dečka pri življenju kot nekakega poroka. Prepovedal je zato Barabi, da bi ga umoril. Od Anana in Eleazarja zdaj lahko za dečkovo izročitev ali smrt tirjamo, da nam odkupi našega poglavarja iz rok Rimljanov. Pa to ne bo naš edini pogoj. Druge točke bomo še prevdārīli. Tudi moramo še počakati mnenja ostalih naših četovodij, katerim smo zažgali ta ogenj v znamenje, da pridejo na

posvetovanje. — Ampak — kaj se premika tu za skalo? Pst — aha, ali te imam?»

Benjamin se je izdal z neprevidnim gibljajem in takoj ga je zagrabila roparjeva pest. Potegnil je dečka k ognju, kjer so ga sprejeli tolovaji s pogledi, kakoršni bi prestrašili tudi najpogumnejšega moža.

»Poslušal si, možiček mali?« vpraša šajk Mardoh — tako je bilo roparju ime — z bliščečimi očmi. »Povej mi, kaj si razumel o našem pogovoru? Da si mi ne zlažeš! Ker če se boš lagal, ti izrežemo jezik.«

»Gospod, nikoli še nisem lagal,« dé Benjamin užaljeno. »In če mi prištevaš v greh, da sem poslušal vaše skrivne pogovore, ti povem: pravico imam vedeti, kaj nameravajo sovražniki z menoi!«

»Deček, ti si pogumen, zato si mi po volji. Zdaj povej brez ovinkov: kaj si slišal?«

»Da je Eleazar, bodoči soprog moje drage sestre, hudoben človek in v zvezi z roparji in ubijalci,« odvrne deček z resnim ogorčenjem.

»Pri bradi mojega očeta! To je jasen odgovor! Roparji in ubijalci! Usta tega dečka vas uče, da niste to, kar pravite: bojevniki za svobodo judovskega ljudstva! — In kaj misliš storiti zdaj, ko si zvedel o hudobnosti svojega bodočega svaka?«

»Ničesar, ker sem v vaših pesteh. Uboga sestra!« dé deček s solzami v očeh.

»Kaj pa, če bi nam mogel ubežati?«

»Potem bi poiskal sestro in očeta ter bi ju svaril pred tem človekom.«

»Bomo že skrbeli in pazili, da nam ne uideš. Dovolj si navihan, zato te moramo zvezati, ako nam pri svetem Bogu ne obljubiš, da ne boš poskušal ubežati?«

»Tega ne bom obljubil nikoli,« odvrne deček.

»Dobro, ti pa zvežem roke na hrbtu. Vsakdo je svoje sreče kovač,« dé šajk Mardoh in zveže dečka.

»Pa me boš res ubil,« vpraša Benjamin z zvezanimi rokami, »ako bo to zahteval Eleazar ali njegov oče? Tako rad bi še pred smrtjo videl tempelj Gospodov in njegovo sveto mesto!«

»Ta tvoja želja se ti bo še morebiti izpolnila«, ga tolaži šajk Mardoh, ki mu je ugajala dečkova pogumna odkritosrčnost.

»In če moram res umreti,« prosi Benjamin dalje, »pelji me, dobri mož, vrh Oljske gore in me ubij, ko bom gledal sveti tempelj in molil Gospoda!«

»Zdaj se še ničesar ne boj. Pri duhu mojega očeta! — poveljnik tempeljske straže nam mora plačati veliko svoto, ako želi tvojo smrt.«

Benjaminu je šinila nenadejana misel v glavo. »Veliko svoto?« zakliče ves vzradoščen. »Ali misliš, da moj oče ni pripravljen plačati zame višje svote kakor Eleazar? Pošlji mu sporočilo po naši stari dekli, in dal ti bo denaria, kolikor hočeš, kajti on me zelo ljubi.« Pri tem si je mislil: »Sara bo mogla svariti očeta in Tamaro pred zlobnim Eleazarjem.«

»Glej no,« zakliče šajk, »nisi samo pogumen, ampak tudi pameten in moder.«

»Dobra misel to!« pristavi eden izmed ostalih četovodij, ki so doslej molče poslušali pogovor med šajkom in dečkom. »Dva kupca vedno dražita drug drugemu, in videli bomo, kdo bo plačal največ.«

Tretji je temu pritrdil, rekel pa je, da je treba počakati Zaleha, ki je šel na poizvedovanje za Rimljani. Kajti mogoče je, da je rabi Sadok vsled rane umrl. Tudi mora Ananus, oče Eleazarjev, prej rešiti Ben Gioro iz rok rimskega oskrbnika.

Šajk Mardoh se je obrnil k jokajočemu dečku in ga potolažil: »Ko bi tvoj oče v resnici umrl — ne jokaj, prepričan sem, da živi —, s kom bi se potem mogli pogajati za odkupnino?«

»Z mojo sestro Tamaro.«

»Ona je pred postavo še mladoletna. Varuh bi jo moral zastopati. Kdo je njen varuh? ne veš? Prepričan sem, da bi nam zate obljubila zlate hribe. Pa to nam nič

ne koristi brez privoljenja in potrdila njenega varuha.«

»Moj oče ima pri sebi dve usnjeni mošnji, eno polno zlatnikov, drugo polno najdragocenejših kamenov. Slišal sem praviti očeta, da je en sam izmed njih celega premoženja vreden. Ako bi torej Tamara enega izmed teh kamenov, ali pa tudi vse kamene in zlatnike dala za moje življenje in to bi storila rada, — kaj bi vam moglo škodovati? Mene in Tamaro bi varuh ozmerjal, pa bi bilo vse končano.«

Z bliščečimi očmi so se spogledali vsi trije četovodje. Končno dé šajk: »Če zlato in dragulji niso prišli med tem v druge roke, in če so dragotine res toliko vredne, potem se bomo o tem že še pomenili natančno. Zdaj pa je, ti mali možiček, čas, da greš spat. Po teh besedah je Mardoh dvignil dečka na rame in ga sam nesel v votlino nazaj. Enemu izmed roparjev pa je zapovedal, naj straži jetnika. Čuvaj je sedel pred ozki vhod v votlino.

S smrtnim strahom je stara Sara pričakovala dečkove vrnitve. Zdaj ga je obsula z ljubeznivimi očitanji. Ko pa ji je deček razložil vse, kar je slišal in doživel, je dobra in bojazljiva starka komaj prišla do sape. Groza jo je stresla, ko je premislila Tamarin položaj; jeza in gnus nasproti njenemu zaročencu Eleazarju ji je razburjala

kri; in ko se je spomnila usode svojega gospodarja in smrti, ki grozi Benjaminu, je pričela stokati in vzdihovati, čez lica pa so ji lile debele solze. Končno je pristavila: »In tudi mene bodo ubili ali pa zadavili!«

»Bog varuj!« jo potolaži deček. »Kaj pa bi jim koristila tvoja smrt. Bodi mirna in poslušaj, kar ti rečem. Gotovo te bodo jutri zjutraj poslali k mojemu očetu ali Tamari, da boš povprašala po zlatnikih in dragih kamenih, katere bodo roparji zahtevali kot odkupnino zame. Le enega ne pozabi, namreč povedati očetu in Tamari, kaka hudobneža sta Eleazar in njegov oče. O, da bi mogel rešiti Tamaro iz njenih rok! V mojem imenu potolaži, pozdravi in obljubi Tamaro. Kajne, Sara, ne boš ji pozabila povedati resnice o Eleazarju?«

»Nikoli ne. Ko bi imela to zver pred seboj, bi mu izpraskala oči«

»To bi že storila, ko bi ne bila tako bojazljiva, kakor današnji večer, ko so nas napadli roparji in si bežala na vse kriplje,« se zasmije deček dobrovoljno. Sara hoče z mnogimi besedami opravičiti svojo slabost, a Benjamin jo potolaži, češ, kdo bo od starke zahteval junaštva in poguma. »Zdaj pa zaspiva mirno v varstvu Najvišjega,« sklene deček. »Ali vidiš, roparji so čuvaja postavili pred najino votlino, in v mesečini se mu blišči obleka, kakor bi stal

angel Gospodov pred vhodom. 'Svojim angelom je zapovedal zaradi tebe, da naj te varujejo na vseh tvojih potih'.«

Benjamin je med molitvijo prekrasnega 90. psalma, ki se ga je že zgodaj naučil od očeta, mirno zaspal. V sanjah se mu je zdelo, kakor bi videl ob strani angela božjega, ki je nevidno gotovo čuval poleg dečka.

Četrto poglavje.

Prepir pred tempeljskimi vrati.

Ob prvem jutranjem svitu je stotnik Lucij zopet sedel na konju. Jezdil je v spremstvu nekaterih vojakov proti gorskemu prelazu, čez katerega je peljala pot v Jeruzalem, oddaljen okoli petnajst stadijev.*) Še enkrat se je ozrl proti lepemu poslopju, kamor je pred nekaj urami peljal Sadoka in njegovo hčer. Zdaj podnevi se mu je zdela domačija še veliko lepša, kakor ponoči; posebno je obcudoval velike, skrbno negovane vrtove z lepimi utami in nasadi, kakoršnih doslej še ni videl v Palestini. Pred poslopjem je obstal in poslušal; vse je bilo še tiho.

»Seve,« je premišljal jezdec, »po taki noči ni pričakovati, da bi bilo dekle že po-

*) 15 stadijev = 3 kilometre.

konci. Naj ji sladki bog spanja še dolgo zapira oči in ji s sladkami sanjami prežene žalost zavoljo očeta in brata. Bog ve, se-li mene kaj spominja v svojih sanjah?»

Ko se je Lucij zavedel te misli, jo je skušal izbiti iz glave. »Eh, neumnost!« si je rekel in napel konju vajeti. »Lucij, kaj ti hoče hčerka tega zaničevanega ljudstva kot žena? Samo ovirala bi te na poti do vojne slave in visokih časti. Najprvo tribun, nato poslanik, potem morda, če mi bo naklonjena boginja vojske, slaven zmagovalec-triumfator! In takrat pride čas, da si poiščem med najbogatejšimi in najlepšimi Rimljankami nevesto. In vendar, ta mala judinja, tako podobna moji sestri Lucili, bi bila tudi sposobna, da vname rimskemu stotniku srce. Pazi se, Lucij!«

Tako je govoril stotnik Lucij samemu sebi. Med tem je opazil onkraj meje vrtnarja, ki je na vse zgodaj kopal gredice. Rad bi stotnik kaj natančnejšega poizvedel o teh ljudeh, ki so s tako ljubeznijo in veseljem vzprejeli ranjenca v hišo. Zato je zaklical možu:

»Hej! Tvojemu gospodarju je ime Evzebij, ali ne?«

»Tako je ime oskrbniku,« odvrne delavec, pozdravi in urno obrača lopato.

»Evzebij je torej samo oskrbnik posestva, kakoršnega še nisem videl v tej deželi. Kdo pa je gospodar?«

»Posestvo je pred tridesetimi leti bilo lastnina nekega Lazarja in njegovih dveh sester. Ko bi ne bil tujec, bi bil že slišal o čudovitem dogodku, ki se je takrat izvršil in je o njem govorila cela dežela. Ali res nisi nikdar slišal o Lazarju, ki je vstal od mrtvih potem, ko je že štiri dni ležal v grobu?«

»Svoje judovske čenče pripoveduj drugim ljudem!« zakliče stotnik s smehom na ustnih. »Nimam časa, da bi te poslušal. Tudi te nisem vprašal, čegavo je bilo to posestvo pred tridesetimi leti, ampak čigavo je zdaj.«

»Tega ti ne morem povedati, gospod. Oskrbnik me je najel in od njega dobivam plačilo. Za drugo se ne brigam.«

Po teh besedah je vrtnar zopet zgrabil lopato in pričel rahljati prst.

Stotnik je s svojimi tovariši vzpodbo del konje in prijezdil kmalu na prelaz med Oljsko goro in goro pohujšanja. Prišedši na kraj, kjer zavije pot na desno proti Kedronski dolini, je zagledal naenkrat mesto Jeruzalem pred seboj. Stotnik je obstal s svojim konjem in glasen vzklik začudenja se mu je izvil iz prsi.

Na skalnih stenah, ob prepadih doline se je dvigalo pred njim mogočno obzidje templja z visokimi stolpi. Nad njimi so se visoko v nebo vzpenjali beli, marmornati zidovi, ki so obdajali notranje dvore, vi-

soki slapi in stebri, in v zlatu bliščeče strehe svetišča. Veličastnejšega še Lucij ni videl v svojem življenju. Zlata palača, ki jo je cesar Nero tistikrat sezidal v Rimu in nekatera druga poslopja v mestu ob Tiberi so bila morebiti lepša, akropola v Atenah s svojimi grškimi templji je bila izdelana morebiti bolj umetniško, a po svojem veličastvu je ta čudoviti judovski tempelj z mogočnimi marmornatimi stenami in zlatimi strehami presegal vse stavbine sveta. In zdaj, ko je vzšlo solnce nad Oljsko goro — kako se je vse lesketalo in žarelo, da zaslepljeno oko ni moglo gledati blišča!

»To je v resnici vredno stanovanje božje!« zakliče stotnik navdušeno.

»Naj bo,« odvrne stari Marcij. »Ampak, ali ni smešno, da ne puste judje nobenega kipa postaviti sem notri? Ne Jupitra, ne Junone, ne Marsa, ne kakega drugega našega boga. Prav nikjer ne trpe judje božje podobe, tudi zunaj v mestu ne. Še celo nad cesarjevo podobo se pohujšujejo. To je poniževalno za nas! Tudi je sramota, da noben Rimljan ne sme prestopiti praga v tempelj; da, še celo do preddvora judovskih babnic nas ne puste. Naš slavni vojskovodja Pompej je vendar storil to, ko si je osvojil mesto in tempelj. Od njega smo zvedeli, da prav nikjer v tempelju nimajo podobe božje. Čemu pa ti judovski tepci

darujejo svoje bike in jagnjeta, ako nimajo nobenega božjega kipa?»

»Ti tega ne razumeš, Marcij. Judje pojmujejo svojega Boga kot duhovno in nevidno bitje, in ga zato ne upodabljajo. Kajpak težko je razumeti, kaj naj si mislimo pod čisto duhovnim bitjem. Naši bogovi so že bolj ljudem podobni in razumljivi, ter se hranijo z jedjo in pijačo, z nektarjem in ambrozijo. Pa kaj modrujem s teboj! Povej mi rajši, ali je to grad Antonija, ki se tam ob oglu templja s svojimi zidovi in stolpi dviga kvišku?»

»Antonija, da! Tako močne trdnjave ni na celem svetu. Hvala bogovom, da je že v naših rokah, kajti če bi si jo morali šele osvojiti, bi si marsikak rimski junak ob njej razbil glavo. Pa ne rečem, da bi je ne mogel osvojiti. Rimskim vojakom je namreč vse mogoče.«

»In tisti trije krasni stolpi tam zadaj, onstran mestnega obzidja?»

»To je stari kraljevi grad. Tjakaj moramo priti, ker v njem stanuje sedanji deželni oskrbnik Gesij Flor. To se boš čudil nad mogočnimi kamni, debelimi zidovi in njihovo višino! Nobena moč jih ne razdere.«

»Zidovi so, kolikor je mogoče videti od tukaj, popolnoma nepristopni in jih ni mogoče napasti.«

»Taki so proti vzhodu, jugu in zapadu. Samo na severni strani bi se dalo z oblegalnimi stroji priti do obzidja, ampak z največjimi težavami. Bogovi naj nas varujejo, da bi poskušali kdaj kaj takega. Več hrabrih vojakov bi palo, kakor v najbolj krvavi bitki.«

»Ti govoriš, kakor bi že judovska vojska bila pred vrati.«

»O tem smo vojaki popolnoma prepričani. Gesij Flor vzbuja vojsko in draži jude na vse mogoče načine k upor. Prav ima! Vojske je treba, sicer ne bo nikoli miru na jutrovem. Uničiti je treba njihovo mesto in oropati njihov tempelj. Ha, kakšen plen bomo dobili! V tempeljski zakladnici leže neizrečeno veliki kupi zlata. In potem — koliko je zlatih in srebrnih posod, različnih vrčev, svečnikov in drugih dragocenosti v svetišču. Mislim, da nas bo poveljnik Cestij pustil tu v Jeruzalemu, kjer bomo dušili upore, in se nazadnje polastili bogatega plena.«

Med tem pogovorom so jezdec prišli v Kedronsko dolino in se pomikali proti mestnemu obzidju. Strma pot jih je vodila k »zlatim vratom«, ki so bile zaradi praznika na stežaj odprte. Reka popotnikov se je valila proti njim; kajti v dolini in po rebrih Oljske gore je prenočilo v taboriščih na tisoče velikonočnih potnikov, ki niso več mogli najti prostora v mestu,

in zdaj jih je svečani glas raz tempeljsko streho klical k jutranji molitvi.

Stotnik je hotel s konjem zaviti po poti, ki je peljala do templja; pa Marcij ga je poučil, da bi ga na kosce raztrgalo ljudstvo, ko bi se drznil s konjem stopiti le v predvor pred templjem. Zato je oddal konje vojakom, da so jih peljali okrog tempelja, in je peš z Marcijem korakal po rebri proti svetišču.

Že med potjo je stotnik opazil, da ga ljudstvo ogleduje z očitnim sovraštvom. Slišal je za seboj besede, ki jih sicer ni razumel, a je čutil, da ne pomenijo nič drugega. Ko sta prispela z Marcijem do tempeljskih vrat, ju je straža zadržala z glasnim krikom.

»Kako se drzneta oborožena stopiti na sveti prostor?« je zakričal surovo mlad častnik, in straža je nastavila sulice.

Desetnik Marcij je pozabil, da je vhod v tempelj prepovedan ne samo jezdecem, ampak vsakemu oboroženemu Rimljanu. Lucij bi bil pripravljen vrniti se; ampak surovi nastop judovskega častnika je žalil njegov rimski ponos, in ni hotel oditi brez zadoščanja, ki ga je zahtevala po njegovem mnenju čast orožja. Postavil je sulico predse in rekel s samozavestnim glasom:

»Stotnik v rimski vojski ni vaje, da bi kdo kričal nad njim kakor nad oslovskim priganjačem. Zahtevam opravičevalne be-

sede, potem se vrnem. Sicer se boš moral zaradi razžaljenja rimskega stotnika zagovarjati pred oblastnikom.«

Še med besedami Lucijevimi je prišlo na klic straže več oboroženih mož, in za njimi se je strnila na tisoče broječa množica. Tudi za hrbtom obeh Rimljanov se je zbralo nešteto ljudi s pretečimi obrazi.

»V slepo past sva se vjela,« zamrmra Marcij. »Toda preko teh glav hočem naše tovariše v gradu Antoniji poklicati na pomoč.«

»To ti prepovem. Nastalo bi nepotrebno klanje, in predno bi prišli tovariši na pomoč, bi naju že razsekali na drobno. — Glej, poveljnik tempeljske straže prihaja; ta naju bo rešil iz zagate.«

V resnici je rinil Eleazar, Kajfov vnuk, na čelu novih oborožencev proti širokim vratom. Bil je mlad mož, toda skoraj za pol glave višji, čeprav je že Lucij precej presegal navadno mero. Krasilo ga je lepo, v zlatu žareče orožje in bliščeča čelada. Iz temnih oči se mu je iskril ponos in sovražstvo nad rimskim častnikom. Lucij je ob prvem pogledu čutil, da se mu je poveljnik tempeljske straže približal kot sovražnik.

»Haha, kaj se pa godi tu pri zlatih vratih? Neobrezana rimska psa si vendar ne bosta drznila stopiti oborožena na sveti tempeljski prostor?«

Bila je sreča, da stotnik ni razumel v aramejskem jeziku izrečene psovke. Hladno in uljudno je odgovoril po grško:

»Nastalo je nesporazumljenje. Ni mi bilo še znano, da cesarski vojak ne sme oborožen v preddvor tega veličastnega tempelja. Pripravljen sem vrniti se ali ti na častno besedo položiti meč v roko, dokler v tvojem spremstvu ne prekoračim tempeljskega dvora. Zahtevam pa iz ust mladega častnika, ki je tako surovo kričal nad menoj, besedo opravičenja. Sicer se bom pritožil pred rimsko oblastjo.«

Z zasmehom odvrne Eleazar na to besede:

»Poslušajte tega ponosnega Rimljana! Naj le gre in toži tudi mene, magari pred samim cesarjem. Ampak zdaj mi izroči svoj meč, in sicer brez vsakega pogoja! Tiral te bom pred sodbo, ker si predrzno motil tempeljski mir.«

Stotnik je bil ogorčen.

»Rajše se borim do smrti, kakor bi izročil svoje orožje in se dal vjeti. Potegni meč in se bojuj z menoj samim, ako nisi strahopetnež.«

Po teh besedah je stotnik vrgel plašč na levo roko in se postavil proti svojemu sovražniku z bliščečimi očmi in s kratkim rimskim mečem v desnici. Za trenotek je Eleazar premišljal, bi li vzprejel dvoboj;

nato je potisnil meč v nožnico in zapovedal straži, naj s silo prime oba Rimljana.

V tistem trenutku se je pričela razgibati množica. Tempeljski služabniki so klicali: »Stoj! Stoj! Dajte prostora velikim duhovnikom!« Od tempelja sta hitela Simon in Ecehija in drugi mirnejši dostojanstveniki, ki so zvedeli o prepiru, da bi posredovali. Ves divji vsled tega vmešavanja zapove Eleazar stražnikom, naj hitro izvrše njegovo povelje in zvežejo Rimljane. Toda straža je nepremično gledala častita starčka, ki sta bila nekdanj velika duhovnika in sta zdaj v duhovniških oblačilih stopila med Lucija in Eleazarja, zapovedujoč mir in spravo.

»Kaj se je zgodilo?« vpraša Ecehija svojega nečaka.

»Svojo službo opravljam in varujem svetost tempelja proti paganom —«

»Ali ne moreš držati jezika za zobmi, ti vročekrvni zalétel! Sveto mesto in tempelj Gospodov boš s svojo neizmerno jezo pahnil v pogubljenje. Na tem mladeniču ni videti, da bi bil hotel kaliti tempeljski mir. Zopet si, kakor vedno, najbrže nalašč napravil prepir, da bi še bolj podkuril sovraštvo, ki tli med našim ubogim narodom in mogočnim Rimom od dne do dne bolj. Bojim se, da nas bo uničilo to sovraštvo.«

Večina okoli stoječih je pritrjevala nekdanjemu velikemu duhovniku, čegar ča-

stita postava in sveta oblačila so množici narekovala spoštovanje. »Duhovnik božji je resnico govoril,« je klical nekdo iz ljudstva. »Poveljnika straže je premotila njegova prevelika gorečnost.« Ecehija je še enkrat zaslišal vso zadevo in nazadnje izrekel sodbo, da sta Rimljana brez krivde. Ljudstvo mu je pritrjevalo.

Eleazar je škripajoč z zobmi požrl svojo jezo. Še celo opravičil se je stotniku, a ga pogledal obenem z očmi, ki so se bliščale kakor ostrina meča.

Stotnik Lucij pa se je srčno zahvalil staremu duhovniku in njegovemu spremnjevalcu, ki sta mu rešila življenje in obenem odvrnila veliko nesrečo od judovskega ljudstva. Zadovoljno je izročil orožje Ecehiji s prošnjo, naj njega in tovariša spremiio čez tempeljski prostor proti zgornjemu delu mesta.

Simon, Ecehija in spremstvo ju je vzprejelo v sredo in vodilo skozi Salomonovo dvorano na vzhodu proti »kraljevi dvorani« na jugu. Bila je dolga pot. Stotnik se je čudil velikanskim zidovjem in tisočem čudovito lepih stebrov, ki so nosili dvorane. V bližiu pa se je bliščal snežnobeli marmor svetišča, v katerega so skozi mnogoštevilna vrata vrvele neštete množice ljudstva. Čudovita stavba!

Toda stotniku se po dogodku, ki ga je ravnokar doživel, ni mnogo ljubilo ob-

čudovati lepoto tempelja. Molče je stopal sredi duhovnikov do konca »kraljeve dvorane«. Tam mu je Ecehija vrnil orožje. S kratkimi besedami se je stotnik zahvalil častitemu starčku in njegovim spremljevalcem. Nato je z Marcijem odkorakal čez most, kjer so ga že dolgo časa pričakovali vojaki na konjih.

Peto poglavje.

V palači Berenike.

»Pri Bakhu!« je zaklical Marcij, sedeč na hrbtu svojega konja, »dobro se je izteklo. Pred četrto ure bi počenega asa *) ne bil dal za najino življenje. Zapomnil si bom dobro tega dolgega poveljnika tempeljske straže!« In v vročih besedah je pripovedoval Marcij dogodek, ki sta ga ravnokar doživela s stotnikom Lucijem.

Lucij se je ozrl nazaj na tempeljski hrib. Iz spodnjega mesta je bilo izpeljanih več stopnic do templja. Po stopnicah so valovi romarjev hiteli v svetišče, odeti v belo praznično obleko in pobožno psalme pevajoči. Raz tempeljske strehe so zopet zabučali glasovi trompet, in ko so se razlegli po mestu, je iz predvorov svetišča

*) „As“ se imenuje najmanjši rimski novc, vreden okrog pet vinarjev.

zadonela iz tisoč grl pesem, ki so jo spremljale harfe in cimbele. Duhovniki so peli, in ljudstvo jim je odpevalo. Lucij ni mogel razumeti besed, a čutil je, da morajo pomeniti nekaj svetega in veličastnega, kar mu je segalo globoko v dušo.

»Mi Rimljani,« je rekel pri sebi, »bi se od judov lahko mnogo naučili, kako je treba spodobno častiti bogove.«

Nato je zavil proti kraljevi palači, ki je stala na severovzhodni strani gore Sijon. Moral je prejezditi skoraj vse gorenje mesto, in med potjo mu je Marcij razkazoval važnejša poslopja. Takoj na desni sta zadela na palačo kralja Agripe in Makabejcev, ki jih je uničil Herod. Zraven se je raztezal velik Ksistov trg. »Tukaj,« razklada Marcij, »imajo Judje svoje igre in ljudske shode. Kaj bodo te judovske igrače v primeri z bojnimi igrami v rimskem cirkusu! Tudi te palače so le ubožne kočice, če bi jih postavili poleg zgradb našega božanskega cesarja Nerona. Vendar se nahaja v njih marsikak zaklad, ki bi bil dober, da bi ga zaplenili rimski konjeniki. Veliko zlata in srebra bi našli. Saj so ti Herodijanci tako bogati, da so nekoč našemu cesarju podarili 100 talentov. Ali ni sramota, da pustimo tem barbarom toliko bogastva?«

Zdaj sta jezdila skozi ozke, strme in nerodne ulice, med temnimi, nizkimi hi-

šami, z ravnimi strehami. Le težavno se je mogla velika množica ljudi, ki se je gnetla po ulicah, ogibati jezdecema. Lucij in Marcij sta preslišala marsikako nejevoljno besedo. Komaj tuintam se jekako omreženo okno odpiralo na ulico, in namesto vrat je povsod le mala odprtina gledala v prosti svet. Lucij, ki je šele pred kratkim prišel v Antijohijo in ni poznal načina, po katerem vzhodni narodi zidajo hiše, je del, zaničljivo zmajaje z rameni: »Kako beruško je to gnezdo — glavno mesto bogatih Judov! Saj to niso hiše, ampak ječe!«

»Hiše so, gospod, in še prelepe za to razbojniško ljudstvo. Okna imajo obrnjena na zadnjo stran, dvorišče in vrt. V sobah je nakopičenega več bogastva, kakor bi mogli sklepati po teh zidovih, obrnjenih na ulico. Sicer pa, glej, tu stoji hiša, ki bi bila kras tudi našemu mestu. Prijetno in čedno, kaj ne? Ti lepi stebri so bili klešani v Aleksandriji in so stali ogromno denarja. Tu stanuje Berenika, sestra kralja Agripe, kraljica Cilicije. Ušla je svojemu možu, in sedaj stega svoje roke po novi, višji kroni. Ko bi le naš poslanik Gal imel več upanja, postati cesar, pa bi postala ona njegova krasna Galina,« se je zasmeljal Marcij.

Lucij se je že nekoč srečal z lepo, duhovito in častihlepno kneginjo in ji je bil

celo z drugimi častniki vred predstavljen. Pozneje ni več mislil nanjo.

Zdaj pa se je spomnil Lucij lepe kraljice in je pogledal v okna njene čarobne palče. Ob oknu je zagledal gospo, ki je ravnokar razmaknila svilnato zaveso, da bi zrla za jezdec. Gotovo je slišala peket kopit, in spoznala, da rimski konjeniki jezdi po ulici. »To je Berenika,« je dél stotnik in pozdravil knjeginjo po omiki in oliki. Zdelo se mu je, da je odzdravila prijaznejše, kakor odzdravlja kraljica pri prostemu častniku. In hotel je jezdit i dalje. Pa Marcij je zaklical za njim, da ga vabi Berenika k sebi. Lucij premišlja, bi se li odzval povabilu; a kmalu pride eden izmed čuvajev z uljudno prošnio, naj stotnik, ako mu službeni čas dopušča, poseti in razveseli s svojim kratkim obiskom kraljico Cilicije. Lucij odda nato svojega belca bližnjemu vojaku in odide.

Stopil je v čarobno, v kraljevem sijaju in krasu bliščečo sobano. Niti v najplemenitejših rimskih palačah ni videl Lucij tolikega razkošja. Kakor zrcalo gladki tlak je bil pokrit s težkimi preprogami. Ob stenah so se razprostirale široke, s svilo prevlečene blazine, in raz bogati strop je visel trirogljati svečnik iz čistega zlata. Kraljevska soba!

Predno se je Lucij načudil tej krasoti, se razmakne bogata zavesa pri vratih in

Berenika stopi predenj. Ni se stotnik spomnil, da bi bil videl kdaj lepšo žensko. Zadovoljno se je nasmehnila knjeginja, in čez češnjeve ustnice so ji zabliščali lepi zobje. Črnih, valovitih las še ni spletla v kito, ampak jih je le zapela z zlato zaponko. Z dlanjo je vrgla še nekaj razmršenih las nazaj na vrat, prijala z desnico svoj morskozeleni hiton (obleka rimskih žen) in po šegi in navadi Rimljanov legla na blazino. Luciju je pomignila prijazno, naj sede na nizek, slonokoščeni stol.

Lucij pa se je poklonil in ni vzprejel ponudbe. »Veličastna kraljica!« je rekel, »dovoli, da stoje poslušam tvoje zapovedi. Ravnokar prihajam iz Antijohije in prinašam deželnemu oskrbniku neko poročilo.«

»Od poslanika Cestija Gala prihajaš, plemeniti stotnik? Saj sem si že mislila, da je kaj takega, ko sem te videla jezdit po ulici. Slišala sem govoriti, da pride poslanik Cestij Gal k praznikom semkaj v Jeruzalem.«

»Da, deželnemu oskrbniku moram nočoj sporočiti njegov приход.«

»Potem te nočem zadrževati predolgo. Zelo vesela sem, da pride plemeniti Gal. Upam, da bo on varoval moj ljubi judovski narod pred krivicami, ki mu jih prizadeva deželni oskrbnik. Tudi tvojega prihoda se veselim, lepi stotnik. Mislim, da sem te že videla nekoč. Ne? V Ce-

zareji? Torej se nisem zmotila! Prosila bom poslanika Gala, da te pusti tu v Jeruzalemu, in potem te bom iskreno prosila, da me pogostokrat obiščeš. Brala bom s teboj najnovejše rimske pesmi, ki sem si jih naročila iz Rima. Prav ljubko mi doni tvoj glas, stotnik. Rada bi se še bolj natančno naučila latinskega jezika.

Začetkom je Berenika govorila v čisti grščini, zadnji stavek pa je izrekla pravilno latinsko. Nato je obstala in obrnila temno oko vprašujoče na stotnika. Pričakovala je, da ji bo on odgovoril z navaženim dobrikanjem. Lucij pa se je hladno zahvalil za izkazano dobrohotnost in zapanje kraljice.

Mrzlo vedenje mladeničevo je še bolj vzpodbodlo samoljubno ženo. »Dobro,« je rekla z očarljivim smehljajem, »prosila bom Cestija Gala, da te pusti v Jeruzalemu. Zdaj te ne smem več zadrževati. Kako lepo doneče ti teče grški jezik! Tako lepo in čisto po grško še nisem slišala govoriti Rimljana.«

»Moja mati je Grkinja.«

»Toda tvoj oče je Rimljan?«

»Bil je rimski senator; jaz sem potomec starega viteškega rodu.«

»Združuje se v tebi rimska moč in grška omikanost. Toda, prišlo mi je na misel — nisi mi še povedal svojega imena, ali če si mi ga že kdaj povedal, sem ga

pozabila. Za koga moram torej prositi pri poslaniku Cestiju Galu.«

»Lucij Flav je moje ime, kneginja.«

»Flav — Flavij? Kajne, sorodnik vojskovodje Vespaziana?« vpraša Berenika napeto poslušajoč.

»Ne, kneginja, tako slavnega imena nimam.«

»Še ne. Toda prav nič se ne bom čudila, ako si boš v par letih pripel okrog plavih las lavorjev venec zmage. Da bi le ne bila to zmaga nad mojimi rojaki, nad Judi!«

Po teh besedah je podala Berenika stotniku roko, bliščečo v dragih biserih, in ga odslovila z dobrohotnim pogledom. —

Zgrnila se je zavesa za Lucijem in kneginji so se izpremenile poteze na obrazu. »Flav? Zdi se mi, da je na podobi, ki mi jo je pokazala egintovska čarovnica, stalo ime Flavij,« je rekla zamišljeno. »Mala razlika v imenu — é, to je morebiti pomota; postava, ki mi jo je kazala, in ki mi je ponujala cesarsko krono, je čisto njegova. Ravnoisti lepi plavi lasje, kakoršne tako redkokdaj najdeš med Rimljani! Oči se ne spominjam natančno. Prekratek je bil čas, da bi si mogla vse zapomniti. Rada bi, da bi bila tukaj stara čarovnica! Pa če bi jo tudi poklicala k sebi, bi ne prišla; kajti dobro vé, da ji v Jeruzalemu preti smrt na grmadi.«

Zašetalala je kraljica parkrat tiho po mehkih preprogah, in čelo se ji je gubančilo. »Kako hladno je ta rimski mladenič občeval z menoj!« je rekla, »in vendar mislim, da bi slavljenjena Berenika tudi poslaniku, ali cesarju ugajala. Vseeno, tudi tega Rimljana bom priklenila na svoj zmagoslavni voz, če se mi bo zdelo vredno. Zdaj pa k Agripi! Izkoristiti treba prihod poslanika Cestija Gala, da poženemo iz dežele tega zopernega deželnega oskrbnika Flora in njegovo soprogo — ha!«

Tlesknila je z rokami in zaklicala sužnji, ki se je prikazala na pragu: »Hitro, Hloa naj mi naveže lase in Akta naj prinese obleko. Pa ne one nove, škrlatne z zlatimi čipkami, ampak eno izmed starejših, katerokoli. Grem samo h svojemu bratu Agripi. Za jutrajšnji dan pa se pripravi, da me boš oblačila po kraljevsko. Kajti povabila bom poslanika iz Sirije in druge visoke goste k obedu. Zdaj naroči, da mi pripravijo nosilnico!«

»O gospodarica, tako lahko te je obleči po kraljevsko! Saj si že v tej priprosti obleki kakor boginja,« se je dobrikala grkinja, ko je pripravljala obleko.

»Té-té-té, ti priliznjena mačica! Podvizaj se in pokličí tovarišice. Mojih las se sme dotakniti le Hloa.«

Zdaj sta vstopili Hloa in Akta. Prva je hitro uredila svoji gospodarici lase in jih

oškropila s par kapljami dišečega olja, druga pa je razgrnila tri različne obleke čez bližnjo blazino. »Kar prvo vzemi, tisto modro s srebrnim robom!« dé Berenika. »Hitro! Morala bi biti že pri kralju!«

Trajalo je precej dolgo, predno je sužnja Akta uredila vse gube na Berenikini obleki. Medtem sta dve deklici držali gospodarici veliko kovinsko zrcalo, v katerem se je odsvitala njena postava. Ko je bilo vse končano, je odšumela Berenika iz sobane in sedla v nosilnico.

Medtem je stotnik Lucij s svojo četo zamišljeno jezdil proti kraljevi palači. Nenadni vzprejem kraljice Berenike ga je bolj vznemiril kakor razveselil. Njena očarujoča lepota in njena dobrohotnost ga je razburila, čeprav se je kazal hladnega na zunaj. »Čisto drugačna je ona, kakor mlada Judinja Tamara. Podobna je boginji; ošabnost in strast žari iz njenih oči. Tamara pa je videti čista in nedolžna kakor otrok. Kajpak, Berenika je na slabem glasu med Judi. Različne reči se govore o njej po vojaškem taborišču. Toda, ali je slabejša, kakor naše najplemenitejše Rimljanke? Boljša je, kakor cesarica Popeja Sabina, boljša —. Kje pa še najdeš med našimi rimskimi ženami katero, ki bi poznala čednost in čistost? Kaj, ko bi s pomočjo te bogate in mogočne kneginje mogel priti do časti in slave? —

»Tukaj smo!« prekinde desetnik Marcij Lucija v njegovih razmišljevanjih in mu pokaže kraljevo palačo, ki se je močno dvigala pred njunimi očmi. Bila je široka, dvonadstropna zgradba, obdana s čarobnimi drevoredi na obe strani. V ozadju pa so stala različna stranska poslopja, med njimi tudi vojašnica jeruzalemske posadke. Ko je straža spustila prišlece na dvorišče, je pritekla gruča vojakov iz vojašnice, da popeljejo konje v hlev. Za njimi je prišel tudi stotnik Metilij, da pozdravi došle tovariše.

»Glej ga, Lucij Flav!« je zaklical. »Bogovi so te gotovo za kazen pripeljali v ta dolgočasni Jeruzalem!«

»Prav veseli me, da zopet vidim enega svojih starih sošolcev. Prosim te, popelji me takoj h oskrbniku. Naznaniti mu moram prihod poslanika Cestija Gala.«

»Kaj?! Poslanik pride? Potem pa morajo naši vojaki svetlo nabrusiti orožje. Ali slišite, Kornelij, Raok, Paludan in kakor vam je vsem ime — odrgnite vsi ščite in oklepe in sulice, da se bo vse svetilo kakor solnce.« — »Tu pri nas so vojaki nekoliko zanemarjeni,« se obrne Metilij zopet k Luciju. »S poročilom se ti pa še prav nič ne mudi. Gesij Flor je imel sinoči pojedino pozno v noč in se še ni prespal. — Kaj, ali še nisi nič zajuterkoval? Brž za menoj v obednico! Boš že še dobil kak

prigrizek in majolko ciprskega vina. Pri tem mi boš lahko razložil vse novice iz Rima, jaz pa ti bom nekoliko razkazal naš položaj v tem od bogov sovraženem gnezdu. V lepo past smo vjeti! Če se bodo trije milijoni Judov, ki zdaj bivajo v Jeruzalemu, vprli — potem, prijatelj Lucij, smo ob svoje glave —«

Šesto poglavje.

Jutro velikega petka.

V hiši pri Betaniji so bili vkljub nočnemu motenju vsi zgodaj pokonci. Še celo deklici, ki se drugekrati nista zbudili takoj na prvi klic tete Salome, sta pravočasno prišli v družinsko sobo k skupni jutranji molitvi. Vstali in oblačili pa sta se čisto potihem, da bi ne vzbudili Tamare v bližnji spalnici. Marta dé teti, ko pride v sobo, da leži hčerka ranjenega rabija še v trdem spanju.

»Tega je treba ubogi deklici po prestanem strahu zadnje noči,« odvrne Saloma. »In Bog vé, koliko težkega jo še čaka? Evzebij ni danes zjutraj nič zadovoljen s stanjem bolnikovim.«

»Ubožec! Kako žalostno, ako ji umrje!« dé Marija. »Me bi kajpak pridržale Tamaro pri nas kot svojo ljubo sestro.«

»Kajpak,« odvrne resnobna Marta svoji bolj čuvstveni sestri. »Vkljub temu pa bi želela odkrito rečeno, da bi ne bili prišli ravno v tem času v našo hišo.«

»Oh, ljuba Marta, kako moreš tako govoriti!« se razvname Marija.

»Prav, pa nam svetuj, kaj hočemo storiti! Ona bo hotela z nami, ako nas stric danes popelje v mesto. Pomisli, ona še ni videla Jeruzalema in templja!«

»Zdi se mi veliko bolj ponižna, kakor si ti, moja Marta. Če ji le eno težkočo povemo, pa ne bo več silila z vama,« pravi Saloma. »Razven tega, hotela bo streči svojemu ranjenemu očetu.«

»Jaz pa bi ravno želela, da gre z nami,« vzklikne Marija. »Kako bi jo rada že danes prepričala o naši veri in jo kot novo izpreobrnjenko peljala k dobremu škofu Simeonu v pouk. O, izmislila sem si že ves vojskini načrt. Najprej peljemo Tamaro k grobni votlini, iz katere je naš Gospod mrtvega Lazarja obudil k življenju. Vrtnar Sila ji bo izpričal to, ker je bil sam pričujoč pri čudežu. Potem bomo na poti od Oljske gore do Golgate pripovedovali ljubi deklici vse trpljenje našega Zveličarja. In končno ji bomo razložili njegovo častito vstajenje in vnebohod. Saj so škof Simeon, diakon Mihanon, naš stric in mnogi drugi videli v svoji slavi vstalega Zveličarja. Kako bi ona takim pričam ne ver-

jela, da je Jezus Kristus res obljubljeni Odrešenik, pravi Sin božji? Naj gre Tamara z nami! Še danes, na dan Zveličarjeve smrti, jo bom prepričala o resnici naše vere, in morala bo postati kristijanka.«

»Vera, to ni človeško delo, ampak sad milosti božje,« pravi Evzebij, ki je med Marijinim govorjenjem stopil neopažen v sobo. »Za to milost moramo prositi in moliti. Zdaj pokličite vrtnarja Silo in druge notri. Opraviti hočemo svojo domačo pobožnost, ker ne moremo iti k shodu naših bratov v Jeruzalem. Ranjenec bo spal še cele ure dalje, in nič nas ne bo motilo v našem premišljevanju na Veliki petek.«

Vrtnar Sila, ki ga je zjutraj Lucij ogorčil, in nekaj drugih hlapcev stopi v sobo. Evzebij najprej moli kratko jutranjo molitev, in pričujoči mu odgovarjajo. Nato v nekoliko besedah, prihajajočih iz dna duše, kliče družini v spomin, da je danes preteklo 33 let, odkar je Gospod trpel strašno smrt na križu. »S temi-le očmi sem ga videl viseti na križu — o kako je bil razbičan in razmesarjen! — in ko so ga pismarji in farizeji trpečega smrtne bolečine proklinjali in zasramovali, tedaj so te moje ušesa slišale njegovo molitev: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« Zdi se mi, kakor bi se vse to včeraj zgodilo, tako živo mi je pred očmi Gospod s trnjevo

krono na glavi in s krvavečimi ranami po vsem telesu! O ko bi ga videli vi, moji otroci! Nikdar, nikdar bi ne pozabili njegove ljubezni, s katero je prestal tako strašno smrt za nas.«

Evzebij je bil ves ginjen in ni mogel govoriti dalje. Vroče solze so mu kapale na sivo brado. Tudi vsi navzoči so jokali tiho, posebno Marija. Čez nekaj časa pravi Evzebij, da hoče brati Kristusovo trpljenje, kakor ga je pred kratkim spisal Matevž po navdihnenju Svetega Duha.

Vzel je v roke pismo, še čisto novo, ga poljubil in pričel počasi in razločno brati popis o Kristusovih bolečinah na Oljski gori do njegovega zadnjega vzdihla na križu. Ko je končno prebral pretresljive čudeže, ki so se zgodili po smrti Sinu božjega, — kako se je pretrgalo zagrinjalo v templju, kako se je stresla zemlja in so se odpirali grobovi, in besede stotnika, ki je nadzoroval križanje: »Resnično, ta je bil Sin božji!« — tedaj ga je prekinil tih, bolesten krik; ozrl se je okrog in zagledal hčerko rabija Sadoka med vrati z objokanimi očmi.

Tamara se je vzbudila, ko je Marta poklicala vrtnarja in hlapce k jutrajni pobožnosti. Zaslišala je Martin glas in nankrat so ji v spominu oživeli vsi dogodki preteklega večera. Napad, rimski stotnik, izguba brata, nevarna očetova rana, vse

ji je stopilo živo pred oči in srce se ji je skrčilo v bolesi. »Ne, to niso sanje, to je strašna resnica!« je vzdihnila in se dvignila s postelje. »K ubogemu očetu moram; vedeti moram, kako mu je hudo.«

Urno je vrgla nase obleko in si privezala sandale na noge. Nato je odgrnila pri oknu zaveso in pogledala z zmedenimi očmi na vrt, ožarjen z lepoto jutranjega solnca. Na drevesih so peli ptiči zahvalnico Bogu. Tudi ona je pokleknila in prosila božje pomoči za očeta, za brata in zase. Pokrepčana v zaupanju do dobrega Boga je vstala, da poišče svojega prijaznega gostitelja in svojega ranjenega očeta.

Spomnila se je, ko ji je rekel Evzebij sinoči, da v bližnji sobi spita njegovi nečakinji. Ob tej sobi je najprej obstala in poslušala, nato je pogledala skozi zaveso. Soba je bila prazna. Toda nekaj, kar je Tamará zapazila v njej, jo je prestrašilo. Med dvema vazama, napoljenima z najlepšimi pomladanjimi cvetkami, je stala v srebrnem okvirju podoba žene, polna nebeškega veličastva in miline.

»Za božjo voljo, kaj je to?« dé Tamará in pobledi od strahu. »Ali so moji gostitelji, ki so nas vzprejeli s toliko ljubeznijo, od Boga sovraženi pogani in ne otroci Abrahamovi? Kako morejo tako kršiti zapoved božjo in trpeti podobo malika pod svojo streho?«

Tamara je že mislila skočiti v sobo in razbiti podobo. Kajti že od svoje mladosti je po nauku očetovem s studom sovražila vse, kar je količkaj spominjalo na malikovanje in poganstvo. Toda premagala se je in sklenila poiskati očetu drugo prenočišče, ako njen gostitelj ne uniči na njeno besedo te poganske podobe.

V takih mislih je stopala po stopnicah navzdol in prišla v vežo, kamor je držalo več vrat. Ni vedela za vrata, ki peljejo v sobo, kjer leži njen oče. Zaslišala pa je glas Evzebijev in ga takoj spoznala. Stopila je hitro pred vrata. Njen gostitelj je najbrže bral nekaj resnega in svečnega. Najprvo je pazila na pomen besedi. Toda nehoté ji je vsebina segla do srca. Kdo je ta Jezus, ki je tako milo rekel svojemu učencu, ko ga je izdal s poljubom: »Prijatelj, čemu si prišel?« — In kdo je ta Oče, ki bi ga lahko prosil in bi poslal več kakor dvanajst legionov angelov na pomoč?« O vsem tem še nikdar ni Tamara slišala ničesar. In zdaj je slišala brati, da je bil ta Jezus peljan pred velikega duhovnika Kajfa; in veliki duhovnik Kajfa je stari oče njenega ženina!

Tamara je stopila čisto zraven zaves ob vratih, in nobene besede v pretresljivi zgodbi ni preslišala. S strahom je čula strašne besede velikega duhovnika: »Pri živem Bogu te rotim, povej nam, ali

si ti Mesija, Sin božji?» in je slišala ravno tako svečan odgovor: »Ti si rekel. Pa povem vam: poslej bodete videli Sinu človekovega sedeti na desnici Moči božje in priti v oblakih neba.«

Zdaj je Tamara vedela: to je bil Nazarenc, o katerem je že tolikrat njen oče govoril s studom, češ, da je Boga preklinjal. In Tamara je pritrčila sodbi Kajfe in velikega zbora: »Boga je proklinjal! Smrti je vreden!« — Toda kako se vjema to plemenito in mirno obnašanje Jezusa, o katerem je slišala zdaj brati, s srcem tistega bogokletneža, o katerem ji je pravil njen oče? Čutila je Tamara, kako ji giņejo v duši predsodki. Obup izdajavca Iškarijota in prorokove besede o 30 srebrnikih so jo pretresle še bolj. Tiho in napeto je poslušala sodno obravnavo pred Poncijem Pilatom in spoznala, da so bili celo Rimljani prepričani o Jezusovi nedolžnosti. Čula je, kako se je Pilat trudil, da bi pridobil zase ljudstvo in oprostil nedolžnega. Oni pa so kričali: »Izpusti Barabo! Križaj ga!« — »Kaj pa je hudega storil?« — »Na križ ž njim!« — In potem bojzljiva obsodba z dostavkom: »Nedolžen sem nad krvjo tega pravičnega,« in strašne besede celega ljudstva: »Njegova kri pridi nad nas in naše otroke!«

In nato grozni prizori bičanja, kronanja, križanja in nazadnje smrt v strašnih

bolečinah in v sramoti! Ali je bil torej vendar blazen in hudoben, ker ga je Bog, ki ga je na križu klical na pomoč, tako zapustil? Ne! Slišala je Tamara, kakor udarec za udarcem, čudeže, ki so se godili po smrti Jezusovi. Slišala je nazadnje častnikove besede: »Resnično, ta je bil Sin božji!« in po teh besedah je do dna srca ginjena stopila v sobo.

Deklici Marta in Marija sta z vzklikom strahu skočili pokonci in tudi drugi so potrti gledali rabijevo hčerko, ki je bila vsa iz sebe. Le Evzebij je ostal miren in je s prijaznim pogledom stopil k dekletu. Tedaj je zaklicala Tamara s tresočimi ustnicami:

»Torej je Odrešenik prišel, in njegovo ljudstvo ga je umorilo?«

»Prišel je, in njegovi rojaki so ga — v strašni zaslepljenosti pribili na križ,« odvrne Evzebij.

»In Izrael se ni izpreobrnil, tudi po teh velikanskih čudežih ne, o katerih si ravnokar bral? Toda ne, saj ni mogoče! Jeruzalem in vse ljudstvo bi se namah izpreobrnilo, ako bi se res zgodila ta čudežna znamenja. Bajka je to in predrzna izmišljotina, kar si ravnokar bral. Reci, da je tako!«

»Vse, kar sem bral, je sveta resnica. Jaz in mnogi drugi, ki še živimo, smo priča tega. Tisti izmed ljudstva, ki so bili

dobre volje, so našli milost vere. Tudi ti jo boš našla, ako ponižno prosiš Boga, da ti dá spoznati resnico. Zdaj si preveč razburjena, da bi mogla soditi premišljeno. Tudi ni bil moj namen, tako hitro odpreti oči. Bila je najbrže to volja božja, in prepričan sem, ti boš našla milost svete vere.«

»O, kaj naj rečem, kaj naj mislim? Ta Jezus iz Nazareta, katerega me je oče že v mladosti proklinjati učil, ta je v resnici naš Odrešenik?! Reci, povej mi — verujem tvojim očem, ker iz njih govori poštena duša, in tvojemu dobremu srcu, katero je z ljubeznijo sprejelo mojega ranjenega očeta — povej mi in prisezi pri svojem dušnem zveličanju: ali si videl le eno izmed teh čudežnih znamenj, o katerih si ravnokar bral v tem pismu?«

»Bil sem priča, ko je solnce potemnelo, in vprašaj svojega očeta, ako je to naravno mogoče ob času polne lune. Čutil sem, kako se je zemlja stresla, in videl sem počiti skalo, na kateri je stal križ; še danes ti hočem pokazati razpoklino, ako greš z menoj na ono mesto. Videl sem tudi še večja znamenja, kakor pa si slišala brati o njih. Videl sem njega samega, ki je umrl na križu, videl sem Jezusa Kristusa vstalega od mrtvih, videl sem ga tudi iti v nebesa. Jaz, ki stojim pred teboj, sem priča tega, in lahko ti jih imenujem še več,

ki so videli isto, kakor jaz in so še danes med živimi.«

»Dovolj, dovolj!« vzklikne Tamara in pade na kolena. »Moj Gospod in moj Bog, kako moraš kaznovati v svoji pravičnosti narod, kateri je tvojo kri klical nase in na svoje otroke!«

»O, on ni samo pravičen, ampak tudi usmiljen. Rajše odpušča, kakor kaznuje. Kakor dobri pastir išče on grešnike, izgubljene ovčice, in jih na svojih ramenih nosi nazaj k čredi. Matevž, čegar sveto pismo si ravnokar slišala, ni zapazil vsega, kar je Jezus na križu govoril in storil. On pripoveduje, da sta razbojnika, ki sta bila z Jezusom vred križana, zasramovala s pismarji in velikimi duhovniki Odrešenika; ni pa zapazil, kako je Križani molil k Očetu: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo,«*) in kako je enemu izmed razbojnikov, ko ga je skesano prosil odpuščenja, obljubil: »Še danes boš z menoj v raj.«

»Kako bi mogla vse to verjeti? Usmilite se me, počakajte, da vse to premislim in govorim o tem s svojim očetom,« odvrne Tamara in steza braneča se roke proti deklicama, ki sta se ji približali ljubeznivo. Tako ji je pri srcu, kakor izgubljenemu potniku, ki v črni noči zagleda

*) To so pozneje zapisali drugi evangelisti.

naenkrat žareč plamen; oko je kakor slepo in ne more gledati blišča.

»Z ubogim očetom,« je ponovila čez nekaj časa in vstala. »Kako sem mogla pozabiti nanj. Peljite me k njemu! Toda ne, ne sme me videti v tem razburjenju; mislil bi, da se je njegovemu otroku pripetila nesreča; in vendar je ta trenotek morebiti meni v največji blagor! Dajte, da grem sama v vrt, in ko se pomirim, me peljite k očetu. Kako je prestal noč? Kaj je z njegovo rano?«

Evzebij je pomirjevalno odgovoril Tamari, da se ni bati ničesar hudega. Na to sta jo obe sestri peljali v veliko uto na vrtu. Rada bi Marta ostala pri njej in jo tolažila, a nežno čuteča Marija jo je potegnila za seboj, rekoč Tamari: »V tej uti je Jezus večkrat sedel, ko je še bival na zemlji. Naj ti govori tolažilno k srcu, in razsvetli te naj njegov Sveti Duh!«

Dolgo je šetala Tamara po uti gorindol. Na zunaj se je umirila. Toda čembolj je premišljevala vse, kar je ravnokar slišala, tem hujši dvomi so ji vstajali v srcu. Kolikrat ji je oče z besedami prorokov risal slavo in veličastvo bodočega Odrešenika. Mesija bi moral priti kot mogočen zmagovalec, kot slaven knez, kot osvoboditelj svojega ljudstva iz rimske sužnosti. Judje so ga pričakovali kot mogočnega kralja, pred katerim se bodo v prahu pri-

klanjali vsi narodi, kateremu bodo pogani plačevali davek in mu prinašali zlato in kadilo in vse zaklade sveta!

Kako se vse to vjema z bičanim, s trnjevo krono venčanim človekom, ki je bedno umrl na križu in bil kot bogokletnež obsojen od velikih duhovnikov in ljudskih starejšin? Veliki duhovniki in pismarji dobro poznajo prerokbe in bi gotovo ne zavrgli prišlega Odrešenika. Kako bi bolj ne verjela velikim duhovnikom, ki poznajo sveto pišmo, kakor pa besedam starega Evzebija? Gotovo, Evzebij je dober mož in je z veliko ljubeznijo vzprejel pod streho njo in očeta. Tudi njegova žena Saloma in obe deklici sta prijazni. Toda vsi ti so bili gotovo od kogarkoli prevarjeni, goljufani!

Čudežna znamenja, kajpak —! Evzebij je jasno zatrjeval, da jih je videl z lastnimi očmi, ter je s Križanim po njegovi smrti občeval! Kako se to ujema? — Oče ji bo znal vse razjasniti. Na noben način ni mogel Mesija, kateremu so proroki obljubljali gospodstvo nad vsem svetom, umreti tako poniževalne smrti na sramotnem križu kot bogokletnež!«

S tem predsodkom je hotela Tamara zadušiti glas milosti božje, ki jo je klical k veri v Zveličarja. Marta je v bližini na vrtu trgala cvetice. Tamara jo pokliče k sebi.

Želela je Marta skleniti vez prijateljstva z rabijevo hčerko, da bi jo lažje pridobila za sveto vero. Hotela je postati njena veroučiteljica. Koliko ganjlivega in lepega bi ji povedala! Tamara mora spremiti njo in sestro po navadni poti velikega petka od Getzemanne do hiše Ane in Kajfe, pred sodno dvorano Pilatovo, nato do palače Herodove in nazadnje po križevi poti na vrh Golgote. Med potjo ji bo lahko na dolgo in široko pripovedovala o življenju in trpljenju Gospodovem. Kako bodo njih srca žarela v skupni ljubezni do Odrešenika! Tako je mislila Marta in tekla nasproti Tamari.

Toda prvi pogled v Tamarine oči ji je povedal, da se je v njenem srcu vršila velika izprememba. »Kako hladno znaš gledati!« ji je zaklicala. »Mislila sem, da te bom našla čisto drugačno, polno zahvale in tolažbe vsled dobljene milosti, vso navdušeno in gorečo, ker ti je tako hipoma zasijala luč svete resnice.«

»Hipoma seve,« odvrne Tamara, »tako hipoma, da bi bila skoraj verjela nauku v križanega Zveličarja. A ne dam se vam več vjeti v nastavljeno past; odpusti!«

»Kaj? Ti dvomiš? Ko ti je stric, ki je bil vsemu priča, svedočil resnico — grdo je to! Tako sem se že veselila, da pojdem danes v družbi s teboj in Marijo

po križevi poti v pobožnem premišljevanju. Zdaj naju navsezadnje niti spremiti ne boš hotela?»

»Gotovo ne mislim zapustiti hiše, dokler je oče tako težko bolan. — Ne huduj se nad menoj, dobra deklica. Nikdar mi ni prišlo na misel, da me hočeta varati ti ali tvoj stric. To je že zato nemogoče, ker sem čisto slučajno poslušala branje onega pisma, ki mi je tako seglo do srca. Toda tem prvim vtiskom se ne smem udati, dokler niso rešeni vsi dvomi, ki so mi precej ob resnem premišljevanju vstali v duši. Najprej moram o tem govoriti z očetom; ako bo on soglašal z vami, bom tudi jaz vsprejela vašo vero.«

»Tvoj oče še ne more govoriti, in trpelo bo morebiti še dolgo časa, predno mu bo ozdravela rana. Ali se res hočeš tako dolgo zoperstavljeni milosti božji? Pazi se, da je ne izgubiš popolnoma!«

Tamara pa odvrne nato prijazno in odločno, da morajo biti prej rešeni njeni dvomi, in sicer od očeta, ki ga v znanju svetega pisma nihče ne prekaša. Marta postane nestrpna in zakliče: »Kaj dvomi! Imenuj mi jih, in vse ti bom razvozljala, najbolj učenim pismoukom v Izraelu na-kljub.«

»Drugekrati, ljuba moja,« odvrne Tamara, »bom rada poslušala tvojo učenost. Zdaj pa moram poiskati očeta. — Gotovo

boš te natrgane cvetice postavila pred podobo, ki sem jo videla v vajini sobi — oprosti, zavesa je bila napol odgrnjena in sem jo videla. Priznam ti, zelo sem se čudila, ko sem to videla v izraelski hiši. Ali ni Bog in Gospod po svojem hlapcu Mojzesu slovesno oznanil raz goro Sinaj: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog; ne imej tujih bogov poleg mene. Ne delaj si izrezljane podobe, da bi jo molil?« No, ti moja pismoukinja, kako se ta stroga zapoved ujema z vašo podobo?«

»O, če nimaš večjih težkoč in dvomov, kakor je ta, potem le bodi potolažena! Kdo pa ti pravi, da mi molimo podobo ali pa da je v ta namen narejena? Ali misliš, da mi razven Boga molimo sploh kako bitje v nebesih ali na zemlji? Kako ti je mogla tako grda misel priti v glavo? V kazen zato pojdeš zdaj z menoj k podobi Jezusove Matere in mi jo boš pomagala okrasiti. Luka jo je naslikal, in mislim, da so mu angelji pomagali pri delu, tako lepa je podoba! Natrgala sem sicer cvetice v drug namen. Mislila sem, da jih boš ti z nami trosila na ono mesto, kjer je stal sveti križ, in v oni grob, kjer je bilo pokopano telo Gospodovo. Zdaj pa naj ima te cvetice Mati Jezusova, da bo s svojo mogočno priprošnjo pri Bogu izprosila izpreobrnitev tebi in tvojemu očetu. Pojdi torej z menoj! Kaj, ti nočeš?«

»Ljuba moja, ne sili me, dokler ne bom bolj prepričana o veliki časti te žene. Tamkajle stoji tvoj stric in čaka name. Ne bodi huda, ampak moli zame, za mojega očeta in za mojega izgubljenega brata, ti in tvoja ljuba sestra.«

Tako reče Tamara in zapusti hudujočo se deklico. Evzebij jo pelje v sobo, kjer leži ranjenec še vedno v nezavesti na svojem ležišču. »Ko bo doseglo solnce poldansko višino, se bo tvoj oče zbudil iz spanja,« zašepeče Evzebij dekletu. »Tokrat bom zopet prišel in ga vnovič obvezal. Skušaj ga pomiriti, dekle, tudi glede usode tvojega brata. Ne govori z njim ničesar, kar bi ga razburilo, tudi ne o Odršeniku, o katerem si izvedela danes. Ko bo minila mrzlica in bo lahko govoril, takrat mu boš vse razodela.«

Po teh besedah je pustil Evzebij Tamaro samo pri očetu. Dekle je pokleknila ob njegovem ležišču in molila prisrčno, da bi ga ji Bog ohranil pri življenju.

Med tem je Marta poiskala sestro Marijo in ji pripovedovala vsa nejevoljna, da se tujka predrzno ustavlja veliki milosti, katero ji je danes zjutraj ponudil Odršenik. »Ali ni pala tu na svoja kolena kakor Savel na poti v Damask, zadeta od žarkov resnice?« je zaklicala. »In zdaj skuša dvomiti, namesto da bi vprašala s Savlom: ‚Kaj naj storim?‘«

»Tembolj morava moliti zanjo, Marta,« odvrne Marija. »Sicer pa ti ne morem verjeti, da se ona predrzno ustavlja.«

»Predrzno, predrzno,« se razvname Marta in pripoveduje, kako se je Tamara branila okrasiti podobo Matere božje.

»Torej pojdiva, sestra! Bova pa mi dve storile to zanjo. In Mati Gospodova naj jo vsprejme kot svojega otroka in naj bo milostljiva njenemu očetu in nam vsem.«

Sedmo poglavje.

Pri deželnem oskrbniku Gesiju Floru.

Proti poldnevu je prišel tribun Pomponij s svojo četo in ujetim Simonom ben Giorom v Jeruzalem. Le s težavo se je preril skozi trge in ulice, nabite z množicami ljudstva. Kajti kakor požar se je raznesla po mestu vest, da je ujet slavni roparski poglavar. Med potjo so se zgrinjale množice, da bi ga osvobodile; toda hrabro vedenje rimskih konjenikov in bliščeči meči v njihovih desnicah so strašili ljudstvo, da se ni drznilo provzročiti naskok, ampak je samo z glasnim kričanjem četo spremljalo do trga pred kraljevo palačo. Tukaj se je že bilo bati, da pride do boja. Z vseh strani je ljudstvo rinilo proti konjenikom. Glušec krik je zvenel iz tisoč grl

in dež kamenja se je vsul na rimske ščite. Četa Rimljanov v hipu obstane. Jezdci v prvih vrstah se ozirajo na svojega tribuna, pričakujoč povelja za napad.

V tem hipu nastavi tribun Pomponij konico svojega meča na grlo jetniku, ki je privezan na konju jezdil poleg njega, in zakriči: »Povej svojim rojakom, da mi napravijo prostor; sicer, pri mrličih! bo tvoja duša takoj odplavala v spodnji svet!«

Bližnji izmed ljudstva so čuli te besede in se zgrozili. Smrtnobled zakriči ben Giora:

»Ali ne vidite, prijatelji, da me čaka neizogibna smrt? Napravite Rimljanom prostora! Upam, da bom kmalu zopet na čelu braniteljev judovskega naroda.«

Po teh besedah so se razmaknile množice, in konjeniki so jezdili neovirano preko trga proti kraljevi palači in vedli jetnika na dvorišče.

Na marmornih stopnjicah je stal v krogu nekaterih častnikov oskrbnik Gesij Flor. V nerednih gubah mu je visela obleka ob suhih udih; žalostna je bila njegova postava poleg bliščeče opravljenih tribunov in stotnikov. Mala glavica, na dolgem vratu se stegajoča iz nagubane obleke, je izražala nekaj značilnega, nekaj zverinskega. Črne strasti so temu blede-mu obrazu vtisnile neizbrisno znamenje.

Združil je Gesij Flor v svoji osebi vse grehe svojih prednikov, poleg tega pa je bil včasih tudi zelo bojazljiv.

Ko je prijezdil Pomponij, zakriči Gesij: »Kaj pa se je zgodilo? Kaj divjajo judovske tolpe? Ali je vstaja buknila na dan? Zaprite vrata! Vse kotorte na stolpe in obzidje! Udarite! Razženite jih!«

»Zdi se, da tega ni treba. Sami se umikajo pred stražo ob vratih,« dé mirno tribun Klavdij Lizija, star, v službi osivel vojak, ki je že čez deset let bival v Jeruzalemu. Nato pristavi z zbadljivim pogledom na boječega oskrbnika: »Gospod, če pa se ljudstvo v resnici upre, saj bodo potem le tvoje želje in nakane izpolnjene.«

»Kajpak, moje nakane. Toda ne zdaj, ko jih biva tri milijone v mestu in bi nas kar pomandrili s svojo veliko močjo. Neumnost bi bila to. Treba vsaj počakati, da prispe Cestij Gal s svojimi kohortami. Potem bi se morebiti rešili na kak način. — Glej, koga peljejo semkaj? Kdo je ta jetnik.«

»Oskrbnik, oprosti,« dé stotnik Lucij, »da sem ti v naglici pozabil sporočiti ta mali dogodek.«

S kratkimi besedami oriše boj z roparji in nato pristavi:

»Njihov poglavar, ki sem ga s pomočjo desetnika Marcija dobil pod palec, trdi, da je prosluli Simon ben Giora, na

čegar glavo je določenih 20.000 sestercev.«

»Ben Giora! Ben Giora!« kriče vsi častniki, stoječi okrog oskrbnika. »Glavar sikarijcev!« »Ki je že toliko naših čet premagal in pobil!« »Na križ s krvnikom!«

»Ben Giora!« pravi Gesij Flor, in pohlep po denarju mu zaiskri iz lakomnih oči. Kajti takoj je preračunal v svojem duhu, kako lepo svoto odkupnine mu bodo ponudili za njegovo glavo. »Veseli me, mladi mož, da si mi ujel tega tiča. Da pa je na njegovo glavo razpisanih 20.000 sestercev, to je prazna bajka! Kje naj si vzamem toliko svoto?«

»Ne bajka, ampak resnica je,« dé tribun Lizija malce škodoželjno. »20 tisoč sestercev velja ben Giorova glava: tako je že leto in dan napisano in nabito na vseh vratih jeruzalemskih.«

»Potemtakem se je zmotil moj pisar in dal mu bom odsekati roko za kazen,« zakliče Flor in zapiči besne oči v tribuna.

Toda Lizija ponovi jasno in določno: »20.000 sestercev! Bil sem pričujoč, ko si narekoval pisarju razpis.«

»Torej sem bil tistikrat pijan. 200 morbiti ali k večjemu 2000! S tem moraš biti zadovoljen, stotnik! Kako ti je ime? — Torej velja — 2000 sestercev je, pri božanskem Neronu! prav čedna vsota.«

»Ime mi je Lucij Flav, plemeniti gospod,« pravi stotnik, sramujoč se skopega oskrbnika, ki je barantal hujše kakor katerikoli jud. »Obžalujem pa, da se mi je treba potegniti za vso vsoto. Ne gre zame, ampak za pravice svojih vojakov, ki so skupaj z menoj deležni razpisanega plačila. In če mi odrekaš naše poštene pravice, se bom obrnil na poslanika Cestija Gala.«

»Dobro, mladi prijatelj! Potegniti se za poštene pravice — to se spodobi Rimljanu!« ga pohvali tribun Lizija. Oskrbnik strupeno pogleda Lucija in zamrmra: »Ha, ali se ne bi obrnil takoj na cesarja? — No, bomo že poravnali to reč. Glej, tvojega jetnika peljejo.«

Medtem so zaprli železna vrata v grajskem obzidju — oskrbniku v veliko pomirjenje — in razpostavili vojaške čete po utrdbah. Nato so šele ben Gioro odvezali s konja in ga peljali pred deželnega oskrbnika. Dva vojaka z golimi meči sta ga privedla pred mramorne stopnice.

Kljubovalno je stal širokopleči, orjaški mož pred oskrbnikom in mu mračno bulil v obraz.

»Ali si resnično prosluli ben Giora? Taji, če moreš! Meni in sebi boš storil uslugo, če rečeš, da si — recimo njegov brat,« ga nagovori Gesij Flor.

»Flor, to ni resnica. Niti tebi, niti sebi bi ne storil usluge. Sebi ne, ker bi ti vsakega drugega sikarijca pribil na križ, tebi ne, ker bi ti za nikogar drugega ne ponudili niti polovico tolike odkupnine, kakor zame.«

»Nesramnež! to si drzneš ponuditi poštenemu rimskemu uradniku, rimskemu sodniku? Pri bogovih, ti moraš na križ, in smrtne muke ti bomo podese-torili!«

»No, danes ali jutri me že zaradi velikonočnega praznika ne boš križal,« odvrne ben Giora kljubovalno, »pojutraš-njem pa se boš že še premislil.«

»Proč ž njim! Pahnite ga v najmočnejšo ječo! In ti, stotnik Lucij, glej sam, da ti kanalja ne uide z verige. Kakor gotovo živim, nobenega rdečega asa plačila ne dobiš, ako zbeži jetnik iz ječe; s svojo glavo boš porok za jetnika.«

Lucij se postavi straži na čelo in pelje ben Gioro v ječe, ki so se razprostirale pod palačo Herodovo. Mnogoštevilne in strašne oboke je sezidal tiran pod svojim stanovališčem. Vojaki prižgo plamenice, in služabniki jim kažejo pot. Neštete v skalo zasekane stopnjice jih vodijo navzdol. Pod njimi odpre ječar železna omrežna vrata, in pred očmi prišlecev se gubi v daljavo temen podzemeljski hodnik. Šli so mimo raznih vrat in prišli nazadnje do

posebno nizkih duri, obitih s močnimi je-klenimi ploščami. Te duri so vodile pod precej prostoren obok. V njem so roparja, zvezanega na rokah in nogah, priklenili s težko dvojno verigo k debelemu želez-nemu obroču, zabitemu v zid. Komaj za pa-lec daleč se je mogel premakniti s slam-nega otepa, svoje postelje.

»Kaj meniš, gospod, da je ta ptič zdaj varen v svoji kletki?« vpraša sivolasi je-čar z grenkim nasmehom. Lucij odvrne, da jetniku ni mogoče ubežati, če bi bile vse duri odprte!

Ječar pokima in pravi nato: »Vendar jo je eden popihal odtod, ki je bil zaprt ravno v ti ječi in bil prav tako priklenjen. Na desnici in levici sta stala dva stražni-ka, ki nikdar nista obrnila oči od njega. Pred zaklenjenimi vrati sta čuvala zopet dva druga vojaka. Ti štirje so se menja-vali z drugimi štirimi, kajti kralj Herod Agripa — bil je oče sedanjega kralja — je naročil šestnajst možem, da čuvajo jet-nika. In — ali je to po človeško mogoče? — kljub temu je ubežal ravno tisto noč, predno bi moral biti umorjen!«*)

Ti mi hočeš natveziti lepo pravljico, dobri prijatelj!« dé stotnik neverno smeh-ljajoč.

»Lahko mi veruješ!« zakliče ječar.
»Te dni je minulo od tistihmal 22 let;

*) Dejanje ap. 12.

kajti zgodilo se je okrog Velike noči, v zadnjem letu kralja Agripe, ki so ga, kakor njegovega očeta, pri živem telesu razjedli črvi. Kar ti povem, se je izvršilo pred mojimi lastnimi očmi, tako resnično, kakor resnično stojim pred teboj. Potom čarovnije se je zgodilo. Veruj ali ne: nenkrat zaplamtí sredi noči luč v ječi; verige jetnikove se razsujejo z žvenketom na tla in čuvaji se ne ganejo, kakor bi jih zadela kap. Na povelje nevidnega bitja se jetnik počasi obleče in priveže čevlje na noge. Nato odskočijo železne duri in mož gre mimo vseh vojakov, od žarečega sija obdan, v mesto. Izginil je!«

»To zgodbo si si izmislil kajpak s stražniki vred, da bi te ne zadela kazen; kajti gotovo so ti jetnikovi prijatelji našteli precej denarcev,« pravi stotnik, še vedno neverno smehljajoč.

»Tako je mislil tudi ranjki Agripa,« zamrmra ječar, »in čuvajem in meni bi slaba predla, ako ga ne bi ravno pravi čas napadli črvi. Njegov sin — Gospod ga varuj pred to kraljevsko boleznijo! — je končno verjel moji sveti prisegi in me potrdil nanovo v službi, katero sem opravljal potem za časa vseh oskrbnikov, ki že mnogo let stanujejo v tej stari kraljevski palači.«

»Kdo pa je tisti čarovnik, ki ga je nebeška moč rešila izpod teh obokov?«

»Simon je bil, Galilejec, ki so ga imenovali tudi Kefa, kar se po naše pravi »skala«. On je poglavar nove družbe, katero je ustanovil neki Jezus iz Nazareta. Bil sem še majhen fantiček, ko so križali tega Nazarenca, in sem nesel pletenico z žebli in kladivom na kraj križanja. To je bil tudi pravi čarovnik. Samo dotaknil se je mojega očeta s prstom in mu ozdravil uho. Ravno ta Kefa, ki je potom čarovnije ubežal iz ječe, mu je odsekal uho, ko so vjeli njegovega učenika. In vso stražo, ki ga je obkolila, je z eno samo besedo vrgel ob tla. Veš, gospod, saj bi ne prišel do konca, ako bi hotel naštetiti vsa njegova čudežna dela. In kaj vse se je godilo ob njegovi smrti! Tema in potres — kako sem skraja obtožbe bežal prestrašen na dom! In tedaj je stopil predme — veruj mi ali ne, gospod — moj zdavnaj umrli stari oče v dolgi mrliški srajci in mi je žugal s koščeno pestjo, ker sem pomagal pri umoru Nazarenca.«

»Ali ne imenujejo te nove družbe tudi kristjane?« vpraša Lucij, ki se je spomnil, da je tudi v Rimu slišal praviti o takih ljudeh, privržencih čisto pokvarjene družbe, ki uganja najhujše čarovnije in je v zvezi z vsemi peklenskimi močmi, stotnik je bil otrok svojega časa in je kajpak zvesto verjel najtemnejše praznoverje, katero so v tisti dobi egiptovski vedeževalci in ča-

rovniki uganjali v Rimu. Ko mu je torej ječar zatrdil, da se nazarenci zovejo tudi kristjani, je bil precej pripravljen verovati kot čarovnijo vse, kar je slišal.

»Hm,« je rekel zamišljeno ječarju, ki je medtem zaklenil duri in mu svetil po stopnjicah navzgor, »bilo bi mi vseeno kaj neprijetno, ko bi tudi ta ben Giora bil kristjan in bi s čarovniško umetnostjo zbežal iz zapora. Oskrbnik bi me dal obglaviti.«

»Kar se tega tiče, bodi brezskrben, stotnik,« ga potolaži sivolasi ječar. »Med vsemi Nazarenci, kar sem jih še imel v rokah, ni bil ni eden ropar, morilec ali tat. Sploh jim še niso očitali druge hudobije, kakor da verujejo o križanem Nazarencu, da je vstal od mrtvih. To pa ni hudobija, ampak neumnost.«

»Prav torej, dobri prijatelj, skrbi, da nam ne uide ta tiček,« pravi Lucij in potisne ječarju v roko zlatnik. »Kako ti je ime?«

»Malh, gospod, tako me zovejo Rimljani. Ravno tako tudi mojemu očetu, kateremu je, kakor sem ti pravil, Kefa odsekal uho. — Čakaj, mladi gospod, še eno besedo! Žal bi mi bilo, ko bi ti moral trpeti škodo zavoljo jetnika. Mogoče je, da ga že jutri ne bo več v ječi, ako bodo namreč njegovi prijatelji z zlatom podku-

pili oskrbnika, kar se večkrat prigodi. — Zato pazi na to!«

Lucij se je zahvalil starcu za svarilo in odšel nejevoljen čez dvorišče. Studilo se mu je, da se dajo podkupovati z denarjem najvišji rimski uradniki, in bilo ga je skoro sram biti Rimljan.

Tribun Klavdij Lizija se mu pridruži. Lucij nasproti starejšemu častniku očitno graja vedenje poslanikov in oskrbnikov. Lizija mu sicer pritrjuje, a ga svari, naj ne kaže preveč očitno svoje pravične nejevolje.

»Oskrbnik ti že zdaj ni naklonjen, kakor si sam dobro opazil. In če izve take besede iz tvojih ust, se bo maščeval prav gotovo,« pravi Lizija in potegne stotnika s seboj na vrt.

»E, kaj me briga milost ali nemilost tega bojazljivca!« pravi Lucij in zaničljivo zmaje z rameni. »Nisem jud, ampak rimski vitez, sin visokospoštovanega senatorja in častnik Cestija Gala, kateremu nima oskrbnik Judeje ničesar zapovedovati.«

»Resnica. Toda Gesij Flor je po svoji ženi veliko bolj vpliven na cesarskem dvoru kakor Cestij Gal. Po pravici povedano, Flor nesramno izkorišča in izmozgava to judovsko deželo. Pa to je cesarju čisto vseeno, da le dobi svoj veliki dobiček in glavni plen. Ne verujem, da bi

poslanik Cestij Gal uvedel resno preiskavo o upravi deželnega oskrbnika.«

Pravijo, da se bo zaradi nesramne vlade Gesija Flora dvignil k vstaji ves judovski rod. To pa nikakor ne more biti po volji cesarju. Naše vojaštvo ima zdaj na zapadu dovelj opravka. Če tudi na iztoku vzplameni vojska, če se združijo Perzi in Medijci s trdovratnimi Judi, bo huda predla nam Rimljanom.«

»Kajpak, potoki krvi bodo pretekli in to mesto s svojim templjem bo zruščeno v groblje. Zmagal bo rimski orel nazadnje, to je kakor pribito,« odvrne tribun. »In znabiti ne dela Gesij Flor tako napačno. Kajti Judje so narod, ki se ne bo nikoli uklonil rimskemu jarmu, zato je najprimernejše sredstvo, da jih uničimo. Tudi njihova vera se ne da združiti z našo —«

Čudovito!« odvrne stotnik. »Vsa druga verstva in bogove je gostoljubni Rim vzprejel in jim sezidal svetišča in oltarje. Tega nevidnega judovskega Boga pa sovraži —«

»Ker ta judovski Bog ne trpi drugih bogov poleg sebe, ampak pravi: samo jaz sem Bog in ni drugih bogov poleg mene.«

»Naš najvišji bog Jupiter bo že pokazal nad judi svojo moč!« zakliče stotnik. »In ostudna družba kristjanov, o kateri sem zdaj slišal že vnovič, ali tudi ona časti tega zavistnega judovskega Boga?«

Tribun pritrdi vprašanju. Nato dostavi po kratkem molku: »Ostudno zoveš družbo kristjanov najbrže zato, ker veruješ v obtožbo Neronovo, češ, da so kristjani pred letom dni povzročili požar, ki je upepelil velik del mesta Rima?«

»Ne, ne, to je storil cesar Neron sam, da bi potem tem lepše in veličastnejše sezidal glavno mesto po svojem okusu. Očista skrivnost je to v Rimu. Le pred priprostim narodom je zvrnil krivdo na kristjane. Dovolj kruto in krvoločno je ravnal z njimi. Na stotine so jih ob vatikanskem griču oblili s smolo in zažgali, da so goreli kakor plamenice. Groza me strese, ko pomislim na to! Pa zaslužili so zavoljo svojih ostudnih in peklenskih čarovnij, ki jih uganjajo. Tako pravijo ugledni možje v Rimu.*)

»Da, najneverjetnejše reči govoré o njih. A jaz ne verujem tega. Pred nekaj leti sem spoznal enega izmed prvakov te verske družbe, Savla ali Pavla, rimskega državljana iz Tarza v Ciliciji. Rešil sem mu življenje, kajti judje bi ga bili na kosce raztrgali v templju, ako bi mu jaz ne bil prišel s stražo na pomoč. To je bil majhen,

*) Poganski Rimljani so o prvih kristjanih, ki so službo božjo opravljali skrivaj, razkričali najčudovitejše reči. Tako so trdili n. pr., da kristjani jedo žive otroke (gotovo zato, ker so prejemale sveto obhajilo) in druge take reči.

prilikav možiček, a oči je imel v glavi! In beseda mu je tekla iz ust! Kar je povedal, je povedal jedrnato in prepričevalno. Dal sem ga z močnim spremstvom privedi v Cezarejo k oskrbniku Feliksu. Pred njim in njegovo ženo Druzilo sem ga čul govoriti o Bogu, o neumrjoči duši in o poslednji sodbi tako, kakor še nikdar nikogar v življenju. Deželni oskrbnik sam je pobledel in trepetal ob besedah, ki jih je čul. In povem ti, mali mož iz Tarza je tudi pred kraljem Agripo in njegovo sestro Bereniko tako govoril, da je kralj zaklical: »Skoraj me boš pregovoril, da postanem kristjan!« Jaz sam sem že takrat na pol sklenil, da prestopim h krščanstvu. Čuj, kaj je to?»

Oba sta se ozrla proti templju, ki se je čez ploščate mestne strehe bliščal v svitu zapadajočega solnca. Kakor temen oblak je plavalo kadilo okrog lesketajoče se stavbe. In zdaj se je čez strehe, v zlatu žareče, dvignila modrobela megla, prijeten vonj razširjajoča čez mesto. Pozavne so devetkrat zabučale, daleč okrog označujoče uro večerne daritve in bližajočo se veliko soboto velikonočni praznik.

»Kaj to pomeni?« vpraša stotnik svojega spremljevalca.

»Veliki duhovnik polaga velike množine najdragocenejšega kadila iz daljnih jutrovih dežel na oltar. Medtem, ko se

sladki vonj, ki znači molitev, dviguje proti nebu, zazveni petje psalmov iz tisoč grl. Kako svečano je to — ali ne?«

»Ti si ves navdušen za jude, tribun! — Toda, kaj buči tako bojevito in zmago-slavno na oni strani — čuj! Oho, to je klic naših vojaških trompet. Poslanik Cestij Gal prihaja s svojimi četami v Jeruzalem. Hajdi, pojdimo ga pozdravit!«

Osmo poglavje.

Marijina hiša.

Marta in Marija sta s svojim očetom Parmenom stanovali v mestecu Peli v vzhodni jordanski deželi. Zdaj sta prišli z njim prvič v Jeruzalem k prazniku. Oče pa jih je pustil pri svojem starejšem bratu v Betaniji, kjer sta dobili deklici boljše stanovanje kakor v mestu, ki je bilo vse prenapolnjeno s tujci.

Seveda sta deklici takoj prvi dan obiskali čudoviti tempelj. Kot goreči kristjanki pa sta prav posebno želeli obiskati ona sveta mesta, ki jih je posvetil Zveličar s svojim bridkim trpljenjem. In ta obisk je bil določen prav primerno na veliki petek popoldne.

Tudi Evzebij je sklenil spremiti deklici, vkljub temu, da je Sadok ležal ranjen v

njegovi hiši. »Ranjenec«, tako pravi Salomi, »ne potrebuje za nekaj časa moje pomoči. Njegova hči mu lahko ponudi vsako uro hladilno pijačo, ti pa, če hočeš, pomagaj dobremu dekletu. Upam, da se vrnem pred nočjo. Marto in Marijo bom pustil pri Serafiji; od tamkaj bosta prav lahko hodili k jutranji službi božji in prejemali sv. skrivnosti. Kako bi tudi jaz rad storil tako! Toda ranjenec in njegova hči potrebujeta moje pomoči. Dela ljubezni do bližnjega so pač ravno tako prijetna Bogu, kakor da bi se udeležil svete daritve.«

Še enkrat Evzebij obišče ranjenca, nato odide z obema deklicama iz tihotne Betanije.

V pobožnem premišljevanju gredo vsi trije po poti trpljenja Gospodovega od vrta Getzemani do sodnega dvora Pilatovega. Evzebij razkazuje deklicama častitljive kraje in vplete vmes marsikako pobožno besedo o veliki ljubezni trpečega Zveličarja. Sodni dvor je stal tedaj na severni strani gradu Antonije in je bil napolnjen z rimskimi vojaki.

»Na onemle stebru sem slonel«, pripoveduje Evzebij tiho deklicama. »Tu spredaj so stali veliki duhovniki; zgoraj vrh kamenitih stopnic je stal Pilat in sodil. Velikokrat je potrdil sam, da je čisto nedolžen naš ljubi Gospod. Kolikokrat so peljali ubogo Jagnje božje po teh stopnicah

gorindci. Tam na oni strani stoji steber, na katerem so ga zavoljo naših hudobij tako strašno razbičali. Še vedno se mi zdi, kakor bi slišal pokati biče in sladko vzdihovati našega Gospoda! Potem so ga vlekli tja čez v notranje dvorišče, kjer je stala cela vojaška četa in se je slišal gnusen smeh in krohot. Kmalu so pripeljali Zveličarja, s trnjem kronanega in za silo odetega v star, zamazan vojaški plašč in so kričali: »Živel, živel kralj judovski!« Tako grozno je bil razmesarjen in izmučen, da je Pilat, trdosrčni Rimljan, mislil vzbuditi sočutje in usmiljenje z njim, ako ga pokaže ljudstvu. Mi pa smo takrat rjovelj — oh, tudi jaz sem takrat rjovel z drugimi vred: »Proč ž njim! — Na križ! — Izpusti Barabo! — Njegova kri pridi na nas in naše otroke!«

»Oh stric, to ti je že zdavnaj odpustil«, ga tolaži Marija.

»Da, dete, on je usmiljen in nam odušča, če objokujemo svoje grehe. — Toda, ne smemo se dalje muditi tukaj. Nekateri farizeji so že pozorni na nas.«

V resnici je nekaj mož na nasprotnem voglu zapazilo Evzebja in deklici. Pričeli so kričati: »Nazarenci! Glejte, kako jokajo za tesarjévim sinom! Peljite jih pred sodni zbor! Kamenjajte jih!«

Vsak povod je bil zadosten, da se je, zlasti na praznik, razburila in razvnela

množica. Takoj je gruča kričečega ljudstva drla proti Evzebiju in njegovima nečakinjama. Morali so se umakniti na dvorišče sodnega dvora in poklicati rimsko stražo na pomoč.

Toda tukaj bi se jim bilo skoraj slabše godilo, kakor pod udarci in kamenjem judovske množice. Surovi vojaki so jih vlekli s seboj v stražnico, strgali so deklicama pajčolan z obraza in hoteli uganjati nesramne šale.

Ravnokar se je skušala Marta kričeč in jokajoč izviti iz rok bradatega vojaka, ko stopi v stražnico desetnik Marcij, kakor bi pal z neba. Na prvi pogled spozna Evzebija in zakliče: »Aha, fantje, kaj imate? Proč! To je mož-poštenjak. Kdor žali njega in njegove otroke, bo imel opravka z menoj!«

Stari, hrabri Marcij je zmagal s svojo ugledno besedo. Peljal je starega Evzebija in njegovi nečakinji do zunanjega tempeljskega dvora. Tamkaj se je poslovil, prijazno vprašajoč po ranjenem rabiju in njegovi lepi hčerki. »Rad bi vas še dalje spremil,« je rekel nazadnje, »a se nočem še enkrat prepirati s tempeljsko stražo. Zdravstvujte!«

Evzebij in njegovi nečakinji so se skušali preriti skozi množice romarjev do mostu, ki vodi proti gor. mestu. V dolgih vrstah so stali pred vrati notranjega sveti-

šča tisoči družinskih očetov, vsak s svojim velikonočnim jagnjetom na rami. Počasi so se pomikali proti mramorni mizi, kjer so klali čiste, brezmadežne živali. »Kakor jagnje, ki ga peljejo na morišče in ne odpre svojih ust,« zašepeta Marija svoji sestri. Duhovniki so si v dolgi vrsti podajali kri zaklanih jagnjet iz roke v roko prav do daritvenega oltarja, kamor so jo izlivali nazadnje. »Potoki krvi, ki bi ne oprali niti enega greha, ako bi pravo velikonočno Jagnje ne bilo za nas darovano,« dé tiho Evzebij.

Nato sta Evzebijevi nečakinji stopili v preddvor, da bi obrnjeni proti Najsvetejšemu molili veličastvo božje. Kajti tudi po Kristusovi smrti, dokler je še stal tempelj, je bival Bog na poseben način v tej svoji hiši. Saj sta šla Peter in Janez še po vnebohodu Gospodovem molit sem gor in sta ozdravila ob vratih od rojstva hromega človeka. Pavel je delal ravno tako, kolikorkrat je bival v Jeruzalemu; in o Jakobu, prvem jeruzalemskem škofu, pripovedujejo, da je skoraj neprenehoma molil v tempelju in v njem pretrpel tudi mučeniško smrt. Sestri sta v sveti pobožnosti zrla pregrinjalo pred svetiščem, ki je v krasnih barvah lesketalo skozi otvorjena vrata moškega preddvora čez tisoč in tisoč glav. Visoko je plamenel v duhovniškem preddvoru daritveni oltar, in v

svitu plamena so se lesketale pozlačene stene in stebri. Vonj maščobe je napolnjeval vse prostore.

Ko so konečno zapustili tempelj in prispeli do mostu, so se ozrli še enkrat nehoté po veličajni zgradbi. »Stric,« pravi Marta tiho, »in ves ta veličastni kras, vse to bogastvo, ali bo resnično razdejjano?«

»Kamen ne bo ostal na kamenu, je prorokoval Gospod.«

»Toda, ali bo kdaj Jagnjetu, ki je bilo za nas darovano, zgrajen tak tempelj, ki bi se meriti dal z jeruzalemskim?« vpraša zvedavo Marija.

»O, ko enkrat zmaga njegova sveta vera, bo tisoč in tisoč templjev zgrajenih, in marsikak izmed njih bo celo lepši kakor Salomonov,« pojasnjuje Evzebij. »Še celo zdaj veliko bolj cenim ubogo »božjo hišo« na Sijonu,*) kakor pa ta veličastni tempelj. Kako se morejo primerjati daritve v tempelju z nekrvavo daritvijo, v kateri se sam Sin božji daruje svojemu Očetu?«

Sestri sta nato prosili strica, naj bi jih peljal še po ostali križevi poti Zveličarjevi. Toda Evzebiju se je zdelo nevarno, ker bi jih lahko vnovič napadli Judje. »Zdi

*) Dvorana, kjer je Jezus obhajal zadnjo večerjo. To je bila prva krščanska kapela in cerkev, kjer so apostoli po Gospodovi smrti večkrat obhajali službo božjo.

se, da sovraštvo ubogih zaslepljencev do vsega, kar je krščansko, raste od leta do leta,« je rekel. »Da bi Bog enkrat izpreobrn timer njihova trda srca!«

Zato je peljal setri proti hiši Serafije (Veronike), ki je stala v vrtu, z zidom ograjenem. Marija, brezmadežna Mati našega Gospoda, je nekoč bivala v tej hiši. Potem je prišla v last mlade krščanske občine v Jeruzalemu. Oskrbovala jo je stara Serafija. Stanovala je v njej s Pavlino, sestro sv. Pavla, in z drugimi pobožnimi ženami, ki so po Marijinem vzgledu posvetile svoje življenje s pobožno molitvijo in premišljevanjem.

Tjakaj je torej peljal Evzebij svoji nečakinji.

»Kako prijazno stoji hiša med cvetlicami v senci starega figovega drevesa!« vzklikne Marta. »In, glej! cela jata snežnobelih golobov plahuta okrog strehe. Kako so lepi!«

»To so golobje ljube Matere našega Gospoda,« pripomni Evzebij. »Ona jih je gojila in pitala z lastnimi rokami. Tako so domači, da Pavlini in Serafiji zobljejo zrnca z roke. Slišal sem praviti, da je Marija rekla Pavlini: ‚Ti golobje bodo enkrat hišnim stanovalcem rešili življenje.‘«

»Ljube živalice! Kako bi mogle storiti to?« pravi Marija. »Glej, Roda nam že odpira vrtna vrata.«

Roda je bila dekla, ki je svetemu Petru odprla vrata po njegovi čudežni rešitvi iz ječe, kakor pripoveduje sveto pismo.*) Veliko je bilo njeno veselje, ko ji je povedal Evzebij, čegavi sta deklici. »Hitro noter! Sestra Pavlova in Petronila in Suzana in najmanj dvanajst jih je že zbranih, da bodo častile presveto obličje Gospodovo, vtisnjeno na Serafijinem (Veronikinem) prtu. Odtod bodo šle v dvorano zadnje večerje, ko se bo stemnilo in bodo sedeli Judje vsak na svojem domu pri velikonočnem jagnjetu.«

Zbrane žene so prisrčno vzprejele obe sestri. Govorile so tiho in malo. Serafija, častitljiva starka z neštevilnimi gubami okrog ust in oči, z izrazom ljubezni in pobožnosti na obrazu, je sedela v naslonjaču in sklepala roke v molitev. Z milim smehljajem je pozdravila prišli deklici in položila prst na usta, ko jo je hotela z mnogimi besedami obsuti Marta po svoji otroški navadi.

»Tiho, deklica, današnji dan!« zašepče starka; »ozri se na podobo našega Gospoda, in če boš tiho, boš slišala govoriti besede nebeškega usmiljenja in ljubezni. Le poslušaj!«

Pokazala je starka na prt, viseč na steni. Na čudovit način je bil vtisnjen na

*) Dej. ap. 12, 13.

njem obraz trpečega Zveličarja, z neštetimi ranami, pa vendar mil in lep. Čelo ovenčano z bodečim trnjem; valovi las napojeni s potom in krvjo; obrvi njegove bolešno zgrbljene; pod trepalkami oči, na smrt utrujene, in vendar žareče v neizrečeni ljubezni; lica njegova mrliško bleda in upala, čeznja pa tekô curki krvi; njegova sveta usta nalahno odprta v nemi tožbi; na brado njegovo kapljejo debele, krvave kaplje — o kakšna podoba ljubezni in bolečin!

Pobožno sta klečali sestri v krogu pobožnih ženâ in premišljevali čudovito sliko. Na njuno prošnjo je nazadnje pripovedovala Veronika, kakor že mnogokrat, svoje srečanje z Zveličarjem, nosečim težki križ.

»Oh,« je vzdihnila potihoma in ni obrnila svojih oči od čudovite slike, »ko bi živela tisoč let, pa bi še ravno tako živo nosila podobo Zveličarjevo v svojem srcu, kakor je čudežno vtisnjena na tem prtu. Stala sem tistikrat v svoji sobi v stari hiši, ne daleč od sodnih vrat. Kar vstopi moj ranjki mož z grozno vestjo, da je Jezus, prorok iz Nazareta, obsojen na smrt. Zajokala sem, on pa mi je zapovedal, naj molčim. Kaj si ti modrejša, kakor naši veliki duhovniki in starejšine? je dejal. Tistikrat sem že začula z ulice vrišč in glas trobent, ko so ga rablji rjoveč in pre-

klinjajoč gonili v smrt. Skozi okno sem videla, kako se je opotekal pod križem. Nisem mogla več vztrpeti doma. Svojima deklicama sem zaukazala, naj prineseta vrč z vinom, in sem tekla Možu bolečin naproti. S požirkom vina sem ga okrepčati hotela, toda sirovi vojaki so deklici sunili v stran, da se je razlilo polovico vina, drugo polovico pa so popili sami. Ničesar tedaj nisem imela, da bi mu pomagala! Z grenkim jokom sem predenj pala na kolena, in ko sem videla njegov obraz, zalit s krvjo in potom, sem potegnila prt z glave in sem ga mu ponudila, da bi se obrisal. Tako milo me je tedaj pogledal Gospod s krvavimi očmi, da mi je palo kakor solnčni žarek v dušo. Smehljaje je vzel moj prt in ga z levico pritisnil na obraz, z desnico pa je držal težko breme križa. Nato mi je z milostno zahvalo vrnil prt. Rablji in veliki duhovniki pa so ga bíli in gonili naprej, surovo rjoveč nad njim. Tudi za menoj so kričali in bíli. Prav nič ne vem, kako sem se takrat vrnila na dom. Oh, in kako sem potem jokala in žalovala. Ko sem se nekoliko pomirila, sem razgrnila prt na mizi, da bi ga zravnala. Tedaj pa sem videla čudež, ki ga je storil Gospod v svoji dobrotljivosti. Izprva nisem verjela očem. Ko pa so na moj klic pritekli mož in služinčad v hišo in potrdili z začudenjem veliki čudež, smo

pokleknili vsi na kolena in molili Boga in njegovega svetega Sina, ki je vsemogočen in neskončno usmiljen. — Od tedaj je ta podoba moj edini zaklad. Ko bom umrla, naj pride v last krščanske občine in naj oznanja do konca dni ljubezen in usmiljenje našega Odrešenika.«

Tako je govorila starka z ljubkim, prijaznim glasom in vroče solze so ji kapale čez nagubana lica. Pobožne žene so nato goreče poljubile rob potnega prta, in tudi Marta in Marija sta tako počastili podobo Zveličarja.

Deveto poglavje.

V dvorani zadnje večerje.

Evzebij je medtem šel v hišo, kjer je Gospod obhajal zadnjo večerjo. Ni bilo svetejšega in častivrednejšega kraja za jeruzalemske kristjane. Tukaj je Kristus postavil daritev nove zaveze, tukaj se je prikazal apostolom zvečer na dan svojega vstajenja, tukaj jih je na binkoštni praznik napolnil z močjo svetega Duha. Tako je postala dvorana na Sijonu prva in najčastitljivejša cerkev krščanstva.

Dvorana zadnje večerje stoji, deloma ohranjena šc dandanes, na jugozapadu gore Sijon, ne daleč od hišice blažene De-

vice Marije. To je starinska in močna zgradba, prvotno pripadajoča gradu Davidovemu. Obkroža jo prostrano dvorišče in čokat zid. Na jutranjo stran se razširja velik trg, napolnjen s kolibami in šotori velikonočnih romarjev.

S trudom in naporom se je preril Evzebij skozi gnečo do vrat v dvorišče. Vratar Saba mu je odprl, potem ko se je skozi zapirajoče se okence prepričal, da prihaja eden izmed bratov.

»Ali je Nikanor doma?«

»Gotovo. V njegovi sobi ga dobiš.«

V mali bajtici, čepeči pri obzidju, so svoje dni najbrže stanovali vratar in nekateri hlapci. Zdaj pa so ob dnevih, ko se je zbrala vsa krščanska soseska, v njej dijakoni in leviti škofa Simeona sprejemali proseče. Imela je namreč prva krščanska soseska v Jeruzalemu vse premoženje skupno. Upravljali so ga dijakoni, ki so vsaki družini oddajali svoj del in imeli vedno veliko posla.

Tudi zdaj je kakor navadno več bratov čakalo pred Nikanorjevimi vrati. Evzebija, ki je vžival velik ugled med brati, so spustili naprej, da je stopil v Nikanorjevo sobo.

Diakon Nikanor, živahen možiček z modrimi in prijaznimi očmi, skoči s sedenja, ko zapazi oskrbnika pristave v Betaniji, in zakliče:

»Evzebij! Ali mi že prinašaš denar? Drago mi je. Toliko revežev imamo, zlasti v teh časih draginje. Da, da, »ubogim se oznanjuje evangelij'. Le za trenotek potrpljenja! Vse je natančno urejeno po abecedi.« In diakon se urno zasuče do predalov ter bere: »Alef, bet*) — že imam: Betanija, dar Lazarja in njegovih sester.«

To vse se je zgodilo v eni sapi, da Evzebij ni imel prilike niti ene besedice ziniti vmes. Zdaj šele je pripomnil:

»Oprosti, častiti Nikanor, denarja nisem hotel danes prinesti; toda če so naši bratje v potrebi, ti vsak čas lahko stisnem par sto šeklov v roko. Glede neke druge zadeve sem prišel posvetovat se s teboj.«

»Vedno sem ti pri roki, če ti morem pomoči,« pravi Nikanor in migne Evzebiju, naj sede na nizko blazino poleg njega. Nato posluša natančno oskrbnikovo pripoved o dogodkih zadnje noči in o vsem, kar mu je naročil ranjenec.

»Kaj mi je torej storiti?« vpraša konečno Evzebij. »Ali naj čakam, da ranjenec umrje ali pa toliko ozdravi, da ne bo več nevarnosti? Ali pa naj takoj obvestim vnuka Kajfovega ali njegovega strica, da biva rabi Sadok pod mojo streho, in jima izročim ranjenčevo premoženje?«

»Tistih dveh mošenj kajpak nimaš pri sebi, Evzebij?« vpraša Nikanor.

*) Judovska abeceda.

»Ne, skrbno leže spravljene v kleti v Betaniji — saj veš, kje. Moja žena ne ve. Ni se mi zdelo pametno, da bi nosil tak zaklad s seboj ob dnevu, ko so vse ceste nabite z ljudmi.«

»Prav si storil, da nisi vzel denarja s seboj. Toda zakaj nisi precej zjutraj poslal Eleazarju ali Ecehiji poročila o nesreči, ki je zadela rabi Sadoka?«

»Saj vendar poznaš Eleazarja in zlasti njegovega očeta. Ne smem pomagati, da bi dobra rabijeva hčerka — res pošteno dekle — z velikim premoženjem prišla v roke tem ljudem. Tudi si nisem upal razkriti ranjencu, kakšna sta sin in vnuk Kajfov, ker bi mu vsako razburjenje škodovalo zdaj, ko visi med življenjem in smrtjo. Kaj mi je storiti?«

»Hm — čisto prav. Denar ne sme v roke Ananove, če le moremo to zabraniti na pravičen način. Vem, čemu bi ta človek porabil vse zaklade. Zažgal bi z njim tak ogenj, da bi bil uničen ves Jeruzalem v plamenih. Hm — in dekle! Njegov sin bi jo zlorabljal, kakor zlorablja svojo ženo Rahelo. Ne, ne, tak zakon bi bil grešen, in zabraniti ga treba, posebno zdaj, ko je Jezus pod smrtnim grehom zapovedal prvotno nerazdružnost in svetost zakona. Tamaro moramo podučiti o usodi, ki bi jo zadela v rokah tega moža.«

»Ali nam bo verjela? In vrhu tega, saj se judovsko dekle ne more odtegniti volji očetovi, ki ima popolno oblast nad njo.«

»Toda vzemimo, da njen oče vsled rane umrje, kdo bo potem imel oblast nad njo?«

»Najbrž Eleazarjev stric Ecehija kot najbližnji sorodnik,« odvrne Evzebij.

»Ecehija ni tako napačen mož. Kajpak — skrbel bo za čast svoje družine. Visoke dolgove ima Anan. Vkljub temu upam, da bo mogoče govoriti po pameti in pravici s tem možem. Ko bi minil praznik, bom o vsem tem povprašal natančneje. Kaj pa v slučaju, da pride vsa stvar prej do sluha in posluha poveljniku tempeljske straže?! Mislim, ljubi prijatelj, da bi se ti zapletel v nesrečne zanjke. On bi precej pridrl s svojo četo v Betanijo in bi se polastil neveste in njene dote.«

»No, čez praznike smo varni pred njim,« de oskrbnik malce prestrašeno, »in potem bomo lahko poklicali deželnega oskrbnika na pomoč proti temu silovitežu.«

»Gesija Flora bomo klicali na pomoč? Kaj pa misliš! To bi se reklo poklicati tigra na pomoč proti volku. — Upajmo, da danes popoldne še Eleazar ni ničesar zavaljal o vsej stvari, sicer bi zdajle bil že s svojimi vojaki na poti proti Betaniji.«

»Ravnokar sem ga še videl v tempeljskem dvoru.«

»O potem se do jutrajšnjega večera ni bati ničesar,« reče Nikanor. »Precej bodo zatrobili velikonočno soboto, in on je strog farizej, zato ne bo tako grdo prestopal postave. Do jutri zjutraj pa se bo že morebiti ranjencu toliko zboljšal položaj, da mu boš lahko o Eleazarju in njegovih razmerah poročal golo resnico. Če bi morebiti njegova hči sklenila v begu uiti krivični sili svojih sorodnikov, ji bomo mi preskrbeli varno zavetišče. Vendar bi to ne bilo dobro za nas; ljudje bi mislili, da se hočemo polastiti njene dote. Mi moramo skrbeti za svoje dobro ime . . . Dobro, dobro, prijatelj! Zdaj pojdi v svetišče in se ondi v miru pripravljaj na veliki praznik. Vse skrbi prepusti Gospodu; on bo že vse tako ukrenil, da bo tebi in tvoji duši v blagor. Mir njegov naj ostane pri tebi!«

Evzebij je potolažen odšel čez prostorno dvorišče v dvorano zadnje večerje. Nasproti mu je prišel častiti škof Simeon. Simeon je bil nečak svetega Jožefa, rednika Jezusovega. Bil je Jezusov učenec in obenem priča njegovega vstajenja. Zato so ga apostoli po smrti sv. Jakoba postavili za jeruzalemskega škofa. Star je bil okrog 70 let, pa še trdne postave. Srebrnobela brada mu je padala do pasa, v očeh pa se mu je svetil še mladeniški ogenj.

S spoštovanjem je pal Evzebij pred škofa na kolena in ga je prosil za blagoslov. S prijaznim smehljajem je Simeon blagoslovil klečečega. Nato ga je dvignil in rekel: »Mir bodi s teboj, moj sin! Tak velikonočni pozdrav nam je Gospod prinesel na svet. Toda svet ga noče vsprejeti. Mi se pripravljajmo, da pride v naša srca, ker ni boljšega in slajšega daru, kakor je mir Gospodov.«

Evzebij vstopi v dvorano. Bila je zelo preprosta, brez dragocenih okraskov, pa vendar čedna in prijazna. Tla so pokrivalo lepo sestavljene plošče, stene so krasile preproge, raz strop je viselo več svetilk. Dnevna luč je lila skozi okrogla okna v dvorano. Sprednji del, kjer se je obhajala najsvetejša daritev, je bil z zaveso zagrnjen, in le goreča svetilka pred neko neško je kazala kraj, kjer je bilo shranjeno sveto Rešnje Telo. Evzebij se obrne tjakaj in moli.

Med tem se približa večer in dvorana se bolj in bolj polni z verniki. Vse ženske so globoko zagrnjene, iz spoštovanja pred angelji, ki v službi Najsvetejšega prebivajo v tem prostoru. Ločene so od moških s pregrajo.

Božja služba Velikega petka se prične. Najprej prebere eden izmed navzočih »trpljenje našega Gospoda«, kakor ga je popisal sv. Matevž. Nato ima častiti škof

Simeon govor o ljubezni umirajočega Zveličarja, o ljubezni, ki bo osvojila ves svet, in že praznuje svoje zmagoslavje v junaštvih svetih mučenicov. Na stotine kristjanov je zadnje dve leti prejelo mučeniški venec zmage. In škof Simeon pripoveduje z ganljivimi besedami o strašnih grozodejstvih, ki jih počenja cesar Nero nad rimskimi kristjani. Svoj govor konča tako-le:

»Gospod Jezus, ki je umrl za nas, je dal Štefanu in mojemu predniku, apostolu Jakobu, moč, da sta umrla junaško v veri in ljubezni do svojega Odrešenika. Oprala sta svoji duši v krvi Jagnjetovi. Blagor jima, ker sta zmagala! Njeni bratje pa stoje še sredi boja. Kefa, namestnik Gospodov, najvišji pastir njegove črede, in Pavel, učitelj narodov, čakata iste usode, mučeniške smrti, in nas prosita, da bi molili zanju, naj bi ostala stanovitna. In nas . . . kaj čaka nas? Tudi nas čaka križ, ako hočemo zmagati s Kristusom. Niso daleč strašni dnevi, ki pridejo nad Jeruzalem in njegov veličastni tempelj, kakor je prorokoval Gospod. Čujte torej in molite, da postanete vredni trpeti in umreti za Kristusa in njegovo slavo.«

»Amen,« odgovore navzoči.

Na škofovo povelje odgrnejo zaveso, ki je zakrivala oltar in Najsvetejše. Nato stopi Simeon k oltarju in pokaže navzočim dragocene spominke, ki jih je imela

jeruzalemska občina o Gospodu in njegovem bridkem trpljenju: suknjo brez šiva, za katero so rablji vadjali pod križem, s krvjo napojeni prt, ki ga je imel na križu prepasanega okrog ledij; žeblje, s katerimi je bil pribit na rokah in nogah; strašno trnjevo krono, ki se je vila okrog njegovega kraljevskega čela; platno, v katero sta Nikodem in Jožef Arimatejec zavila njegovo sveto truplo, in nazadnje potni prt z obličjem Gospodovim, ki so ga prinesli od Veronike semkaj. S kakim svetim čuvstvom so gledali in častili verniki te neme priče smrti in bolečin Gospodovih! Bolj jih je ganilo, kakor najlepša pridiga.

In kako dolgo se niso mogli ločiti od njih. Že zdavnaj je minila polnoč, ko so dijakoni zopet zbrali te zaklade in jih zaklenili v varne shrambe.

Konečno je zaključil škof s skupno molitvijo pobožnost Velikega petka.

Ko bi bil dobri Evzebij vsaj slutil, kaj se je med tem časom pripetilo v Betaniji!

Deseto poglavje.

V Kajfovi hiši.

Hiša velikega duhovnika Kajfe je stala blizu dvorane zadnje večerje. Bila je tistikrat, ko je bil v njej Jezus obsojen na

smrt še lepa, gradu podobna palača, zdaj pa je tekom 30 let že silno razpadla. Vrt ki je obsegal prej velik kos notranjega dvorišča, je bil čisto opustošen in vsa pota so bila porasla s plevelom. V notranjem dvoru, kjer so prej lepe mramornate plošče pokrivalo tlak, je bilo zdaj vse razkopano in razpokano, in po kotih je ležal omet. Leva stran poslopja je bila že skoraj podobna razvalini, posebno ona dvorana, kjer je bil Jezus obsojen na smrt, desna stran pa je bila boljše ohranjena. Ob vhodu je čepel vratar, star možiček, njemu nasproti pa je že dolgo stal mož v široki beduinski obleki in je čakal mirno na povrat gospodarjev.

»Kmalu se bo izpolnila tvoja želja, brat popotnik,« dé vratar. »Ali slišiš glas pozavn raz tempelj božji? Kmalu se vrne Anan v svojo hišo, da večerja s svojci velikonočno jagnje, kakor je Gospod zapovedal ob izhodu iz Egipta svojemu hlapcu Mojzesu. Videl boš torej njegovo obličje, a kratek bodi v besedah; kajti povem ti, Ananova potrpežljivost ni bila nikoli velika in njegova duša bo hrepenela po velikonočnem jagnjetu.«

»Hvala ti, dobri starec. Že moj oče je večkrat dejal: ‚Bog ti daj dolgo brado in kratek jezik!‘ No, pa ker si že pričel govoriti, mi dovoli nekoliko vprašanj, dokler se ne vrne gospod. Ali stanuje

Anan, ki mu Bog pomnoži srečo in zmanjšaj zlo, sam v tej hiši?»

»Tudi njegov oče Kajfa — no, pa na tega noben živ človek več ne misli; potem njegov sin Eleazar, poveljnik tempeljske stiaže, s svojo ženo Rahelo in umobolno setro Ruto. Pod to streho biva tudi drugi sin Ananov, Natanael po imenu, čegar vesela narava se često nič ne prilega žalosti, ki vlada v tej hiši. Še celo jaz, ki sem star, komaj vztrpim na tem od Boga prokletem kraju. Od časa zemeljskega potresa, — to je bilo takrat, ko je bil Nazarenec križan — leži čarodejstvo ali kali nad to hišo. Tudi ti, prijatelj beduin, ne prinašaš sreče, to ti vidim na tvojih očeh. Mnogo sem jih že podnevi in ponoči spustil skozi ta vrata, pa le redkokdaj je bil gospod Anan po takem obisku veselega obraza.«

»Beseda, ki jo prinašam tvojemu gospodu, ni moja, ampak tistega, ki me pošilja; jaz sem le puščica iz njegovega tula. Glej, zdaj prihaja on, ki mu je namenjeno moje poročilo.« Po teh besedah se je beduin hitro dvignil pokonci in stopil proti prišlecu.

Prišlec je bil mož petdesetih let, a je bil videti mnogo starejši; sklonjeno je hodil, in v njegovih očeh, osenčenih z gostimi obrvmi, se je bliščala poželjivost in lahkomišljenost. Oblečen je bil, kakor

bogat Jud, vendar nekoliko zanikerno. Stresnil se je, ko je zagledal beduina. Nato je zapovedal služabniku, ki ga je spremil: »Giezi, nesi jagnje Raheli, da ga pripravi natanko po postavi. Brezmadežno je in pravkar zaklano na spodnji tempeljski stopnjici. Noben človek naj ne reče, da Kajfov sin ne izpolni vsake črke v postavi, ki jo je Gospod dal svojemu hlapcu Mojzesu. Reci ji, naj bo urna; kajti precej, ko se vrne sin Eleazar iz tempelja, hočeva večerjati velikonočno jagnje.«

Anan se je vedel, kakor bi šele zdaj zapazil beduina, ki mu je s prekrižanimi rokami stopil nasproti. »Kaj je?« vpraša malomarno. »Poslanec šajka Mardoha? Ali prinašaš dobro ali slabo poročilo?«

»Tvoje oko je kakor oko orlovo in se ne moti,« odvrne beduin. »Tvoj hlapec je v resnici puščica iz tula gospodarja puščave, kateremu je poslušnih 10.000 jezdecev, kakor veter urnih. Njegovo sporočilo pa je namenjeno samo tvojim ušesom, gospod.«

Anan stopi z beduinom v napol porušeno dvorano glavnega poslopja. »Torej,« vpraša, in zapove: »kratko povej!«

»Kratko — Simon ben Giora je v rokah Rimljanov! Rabi Sadoh leži težko ranjen v hiši v Betaniji, tam, kjer je nekdanj prerok iz Nazareta —«

»Molči o tem preroku,« se razjezi sin Kajfov, »tesarjevega sinu ne maramo za odrešenika. Dalje pripoveduj, ti nesrečni vran!«

»In rabijev deček je pod oblastjo mojega gospoda,« konča beduin.

»Ha, pa zakaj ga nisi pripeljal s seboj? In kaj je s hčerko in s premoženjem rabi Sadoka?«

»Hči je pri očetu in mu streže, kakor se spodobi dobri hčeri. Pravijo, da je lepa kakor jutranja zarja nad gorami Havrana. Morebiti jo moj gospod pelje kot nevesto v svoj šotor — o gospod, pusti pri miru svoje bodalo, kajti ne boš našel drugega sela, ki bi nesel tvoj odgovor mojemu gospodu — mislil sem samo, da ti ni nič za nevesto tvojega sina, ker je najbrž že izgubljena njena dota.«

»Izgubljena?«

»I sevć, če je niso Rimljani o pravem času utaknili v žep, so jo pa naši jezdecí o pravem času poiskali v Betaniji — ne zate, ampak za našega šajka.«

»In to imenujete vi bratovsko zvezo? Kajpak, kdaj še niso sinovi Ezava prevarili otrok Jakobovih?«

»Po moji sodbi je bil Jakob tisti, ki je prvi prevaril našega očeta Ezava, čegar potomci smo mi, beduini,« se zasmije sin puščave. »Toda bodi pameten — jaz še niti ne vem, je li hčerka rabijeva med

tem prišla v roke mojega gospoda, ali pa so Rimljani odvedli tudi njo. Dobro kupčijo bi napravili s to cvetlico iz rodu Levijevega.«

»Pri nebesih! tudi za to bi bil Gesij Flor dovolj zloben. Skoraj bi želel, da je on storil to. Kajti taka reč bi spravila kolesa v tek. Hčerko iz rodu izraelskega je odpeljal in jo za sužnjo prodal — to bi podžgalo najhladnejše starejšine v našem zboru. In njen brat, rabijev dedič, tudi ni v vaši oblasti? Ti bi ga sicer pripeljal s seboj, ali ne?«

»Odpusti, mali Benjamin je dobro shranjen v šotoru pri samotnem hrastu. In šajk ti sporoča, da ti hoče staviti pogoje, pod katerimi bi prišel rabijev deček v tvoje roke, kakor hitro bo ben Giora osvobojen.«

»Ben Giora. Kaj je meni mar ben Giora? Naj le prejme plačilo za svoja junška in neumna dela!«

»Simon ben Giora, poglavar bratovske zveze? Najmočnejša roka, najkrepkejši meč, ako pride do boja z Rimljani?« vpraša beduin.

»O, se bo že našel kak drug poglavar! Za eno osebo več ali manj ne gre!« odvrne Anan. »Sporoči to svojemu šajku in mu povej, da mi nič ni za dečka, če ne dobim njegove sestre kot nevesto svojemu

sinu. In brez rabijevega upliva nam ni mogoče pridobiti za zaveznike kraljev iz Homagenc, Ponta in Armenije in iz Perzije. Sporoči mu to z mojim prokletstvom vred, ako zaslepljen s svojo malenkostno lakomnostjo podira naše veliko delo maščevanja.«

Beduin se prikloni in odide. Anan sede na deblo stebra, v dvorani na tla podrtega, in premišlja svoj položaj. Ponesrečen ben Giorov napad lahko prečrta vse njegove namere in pahne lahko njegovo hišo in ves narod v nesrečo. Res je, kar je dejal vratar: odkar je bil Nazarenc umorjen, je izginil ves blagoslov iz hiše njegovega očeta. Pogrešena trgovska podjetja so mahoma uničila vse Kajfovo bogastvo; velikoduhovniško čast so vzeli ponosnemu možu; in mučil ga je zaradi obsodbe, ki jo je izrekel nad Jezusom, tako strašno glas vesti, da je obupal in zblaznel. Tako je zblaznel, da so ga morali ukleniti v verige in zapreti.

Toda Anan, sin Kajfov, je stavil še vse upanje v svojega najstarejšega sina Eleazarja, ki je takrat dozorel v moža. Bil je ponosna in junaška postava, da so mu že pri dvajsetih letih poverili častno mesto poveljnika tempeljske straže. Bogata poroka Eleazarjeva bi morebiti rešila Anana iz rok upnikov. Eleazar je bil sicer ošaben in trmoglav, a ne slabega srca.

Zato je rad vzela za ženo Rahelo, da bi rešil očeta iz zadrege in bi rešil hišo propada. Rahela sicer ni bila lepa, a bila je plemenitega srca — hči enega najbogatejših judovskih trgovcev. Toda zopet je zadela nesreča za nesrečo sina in unuka Kajfovega. Rahela je bila brez otrok, in Eleazar si je tako želel potomstva! Pred pristaniščem Japo se je potopilo šest ladij, z žitom obloženih, in z njimi skoraj celo bogastvo.

Tako so boljbolj naraščali dolgovi, in le s težavo je Anan odganjal nadležne upnike.

Ta obupni položaj je privedel Anana v maščevalno zvezo sikarijcev. Edinoleče izbruhne upor v mestu, se morebiti reši svojih upnikov, — tako si je mislil. Sin Eleazar se je branil stopiti v zvezo sikarijcev. Stal pa je na čelu zelotov, »gorečnikov«, ki so ravnotako silili ljudstvo k uporu, kakor sikarijci, a so se hoteli bojevati le s poštenim orožjem. Po Eleazarju je bil hotel Anan združiti stranko sikarijcev s stranko »gorečnikov« k skupnemu uporu proti Rimljanom.

Medtem pa je postajal njegov položaj vedno bolj obupen. Ali pred nekaj meseci mu je zasvetil žarek upanja. Zvedel je o velikem bogastvu rabi Sadoka, daljnega sorodnika iz Antijohije. Tudi je zvedel, da ima samo dva otroka, eno hčer in malega

dečka. Eleazar je bil kajpak poročen; toda zakon, ki je bil brez otrok in nesrečen, se je pri judih kaj lahko razdrl. To je Anan razložil svojemu sinu, ki je prav rad privolil v to, ker je slišal, da je rabijeva hčerka zelo lepa. Naj le joka njegova sedanja žena Rahela! On jo sovraži.

Ecehija, prejšnji veliki duhovnik in Eleazarjev stric, naj bi jo snubil za svojega stričnika. Rad je prevzel to prijateljsko službo, ker je upal s tem pridobiti Eleazarja zase in za stranko »zmernih«; kajti vsi Jeruzalemčani, ki so se bali za svoje imetje, niso hoteli slišati ničesar o vojski z Rimljani. Tudi je hotel Ecehija pregovoriti rabi Sadoka, da bi se preselil v Jeruzalem in bi tu prevzel službo velikega duhovnika, ker že zdavnaj niso imeli Judje toliko učenega in bogatega služabnika Najvišjega.

Toda Anan je zase preračunal, da bi bilo najboljše, če učeni in ugledni rabi umrje. Vzroke je slišal Benjamin v šotorišču pri samotnem hrastu. Le to ni bilo prav povedano, da je tudi Eleazar sokriv te hudobije — v to bi Eleazar nikdar ne privolil. Anan pa se že zdavnaj ni zmenil za en umor več ali manj.

Zdaj pa je slišal, da se je tako sramotno ponesrečila vsa njegova nakana!

Medtem ko je Anan vse to razmišljal z žalostjo in jezo, je zagledal svojega sina,

ki je zavil s ceste proti dvorišču. Živa jeza je plamenela v njegovih mladih očeh in zaklical je: »Da ne pade ogenj z nebes na te proklete Rimljane, ki se drznejo motiti sveti mir velike sobote z glasnimi trompetami! Prav se nam godi! Zakaj pa smo taki strahopetci? Boja je treba! Vojska naj se prične! Ali nimam prav, prijatelji? Ali bi ne bilo boljše pobiti vso rimsko posadko vojakov, kakor pa zaklati sto velikonočnih jagnjet? Ha, ne bilo bi si mogoče izmisliti prijetnejših daritev v očeh gospoda vojskinih trum! Toda mi smo strahopetci!«

»Ne vsi, Eleazar,« dé stotnik, ki je zjutraj pri zlatih vratih zastavil pot stotniku Luciju Flavu. »Ne vsi; mi zeloti ne!«

»No, torej je čas, da se enkrat zganemo! Jutri zjutraj se bodo zbrali naši starejšine k posvetovanju in bodo po svoji kleti navadi zopet govorili o miru in spoštovanju do Rimljanov! Vrag jih vzemi naše starejšine! Ampak jaz rečem: zdaj je prišel čas, ko se je treba dvigniti nad Rimljane z ognjem in mečem!«

»Eleazar, samo eno besedo!« zakliče Anan svojemu sinu in ga povabi k sebi. Z obotavljanjem zapusti Eleazar svoje tovariše, stopi k svojemu očetu in ga vpraša neuljudno:

»No, kaj je?«

Ta mu v kratkih besedah pojasni ves položaj glede neveste in njene dote, ne da bi z eno besedo izdal, da je sam najel ben Gioro. »Kaj treba storiti zdaj, da dobimo otroke v svojo oblast?« vpraša nazadnje.

»Kaj vendar!« odvrne Eleazar. »Tega šakala puščave, tega šajka Mardoha moramo prehiteti. In sicer za vse na svetu! Precej bom osedlal svojega vranca in odjezdil v Betanijo.«

»Tako je prične velika sobota, in sobota je Gospodov dan! Ni dovoljeno tako početje!« odvrne Anan.

»Vrag vzemi tvojo pobožnost, starec! Saj vem, da ti še vse drugačne zapovedi prestopaš!«

»Ampak če te pri tem početju kdo vidi, boš prišel ob službo tempeljskega poveljnika,« odvrne Anan. »In mislim, da bi ti to ne bilo ljubo.«

»Ne, pri meču Gedeonovem!« zakliče Eleazar in udari z nogo ob tla. »Ampak, da bi mi ta zver puščave ali pa še celo kleti oskrbnik ujel mojo zlato golobico, tega ne, nikdar ne! Dobro vem, kaj delam! In če bi tisočkrat prelomil postavo — moram, moram! Giezi naj gre nocoj s četo naših tempeljskih stražnikov v Betanijo. Njihovo vest bom potolažil s periščem denarja in potem bom zanje opravil spokorno daritev v svetišču. Toda že

se večeri. Precej bodo s templja naznanili pričetek večerje — in jaz sem še ves oborožen.«

Nato je odšel, urnih korakov v hišo. Nestrpno je klical svojo ženo Rahelo. Toda namesto nje je pritekel Eleazarjev mlajši brat Natanael, mlad deček temnih, zvihranih las, in rekel: »Potrpi samo za trenotek, brat. Ona še pripravlja sladko jed iz fig, mandeljnov in citron, ki meni tako diši.«

»To stori lahko Rut ali stara Selma. Reci ji, če kliče mož, mora žena ubogati takoj!« se jezi Eleazar. »Pomaga naj mi razvezati oklep in naj mi pripravi molitveni plašč.«

»Tu ga imaš že razgrnjenega. In tudi oklep ti rad razvežem, kakor sem storil že večkrat. — Gotovo so te razdražili Rimljani, ker si tako hud. Tudi mene je jezilo, ko so s svojimi trompetami motili tempeljsko petje. Bog jih kaznuj! Toda zdaj bodi dober in se ne prepiraj z Rahelo. Zares okusno večerjo je pripravila nocoj.«

Vstopila je Rahela in se je proseče vrgla pred svojega strogega moža. »Odpusti,« je rekla, »v resnici nisem mogla priti precej.«

Bila je žena kakih deset let starejša kakor Eleazar, in njen suhi obraz in slabotna postava se je slabo prilegala povelj-

niku tempeljske straže. Imela pa je par globokih in čudovito lepih oči, ki so pričale o njenem dobrem, milem srcu.

»Pojdi k Ruti, Našanael; moram nekaj govoriti s svojo ženo, in tebe ni treba zraven,« dé Eleazar.

Deček odide prestrašen zaradi hladnih bratovih besed, boječ se za Rahelo, ki mu je postala takorekoč druga mati.

Tudi Rahela je prestrašeno in proseče gledala moža s svojimi krotkimi očmi. Ljubila ga je zvesto in prisrčno, čeprav je ravnal tako kruto z njo. Dobe se srca, ki rajše pretrpé smrt, kakor bi izgubila ljubezen. Tako tudi Rahela. V svoji ponižnosti je vso krivdo pripisovala sebi. »Ko bi ga le mogla prepričati o svoji ljubezni! Mislim, da bi me vkljub temu, da sem tako grda, ljubil,« tako je govorila stokrat in stokrat sama s seboj. »Ko bi le našla žrtev, ki bi bila dovolj velika, da si z njo pridobim njegovo ljubezen!«

Eleazar, kakor bi bral to misel v očeh svoje žene, reče: »Rahela, ti veš, da si mi v najinem zakonu delala vedno le težave. Dote mi nisi prinesla, kakoršno sem upal od tebe, da bi vrnil svoji hiši prejšnji sijaj; tudi otroka mi nisi rodila nobenega; ko se vrnem od službe v templju, iščem zaman veselja pri domači družini; skoraj noben dan ne mine, da bi se mi ne bilo treba jeziti nad teboj, in sicer po pravici, če-

prav tega nočeš priznati v svojem pokvarjenem srcu. Tvoje ustnice seveda mi ne upajo ugovarjati, ker veš, da tega ne trpim. — No, torej, ali se ne čudiš, ker še nisem porabil pravice, katero mi dajejo Mojzesove postave, — da ti dam odslovljeno pismo in razveljavim najin zakon?»

Rahela pobledi še bolj in njeno oko se napolni s solzami. »O Eleazar, mož moje ljubezni!« prosi drhteče, »kako mi moreš raniti srce s takimi besedami, in sicer ravno zdaj, ko bomo večerjali velikonočno jagnje!«

»Tako jutri bom razdril po postavi najin zakon, če ne storiš brez ugovora tega, kar zahtevam od tebe? Poslušaj! Sklenil sem vzeti v zakon drugo ženo, ki mi bo dala vse, kar sem zastonj pričakoval od tebe: bogastvo, čast, otroke, družinsko srečo in še več. Njeni zakladi nam bodo pridobili mogočne zaveznike v boju z Rimljani.« In medtem, ko je Eleazar slekel orožje, je pripovedoval kratko, kako je bila napadena njegova nevesta in da biva zdaj pri svojem ranjenem očetu v Betaniji. »Še to noč jo moramo spraviti semkaj,« je končal, »njc in njeno bogato doto. Kajti prete ji roparji, ki so jo napadli, in morebiti tudi Rimljani. Giezi naj odide takoj po večerji tjakaj s tempeljskimi vojaki, in ti ga boš spremljala.«

»Jaz? — za božjo voljo!«

»Ti, ti moraš pregovoriti nevesto, da išče varstva pod mojo streho, in jo moraš pripeljati semkaj.«

»Saj ne smem! Precej se prične sobota, in tako početje je proti postavi, ki nam jo je Gospod dal na Sinaju. Oh, Eleazar, v vsem, kar je dovoljeno, sem ti rada pokorna. To tvojo drugo ženo bom ljubila kot svojo ljubljeno sestro in ji bom služila kakor najzadnja dekla; toda nikar me ne sili k temu, da bi prelamljala božjo postavo.«

»Ti moraš iti, ali pa ti jutri izročim odslovilno pismo.«

»Potem — oh, Gospod nebeški, daj mi moči! — rajše odslovilno pismo!«

»Odslovilno pismo torej. — Toda ti moraš to reč prevdariti na kraju, kjer ne bivaš rada — pri mojem starem očetu.«

»Pri Kajfi, pri blaznem?« zakliče Rahela, trepetajoče od strahu in pade z dvignjenimi rokami k nogam krutega moža. »Milost! Ne vrzi me v ječo k blaznemu, ako nočeš, da bi tudi nadme, revico, prišel hudobni duh, ki muči njega.«

»Ti pojdeš v Betanijo ali pa k staremu očetu!« ponovi Eleazar, ki je poznal grozni strah, ki ga je imela Rahela pred blaznim starcem. »Med večerjo se odloči! Potem pojdeš v Betanijo, ali pa — že veš, kam!«

Medtem je napočila noč, in pri prvi zvezdici, ki je zabliščala na nebu, so naznale pozavne s templja, da je čas jesti velikonočno jagnje. Med tisoč in tisoč družinami jeruzalemskimi ni bilo nobene, ki bi se manj pobožno in veselo zbrala k večerji, kakor družina v hiši Kajfovi.

Rahela je še zmiraj upala, da se bo dal omečiti njen mož. Ko pa so po večerji odšli otroci in posli in sta ostala v sobi samo mož in žena, tedaj vpraša Eleazar:

»No?«

»Ne morem, ne smem!«

»Torej — hajdi za menoj!«

Pri teh besedah prižge Eleazar plamenico, prime ženo za roko in jo pelje po temnih hodnikih. Čez kamenite, napol razdrte stopnice prideta k ječi, kjer je bil Kristus po prvi sodbi Kajfovi zasramovan in zaničevan in kjer je zvezan pričakoval strašni dan trpljenja in smrti.

Zdaj je bilo slišati iz te ječe strašno tuljenje, ki je človeku pretresalo mozeg in kosti. Nesrečna žena je bila premagana v svojem sklepu. »Ne odpri ječe, ne odpri!« je zaklicala s smrtnim strahom. »Ne morem videti nesrečneža. Bog mi odpusti krivico, h kateri me siliš!«

»Ha-ha,« dé Eleazar hladno, »saj sem vedel! Pojdi torej v Betanijo in mi pripelji nevesto!«

Enajsto poglavje.

Vest o Benjaminu.

Ko se je Saloma po odhodu svojega moža in obeh deklic vrnila počasi skozi vrt v hišo, je zapazila neko žensko na poti, ki vodi iz Betanije proti njeni hiši. Za njo je šel jezdec s širokim plaščem, kakoršnjega nosijo beduini. Ko ga je Saloma zagledala, ji je prišlo na misel, da je to morebiti eden izmed roparjev, ki so napadli rabija, in je hotela poslati vrtnarja Sila za možem; kajti bala se je, da bi hoteli roparji zopet poskusiti napad. Pa se je premislila. Zase se ni bala; po njeni sodbi tudi velikih zakladov ni bilo v hiši; kajti njen mož ji ni ničesar omenil o obeh rabijevih možnjah. Samo tovari preprog in svilenega blaga so še bili pri hiši. Te bi rada, če le mogoče, ubranila pred roparji. Zato je poklicala enega izmed delavcev, ki je v bližini prekopaval gredice, in mu rekla:

»Eliud, ti si pameten mož. Preišči vse kraje tu v bližini, če je morebiti še kje kak beduin. Ako jih boš videl večjo četo, teci takoj v vas in prosí rimskega stotnika, naj straži našo hišo.«

»Prav, gospodarica,« odvrne Eliud. »Toda mislim, da so danes vsi Rimljani odjezdili v mesto. Pa se mi bo že posrečilo zbrati ljudi, ki se bodo znali udariti z be-

duini, če bo treba. Le brez strahu! Mi slim pa, da si pred prazniki ne upajo roparji priti tako blizu do Jeruzalema.«

Po teh besedah zasadi delavec lopato v tla in odide po naročilu. Saloma pride do hišnih duri skoraj v istem času, kakor tujka, ki je v vidnem razburjenju in z dvignjenimi rokami prihajala nasproti njej. »O dobra žena, Bog naših očetov naj blagoslovi tvojo gostoljubno hišo!« pozdravi tujka. »Sporočili so mi, da si ti nocoj vzprejela pod streho mojega gospoda, ki je prišel v roke roparjev. O povej mi, ali še živi? Ali je Tamara, njegovi dobra hči, pri njem? Jaz sem Sara, njena stara dovilja.«

»Bodi pozdravljena, dobra starka!« odvrne Saloma in odpre duri. »Bog blagoslovi tvoj prihod! Rabi še živi, in upamo, da bo kmalu ozdravela njegova rana. — O kako se bo veselila rabijeva hči, da si ti rešena! Ali prinašaš morebiti tudi kako vest o njenem bratcu, za katerega je ona tako v skrbeh?«

»Dobro vest. Toda povedati jo moram deklici sami.«

»In jezdec, ki počiva tamle v senci stare oljke, je pač—«

»Da, da, on je ropar, toda dober človek,« dé hitro Sara. »Za božjo voljo, ne daj ga prijeti. Življenje Benjaminovo je odvisno od tega, da pride ta jezdec z ve-

selim poročilom nazaj v taborišče svojcev.«

»Ne boj se, dobra žena! Ničesar se mu ne bo zgodilo. Poslala mu bom malo prigrizka pod oljko. Toda povej, ali je samo eden, ali jih je še več v bližini?«

»Samo on me je spremljal semkaj, in mislim, da mu ni sledila tolpa, ki je obenem zapustila taborišče. V čisto drugo stran je zavila, in med potjo nisem videla in slišala ničesar o njej.«

Saloma, pomirjena po teh besedah, prosi dojiljo, naj počaka za trenotek, nato zapove prinesiti beduinu jedi in pijače, in dobro stražiti vrata. Potem stopi v ranjenčevo sobo ter pomigne Tamari. Tamara spozna takoj, da se je pripetilo nekaj izvanrednega, in zapusti tiho očeta. Ko pa zagleda Saro, se komaj premaga, da ji ne uide klic veselja iz razradoščenega srca. Kazalec dene čez ustnice in pokaže tako tudi služkinji, naj ne izda naenkrat s preglasnim govorjenjem svojega prihoda očetu. Saloma potisne obe prijateljici v bližnjo sobo in hiti sama čuvati bolnika.

Zdaj šele je mogla Sara objeti svojo Tamaro in ji pokazati v solzah in smehu žalost in radost nenadnega svidenja. Dolgo je trajalo, dokler je Tamara toliko pomirila svojo dojiljo, da ji je mogla pripovedovati dogodke. Najprej je starka v silnem joku prosila odpuščanja zaradi svoje

strahopetnosti, ki jo je pokazala pri napadu. Hipni strah jo je popolnoma zmešal, in do smrti se bo kesala, da je v taki nevarnosti bežala proč od svoje varovanke. »In ti, moje sladko jagnjiče, moja grlica, kje si ti dobila toliko poguma, da si sredi med meči stala kakor levinja, ki se bori za svoje mladiče?« zakliče starka. In namesto da bi odgovarjala na vprašanja o Benjaminu, je pripovedovala samo o svoji žalosti, ki jo je trpela pri roparjih.

Končno je pričela pripovedovati Sara tudi o Benjaminu in o njegovi drznosti, s katero je prisluškal skrivaj posvetovanju roparjev. »Oh, ta neprevidni deček!« je vzkliknila. »Kako lahko bi se bil v temi prekucnil čez grozno skalno steno! Kako lahko bi mu tudi kak ropar zasadil bodalo v prsa. Saj se ti ljudje toliko zmenijo za človeško življenje, kakor če bi zmečkali muho. Mislim, da bi to tudi storili, ako bi ne pričakovali za Benjamin visoke odkupnine. Zdaj biva Benjamin v roparski votlini zvezan in ostro zastražen, Oh, oh, ubogo jagnjiče!«

»Koliko pa zahtevajo za njegovo svobodo?« vpraša Tamara razveseljena. »Oče je gotovo pripravljen plačati vse, kolikor more.«

»To sem rekla tudi jaz! Vedno sem pravila to! Takoj sem rekla Benjaminu: ‚Beniamin. moj otrok,‘ sem dejala, ‚niče-

sar se ne boj; oče te bo odtehtal z denarjem!«

»Koliko pa zahtevajo roparji?« vpraša Tamara.

»Šajk, ki me je poslal, ne stavi nobene zahteve, zdaj namreč. On hoče namreč najprej vedeti, koliko radovoljno ponudi moj gospod. In tudi tvojega zaročenca — oh, dete, dete, ta ti je lep patron! Povedati ti imam o njem take reči, da se ti bodo ježili lasje — —«

»Ljuba Sara, vse povej po vrsti! Najprej o odkupu mojega brata, in potem boš o mojem ženinu povedala vse, kar ti teži srce. — Torej šajk hoče najprej vedeti, koliko ponudi moj oče prostovoljno?«

»Da, in vedeti hoče tudi, koliko ponudi zanj tvoj ženin, ta lump!« se razvname Sara.

»Kaj hoče tudi moj ženin odkupiti mojega brata? Kako pa pravzaprav ve Eleazar, da je moj brat vjet?« vpraša začudeno Tamara.

»To je tisto! Ta lump! Ta razbojnik, ki bi bil skoraj vjel mojo sladko grlico! Z roparji skupaj kuje naklepe proti tebi in tvojemu bratu. O, oči bi mu izpraskala, ko bi ga dobila v roke. Iz velikoduhovniške družine je, pa je tak! Temu —.« Hotela je nadaljevati Sara svoje zmerjanje. Toda Tamara jo je prosila, naj rajše do-

kaže, da je vse to resnica in' da Eleazar skupaj z roparji kuje grde nakane.

Zdaj je pripovedovala Sara vse, kar je Benjamin slišal iz ust roparskih glavarejev, da je namreč ben Giora povzročil napad po naročilu Eleazarja, poveljnika tempeljske straže, in njegovega očeta. »Oba sta mu za plačilo obljubila velik del tvoje dote, ako umori tvojega očeta.«

»Saj vse to ni res! Ti in Benjamin sta najbrž izgubila pamet!« dé Tamara prestrašeno. »Vzemimo tudi slučaj, da bi me Eleazar snubil samo zaradi dote, kaj bi mu potem koristila smrt mojega ubogega očeta? Saj bi on tudi brez tega roparskega napada postal lastnik moje dote, in bi mu je ne bilo treba deliti s tem ben Gioro.«

»Prav imaš! Ampak ta nenasitni volk ni s tem zadovoljen. On hoče tudi vse premoženje tvojega brata spraviti v svoje žrelo. Kaj ne izprevidiš, moja uboga globica, da bi po očetovi smrti postal tvoj lepí mož varuh tvojega brata in bi dobil s tem vso oblast nad Benjaminovim premoženjem. Potem bi ne dala za njegovo življenje toliko sape, kolikor je je treba, da ugasneš leščerbo.«

»Kaj je mogoča taka hudobija pri Izraelcu!« vikne Tamara prestrašeno. »Ne, ne, ni mogoča! Nočem verjeti! Benjamin se je zmotil. Če bi to bilo resnično, bi bil

ben Giori tudi naročil, naj obenem še Benjamina umori. Potem bi bila jaz dedinja vsega premoženja, in Eleazar bi prišel do njega brez vseh drugih težav po moji roki.«

»Da, da, da, tako je bilo tudi preračunjeno! Ti si me spomnila na to — tako je bilo preračunjeno! Tako je slišal Benjamin in mi je pravil, kakor resnično tu stojim. Toda ta ben Giora je bolj zvita lisica kakor tvoj ženin. On je hotel prizanesti dečku in ga vjetega pripeljati v svoje taborišče, da bi za njegovo življenje prejel večjo odkupnino. Ali zdaj razumeš? Ravno tako, ali pa še bolj, je zvit tudi šajk, ki zdaj poveljuje namesto ben Giore. On hoče ponudbo ženinovo dražiti s ponudbo tvojega očeta in narobe. Zato ie k obema, v istem času poslal sele. Vidiš, moja ljuba golobica, to je vest, ki sem ti jo hotela sporočiti. Kak odgovor bomo zdaj poslali šajku po jezdecu, ki čaka pred dvoriščem? In še eno ti hočem povedati o Benjaminu. Dobri deček mi je na vse mogoče način naročeval, naj skrbim, da ne boš stopila v zakon s takim razbojnikom. On rad umrje, da le tebe obvaruje Bog pred to nesrečo.«

»Tak bratec!« vikne Tamara globoko ginjena. »Kakšno dobro srce ima! No, tega se mu ni treba bati. Rajše umrjem, kakor pa vzamem moža, ki ima toliko krivdo na svoji vesti. Potem mu tudi Be-

njaminova smrt ne bo prinesla nobenih pravic do mojega ali očetovega premoženja. Bilo bi torej najboljše, ko bi temu človeku na kak hiter način sporočili, da naj ne upa pod nobenim pogojem na mojo roko. Govoriti pa moram s tem dobrim možem, čegar gostoljubnost uživamo tukaj. Oh, zakaj je oče tak revež, da govoriti ne more! Njegovi nasveti bi mi bili zdaj tako potrebni. Potrpi za trenotek, Sara, pogledati hočem po svojem očetu in — in da nisem že prej na to mislila — ti si vsa lačna, dobra duša? Takoj bom prosila gospodinjjo, naj ti prinese kaj okrepčila.«

Tamara je hitela na to v sobo bolniškovo. Našla je očeta pri zavesti. Čelo mu ni bilo več tako vroče, in Saloma je pritrčila, da se bolezen obrača na boljše. Tedaj se sklone Tamara k očetu, poljubi mu roko in dé: »Veseli se, prišla je vest o Benjaminu. Toda ne razburjaj se, oče! Proti odkupnini bomo kmalu dobili dečka zdravega in veselega. Koliko smem ponuditi zanj?«

Rabijevo oko se je zabliščalo veselja. Dal je znamenje, naj mu prineso voščeno tablico, in zapisal je nanjo s črtalom: »Kolikor zahtevajo. Toda bodi previdna; kar njim ne vržeš v žrelo, to rešiš sebi in svojemu bratu.«

Vest o Benjaminu je vendarle precej razburila očeta, kakor je bilo spoznati iz njegovih potez na obrazu. O Eleazarju si ni upala Tamara črhniti niti besedice. Prosilila je torej očeta za par hipov potrpljenja, da odslovi sela, ki je prinesel vest o Benjaminu, in je obenem namignila Salomi, naj gre za njo pred vrata. Tu jo je prosila za malo prigrizka stari dojlji in ji je izrazila željo, da bi rada govorila z Evzebijem. Prav neprijetno ji je bilo, ko je izvedela, da se Evzebij vrne šele ponoči ali pa jutri zjutraj.

Kaj bi storila zdaj? Koga bi vprašala za svet? Saloma se ji je zdela dobra žena, prijazna in ljubeznjiva; toda je-li tudi pametna, da zna molčati o pravem času? Svojo gostiteljico je poznala še jako malo. Toda, ko ji je vprašajoče pogledala v oči, je dobila zaupanje do nje kakor do svoje matere in ji je sklenila razložiti ves položaj

Končno sta sklenili poslati beduina k šajku z odgovorom, da rabi ponuja 1000 šeklov*) več, kakor pa ponudi poveljnik tempeljske straže. »1000 šeklov!« je pre-mišljevala Saloma. »To je mnogo denarja. Ali bo tvoj oče zadovoljen s tako visoko ponudbo?«

»Rada prevzamem škodo na svojo odgovornost, da bi le rešila svojega bra-

*) Okrog 960 kron.

ta,« odvrne Tamara. »Sara naj takoj pošlje beduina v šotorišče roparjev.«

To se je zgodilo. Tamara je šla medtem nekoliko pogledat bolnika, in ko se je vrnila, sta se zopet posvetovali s Salomo. Kaj treba storiti, da bi ušla Eleazarju in roparjem? Saloma se ni mogla dovolj načuditi, da je oče svojo hčerko-edinko zaročil takemu možu.

»Oče je bil prevarjen po stricu Ecehiji, ki je vse to delal iz družinskih ozirov«, pojasni Tamara. »Ampak zdaj sem že zaročena, in če oče ne razveljavi zaročke, me bo Eleazar lahko po postavi prisilil h zakonu. Rajše bi se umorila, kakor to —«

»Dete, dete, kako moreš izreči tako grešno besedo!« jo pokara Saloma. »Mi nismo gospodarji svojega življenja, ampak samo Bog. — Kajpak, tega človeka ne jemlji v zakon, že zategadelj ne, ker ima že eno ženo. Rajši beži! To bi bilo po mojih mislih najboljše! Ti pišeš Eleazarju pismo in mu poveš očito, da ga ne maraš za moža. Potem zbežiš s svojo dojiljo k eni izmed mojih sorodnic, ki biva v gorah, dan hodá odtod. Dobra Suzana te bo z velikim veseljem vzprejela, tudi če ji prav naj gre vrtnar Sila, in ta vaju bo priporočil v mojem imenu. Kadar boš ti na varnem, bom poslala pismo poveljniku temeljske straže. V ened tednu ali dveh bo

ozdravel tvoj oče; razveljavil bo zaroko in se bo s tvojim bratom, ki ga bo odkupil od roparjev, vrnil v Antiohijo. V miru in sreči jih boš zopet našla na svojem domu. Kajne, dragica moja, lep načrt je to, ki ga mi je vdahnilo nebo.«

Tamare ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi v takih okoliščinah zapustila svojega očeta. V resnici, kako pa bi mu mogli razložiti Tamarino odsotnost, ne da bi ga razburili preveč. Zraven je prišel še drug vzrok, ki je Tamaro, zvesto spoštovateljico Mojzesove postave, zadrževal od poti. »Kako morem iti na pot, ko se tekom ene ure že prične velika sobota?« je rekla.

Na to ni pomislila Saloma. »Sobota!« je vzkliknila. »O, to nas reši iz vse zadrege. Potem je še dovolj zgodaj, če odpotuješ jutri zvečer. Kajti do tedaj si ne bo upal Eleazar ničesar ukreniti proti tebi.«

O tem ni bila Tamara tako gotovo prepričana. Kajti ni si mogla misliti, da bi človek, ki je zmožen takih hudobij, ne prestopal tudi drugače in v manj važnih zadevah Mojzesove postave. To je povedala Salomi in je zraven pristavila boječe: »Moral bi si poiskati drugega mogočnega varuha proti temu nasilnežu. Morebiti rimskega oskrbnika?«

»Kaj pa misliš, dete! O njem pravijo, da je največji nepoštenjak in lakomnež!«

»Ali pa velikega duhovnika?«

»Oh dete, kralj Agripa je v par letih nastavil in odslovil najmanj ducat velikih duhovnikov. Na sramoten način si kupujejo to dostojanstveno mesto, in skušajo potem z lakomnostjo v svoji službi priti zopet do izdanega denarja.«

»O gorje Izraelu!« vzdihne Tamara. In čez nekaj časa pristavi v zadregi in vsa zardela: »Ko bi le mogla plemenitega stotnika, ki nas je rešil iz roparskih rok, obvestiti o našem položaju! Ta bi nam morebiti dobro svetoval in pomagal.«

Saloma je takoj spoznala dekletovo srce. Mladi rimski stotnik je vplival nanjo s svojim plemenitim in nepokvarjenim značajem. Toda — on je pogan. Ali sme ona pomagati k temu, da bi se Tamara, morebiti v škodo svoji duši, še bolj seznanila z Rimljanom? Pri judih ni bil dovoljen po postavi zakon s pogani. Zato se je Saloma nekoliko izogibala odgovoru. In Tamara, ki je uganila njene misli, pravi: »O, nisem mu hotela pisati jaz! To bi se ne spodobilo. Toda, če bi mu ti napisala par vrstic —?«

Saloma pomišlja nekaz trenutkov. Nato sklene, po Eliudu, ki se je ravnokar vrnil s poročilom, da ni nobenih roparjev v bližini, poslati pismo svojemu možu v Jeruzalem s tole vsebino: »Bojimo se napada pred mogočnim sovražnikom. Če se

ti zdi prav, poišči v oskrbnikovi palači stotnika Lucija, ki je bil preteklo noč pri nas, in ga nam pošlji na pomoč.«

To pismo je bilo pisano aramejsko. Saloma je izročila selu obenem tudi grško pisano pismo na stotnika. Tamara ga je napisala, toda v imenu Salome. »Če te sreča Evzebij med potjo, ali če ga dobiš v hiši Serafiše ali pri Nikanorju, mu izroči obe pismi,« pojasnjuje Saloma selu. »Če pa ne moreš dobiti Evzebija, pojdi v palačo oskrbnikovo in tamkaj povprašaj po mladem rimskem jezdecu, ki je bil nočejšnja noč tukaj — Lucij je njegovo ime. — Ali si boš zapomnil to?«

»Da, da, tisti lepi, mladi mož. Tudi spoznal ga bom, če ga vidim,« odvrne Eliud.

»Dobro, temu in nikomur drugemu ne smeš izročiti tega pisma z rdečo vrvico in kljukastimi črkami — ali si razumel? Zdaj hiti, da prideš v mesto, predno se prične sobota.«

»In potem bom smel preživeti soboto v Jeruzalemu?« vpraša mladi mož z razveseljenimi očmi.

»Kajpak, le hiti!« prigovarja Saloma. Nato poljubi Tamara na čelo in dé: »Midve sva že storile svoje, vse drugo morava prepustiti ljubemu Bogu!«

Dvanajsto poglavje.

Noč v Betaniji.

Ko je sel Eliud zapustil Betanijo, je bil že prav zadnji čas, pripraviti velikonočno jagnje. Kristjani, ki so se izpreobrnili izmed Judov, so tudi v tej točki še izpolnjevali judovsko postavo, dokler je stal jeruzalemski tempelj. Saloma je torej v vsej naglici pripravila, kar je bilo treba za večerjo: vino, grenka zelišča, nekvašene kruhe, ki so bili pečeni že zjutraj, prikuho in jagnje, ki je bilo po vseh postavnih določbah zaklano in spečeno. Ker ni bilo doma družinskega očeta, je vrtnar Sila pričel moliti svečanostne molitve. Pri tem je spomnil tudi na to, da je pravo velikonočno Jagnje že zaklano bilo za grehe sveta, in da to velikonočno jagnje, ki ga uživajo kristjani o veliki noči, spominja na rešitev človeštva sužnjosti greha, ne pa samo na rešitev Izraelcev izpod egiptovskega jarma.

Tamara je slišala te besede z velikim začudenjem. Iznova je stopilo pred njeno dušo vprašanje, ni li Jezus iz Nazareta, ki je tako junaško umrl na lesu križa, v resnici od prerokov obljubljeni Mesija.

In ni ji dala miru ta misel, ko je pozneje čula pri bolnem očetu. Sklenila je namreč to noč preživeti pri njem. Saloma

pa je šla v svojo spalnico, ko se je prepričala, da so zaklenjene vse duri. Oče je ležal nemirno na svojem ležišču. Zdelo se je, da ga rana boli bolj, kakor po navadi, najbrže zato, ker je sklepal iz Tamarinega vedenja, da se je pripetilo nekaj posebnega, in je bil vznemirjen. Z velikim naporom je skušal govoriti, a nobena jasna beseda mu ni hotela iz ust. Tamara ga je prosila, naj miruje, da se rana ne razboli prehudo. Bolnik pa je zahteval pisalno ploščico in je začrtal nanjo: »Ti si nemirna. Povej, zakaj?«

Zaman je Tamara skušala pomiriti očeta, češ, da je njeno trdno prepričanje, da se Benjamin kmalu vrne iz suženjstva. Nato je pravila, da roparji niso zahtevali nobene določene svote, ampak so vprašali samo po ponudbi, kar bo vso zadevo nekoliko zakasnelo. Takoj pa ji je prišla misel, da bo oče vprašal po ponudeni svoti, in tega bi mu ne mogla razjasniti, ako bi mu ne pravila tudi o hudobiji svojega ženina. Da bi se torej ognila takemu vprašanju, je pripomnila neposredno: »Oče, naši gostitelji, ki so nas vzprejeli tako prijazno, smatrajo Jezusa Nazareškega za svojega Odrešenika.«

Toda precej je obžalovala Tamara svoje besede; kajti z vso silo se je sklonil oče pokonci in v očeh mu je zagorel plamen jeze. Z največjim naporom je siknil

iz ust besedo »tesarjev sin«; nato mu je pritekla kri iz grla. A on ni pazil na svoje bolečine. Z mrzlično naglico je začel pisati na voščeno ploščico.

»Oče, oče!« prične klicati v tem trenutku Tamara. »Ti se boš umoril! Oh, oh, ne vznemirjaj se tako zelo in brez vzroka! Obljubljam ti, da se ne bom oprijela njihove vere, dokler je ti, moj oče, ne boš potrdil. Saj vem, da mora priti Mesija kot kralj, ki se mu bodo priklanjali vsi narodi zemlje. On bo na vekomaj vodil žezlo svojega očeta Davida, in bo visoko povzdignil izraelski narod. Zdaj pa je že preteklo trideset let po sramotni smrti tega Nazarenca, in nikjer ni videti slave, ki jo prerokujejo preroki. Ne boj se, oče, tvoja Tamara se ne bo tako lahko odpovedala veri očetov.«

Po teh besedah je zadovoljen smehljaj splaval okrog rabijevih ustnic. Poljubil je svojo hčer na čelo in se je zopet vlegel med blazine. A preteklo je še doka časa, predno se je pomiril popolnoma. Zapisal je na voščeno tablico, zakaj njihov gostitelj še ni poklical Ecehije in Anana. On mu ne zaupa, temu žalostnemu Nazarencu, ki mu je že žalibog izročil v varstvo obe mošnji z velikim delom svojega premoženja. Hoče, da ga spravijo kakor hitro mogoče iz te hiše. Zato zapove Tamari, naj beži odtod v Jeruzalem in naj

poišče ondi pomoči. — Tamara mu je obljubila storiti to, kakor hitro ji bo to dovolila postava sobotnega miru, a obenem mu je zagotavljala, da njihovi gostitelji kljub svojemu praznoverju niso hudobni. Tako se je rabi počasi pomiril in je zaspal še pred polnočjo. Tudi hčerko je premagal spanec poleg očetove postelje.

Naenkrat se začuje glasno trkanje in klicanje. Tamara se vzbudi in zagleda med vrati z lučjo v roki Salomo, vso blede od strahu. Seveda se je vzbudil tudi oče. Tamara hiti k Salomi, rekoč očetu: »Precej ti bom poročala o vsem, kar se je zgodilo; le ne razburjaj se preveč!« Nato stopita s Salomo v vežo.

»Cela tolpa je obkolila našo hišo in zahteva z vso silo, da jih pustimo notri. Zdi se, da so tempeljski vojaki,« pripoveduje Saloma trepetajoča od strahu. »Le poslušaj jih, kako kriče in kako skušajo razbita vrata. Za božjo voljo, kaj bo s teboj, moje dete? Ko bi le moj mož bil tukaj!«

In Sara, ki je vsa objokana pritekla v vežo, zavpije: »Nas vse bodo pobili in pomorili! Ali ni nobenih skrivnih vrat, nobenega pripomočka k begu?«

»Kdo je poveljnik te tolpe in kaj zahteva?« vpraša Tamara pobledela. »Odprite okno, da bom govorila z ljudmi.«

»Kaj ti pride na misel, moja golobica?« vikne stara dovilja. »Saj vemo, tvoj lepi ženin je prišel in te hoče odpeljati s silo na dom. Izgubljena si, če te zagleda tu notri. Bežati moraš, in če ni mogoče bežati, te bomo skrile v pripraven kot. Hitro, ljuba žena! Gotovo imaš kak prostorček, kjer bo to ubogo jagnjiče na varnem pred zgrabljivim volkom.«

Tamara je morala priznati, da je Sara dobro svetovala. Kaj bi se takorekoč vrgla v roke temu grozovitežu Eleazarju, če pa se je rešiti mogoče. Ko je torej Saloma pritrdila: »Sara ima prav!«, je bila Tamara precej pri volji, da se zapre v kuhinjsko omaro, pred katero sta obe ženi še nanosili nekaj drv in dračja.

Nato je šla Saloma k hišnim durim in je zapovedala Sili, naj jih odpre, sama pa je s Saro zbežala v sobo.

Sila je skozi malo okence pri vratih povprašal, kaj hoče tolpa, in ko je zvedel, da zahtevajo precej vstop v imenu poveljnika tempeljske straže, je odprl duri, mrmrajoč nad takim kršenjem zapovedanega sobotnega miru.

Kakih dvanajst mož je pridrvilo v vežo s svetilkami, in med njimi je stala v veliko vrtnarjevo začudenje zakrita ženska.

»Zdaj smo torej v gnezdu Nazarencev, ki zadržujejo pri sebi nevesto in doto

mojemu gospodu,« zakliče poveljnik tolpe. »Ker tempeljska služba zadržuje mojega gospoda v mestu, zato je poslal svojo ženo, da mu pripelje nevestico. Jaz in moji tovariši pa bomo skrbeli za doto, in svetujem ti, da mi jo precej izročiš, sicer bom dal zajeti vse to gnezdo in ga bom izročil našim starejšinam, ki vas bodo dali kamenjati, kakor gotovo mi je ime Giezi, ki sem jih kamenjal že na tucate.«

Rabi je razumel v bližnji sobi vsako besedo Giezijevo. Kaj to pomeni? Ali so ti Nazarenci v resnici poskušali njegovo hčer in njegovo doto pridržati pri sebi? Kar se tiče dote, bi že verjel, odkar je zvedel o veri svojih gostiteljev. In kar se tiče hčerke, ali je niso skušali spreobrniti k svoji veri? Tamara mu sicer ni tega povedala naravnost, a spoznal je to iz njenih besedi in iz njenega vedenja. Zahvalil se je po tem razmišljanju rabi v svojem srcu Eleazarju, ki je poslal oddelek tempeljske straže, da reši njega in njegovo hčer iz roparskega gnezda Nazarencv. Hotel je vstati z ležišča in iti v vežo, toda od slabosti je pal nazaj na blazine.

Zdaj je zaslišal rabi ženski glas, tako tih, da ni mogel razumeti posameznih besedi. »Tukaj stoji!« zakliče nato Giezi. »In pri bradi mojega očeta, mlada in lepa ni. Ni treba, da bi bila preveč ljubosumna, Rahela! Toda, kdo bi gledal na gladki

obraz, da je le mošnja težka — in častita starost ima tudi svoje dobrote. Kmalu pride smrt in potem si rešen. Pri poroki ti svetujem, da potegneš skrbno pajčolan pred lepoto svojega obličja.« Po teh besedah je začul ranjenec glasen smeh v veži.

Kaj to pomeni? Rabi Sadok ni slutil, da smatra poveljnik tolpe staro Saro za njegovo hčer. Toda Tamara je vse dobro razumela iz svojega skrivališča in je težko pričakovala, kaj bo odgovorila dovilja. »Zvesta duša!« je rekla Tamara pri sebi. »V resnici se hoče žrtvovati zame,« in je premišljala, ni li dolžna rešiti doviljo iz tega položaja. Toda kaj se ji more zgoditi tako hudega? Eleazar jo bo gotovo izpustil, ko bo enkrat spoznal zmoto svojih ljudi, in bo stresel svojo jezo nad poveljnikom. Če bi pa dobili njo v roke, bi se ji godilo tako, da je strah pomisliti to.

Nato je zaslišala poveljnika tolpe, ko je zapovedal natovoriti rabijeve kamele z blagom, ki so ga našli in ga je vrtnar Sila označil kot ranienčevo imetje. »Sicer ne hraniš nič družega? nobenega zlata? nobenih dragocenosti? Zavil ti bom vrat, če le najdem en šekel, ki ga mi prikriješ,« je slišal nato Sadok iz veže. — »Nič, kolikor je meni znano,« odvrne Saloma. — »Lažnjivka!« si je mislil rabi. »Prevariti nas hoče za oni dve mošnji, ki sem jih

izročil v shrambo njenemu možu. Pa zakaj ne pride ta sel Eleazarjev, ki ima nalogo rešiti nas iz pesti Nazarencov, sem k meni, da bi me vprašal po zakladih, ki sem jih prinesel s seboj?» Pač, zdaj so vprašali po njem! In slišal je odgovoriti: »Rabi je tako bolan, da ga ne sme nihče vznemirjati, kaj šele, da bi ga ponoči odpeljali v Jeruzalem.« Nato je odvrnil poveljnik tolpe: »Glede rabi a nimam nobenega povelja. Nevesto in njeno doto moram pripeljati, tako je zapovedal gospod, in ker že imamo oboje, odidimo, da pridemo še pred dnevom domov. Prinesite par vrčev vina, da se moji ljudje nekoliko pokrepčajo. Medtem si bom še nekoliko natančneje ogledal to gnezdo. Plamenice sem!«

»Kajpak, ti prismoda!« si je mislila Tamara. »Povrhu upaš dobiti še nekaj zlatih jajc za svojo lastno kuhinjo.«

»Zdaj bo vendar prišel k meni, in obvestil ga bom o obeh možnjah, ki sem jih izročil temu Nazarencu,« si je mislil rabi in se je skušal zravnati pokonci. »Toda pravega tepca je semkaj poslal Eleazar, ker misli, da me mora pustiti tu pri Nazarencih.«

Tedaj pa je zaslišal Sadok klic: »Giezi, jezdeci prihajajo!«

Pričelo se je nemirno tekanje semintje. »Roparji!« — »Spravite blago v

hišo!« — »Zaklenite duri!« — »O, ve mevže! Kaj! Ne marate se braniti?« Vse je vpilo in begalo. Naenkrat zazvene zunaj udarci kopit, krik in žvenket orožja.

»Udajte se, mi smo močnejši!« zakriči zveneč glas. »Sicer, pri Hagari, materi našega rodu, vas pošljemo smrti v žrelo!«

»Udali so se! Duri se odpirajo!« zaječi rabi Sadok. V resnici so strahopetni Giezejevi tovariši brez boja odprli roparjem duri, čeprav se je poveljnik jezil in jim žugal.

Smejoč se je šajk Mardoh pridrl z dvanajst tovariši v vežo in je zaklical: »Hvala vam, dobri ljudje, da ste natovorili kamele in nam prihranili trud in čas. Zdaj moramo poiskati še obe mošnji, potem pa le odidite mirno v Jeruzalem in sporočite hrabremu Eleazarju, da je šajk Mardoh v teh nevarnih časih — in dokler ne bo ben Giora osvobojen — sam shranil doto. A kar se tiče neveste — kaj, to je ona? taka je? — pri vseh rožah jerihovskih, te mu ne zavidam! Samo zdi se mi, da sem jo že nekje videl —«. Spoznal je šajk staro Saro; a precei je tudi razumel ves položaj, in zaigral mu je smeh okrog ustnic. »Dobro, dobro,« je rekel, »le peljite nevesto mojemu prijatelju; a meni izročite obe mošnji, potem pa odidite v miru!«

O obeh mošnjah ni vedel ničesar niti Giezi niti Saloma. Zaman je žugal šajk s trpinčenjem in smrtjo. Giezija in njegove tovariše so preiskali, a niso našli ničesar pri njih. Da se Saloma ne laže, ji je bral Arabec v njenih poštenih očeh. Rabi ima torej svoj zaklad še pri sebi, tako je sklepal Mardoh, in je zahteval, da ga peljejo k njemu. Zdaj se je Sadok skoraj veselil, da je izročil obe mošnji svojemu gostitelju; kajti lažje bi jih dobil vrnjene od Evzebija, kakor pa od roparjev. Zapisal je torej na tablico, da sta obe mošnji v varstvu Evzebijevem.

»To je tvoj mož?« vpraša šajk Salomo. Ko ona pritrdi, dé: »No, dobro, torej imam vendar še upanje do obeh mošenj. Ti pojdeš z menoj v naše taborišče, ti pa — obrnil se je na vrtnarja Silo — sporoči svojemu gospodu —: če mi obeh mošenj, tako kakor jih je dobil od rabija, ne pošlje v taborišče pod samotnim hrastom, do zadnjega luninega krajca, bom dal mučiti in umoriti njegovo ženo. Zdaj pa ha'idi odtod!«

Kakor vihar, ki zabučí čez puščavo, tako je prišel šajk s svojimi jezdecí, in je zopet ubežal s plenom kakor veter. — Giezi in njegovi tovariši so se komaj zavedali, kaj se je zgodilo, ravno tako ranjeni rabi na svojem ležišču in Tamara v svojem skrivališču.

»Lepa reč to!« je zamrmral konečno poveljnik tempeljskih vojakov. — »Dota je šla rakom žvižgat, nevesta pa ni vredna, da bi jo posadil na kamelo. Dobro, vzeli bomo s seboj, kar so nam pustili roparji, ti pa, žena Rahela, boš pričala pri svojem možu, da smo se obnašali hrabro. Kajpak, sovražnikov je bilo desetkrat toliko, kakor nas, zato ni bilo mogoče opraviti ničesar. — Rad bi zdaj še nekoliko preiskal po hiši; toda pametnejše bo, če pridemo še pred jutrom domov.«

Giezi se je torej pripravil na odhod. Zaman je ranjenec prosil z znamenji, da bi ga vzeli s seboj. »Nočni zrak bi ti mogel škodovati, dobri prijatelj! Razven tega imamo samo eno nosilnico, kjer bo komaj prostora za obe ženski. Čez soboto mirno ostani tukaj; potem te bo že Eleazar dal pripeljati k sebi, če se mu bo zdelo truda vredno.« Tako je Giezi tolažil ranjenca in je zapustil s svojimi tovariši hišo.

Tamara je prisluševala šumu odhajajočih in je hotela ravnokar zapustiti skri-vališče, da bi hitela k očetu, ki je po teh dogodkih gotovo potreboval njeno pomoč. Toda naenkrat se začuje vnovič rožljanje orožja pred dvoriščem. Roparji so namreč srečali močno četo rimskih vojakov, ki so jih precej napadli. Zaman je poskušal šajk s svojim plenom prodreti sovražne vrste. Obrnil se je torej nazaj in se je ho-

tel rešiti z begom okrog vasi. Pri tem pohodu pa je zadel na četo tempeljskih vojakov. Ko je namreč Giezi zapazil, da so Rimljani napadli roparje, se je tudi on oju-načil, misleč, da je zdaj prišla nad ša ka ura maščevanja. Zapovedal je svojim tovarišem nastaviti sulice nasproti roparjem in jih napasti. Tako so bili roparji prijeti od obeh strani in so bežali na desno in levo, čeprav jih je bodril njih poveljnik k hrabrosti na vse mogoče načine. Da bi nazadnje šajk sam ne pal v roke Rimljanom, je tudi on zbežal in prepustil otovorjene živali Rimljanom. S Salomo pred seboj v sedlu je bežal naravnost čez polje, nekaj časa zasledovan od par jezdecev. Toda urnemu arabskemu konju niso mogli dolgo slediti Rimljani.

»To je bila pomoč v stiski!« zakliče Giezi rimskemu stotniku. »Za las je manjkalo, da niso ti tolovaji odnesli mojemu gospodu, poveljniku tempeljske straže. doto njegove neveste.«

»In zdaj misliš ti, da bomo mi tako dobrohotni, in ti bomo vrnili kamele, z dragocenim blagom otovorjene? Ne bilo bi slabo! Ugaiaš mi, dečko!« se je zasmel Rimljan. — »Sporoči svojemu gospodu, poveljniku tempeljske tolpe, lep pozdrav od stotnika Metilija, in mu reči, naj se obrne na Gesija Flora, oskrbnika Judeje, ako hoče morebiti od njega kupiti kak kos tega

dragocenega blaga. Kajti po naročilu deželnega oskrbnika sem prišel, da spravim na varno to blago, ki ga je včeraj eden izmed mojih tovarišev iztrgal roparjem iz rok. Mei tovariš, ki je blago tukaj pustil, še namreč ne pozna dobro šeg in navad v tej deželi. In tudi neko lepo judovsko dekle, ki je bila rešena iz roparskih rok, hoče oskrbnik vzprejeti v svoje osebno varstvo. Gotovo jo imate tukaj v nosilnici? Gotovo je bilo previdno s tvoje strani, da si vzel nosilnico s seboj, in če bi bil tako dober, da bi mi posodil tudi potrebne nosače, potem te bom imel za najboljšega Juda, kar sem jih še kdaj videl na zemlji.«

Kaj naj počne Giezi? Prišlo mu je na misel, da bi se še najbolje opravičil pri svojemu gospodu, če mu pove, da so mu Rimljani iztrgali nevesto in njeno doto. Kdo bi se drznil dvigniti svojo roko proti gospodarjem dežele? Udal se je torej, in vrnila se je njegova četa skupaj z Rimljani v Jeruzalem.

Boj se je vršil čisto v bližini hiše. Zato sta Sadok in Tamara čula vsak klic bojevnikov in vsak udarec orožja. Kljub temu ni več vztrpela Tamara v svojem skrivališča; morala je očetu na pomoč. In res, našla ga je v strašnem položaju. Nanovo mu je začela zaradi prevlekega razburjenja teči kri iz rane, pa ne samo nazunaj,

ampak tudi v sapnik, da bi se ubogi mož skoraj zadušil. S težavo je Tamara vzdihujočega in kašljajočega ranjenca obrnila tako, da mu je odtekala kri na zunaj in je prišel zopet do sape. Toda zaradi prevelike izgube krvi je ranjenec oslabil tako, da je pal v omotico in se je bilo bati, da zdajpazdaj umrje v rokah svoje hčere.

V velikem strahu je klicala Tamara na pomoč in je zapazila šele sedaj, da je ostala čisto sama z ranjencem v hiši. Vrtnar Sila in vsi drugi so med bojem, ki se je vršil na sprednji strani hiše, zbežali skozi vrata na vrtu in so se poskrili po grmičevju v podnožju Olske gore. Tamara si je v silnem obupu vila roke in se je jokajoča vrgla poleg ležišča svojega očetana tla. »On umira! on umira!« je vzdihovala. »O ti Bog naših očetov, hiti njemu in meni na pomoč!« Tedaj pa ji je prišla nenadna misel v glavo; obotavljala se je nekoliko; nato pa je k svoji molitvi, kakor bi jo k temu silila višja moč, pristavila besede: »Jezus Nazarenski, če si ti v resnici vstali Odrešenik in imaš moč pomagati nam ubogim otrokom svojega ljudstva, obrni svoje oko na mojo stisko in mi pomagaj!«

Zdelo se je, da njena molitev ni uslišana. Oče je ležal, kakor mrtvec. Dihanje je prenehalo. Tamara je poslušala in poslušala, a ni mogla zapaziti nobenega znamenja življenja. »Mrtev, mrtev!« je vzdi-

hala. In tudi njo je premagala prevelika bolečina in utrujenost. Ko so prvi blede žarki jutra prisvetili skozi okno, je tudi ona padla v omotico poleg svojega očeta.

Trinajsto poglavje.

Lucij in Eleazar dobita poročilo.

Že se je zmračilo, ko je dospel Salom in šel v Jeruzalem. Počasi je stopal po ulicah do gorenjega trga, kjer je potrkal na duri Serafinijeve hiše. Odprla mu je služkinja Roda in mu povedala, da je bil Evzebij pred nekaj trenutki tukaj in biva zdaj najbrže pri bratih v Davidovem poslopju. Ravno tja sta šli tudi obe deklici. S tem poročilom bi se bil Eliud lahko zadovoljil. Dobil bi svojega gospodarja še pred začetkom božje službe. Toda Eliud, nekoliko lahkomišljen človek, je začel plesti z Rodo dolg pogovor. Dekla je bila kajpak pobožna in pridna ženska, aii ko je začel praviti Eliud o dogodkih pretekle noči v Betaniji, je postala radovedna — tudi pobožne ženske so nagnjene k tej slabosti hčera Evinih — in je dolgo časa kramljala z Eliudom. Ni se mogla dovolj načuditi, da ji ni Marta ničesar povedala o ranjenem rabiju in njegovi lepi hčerki in o postavnem rimskem častniku. Končno se je

vendar-le spomnila svojih dolžnosti in je odslovila sela Eliuda z naročilom, naj se podviza. »Ti presneti čas, kako urno teče!« je jadikovala. »Pismo bi moralo biti že zdavnaj v gospodarjevih rokah, a jaz radovednica te zadržujem tukaj. Bog mi odpusti moj greh!«

Eliud je šel zdaj v bližnje Davidovo poslopje. Tam je zvedel od vratarja, da se je božja služba že pričela in da bi le z velikim motenjem mogel oddati pismo. Ali ima res naročilo, tudi med svečano službo božjo oddati pismo?

Tega mu ni rekla Saloma. Eliud je torej prosil ,naj je izroči precej po končanem svetem opravilu Evzebiju. Nato je Eliud počasi kolovratil čez trg proti kraljevemu gradu, pri sebi razmišljajoč, če je takoj treba oddati grško pismo stotniku.

Ko je v teh mislih prišel mimo kraljeve palače, je v svoje veliko začudenje ugledal oboroženo četo, ki je prihajala z dvorišča. »Kaj to pomeni nocoj, ko je sobota?« je prevdarjal pri sebi. »In nosilnico vlečejo s seboj« Ko so tempeljski vojaki hiteli mimo njega, je slišal razločno povelje: »K vratom pri vodnjaku!« Tukaj namreč pelje pot v Betanijo. Eliud torej vpraša enega izmed vojakov, če odhajajo v Betanijo. Vojak mu je mrmrajoč pritr dil. Ko pa je radovedni vprašalec tudi ho-

tel zvedeti, kaj imajo tam opraviti v sveti sobotni noči, se je razsrdil vojak, češ: »Kaj te briga to!« in je z debelim koncem sulice odgnal radovedneža.

»I no,« dé Eliud, »ti sirovež! Ali te nisem vprašal dovolj prijazno?« In jezno dalje stopajoč je razmišljal, kaj bi imeli tempeljski vojaki opraviti nocoj v Betaniji. Prišel je do zaključka, da si jih je gotovo Evzebij izprosila od »visokega sveta« v pomoč proti roparjem, ali pa, in to je še verjetnejše, da želi ranjeni rabi nosilnice in zanesljivega spremstva.

»Pomoči proti roparjem, pred katerimi se tako silno boji moja blaga gospodinja, zdaj ni več treba,« tako je sklepal sel in razmišljal o tem, ali bi mu ne kazalo poiskati par prijateljev in sorodnikov v onem delu mesta, ki se zove Bezeta. Hitro se je odločil k temu — Eliud ni ljubil dolgega razmišljanja — in je ubral pot proti vratom Efraimovim, ki sklepajo staro mesto Sion z novimi deli mesta. »Predno se konča božja služba, se že zdavnaj lahko vrnem k Davidovemu poslopju,« se je tolažil pri sebi.

Ko pa je došel do Efraimovih vrat, je zadel na močno četo rimskih vojakov, in eden izmed čuvajev je ponujal deset sestercev tistemu, ki bi vodil vojaški oddelek po najkrajši poti v Betanijo.

»Še ena četa oborožencev gre v Betanijo?« je prevdarjal Eliud pri sebi. »Kaj pomeni to?« In je stopil bližje, da bi vprašal, če je lepi stotnik Lucij Flav poveljnik te čete. Na vprašanje so mu odvrnili, da je njihovemu častniku ime Metilij. Sel je slišal o njem, da je zaupnik sovražnega deželnega oskrbnika in se je hotel oddaljiti. Tedaj ga zgrabi eden izmed čuvajev pri vratih, s katerimi je govoril, in dé: »Hej, prijatelj, ti bi bil pripraven za vodnika. Zdi se mi namreč, da nisi preveč goreč jud, ker ne sediš doma pri velikonočni večerji.«

Sel pa se je izgovarjal, da mora nesti pismo stotniku Luciju in jim zato ne more biti za vodnika. »Sem pismo!« zakliče desetnik straže. »Stotnik Lucij bo kmalu ogledoval straže ob vratih, in takrat mu bom izročil pismo. — Zdi se, da naš oskrbnik ne gleda Lucija s posebno prijaznim očesom,« opomni desetnik enemu svojih tovarišev, »sicer bi ga ne določil precej prvi večer za čuvajsko službo. Spodobilo bi se, da bi ga z drugimi vred povabil k svoji mizi, ko pride poslanik.«

Sel bi bil pač zaman zatrjeval, da mora oddati pismo Luciju naravnost v roke, če bi se tisti hip ne oglasil drug vodnik, ki je bil vesel, da zasluži ponujenih deset sestercev. Precej nato odjezdi Metilij s svojo četo skozi vrata Sijonskega

mesta in se obrne na vzhod proti »ovčjim vratom«. Eliud pa se odloči, da na tem mestu počaka Lucija s pismom, kajti četa se mu je zdela zelo sumljiva.

Nasproti vratom je stala krčma starega juda Izaharja. Noč in dan so v njej popivali in veseljačili rimski vojaki in stražniki. V to krčmo se vsede Eliud in naroči vrček vina. Rimljani so ga hoteli izvabiti h kockanju, da bi mu pobrali tistih par božjakov iz žepa, in najbrže bi se lahkomišljeni sel dal zapeljati, ker mu je že vino iz Hebrona zlezlo precej v lase; toda hotela je sreča, da so se zaslišali z ulice udarci kopit, in desetnik straže je poklical vojake k orožju.

Prišlec je bil stotnik Lucij. Eliud ga je spoznal po lepem belcu, ki ga je jezdil. Hitro mu je stopil naproti in mu izročil pismo z besedami: »Iz Betanije, mu-di se!«

»Iz Betanije!« se začudi Lucij in veli desetniku prinesiti plamenico, da ob njenem svitu prečita pismo. »Saloma — zdi se mi, da je drugače ime lepi hčerki ranjenega juda.«

»Prav res, Tamara jo kličejo,« odvrne sel. »Ona je napravila lepe grške črke. Moja gospodinja Saloma tega ne zna.«

»Kdo pa je ta mogočen sovražnik, ki jim preti?«

»Oh, Saloma se roparjev boji tako neznanosko. Brez vsakega povoda je mene podila okrog, da sem stikal po njih. Zdaj pa, ko je oddelek tempeljske straže in ena četa vaših jezdecev odšla v Betanijo, bo imela dovolj braniteljev.«

Desetnik straže ob vratih potrdi, da je resnično Metilij s četo jezdecev odhital v Betanijo. Tam bo poiskal nekaj dragocenosti in povrh še lepo deklico za oskrbnika. »Tega nočnega pohoda bi ne bilo treba, ko bi ti sam prinesel plen s seboj. Zraven bi si še pridobil naklonjenost in zaupanje pri oskrbniku Gesiju Floru. Toda ti še menda ne poznaš dobro vseh šeg in navad v naši pokrajini.«

»Ali smo roparji, ali smo hrabri Rimljani?« se razljuti Lucij. »Bomo videli, ali bo poslanik kaj stopil na prste temu lepemu oskrbniku, ali ne. Obdrži tega sela tukaj pri straži, dokler se ne vrnem.«

Po teh besedah obrne stotnik svojega belca in skokoma odjezdi proti kraljevemu gradu.

»Glej, da se ne opečeš!« zamrmra za njim desetnik, začudeno se ozirajoč za Lucijem. »Škoda bi ga bilo; krasno zna jezdit konja.«

Pred kraljevim gradom izroči Lucij Flav belca straži in drvi urno po marmornih stopnjicah navzgor. V jasno razsvetljenem dvoru zapove enemu sužnjev, ki

so nosili kozarce in vrče vina v obednico: »Pokliči mi urno, ampak skrivaj, tribuna Klavdija Lizija.« Glasen smeh gostov, glasovi citer, sladki zvoki dvojne piščali in veselo petje je donelo iz obednice. Plesalke so se vrtele mimo vrat, ko je stopil suženj z vrčem ciperskega vina. Nestrpano je čakal stotnik Klavdija in je že razmišljal, ali bi ne vstopil kar med plesom v dvorano, da vpričo vseh gostov zatoži oskrbnika pred poslanikom, ker je dal ugrabiti deklico v svoji pohoti.

Konečno pride tribun.

»Kaj je? Ali imaš sporočiti občen upor judov?« vpraša. »Ali so se polastili vrat?«

»Imam ti sporočiti nekaj, kar bi lahko izzvalo občen upor,« odvrne stotnik. »Pridi in poslušaj!«

Lucij potegne tribuna v kot in mu pove, kar je ravnokar izvedel pri Efraimovih vratih.

»To je kajpak strašna nepoštenost —«

»Grozno je to! Sramota!« klikne Lucij vmes.

»To bo že slišal poslanik o pravem času. Zdaj seveda se ne da ničesar ukreniti.«

»Pa ravno zdaj je treba!« zakliče stotnik. »Ne pustim, da bi prišla v roke tega pustolovca deklica, plemenita in čista hči nesrečnega očeta, pa magari, da je stokrat judinja. Ali ne moreš priti takoj

do poslanika Certija Gala, da bi me zaslišal?«

»Zdaj med veselo gostijo, ko se je že tudi on preveč udal ciperskemu vinu? Kaj pa misliš?«

»Potem me odveži dolžnosti, da pregledavam straže pri vratih, in mi dovoli nekaj ur odmora. Če bom le mogel zaščititi, ne bo deklica trpela vsled surovosti naših vojakov, in ne bo prišla v roke Gesija Flora pod nobenim pogojem.«

Z začudenjem je zrl Lizija na svojega mladega prijatelja. »Veliko se predrzneš zaradi te lepe judinje. Toda vidim, da te ne žene k temu slabo nagnenje. Rad bi, da bi naši deželni oskrbniki imeli toliko čuta pravičnosti in poštenosti; potem bi trdno stala rimska država. Prav, naj gre kdo drugi okrog straž, tebi pa dovolim dvanajst ur odmora. Posledice tvojega dela pa bodo težke, in te si pripiši samemu sebi.«

»Dobro!« zakliče Lucij in hiti proti vratom.

Z začudenjem gleda tribun za njim in dé: »Ko bi ne vedel, da časti naše bogove, bi ga imel za kristjana. Mladi možje, pa tako resne nravnosti, se dobe malokje med Rimljani!«

Skoraj isti čas, ko je stotnik Lucij s svojim lenim vodnikom zapustil ovčja vrata, so dospeli jezdec Metilijevi in Gie-

zijeve četa, vrnivši se iz Betanije, do vrat ob ribnjaku Siloc, ko je Giezi še enkrat zaman poskusil pridobiti vsaj majhen del plena svojemu gospodarju. »Saj je lahko zadovoljen, da mu dežeini oskrbnik brez odkupnine vrne soprogo,« se norčuje Metilij, med tem ko uboga Rahela s trepetom zapusti nosilnico; kajti dobro je vedela, kako jo bo vsprejel njen mož. »Nestvo bomo vzeli s seboj k Floru. Čemu bosta tvojemu gospodu dve ženi?«

Eleazar je razburjen čakal na povrat svoje čete. Zato je že pred več kakor eno uro razpustil poglavarje »Zveze gorečnikov«, ki so se ponoči pri njem zbrali k posvetovanju. V njegovo jezo so sklenili pri tej seji, da odkupijo ben Gioro. Kajti temu, ne Eleazarju, je hotela večina poveriti vodstvo upornikov. Na ta način so si namreč zagotovili pomoč tolovajskih čet, ki štejejo več nego 10.000 bojevnikov. Tako so upali pridobiti zase tudi šajka Mardoha in njegove junaške jezdece. Eleazarja pa so prosili uporniki, naj v blagor in svobodo domovine prepusti začasno vodstvo vojske ben Giori. Vnuk Kajfov se je moral udati.

Sicer pa so bili vsprejeti vsi Eleazarjevi predlogi. Soglasno je prodril njegov predlog, da je treba na Rimljane udariti precej in brez obotavljanja. Povod za upor se glede na neznosne krivice, ki jih vrši

deželni oskrbnik, dobi lahko vsak dan. Večina tempeljskih delavcev, katerih je Agripa preteklo leto izpustil 18.000 iz službe, je najetih za vojsko in so že vsi pripravljeni na povelje. V herodianski orožarni v Mazadi je pripravljeno bojno orožje za celo armado, in stražo tiste orožarne čisto lahko podkupimo ali uničimo. Glavarje v »stranki zmernih«, ki so nam dozdaj onemogočili vsak poskus upora, pa bo spravilo s poti bodalo sikarijcev.

To vse je bilo sklenjeno in je veselilo Eleazarja. Veselje mu je grenila samo okolnost, da bo moral v boju za svobodo Izraela prepustiti vodstvo Simonu ben Giori. Nejevoljno je hodil po dvorišču celo uro sem in tja, a je še vedno vrelo v njegovem srcu. »Ben Giora, tolovajski glavar ben Giora, bo poveljnik! Tolovajski glavar bo rešenik Izraela iz rimske sužnjosti! Jaz pa, član velikoduhovniške družine, bom moral biti pokoren temu roparju. Ne moja, ampak njegova bo čast in slava po zmagi! In vendar bom jaz z nevestino doto, to se pravi, s svojim denarjem, plačeval najemnike in pridobival zaveznike! Zblaznel bi! Pa kje se mudi ta tepec Giezi s svojo četo! Že se dani na vzhodu in se še ni vrnil. Zdavnaj bi bil že lahko tukaj!«

Konečno je začul Eleazar žvenket orožja in korake svojih vojakov. Hitel je

k vratom, da jih odpre z lastno roko. Pa to ni bila vrnitev čete, ki se vrača z bogatim plenom. Mrmraje in s povešenimi glavami so vstopili vojaki. Ne na čelu, ampak zadaj je šel poveljnik z ubogo Rahelo.

»Kaj pomeni to? Kje je nosilnica z mojo nevesto? Kje so kamele, obložene z doto?« vpraša Eleazar. Giezi pa najprej previdno zapre vrata na dvorišču in dé: »Ni treba, da bi izvedelo vse mesto, kako se je ponesrečil pohod naše čete. Mi smo nedolžni, gospod. Ni nam manjkalo ne premetenosti, ne hrabrosti, kakor ti lahko izpriča tvoja žena. Že sem natovoril živali z dragocenim blagom in imel sem rabijevo hčerko s tvojo ženo že v nosilnici, kar pridrvi četa, to se pravi, bilo jih je najmanj sto, in v imenu deželnega oskrbnika nam vzamejo nevesto in plen. Zlodej me vzemi, če ni vse res, kar sem povedal.«

»In nevesta in njena dota je zdaj v rokah deželnega oskrbnika?«

»Tako je.«

»Kdo je bil poveljnik tiste čete? Ali si izvedel njegovo ime?«

»On je zaupnik Gesija Flora, stotnik Metilij.«

»Ali je rekel, da dela po naročilu deželnega oskrbnika? Le pomisli — ali je v resnici rekel tako?«

»Rekel je, in ne samo enkrat. Moji tovariši in tvoja žena ti lahko potrdijo to.«
Vojaki so prikimali.

Eleazar dvigne tedaj svoje pesti proti nebu in vikne: »No, to je prav! Zdaj je mera polna. Človek, poslan od cesarja kot varuh naše dežele, se drzne z očito silo upleniti hčer plemenitega Izraelca, nevesto poveljnika tempeljske straže! Deželni oskrbnik — ropar naših deklet! To naj izve »visoki svet« in ves Jeruzalem in vse ljudstvo, ki se je zbralo h praznikom! Žabja kri bi morala teči po naših žilah, ko bi nas ne vnelo to dejanje, da primemo za orožje in si priborimo sveto svobodo. — Giezi, pojdi takoj z menoj v tempelj, kjer se zbere v ranem jutru »visoki svet« k posvetovanju!«

Štirinajsto poglavje.

V templju.

Medtem, ko je Eleazar s svojim služabnikom hitel v tempelj, je stopila Rahela vsa žalostna v hišo.

Toda kljub svoji žalosti ni pozabila, da jo je Natanael, mlajši brat njenega so-proga, prosil včeraj, še predno je šla v Betanijo, naj ga zbudi zgodaj v jutru. Deček je namreč izpolnil dvanajsto leto, v

katerem je bilo mladim Izraelcem prvič dovoljeno stopiti v dvor mož. Na velikonočni praznik je hotel Natanael storiti to.

»Pa kdo te bo zdaj peljal s seboj, ti dete moje duše« vpraša Rahela dečka. »Eleazar je že odšel v tempelj po važnih opravkih.«

»Oh, kakšne opravke pa ima o velikonočnem prazniku, ko mora počivati vsako delo? Kdo me bo vodil v tempelj?«

»Pismouk Jožef ben Matija, ki te je učil pisati grške črke, te bo rad vzel s seboj. Hitro teci k njemu in ga prosi prav lepo, da te vzame s seboj. Že se je skoraj zdanilo, in on ne bo dolgo čakal doma.«

Kakor urna srna je tekel mladi Natanael v praznični obleki čez cesto v hišo pismouka Jožefa. Dobro je zadel; Jožef ben Matija je hotel ravnokar v tempelj. Prijel je dečka, ki ga je zelo ljubil, za roke in ga je peljal s seboj. Razkazal mu je vse dragocenosti v templju, katerim se Natanael ni mogel dovolj načuditi. Zdelo se mu je, da hodi kakor po nebesih. Slednjič sta prišla do prostora, kjer se je videlo dragoceno zagrinjalo pred Najsvetejšim.

»Ali je res, da se je to zagrinjalo že enkrat raztrgalo od zgoraj navzdol, ko je bil še moj stari oče Kajfa veliki duhovnik? Giezi mi je pripovedoval tako, a Eleazar ga je strogo pokaral zaradi tega,« vpraša radovedni deček.

»Ne verjemi vsega, kar klepečejo neumni hlapci!« odvrne pismouk z nagubanim čelom. Nato dalje pripoveduje dečku: »V Najsvetejšem starega tempelja je stala skrinja zaveze, in na perotih kerubimov je prebivalo veličastvo božje. Tudi zdaj še verujemo, da prebiva gospod Bog Sabaot nevidno v Najsvetejšem, čeprav se je izgubila skrinja zaveze, ko je bil razdrt prejšnji Salomonov tempelj. Samo enkrat v letu sme stopiti veliki duhovnik v ta najsvetejši prostor, da prosi za naše ljudstvo pomoči pri Bogu. Glej, levitje so že pričeli pripravljati daritveni oltar; moli tudi ti za rešitev Izraela in za to, da bi nam Bog kmalu poslal Odrešenika. Tukaj počakaj, dokler ne pridem póte. Zdaj je čas, da grem v dvorano Gazit k posvetovanju.«

Dvorana Gazit se je nahajala v spodnjih tempeljskih prostorih. Tam so se zbrali starejšine in pismouki sredi dvorane in so se živahno razgovarjali medseboj. Sredi med njimi je stal povejnik tempeljske straže, z žarečimi očmi, in je v strastnih besedah pripovedoval zadnje nasilstvo deželnega oskrbnika.

»Glejte, Jožef ben Matija prihaja, naučenejši pismouk!« zakliče eden izmed duhovnikov. »Čujmo, kaj bo on rekel na ta dogodek.«

»Dekle je hotel ugrabiti, to je jasno!«
 — »Ta pritepeni Rimljan!« — »Hčer izra-
 elskega plemenitaša!« — »Otroka rabija,
 ki bi bil vreden, da postane veliki duhov-
 nik!« tako so vpili nekateri med seboi.
 Drugi pa so ugovarjali: »Mir!« — »Pa-
 met!« — »Ne povračati sile s silo!« —
 »Uničili boste mesto in tempelj, če ne bo-
 ste krotili svoje jeze!«

Tako so vpili semintja, da so se ko-
 maj razumele posamezne besede. Šele, ko
 je vstopil veliki duhovnik, so se pomirili
 nekoliko. Bil je velik in širokopleč mož z
 rdečim obrazom in sirovimi potezami.

»Hoho!« zakliče veliki duhovnik, »kaj
 pa je to? Ne mirujete niti tedaj, če vstopi
 veliki duhovnik. Vsak pojdi na svoj pro-
 stor, in potem čujmo, kaj nam je storiti.
 Pa hitro in brez besed, ker se že bliža čas
 jutranje daritve. Zato smo se zbrali, da se
 posvetujemo, kaj nam je storiti zdaj, ko
 je prišel poslanik iz Sirije k nam. Ali naj
 vložimo tožbo proti Gesiju Floru? Rad bi
 o tem slišal vaše mnenje. Toda zapomnite
 si! Če ne moremo storiti toliko, da bi ga
 rimska vlada odstavila z njegovega me-
 sta, potem je boljše, da molčimo popolno-
 ma! Kajti če kljub naši tožbi ostane on na
 svojem mestu, nas bo v bodočnosti tepel,
 ne s šibami, ampak s škorpionji. Kaj praviš
 na to, Ecehija?«

Ecehija je nato razložil zadnjo do neba kričečo krivico Florovo. Eleazar jo je še enkrat ponovil in potrdil s prisego.

Medtem se je veliki duhovnik nemirno premikal na svojem sedežu, kajti dobro je vedel, kaj hoče Eleazar in njegova stranka s to obtožbo. Res je že klical prvi član »stranke gorečnikov«, Meir ben Belg v ognjevitih besedah k uporju proti Rimljanom. »Zdaj,« je govoril, »je prišel dan maščevanja nad Rimljane. Pod vtiskom te vnebovpijoče krivice se bo vzdignilo tri milijone romarjev kakor en mož, in bodo umorili Flora v pravičnem boju. Kaj pa more ta mala četica Rimljanov v mestu? Le eno besedo naj reče veliki duhovnik in »visoki svet« ljudstvu, pa bomo praznovali letos nov velikonočni praznik, novo rešitev iz hujše sužnosti, kakor pa je bila egiptovska. Samo enega samega takega moža je treba, kakor je bil Juda Makabejec, in mi smo rešeni. Tu stoji tak mož, hrabri poveljnik naše straže, vojskovodja Izraelov. Slava ti, zmagalec Rimljanov! Gotova ti je zmaga, ker Bog naših očetov ne sme zapustiti svojega ljudstva. Kje je kak tuj Bog med nami, razen malikov, ki jih časte Rimljani, in razen tistega, ki ga časte Nazarenci. Toda mi bomo prepodili Rimljane in Nazarence iz dežele. Zaupajte na Gospoda, ki je mogočen in zvest. Trobite, trobite na bojni rog v Si-

jonu! Smrt našim sovražnikom in zmaga in večna slava njegovemu izvoljenemu ljudstvu!«

Tako je govoril Meir ben Belga z ognjevitimi besedami. Velik del zborovalcev mu je pritrjeval z navdušenjem. Veliki duhovnik je pobledel. Ni mislil, da je tako močna »stranka gorečnikov«. Toda kmalu se je zopet pomiril, ko je spoznal, da večina vendarle ni na njihovi strani. Vsi, ki so kaj imeli pod palcem, in vsi modrejši niso hoteli ničesar slišati o uporu.

»Kako hočemo začeti vojsko z Rimom?« zakliče Ecehija. »To je blaznost! Rimljani bodo pošiljali vojsko za vojsko v našo deželo in nam bodo naposled z ognjem in mečem uničili naše mesto in naš sveti tempelj. Bratje, potrpite toliko časa, dokler nam Bog naših očetov ne pošlje svojega Odrešenika.«

Nazadnje je prodril Jožef ben Matija s svojim posredovalnim predlogom. Predlagal je, naj pošljejo poslanstvo k poslaniku, Certiju Galu, ki ni prijatelj Gesija Flora. Če ne bo pomagalo to, pošljejo lahko poslance k cesarju Neronu, ki zdaj biva na Grškem. Če bi tudi to bilo zaman, potem je še vedno čas, da primejo za orožje.

Kakor olje so tekle učenemu rabiju besede z ustnic in so pomirile vihar med strankami. Sklenili so torej, da pojdejo po končani večerni daritvi, ko neha sobota,

v skupnem svečanem sprevedu, spremljani od ljudstva, pred kraljevi grad. Tam bo Jožef ben Matija v njihovem imenu govoril poslaniku pritožbo proti Gesiju Floru. Ljudstvo pa nam bo pritrjevalo.

Zdaj so zabučale pozavne k jutranji daritvi. Veliki duhovnik se je hitel napravljati v obredna oblačila. Svečano je stopal nato pred daritveni oltar, spremljan od sto in sto duhovnikov v belih oblačilih, da bi opravil veliko spravno daritev, ki je bila v stari zavezi predpodoba daritve na križu.

Visoko je plapolal ogenj in povžival darovano žival. V potokih je tekla kri in daritveno vino, razlito kroginkrog stopnjic pri oltarju. Po vsej dolžini tempelja pa so prepevali belo oblečeni pevci psalme, in spremljale so jih harfe in zveneče cimbale. Ko je končno veliki duhovnik izrekel blagoslov nad vsem Izraelom, ni ostalo skoraj nobeno oko suho in tudi na moških trepalnicah so se svetile solze. Mladi Natanael pa je bil tako ganjen, da je po vsej poti, ko sta se vračala na dom, govoril Jožefu: »Kje je Bog kakor Bog naših očetov? Kje ga molijo tako, kakor ga molimo mi? Kje je svetejši in lepši tempelj na svetu, kakor je hiša našega Boga?«

Pa vendar se bodo morale v kratkem izpolniti nad to prekrasno zgradbo besede Kristusove, »da ne bo ostal kamen na ka-

menu«, ker je Izrael zavrgel pravega velikega duhovnika. O tem deček ni slutil ničesar; toda v duši učenega pismouka se je vzbujala bojazen.

Petnajsto poglavje.

Pomoči proseč.

Tudi kraljica Berenika je prisostvovala jutranji daritvi. Ko je bivala v Jeruzalemu, je opravljala vse obrede Mojzeso-ve postave. To je bil kos domače politike. V Judeji so bili Herodijanci Judje, v Rimu pa so darovali cesarjevemu božanstvu. Njena sestra Druzila jo je spremljala v tempelj. Obedve je spremljala tro-pa služabnikov in služabnic. V nosilnicah so ju nesli do mosta, ki vodi od gorenjega mesta do tempelja. Od tukaj sta morali iti peš v tempelj. Služabniki s srebrnimi palicami so stopali naprej in odpirali kraljevim setram prostor med množicami; tako sta z vsem sijajem prestopili tempeljski prag in sta na častnem mestu v ženskem oddelku prisostvovali svečanosti.

Po končanem opravilu sta se knjeginji z enakim sijajem vračali v svojo palačo. S ponosom je rekla Berenika sestri: »V večno slavo bo naši hiši, da je naš praded zgradil ta veličastni tempelj. Tudi rim-

ski cesarji nam ne morejo pokazati kaj podobnega. Noben rimski ali grški tempelj se ne dá meriti s tem.«

»Tempelj bi bil brezpomemben brez veličastne službe božje, in za to se moramo zahvaliti Mojzesu,« odvrne Druzila. »To je bil za Boga navdušen mož, in ni prav, da tako malo spoštujemo njegovo postavo. Zdi se mi najboljše, da popolnoma prenehamo občevati z Rimljani, ki so nam prinesli tako malo sreče. Stojmo popolnoma na strani svojega ljudstva.«

»Občevanje z Rimljani nam je pridobilo kraljevo krono — in nam bo morebiti pridobilo še več,« dé Berenika z razžarjenimi očmi. »Ker si nekoliko si opekla prste z deželnim oskrbnikom Feliksom, zaradi tega se nikar ne huduj še nad gospodarji sveta, ljuba sestra.«

Druzila zardí in dé: »Molči o Feliksu! On me je zapeljal k odpadu od vere naših očetov.«

»To bi mu ti že rada odpustila, sestrica, ko bi te le on vzel v Rim, da bi postala tam mogočna gospa,« se norčuje Berenika. »Ne boji huda name! Saj se tudi meni z mojim kraljevim soprogom iz Cilicije ni zgodilo dosti boljše. Pa zakaj bi obupali, če se je izjalovil prvi poskus? Potrpljenja je treba. Obe imava prosti roki, in lahko še splezava za par stopnjic višje po lestvi sreče in moči. Ko bi bil le naš brat Agripa

tako moder in hraber, kakor so bili njegovi dedje!«

»Ah, kaj mi bo slava in čast! Miru in sreče potrebuje moja duša. To je tisto, kar iščem. Glej, naš praded, ki je zgradil ta tempelj, je v pohlepu po slavi postal krvoločni tiran, morilec svoje soproge, svojega brata —«

»Ti si zopet vsa čmerna, Druzila. Herod je bil velik kralj! Kaj pa je mar vladarju, če prelije par kapljic krvi. Kaj vse je storil Kaj Kaligula, prijatelj našega očeta! In kakšne reči počenja božanski Nero, pred katerim zdaj v prahu poklekuje vsa zemlja! Dovolj o tem! Ti boš danes kajpak navzoča pri slavnostni pojedini, ki jo bo brat priredil v čast poslaniku iz Sirije. Skrbi, da boš prišla zares v kraljevskem sijaju. Naj pobledi od jeze soproga deželnega oskrbnika. Sužno Elpido ti bom poslala, da te bo napravila po kraljevsko, in novo, krasno oblačilo, ki je prišlo iz Aleksandrije, ti bom posodila.«

Nosači so prispeli do Berenikine palače. Služabnik Eupolem je prihitel, da pomaga kneginjama stopiti iz nosilnice in da ju spremlja v hišo. Že na hodišču je zašepetal kraljici, da čaka na njen povrat lepi rimski stotnik že dalje kakor eno uro.

»Stotnik Lucij Flav?« se začudi Berenika. »Kaj želi ob tako nenavadni uri?

Gotovo, vzprejela ga bom. Pelji ga v rdečo sobo.«

»Toda on ni sam. Globoko zagrnjena žena ga spremlja, lepo oblečena, a nekaj madežev krvi je na njenem krilu,« odvrne služabnik.

»Zena ga spremlja?« vpraša kraljica nezaupljivo. »Je-li mlada ali stara?«

»To je težko reči, ker ima zagrnjen obraz. Toda po vsej njeni postavi bi sodil, da je še mlada,« odvrne Eupolem.

»Reci Hloi, naj jo opazuje. In če bo videla, da ni navadna beračica — ampak, kako morem misliti kaj takega? Kako bi se stotnik drznil, pripeljati mi kaj takega v hišo. Reci Hloi, naj tujki osnaži nekoliko obleko. Ne maram videti krvavih madežev. Potem pelji oba v rdečo sobo. Družila, bodi tako dobra, in ostani pri meni ob tem nenavadnem obisku.«

Obe sestri sta šli v rdečo sobo, kjer je Berenika že dan poprej sprejela stotnika. Sužnjic so jo preoblekle v domača oblačila. nato sta sestri sedli na škrlatne blazine.

Nista čakali dolgo, in prišel je Eupolem naznanit pomoči proseče. Tamara, v spremstvu Lucijeve, je vstopila tiho. Koprano, ki ji je zakrivala lice, je vrgla čez rame in je za trenotek uprla svoje velike oči v kraljevo krasoto ponosne žene, ki ji je sedela nasproti. Nato ji je bolest zakrivila ustnice. Zakrila je obraz z rokami

in viknila: »Milosti, pomoči prosim!« Nato je pala na kolena pred Bereniko.

Berenika se je čudila izredni lepoti njenega bledega obraza, in lepemu glasu, ter se je skoraj zaničljivo ozrla na stotnika, kakor bi mu hotela reči: Ali si mi pripeljal kazat svojo ljubljenko?

Lucij je razumel pogled in je rekel z zardelim obrazom: »Pripeljal sem ti hčer tvojega ljudstva, kraljica, siroto, ki te prosi pomoči proti mogočnemu sovražniku. Ona je hčerka nekega rabija iz plemenite judovske družine, in sovražnik, ki jo zalezuje, je žalibog Rimljan, naš oskrbnik Gesij Flor!«

»Gesij Flor!« se začudi kraljica in z iztegnjeno roko prijazno dvigne deklico pokonci. »Sedi tu k mojim nogam, dobro dete. Torej, oskrbnika se bojiš? Pripoveduj, kako je prišlo do tega? Govori po aramejsko, če ne znaš gladko grško.«

Tamara pa je govorila zelo gladko in čisto po grško ter je povedala vse dogodke tako ponižno in prijazno, da si je pridobila ne le srce mehkejše Druzile, ampak tudi spoštovanje in ugled pred ponosno Bereniko.

»Ubogo dete!« je viknila Druzila. »Od mrtvaške postelje očetove bi te on ugrabil, ko bi ti ne bil prišel na pomoč plemeniti rimski stotnik! Sestra, kajne, to plemenito hčer našega ljudstva morava ob-

varovati pred tolovajskim oskrbnikom? Prosim te, izroči jo meni, če je nočeš čuvati sama. Postala mi bo ljuba prijateljica.«

»Ne, ne pride v roke Gesiju Floru!« dé Berenika. »Prav je, da se je zgodil ta slučaj ravno sedaj, ko je navzoč poslanik iz Sirije. To bo tudi poper za Flora in za njegovo netečno Kleopatru! Kako ji privoščim! Takoj se moram razgovoriti s svojim bratom Agripo, da pride vsa reč v pravi obliki Cestiju Galu do ušes. Kaj pa ti, plemeniti stotnik, ali se ne bojiš Florovega maščevanja? Bodi previden!«

Lucij zmaje z rameni in dé: »Kaj pa mi more? Jaz sem pod Galovo oblastjo. Sicer pa naj se zgodi karkoli! Tudi ti bi ne storila drugače, veličastna kraljica, če bi namesto mene danes zjutraj našla ubogo siroto v njeni preveliki boječini. Odpusti mi, da sem jo pripeljal k tebi. Ona nima nobenih sorodnikov tukaj, a jaz tujec še ne poznam nikake gostoljubne hiše v bližini. Zdaj, oprosti, da se poslovim. In če dovoliš, se bom od časa do časa oglasil, da zvem, kako se bo godilo deklici.«

Berenika se je prijazno poslovila od častnika. Tamara pa je stopila pokonci, prijela Lucija za obe roki in mu rekla z vso hvaležnostjo svojega srca: »O ti dobri, ti plemeniti! Naj ti Bog naših očetov poplača vse, kar si mi storil. Usmiliti se

ubogih sirot je v njegovih očeh bogoslužno delo. Naj ti Bog naših očetov dá milost, da boš postal otrok izvoljenega ljudstva!»

Lucij se je naenkrat ozrl na kraljevi sestri in je videl, da so se lesketale solze v očeh Druzile, okrog rdečih ustnic Berenike pa je igral usmev. Poklonil se je in je odšel.

»Naj ti Bog naših očetov dá milost, da boš postal otrok izvoljenega ljudstva!« O teh Tamarinih besedah je razmišljal stotnik, ko je stopal med nešteto množico, ki se je prerivala po ulicah, proti kraljevemu gradu. »Kaj je mislila deklica s temi besedami? Da bi postal Jud? Smešno! Ampak škoda je, da je ona Judinja: sicer bi me lahko zmedle niene oči. Bodi torej pameten, Lucij! Naiholjše bo, če več ne obiščeš te deklice. Dovolj si storil zanjo, in zdaj jo lahko prepustiš njeni lastni usodi. Sestra Berenike, se zdi, ima dobro srce in se bo zavzela za siroto.« Tako se je hotel stotnik otresti vseh vtiskov, ki jih je nanj napravila Tamara, toda čutil je, da se mu to ne bo posrečilo tako lahko.

Vstopil je skozi ostro zastražena vrata kraljevega gradu. Oglasil se je pri tribunu Klavdiju Liziji. Ta mu je rekel: »Prav, da si prišel! Flor je ves divji, in je že dvakrat vprašal po tebi. Moral boš precej k njemu. Metilij mu je nocoj mesto

mlade deklice, ki jo je požel, prineljal v hišo neko staro pokveko. Flor io je takoi zapodil na ulico. On misli, da si ti Metiliju prekrižal račune in zase vjel deklico. Torej pazi, kako boš govoril. Pomisli, da ima on tukaj v Jeruzalemu vrhovno oblast.«

»Oho! Jaz sem pod oblastjo Galovo,«
dé Lucij.

»Ne vem, če ti to kaj pomaga? V svojih pokrajinah delajo deželni oskrbniki kar hočejo, posebno če imajo tako ženo, ki je prijateljica Neronove soproge. Pa te Flor lahko tudi skrivaj spravi s poti, če ga razjeziš. Zdaj pojdi! Posvaril sem te!«

Deželni oskrbnik je z neievoljnim pogledom vzprejel Lucija. Pa Lucij je dobro pazil na besede. On je prišel že več ur po odhodu Metilijevem, kakor mu lahko dokaže, zato mu ni bilo mogoče prekrižati njegovih računov, če bi imel tudi ta namen v srcu, razloži stotnik čisto mirno.

»Pa vendar si danes zjutraj skozi ovčja vrata jezdil proti Betaniji?«

»Kajpak! Pa Metilij se je moral že vrniti. Nisem ga srečal niti med potjo, niti tam.«

»Kaj pa si imel opraviti v Betaniji? «

»Stara žena me je prosila pomoči.«

»Stara žena? Le priznaj, da je to bila hčerka rabijeva, ki si jo rešil iz rok nesrečnega ben Giore. Zakaj nisi že včeraj

izročil mojemu varstvu deklice in vsega njenega premoženja?«

»Ni mi bilo to naročeno —«

»Ker si neumen kmet! Če hi ne bil jaz poslal Metilija, bi prišlo zdaj vse v roke roparjev. Metilij jim je iztrgal rop iz rok. Da so odpeljali deklico, si ti kriv, ti — —«

»Deklice niso odpeljali roparji. Ona je na varnem in biva v palači kraljice Berenike.«

»Te herodianske kače? Glej, glej! Ali si io sam peljal tiakaj?«

»Sam. In sicer pred eno uro. Mislim, da me ne boš grajal zato, če sem siroti za varuhinjo našel kneginjo njenega ljudstva.«

»Seveda ne — ha-ha!« Z izeznim smehom se je zasmejal oskrbnik in je s strupenimi očmi pogledal stotnika. Lucij je mislil za trenutek, da se misli Flor v svoji jezi z orožjem vreči nanj. Toda oskrbnik je pogoltnil svoj srd in je rekel navidez prijazno: »Lahko odideš, stotnik. O priliki se bomo spomnili tvoje zveste službe.«

Kmalu potem je imel Gesij Flor s poslanikom iz Sirije pogovor, ki ga ni spravil v nič boljšo voljo. Poslanik mu je očital celo vrsto očitnih nasilstev in nepoštenosti ter mu zapretel, da bo o tem poročal samemu cesarju, ako se v bodočnosti ne poboljša. »Rimsko starejšinstvo in

cesar,« tako je rekel, »nam radi pogledajo nekoliko čez prste, čeprav v svoji službi po posamnih deželah skrbimo tudi nekoliko za svoj lastni žep. Toda — so tudi tukaj gotove meje! Vse po pameti! Tako ne smemo izžemati ljudstva, da bi ga prisilili k uporu. To pa se godi tukaj.«

»Dobri Gal,« odvrne nato deželni oskrbnik, že večkrat sem ti povedal svoje mnenje, da storim rimskemu cesarstvu največjo uslugo, ako je prisilim, da si izreže to rak-rano judovstva s svojega živega telesa. To hočem tudi dokazati pred cesarjem in starejšinstvom; kajti nikoli se ne bo ta rod, ki časti enega samega Boga, podvrgel našim bogovom. Če prisilim Jude k uporu, potem jih bomo uničili, in to bo prav in koristno za nas.«

»To so tvoji izgovori; poznam jih, in ne boš me premotil. Jutri že moram nazaj v Cezarejo. Daj mi zagotovilo, da boš skrbel za mir v tej deželi vsaj za eno leto, dokler traja moja služba. Potem počenjaj, kar hočeš.«

»Dobro. Naj bo! Eno leto jim bom še prizanašal, ako mi obljubiš, da mi ne boš napravljaj nobenih sitnosti v Rimu, in če mi ljudstvo ne bo nagajalo preveč.«

»To je obljuša z marsikaterimi skrivnimi vraticami,« odvrne poslanik. »No, prisiliti te ne morem. Toda ne zanesi se preveč na priprošnjo cesarice. Jaz ti v

Rimu ne bom delal nikakih sitnosti, dokler me k temu ne prisili skrb za državni blagor.«

»Hvala ti, dobri Gal,« odvrne deželni oskrbnik s sladkožalobnim obrazom. »Ti boš videl še danes, da ni moja krivda, če se prične upor. Kakor slišim, me hočejo judovski duhovniki tožiti pri tebi. Bližati se ti hočejo kot ljudje, ki prosijo pomoči. Prej sem te nameraval prositi, da jih nikar ne poslušaj; zdaj pa ti pravim: vzprejmi jih prijazno, in tudi mene smeš nekoliko ošteti vzpričo njih, da odidejo zadovoljni odtod. Kajpak, jutri te bom spremil s celo kohorto v Cezarejo.«

Ko je bil Flor sam, je rekel sam pri sebi: »Dokler ga državni blagor ne bo prisilil, mi ne bo povzročal nikakih sitnosti v Rimu. Razumem ta izgovor. In tudi oni migljaj o cesarici. Zadnji čas je zdaj, da se prične vojska. Samo toliko časa bom še počakal, da bom v Cezareji spravil na varno svoje zaklade in svojo ženo. Stotnik Lucij pa mora ostati tukaj, in tudi stari pridigar Lizija. Sami naj pazijo, kako bodo rešili svojo kožo iz tega obzidja, ko se prične bojni ples!«

Agripa je povabil poslanika in deželnega oskrbnika s častniki vred k slavnostnemu obedu. Toda brez močnega vojaškega spremstva bi ne mogla Rimljana skozi vrste razburjene množice priti do

Agripove palače. Zato je poslanik odklonil povabilo in prosil kralja, naj on s svojimi sestrami, z Bereniko in Druzilo, pride zvečer v grad. To pa se ni zdelo pripravno niti kralju, niti ponosni Bereniki, zato so poslali opravičilo. »Noče se zameriti Judom«, pripomni Flor poslaniku. »Ničesar ni zaupati Herodijancem.« V resnici ni želel Agripa, ko je slišal o nameri duhovnikov, stati na strani deželnega oskrbnika, kadar bi ga tožil sinodij.

Flor je zapovedal natovoriti hitro in tiho vse, kar je imel zlata in dragocenosti v Jeruzalemu; večino stvari je že prej spravil v Cezarejo. Le njegova soproga se je še trudila, da bi s pomočjo svojih suženj lepo zatovorila množico svojih dragocenih oblek v dolge skrinje iz cedrovega lesa, ki so bile podobne mrtvaškim rakvam. Tudi najdragocenejša obleka iz indijske svile, vsa vezena z zlatom, s katero se je mislila postaviti pred Bereniko, je zdaj morala v skrinjo. In Kleopatra se je tolažila z besedami: »Ni se upala pred poslanikom pokazati se poleg mene!«

Med tem je velel Flor poklicati k sebi ječarja Meleha in mu je zapovedal, naj mu skrivaj pripelje ben Gioro.

»Tvoji pristaši so mi za tvojo osvoboditev ponudili en talent,« nagovori oskrbnik roparskega poglavarja. »Če prisežeš, da mi boš tekom enega meseca prinesel

še en talent in boš vrhu tega tudi poplačal stotnika, ki zahteva svoje plačilo za tvojo glavo, potem lahko uideš tukaj skozi okno. Kako se boš pomenil s stotnikom — Lucij Flav je njegovo ime, in pustil ga bom tu v Jeruzalemu — to je kajpak tvoja skrb. Končno me ne smete niti ti, niti tvoji tovariši nadlegovati na poti. Ali si razumel? Toda priseči mi moraš pri svojem najvišjem Bogu!«

»Ne prisegam, kar ne morem izpolniti,« odvrne ben Giora. »Talent, ki ti ga ponujajo moji tovariši, ti mora zadoščati. Kar se tiče stotnika, ki ga ne bom pozabil tako kmalu, se bom že še pomenil z njim, kakor praviš. Poleg tega ti še obljubim, da bodo moje tolpe pustile tebe in tvoje imetje pri miru, ko boš odhajal. To ti mora biti dovolj.«

Po kratkem pomisleku dé oskrbnik: »Naj bo! Prisezi!«

»Moja prisega pa se ne razteza niti na Cestija Gala, niti na kakega drugega Rimljana,« opomni roparski poglavar. »Na drugi strani pa bodi prepričan, da bodo moje tolpe tebe in peščico tvojih vojakov razsekale na drobne kosce, ko se boš selil v Cezarejo, ako mene ne izpustiš iz ječe.«

»Kaj so mi mar Cestij Gal in drugi?« dé Gesij Flor. »Prisezi!«

Ben Giora je prisegel. Nato ga je deželni oskrbnik spustil skozi okno in

mu je naročil, naj se skrije v gostem grmičevju cipres na vrtu, dokler ne pride truma duhovnikov na dvorišče. Potem se bo lahko pomešal med gosto množico.

»Ne bil bi ga izpustil, ko bi ne vedel, da si Judje brez njega ne upajo pričeti z uporom,« dé pri sebi Flor in gleda za ubeglim.

Glasovi pozavn so oznanili raz tempelj, da je končana večerna daritev. »Zdaj pridejo,« zamrmra oskrbnik. Nato zapove tribunu Liziji, naj vso posadko pokliče pod orožje, in naj poskrbi, da bo mogoče vsak trenutek zakleniti vrata.

»Svoje najzanesljivejše ljudi postavi desno in levo ob vratih,« zapove Flor; »če tako dvignem roko, zapri duri, in če tako, napravite z mečem potreben prostor. Še ena reč: Jutri zarano bom z dvema kohortama spremil poslanika v Cezarejo. S tretjo ostani ti tukaj, da boš vzdržal red. Tudi stotnik Lucij Flav ostane tukaj. Bom že to reč uredil s poslanikom. Zdaj urno vsak na svoje mesto! Že prihajajo.«

Res se je zaslišalo šumenje velikanske množice. Prihrumeli so, kakor valovi morja. V trenutku je bil napolnjen veliki trg pred gradom tako, da bi lahko stopal po glavah tisočernih in tisočerah, kakor po trdih tleh. Naenkrat zabučí glas: »Prostora dajte duhovnikom!« in s silo se razdele živi valovi, med njimi pa se prika-

žejo duhovniki v svečanem izprevodu. Spredaj so stopale stotine pismoukov in levitov; sledili so jim duhovniki, med njimi mnogo častitih mož v svečani beli obleki. Nazadnje pa se prikaže v bogatem oblačilu veliki duhovnik.

Dobrosrčnega Cestija Gala je presetilo to svečano poslanstvo. »Pri bogovih!« je zašepetal oskrbniku, »svečanejšje bi ne znalo nastopati niti rimsko starejšinstvo. Ti jih boš moral povabiti v dvorano in ponuditi sedeže najplemenitejšim.«

Flor pa se je le zasmel in rekel: »Mislili bodo, da se onečistijo. Ti še ne poznaš ošabnosti teh ljudi. Mi Rimljani smo v njihovih očeh kakor nečiste živali. Boš precej videl.« In deželni oskrbnik je vprašal, če hočejo priti v dvorano. Vsi so se pričeli braniti mahajoč z rokami.

Ko je nastal mir, je nagovoril veliki duhovnik poslanika s kratkimi besedami po aramejsko. Poslanik odgovori latinsko in grško, da ne razume aramejskega jezika. Na migljaj velikega duhovnika stopi nato v ospredje Jožef ben Matija in prične svoj dobro sestavljen grški govor, v katerem prosi in zahteva poslanikove pomoči zoper nasilstva deželnega oskrbnika. Bila je sreča za deželnega oskrbnika, da je le malo ljudi iz množice razumelo ta govor; sicer bi gotovo pričeli

upor. Flor pa se je samo smejal, pripomnil, da je toinono nedokazano, toinono pretirano, največkrat pa, da so to stare pravice in navade deželnih oskrbnikov, ki morajo ravnatako živeti od svoje službe, kakor duhovniki od svoje desetine. »Vzemimo en sam primer, dobri Gal,« tako je rekel, »strašno obtožbo, da sem ugrabil deklico. Bila je samo posledica smešne pomote, kakor lahko precej dokaže Metilij Celer. Ko sem spoznal pomoto, sem izpustil deklico.«

»Kje je zdaj ona?« zakliče eden izmed ljudstva. »Jaz, poveljnik tempeljske straže, bi rad vedel to; kajti ona je moja nevesta.«

»Kaj je meni mar, kje je zdaj ona? Metilij Celer mi je priča, da sem jo precej izpustil danes zjutraj, ko sem spoznal pomoto. Vprašajte, če hočete, krajico Bereniko; ta v svoji kraljevski dobrotljivosti včasih vsprejme pomoči proseče!«

»Dovolj, dobri Flor,« govori nato poslanik. »Veseli me, da se ti je posrečilo tako sijajno zavriniti to obtožbo. In tako so gotovo tudi drugi slučaji nedokazani ali pa pretirani. Vendar bi te prosil, da si v svoji težki službi še bolj dobrotljiv in milostljiv ter da se varuješ tudi vsake navidezne krivice. Vas pa, duhovniki in ljudstvo judovsko, opominjam popolnoma resno: ne poslušajte nezadovoljnih rovačev

in nemirnežev. Pomislite na rimsko moč, ki si je priborila ves svet. Pred kratkim je Vespazijan na daljnem zapadu premagal otok Britanijo, čegar prebivalci so desetkrat močnejši in bojevitejši, kakor vaš mali narodič. Če bi se vi v svoji blaznosti zaslepljeni drznili proti nam dvigniti le mazinec, bi vas naše vojaštvo kar razdrobilo. Pomorili bi vas z ženami in otroci, vaše mesto in tempelj, na katerega ste tako ponosni, pa bi porušili do tal.«

Po teh besedah je poslanik odpustil duhovnike ter je prijel Flora za roko, da bi se vrnil z njim v palačo. Velika množica in mnogo duhovnikov ni razumelo poslaničkovega grškega govora. Razumeli pa so zaničevalni posmeh in izzivajoče poglede deželnega oskrbnika. Ko pa so proti koncu videli, da si duhovniki, ki so znali grško, zatiskajo ušesa, so pričeli z divjim krikom in vikom pretiti proti palači. »Sramotilne besede je govoril zoper sveto mesto!« — »Ha, deželni oskrbnik se norčuje iz naših pritožb!« — »Glejte, kako sramotno so odslovili velikega duhovnika!« — »Smrt Rimljanom!« — »Maščevanje! Naskočite grad!« je zvenelo in bučalo semintja. Za trenotek se je zdelo, kakor bi se množica tudi brez orožja hotela vreči na vojake. Toda prednje so strašile sulice, ki so jih vojaki tako mirno držali pred seboj. Tudi Eleazar je spoznal, da zdaj ni ugo-

den čas za naskok. Z mogočnim glasom je zavpil ljudstvu, ki je tiščalo naprej: »Ne zdaj! Ali hočete žrtvovati svoje duhovnike? Ko mine jutrišnji praznik, se bomo oborožili in maščevali krvavo.«

»Da, da! Prej izpustite duhovnike! Potem zopet pridemo! Eleazar ima prav; on bodi naš poveljnik!« jih je klicalo mnogo, in tisočeri odmev je ponavljal besede. Množica se je umaknila in duhovniki so odšli mož za možem. Toda ne vsi. Flor je dobro razumel besede Eleazarjeve in se je bal, da se množica vrne, predno bo on mogel ubežati z ženo in svojimi zakladi. Zato je svetoval poslaniku, naj obdrži enega izmed duhovnikov kot talnika pri sebi. Poslanik je dal povelje, pridržati Jožefa ben Matijo.

To obnašanje ljudstva je potrdilo deželnega oskrbnika v njegovem sklepu, da mora precej zapustiti Jeruzalem. »Zdaj so Judje pripravljene za upor,« je rekel pri sebi »Oborožili se bodo, kakor je rekel poveljnik tempeljske straže, in bodo naskočili grad še morebiti, predno mine jutrajšnji praznik. Ben Giora in njegovi tišoči se bodo združili z njimi. Torej je zadnji čas, da odidemo še to noč. Kako bi se mogli s peščico vojakov, ki so nam pri rokah, ustavljati sili celega ljudstva? Kohorta, ki jo bom pustil tukaj, je kajpak izgubljena. Da se le jaz rešim!«

Ko je napočila noč, zapove deželni oskrbnik pripraviti se na odhod. Metiliju naroči, naj sporoči, ko bo on s poslanikom pri večerji, da je ben Giora všel iz ječe in da namerava napasti Cezarejo. Vest je imela pričakovani uspeh. Takoj so sklenili z vsemi četami oditi mestu na pomoč. Tako je zapustil deželni oskrbnik na tistem Jeruzalem. Ena sama četa vojakov je ostala v mestu, med njimi tudi sfotnik Lucij Flav.

Šestnajsto poglavje.

Krščanska ljubezen.

Ko se je končala služba božja, ki je bila določena kristjanom za veliki petek, se je že svitalo sobotno jutro. Diakon Nikanor je torej povabil Evzebija, naj ostali čas noči nekoliko pri njem počije, pobožne žene pa so vzele obe nečakinji s seboj v hišico Serafije. Tako se je zgodilo, da je vratar Saba pozabil na pismo, ki bi ga bil moral izročiti Evzebiju.

Ko so bučeče pozavne raz tempelj oznanile novi dan, se je vzdramil Evzebij iz težkega spanca in se je napotil domov. Ni vedel, zakaj mu je tako težko bilo pri srcu. »Ne bi smel pustiti Salome same doma čez noč,« tako je očital samemu sebi.

Nato je potrkal pri vratarju, da mu odpre duri.

»Mir s teboj, brat! A ne trkaj tako, da ne zbudiš žene in otrok, ki bi po dolgi službi božji še radi počili nekoliko,« zamrmra Saba in si pomane oči. »Takoj pridem. A ti si, Evzebij? No, zdaj sem se spomnil. Neko pismo bi ti moral oddati — kam sem ga že vtaknil? Saj mi je sel dejal, da se ne mudi. Na, glej, tukaj v žepu ga imam. Gotovo je kako veselo poročilo v njem. Želim ti že danes veselo Veliko noč!«

Hitro je Evzebij pretrgal vrvico in je prebral kratke vrstice. Pobleдел je. »Gor-jé! Zakaj mi nisi poprej izročil pisma? Kdaj pa si ga dobil v roke?«

»Kmalu potem, ko se je pričela služba božja. Pa te nisem maral motiti v molitvi, ker je sel, eden tvojih vrtnarjev, dejal, da se nikakor ne mudi.«

»Mogočen sovražnik nam preti -- pridi takoj domov,« je bral Evzebij še enkrat. »Bojim se, da pridem prepozno. In kako bom mogel pomagati? Vprašati hočem najprej Nikanorja za dober svet.«

Po teh besedah se je vrnil nazaj v stanovanje dijakonov in je potrkal na Nikanorjeva vrata.

Takoj je vstopil; kajti pobožni dijakon je prečul ostali del noči v premišljevanju Kristusovega trpljenja in ga ni bilo

treba šele vzbuditi. Ko je prebral pismo, je opomnil:

»Mogočen sovražnik, ki se ga boji Saloma imenovati, niso roparji. Najbrže je to tempeljski stotnik ali pa deželni oskrbnik. Kdorkoli bi izmed njih vas ponoči napadel, bi se mu ti ne mogel ustaviti, če bi bil tudi doma. Toda, kdo ve, kaj se zdaj godi v vaši hiši in če ni potreba naše pomoči? Takoj pojdem jaz s teboj v Betanijo, in iz previdnosti bova vzela s seboj še nekaj naših bratov.«

»Dobro, Nikanor! Pojdiva! Ali mojih nečakinj ne bova vzela s seboj?«

»Pusti jih mirno v Serafijini hiši,« odvrne Nikanor. »Če se je pripetila kaka nesreča, kar Bog obvaruj, to bosta zvedeli dovolj zgodaj. In če bova potrebovala njune pomoči, jih bova lahko hitro poklicala. Pavlina vzemiva s seboj in še tega ali onega izmed mladih levitov, ki so tu v hiši. Čakaj, še nekaj sporočim dijakonu Timonu. Daj mi zlato škatljico, da vzamem s seboj za vsak slučaj kruh življenja.«

Malo minut pozneje je odšla mala karavana proti Betaniji in je prišla do pristave že ob devetih zjutraj. Skozi skrivna vratica so vstopili v vrt, kjer so dobili zvestega vrtnarja Silo, ki jim je letel ves prebledel in prestrašen nasproti. Dobri mož je skoraj glavo izgubil vsled strahu.

Roparji, Rimljani, tempeljski čuvaji — vse to se je mešalo v njegovih mislih, in težko je razložil prišlecem natančno vse, kar se je zgodilo.

»Ko so končno odpeljali s seboj gospodinjo Salomo, in ko so prišli Rimljani ter se je vnel boj pred hišo, smo se vsi poskrili po grmičevju na Oljski gori. Kaj pa bi pomagala vsa naša pridnost nasproti tem divjakom? Roparji so, kakor bi trenil, premagali tempeljske vojake, Rimljani pa so oboje pognali v beg.«

»Ali so roparji ali Rimljani odpeljali s seboj mojo dobro Salomo?« vpraša Evzebij prestrašeno.

»Rimljani ali roparji — kdo bi to vedel, gospod?« odvrne Sila. »Le toliko vem, da je roparski poglavar pretil, da bo dobro Salomo na strašen način umoril, če ne pošlješ pred bližnjim mlajem obeh rabijevih mošenj v njegovo taborišče pod samotnim hrastom. Gospod, prosim te, stori to! Kajti rabi je medtem gotovo umrl in njegova hči je odhitela kdovekam z lepim rimskim stotnikom.«

»Kako se je to zgodilo?« vpraša Nikanor. »Ali je bil stotnik pri Rimljanih, ki so povzročili nočni napad, in je rabijeva hčerka zapustila svojega umirajočega očeta?«

»Ne; moram reči, da je zvesto čula pri očetu. Ko se je zasvitalo jutro, smo sli-

šali v našem skrivališču, tam ob gostem obronku, kako je v hiši obupno klicala na pomoč. Tedaj sem se skorajžil in prišel bližje, da bi ji pomagal. Ko pa sem videl jezdit stotnika na belem konju, se mi je zdelo pametnejše, da se zopet pomaknem nazaj v svoje skrivališče. Kajti, vedite, gospod, po vseh udih mi je še gomazil ponočni strah. Izza grmičevja sem potem videl, kako je stotnik odjezdil odtod z lepo rabijevo hčerko. Ah, gospod, zdi se mi, da je zblaznela. Najprej je vila in vila roke, končno pa je omagala, in Rimljan jo je odpeljal kakor otroka. Ni tega še četrte ure. Ko bi bili šli po navadni poti, bi lahko srečali obadva.«

»Kaj pa njen oče — ali je res umrl?« vpraša Evzebij. »Nikdar bi ne mislil, da je njegova rana tako nevarna.«

»Najbrže je umrl; tako pravi Eliud, ki je pripeljal stotnika ob svitu jutra. Sam nisem videl mrtveca. Ravnokar smo se šele vrnili v hišo in čudimo se, da sploh še stoji. Kako lahko bi jo roparji ali Rimljani zažgali! In, gospod, jaz sem prepričan, da bi to tudi storili, ko bi ne vedeli, da smo mi skriti za grmovjem in bi jih lahko zavratno —«

»Pojdi z nami v rabijevo sobo!« prekine Evzebij zvestega vrtnarja, ki bi rad opravičil svoj strah.

Stopili so k rabijevi postelji, in v zdravilstvu učeni Nikanor je preiskal rabija, ki je ležal in se ni ganil. »Morebiti je to samo smrti podobna omotica,« dé dijakon. »Prav, imaš, rana sama na sebi ni mogla povzročiti smrti. Krvavel je bolnik, a na zunaj je izteklo le malo krvi. Gotovo kri zapira dihala.«

Po naredbi dijakonovi so navideznega mrtveca položili tako, da so ležale prsi in glava nižje. Nikanor je s plosko roko potrkal rabija na hrbet in tilnik. Res je nekaj strjene krvi priteklo iz ust. Nato so nekaj časa premikali rabiju roke gorindol. Kmalu je začutil dijakon tiho premikanje pljuč in srca. »Zdi se mi, da je še pri življenju.«

Urno so nadaljevali premikanje rok, in čez nekaj časa ni bilo nobenega dvoma več, da rabi Sadok diha.

»Hvala Bogu, da smo prišli še o pravem času,« dé Nikanor. Nato očisti in obveže rano ter vlije bolniku nekaj kapljic poživljajoče tekočine v usta. »Zdaj ne moremo storiti ničesar več zanj; mir in pa čas ga bo ozdravil. Toda tukaj mu bomo komaj mogli streči, ker ni po zadnjih dogodkih ta pristava nič več varno zaveetišče. Ranjenec pa potrebuje miru, nekajljene miru.«

Po kratkem premišljevanju so sklenili prenesti rabija v hišo dijakonov v Je-

ruzalem. Sila je dobil naročilo, o pravem času pripraviti nosilnico.

»Morebiti se nam bo posrečilo s telesom vred rešiti tudi dušo rabijevo,« pripomni Nikanor.

Nikanor je dal Pavlinu natančno povelje, kako naj streže ranjencu. Nato je šel za Evzebijem v njegovo sobo, da nekoliko potolaži Evzebija, ki je izgubil ljubljeno soprogo. »Predno minejo prazniki,« je rekel, »bom sam poiskal roparje in jim razložil, da tisti dve mošnji nista tvoja last in da ne smeš rabiti tega imetja. Le miren bodi, prijatelj! Rajše hočem s škofovim dovoljenjem plačati iz našega revnega cerkvenega zaklada, kakor pa bi pustil Salomo v roparskih rokah. Kar ima cerkev, je lastnina revežev, in reševati jetnike je delo usmiljenja. Saj nas je tudi Gospod rešil iz sužnosti greha s svojo dragoceno krvjo.«

»Misliš, da nam rabi ne bo vsaj deloma tega enkrat povrnil, ko smo zaradi njega prišli v toliko stisko.«

»Gotovo,« opomni dijakon.

Nikanor je vzel nato obe mošnji s seboj v Jeruzalem. Evzebij pa je sedel ves dan ob ležišču rabijevega in mu je z ljubečo roko obnavljal obvezo rane. Srce njegovo pa je bilo pri Salomi v pustinji, in tiho je molil zanjo. Podobo blažene Devicce je prenesel iz sobe nečakinj in jo je

postavil zadaj za bolnikom tako, da jo je mogel imeti vedno pred očmi. Evzebij je videl Marijo stati pod križem, in pozneje jo je več ko enkrat pogostil v tej hiši. Kako bi se torej ne izročal njeni priprošnji? Polagoma je prišla tolažba in mir v njegovo dušo. »Ali ni tudi ona,« tako je govoril, »ona, ki jo je Gospod tako ljubil, morala piti kelih bolečin? In vsem, ki trpe s Kristusom, je Bog obljubil najvišje plačilo. On vidi bolje, kakor mi slepi ljudje, kaj nam je v blagor. Torej pogum, Evzebij! Če te Gospod izkuša, te ljubi, in sreča in milost bo vzcvetela iz križa.«

Ranjenec je ležal pred njim brez vsake moči; večkrat je odprl oči in jih je zopet zaprl, kakor v nezavesti. Šele, ko so ga proti večeru dvignili v nosilnico, je gledal začudeno okrog in se je trudil, da bi stavil kako vprašanje. Evzebij ga je potolažil s prijaznimi besedami. Rabi se je nato pomiril in se dal prenesti v Jeruzalem.

Medtem se je Tamara vsaj nekoliko zavedla, kaj se je zgodilo pred kratkim. Berenika, ki je nerada videla žalosten obraz, jo je prepustila sestri Druzili, in ta ji je prepustila prijazno sobico poleg svojih soban. Prijazno je poljubila Tamaro na čelo in ji rekla: »Le nekoliko počij, dete, in če moreš, se izjokaj. Naj te tolaži Bog naših očetov! Čez eno uro te pridem zopet pogledat.«

Po teh prijaznih besedah je odšla Druzila, predno je mogla Tamara izreči le besedico zahvale. Kakor omamljena je stala nekaj časa sredi sobe, nato pa je ob oknu sedla na blazino. Ali ni bil vse to le en težek sen? Ali ni res umrl njen oče? Kako se je neki mogla ločiti od njegovega trupla. Zdaj se je spomnila bolj natanko na samotno hišo, kjer je bila ob jutranjem svitu zjutraj sama z očetom in ga ni mogla vzbuditi v življenje. Nato je stopil pred njeno dušo stotnik s svojimi lepimi očmi, in čula je še zveneti v ušesih njegov prijazen glas, ki jo je tolažil in ji prigovarjal, naj gre ž njim. Toda kako je mogla s tujcem proč od očetovega trupla. Zdaj se je spomnila: strah pred nevrednim ženinom in pred pohotnim deželnim oskrbnikom jo je pripravil do tega.

Tamara je postala mirnejša. A kmalu ji je šinil v dušo spomin na njenega brata. »Kako sem vendar samopašna! Popolnoma sem pozabila na Benjamina!« Tako si je očitala. »Kako bo revež jokal, ko izve o očetovi smrti! Kaj ne morem ničesar storiti, da bi ga rešila? In oče — ali ga morajo pokopati tuji ljudje? In dobra dovilja Sara, kaj se godi z njo? Govoriti moram z Druzilo!« Stopila je pokonci in plosknila z rokami, da prikliče sužnjo, ki jo ji je izročila Druzila. Vstopila je deklica in se vrgla pred njo na kolena.

»Ne kleči pred menoj. Jaz sem taka ali pa še večja ubožica kakor ti. Ali bi ne mogla zdaj govoriti z Druzilo?«

»Ona je zdaj pri svojem bratu Agripi, in ko se vrne, ti bom to sporočila, gospa.«

»Kako ti je ime?«

»Helena.«

»Ti si videti pametna, in boš morebiti znala ravno tako svetovati, kakor Druzila. Sedi semkaj na blazino in slušaj mojo žalostno zgodbo.«

V vsem je sužnja vedela govoriti tolažilne besede. Svetovala je, naj prosi Druzilo, da pošlje po mrtveca v Betanijo.

Tamari je ugajal ta nasvet. »Če mi bo le kdaj mogoče, te bom odkupila iz sužnosti, Helena,« tako ji je obljubila.

»Čisto srečna sem v stanu, v katerem me hoče imeti Bog. Druzila mi je dobrotljiva gospodarica. Razven tega sem že slišala o kraljevem Sinu, ki je prostovoljno postal suženj, da bi rešil svoje ljudstvo, in spomin nanj mi lajša in slajša moje breme.«

»Pripoveduj mi to lepo pravljico, Helena!«

»Drugikrat! Zdaj me kliče Druzila. Sicer pa to ni nobena pravljica, ampak čista in milosti polna resnica!«

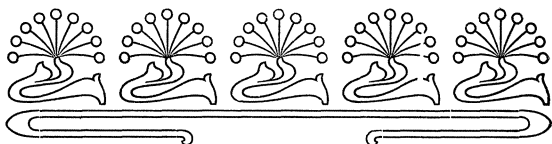

Prvi del.

Druga knjiga.

Sedemnajsto poglavje.

Upor. — Stranke.

Srečno je ubežal Simon ben Giora iz vrta deželnega oskrbnika in je poiskal zakotno gostilno južno od tempelja, kjer so se zbirali njegovi ljudje. Nekaj stotin jih je bilo tisti čas v romarje preoblečenih v mestu.

»Glej ga, Simona!« ga ogovori krčmar, majčken, grbav možic. »staval bi bil, da te bom prej videl na križu, kakor pa takole na lastnih nogah. Tembolj si dobrodošel meni in nam vsem. V resnici bi ne bil mislil, da bo Flor takoj zadovoljen z našo ponudbo. Saj bi mi radi plačali zate tudi tri ali pa še več talentov, Ananu in Eleazarju na kljub, ki bi rada, da bi ti obtičal v ječi.«

»Anan je nemaren človek. Ničesar drugega nisem od njega pričakoval; tudi o njegovem sinu vem, da bi rad postal vojskovodja v boju zoper Rimljane,« odvrne ben Giora. »Pelji me zdaj v gorenjo sobo in mi prinesi kaj pijače in malo prigrizka.

V kleti rimske ječe sem se izlačnil in najejal do smrti.«

»Precej, precej! Mastne jagnjetine, sladkega kruha, kozjega sira, čebule in vrč rdečega vina ti prinesem. Ali hočem poslati k tebi gori tudi katerega tvojih tovarišev? Rdeči Tubal, črni Abner in še nekateri drugi sede pri majolkah.«

»Pazi, da ostanejo trezni in pripravljani za odhod. Njihovi konji naj stojijo osedlani. Zdaj pa bi bil rad nekaj časa sam, dokler ne utolažim svoje lakote, nato hočem govoriti s teboj o nekaterih zadevah.«

Krčmar prinese ben Giori mrzle južine in mu iz meha naliije v vrč temnordečega vina, ki ga rodi sladka trta v deželici Eugadi. Dobro je teknilo roparskemu glavarju. Konečno potisne ostanke jedi od sebe in pokusi vino. »Ta ima moč,« dé pri sebi. »Pazi, Simon; rabil boš danes svoje petere čute. Še en pošten požirek, potem bo dovolj. Tako, zdaj čutim, da sem zopet človek, ki zna misliti in delati. Zdaj naj pride stari Zabulon.«

Ben Giora potrka na mizo, in takoj se prikaže krčmar. Njemu prične pripovedovati o svojem govoru z Gesijem Florom. »Ali veš, kak utis sem dobil?« vpraša končno starca. »Mislim, da me je deželni oskrbnik zato osvobodil, da končno udarimo.«

Zabulon zmaje z glavo in pravi: »Mogoče, da mu je po volji upor. Znabiti hoče v naše taborišče s tem zasejati neslogo; kajti vsak otrok ve, da se svetohlinski farizeji ne bodo marali podvreči tvojemu poveljstvu. Morda pa je to storil samo zato, da si mu obljubil nemoten beg iz mesta. Hm, meni se zdi škoda, da bi mu to s sveto prisego obljubil. On bo kajpak še nocoj odhitel v Cezarejo. Pa kako bi ga mi lahko dohiteli. Na petdeset do šestdeset talentov cenim njegovo imetje, ki ga pelje iz Jeruzalema.«

»Toliko! Tristo medvedov!«

»Najmanj toliko! Kaj ne, če bi ti to vedel, bi mu ne obljubil. Zato skoraj dvomim, da bi bila tvoja obljuba obvezna, ker ti nisi vedel natanko, kaj si obljubil.«

»Koga drugega zapeljuj s svojim zlobnim modrovanjem. Toda, da bi Simon ben Giora prelomil svojo prisego, tega mu niti njegov smrtni sovražnik ne bo mogel očitati. Rop in umor, to je pri nas v teh časih pošteno delo, in se godi krivica le ljudem. Kriva prisega pa je greh proti samemu Bogu. O tem mi nikar ne govori!«
dé roparski glavar.

»No, no — ampak škoda je vendarle. Šestdeset talentov! To bi že nekaj izdalo naši bojni blagajnici, in sicer vzeto sovražniku, torej se računa dvakrat. Poseb-

no zdaj bi potrebovali, ko se nam je tako ponesrečil napad na rabi Sadoka.«

»No, z rimskim stotnikom bova že obračunala, ko napademo grad.«

»Kaj se to pravi: obračunala bova? Maščeval se boš, res je! Toda ponesrečilo se je, spraviti sto rabijevih talentov v našo blagajno. Ko bi spravili njegovo hčerko kot siroto in dedinjo očetovega premoženja v Jeruzalem, bi premoženje postalo na videz last ben Kajfe in njegovega sina, v resnici pa bi pripalo nam. Zdaj je hčer izginila, najbrž je slišala, kdo je namerjal napad — in ne bomo je več pripravili do tega, da bi se poročila z Eleazarjem.«

Zdaj je pravil Zabulon o ponesrečenem napadu v Betaniji in o tem, kako so Rimljani pripeljali deželnemu oskrbniku nevesto in njeno doto.

»Slišal sem o tem, a stvari nisem razumel. Tako je torej s to rečjo! Namesto neveste so mu pripeljali staro babo, haha! Kje pa je zdaj pravzaprav nevesta?«

»Hčerka Sadokova je lepa, in gotovo jo je hotel stotnik peljati na svoj lastni dom. Kmalu bom poiskal kraj, kjer jo je skrila.«

»No, tudi za to jih bo dobil po plečih!« zakliče ben Giora. »Kaj pa je z rabijevim sinom? Ali ga že ima v oblasti ben Kajfa!«

»Še ne. Šajk baranta za odkupnino, kolikor vem.«

»Šajk? Če bi tako krvavo ne potrebovali njegovih jezdecev — pri bradi mojega očeta, potisnil bi mu bodalo skozi rebra! Nič ni zaupati beduinom! Precej mora izpustiti dečka! Dati ga mora v roke ben Ka'fi, ki bo po očetovi smrti njegov varuh. Bomo že poskrbeli, da se to zgodi. Tako pride vse velikansko premoženje v našo pest. Takoj naj skoči eden mojih ljudi na konja in naj sporoči šajku, da nam dečka precej pošlje semkaj!«

»Semkaj, v mojo hišo — to si dobro povedal! Ben Giora, ti si moder mož! Ko bi le hotel ti oropati tega Gesija Flora —.«

Ben Giora udari s pestjo na mizo in dé:

»Tega nočem nikoli!«

»No, le ne vrtil svojih oči, kakor bi me hotel požreti s kožo in kostmi, ker sem hotel premoženje sovražnikovo obrniti nam v korist. Toda ti si poglavar, in vsi smo ti radi pokorni. Zdaj grem klicat rdečega Tubala, da pripelje rabijevega sina semkaj.«

»Sem naj pride. Sam mu bom potrebno naročil!«

Krčmar je šel iskat rdečega Tubala in mu je sporočil vse, tudi o begu Gesija Flora. Ko mu je poglavar dal potrebna povelja, je odjezdil rdeči Tubal skozi mestna vrata v puščavo. Pri potoku Cedronu je srečal nekaj mož z nosilnico. Nesli so ranjenega Sadoka v mesto.

Ob jutranji zarji se splazi ben Giora z Zabutomom in nekaterimi drugimi glavarji Sikarijcev v Kajfovo hišo. Vrtar jim je takoj odprl vrata in jih peljal v sobo, podobno kleti, kjer je zbor duhovnikov in starejšin nekoč izrekel smrtno obsodbo nad Jezusom Kristusom.

Niso čakali dolgo. Anan ben Kajfa je precej pridrvil v sobo in zaklical: »Kaj slišim? Simon, ljubi Simon, brat moje duše; zopet si pri nas, ti glava in desna roka naše zveze.«

S temi besedami je hotel ben Giora objeti okrog vratu in ga poljubiti na lice.

»Ne hlini preveč svoje ljubezni! Po-
vej rajše, kaj naj storimo zdaj, ko je de-
želni oskrbnik popihal iz mesta in pustil
tukaj le peščico vojakov?«

»Udariti moramo. Nekaj voditeljev,
bojazljivcev, hoče sicer na vsak način
ohraniti mir, toda te moramo žrtvovati
v blagor ljudstva. Moj oče je rekel nekoč,
da je boljše, če umrje en mož, kakor če se
pokvari vse ljudstvo. Jaz pa pravim, da
je boljše, če jih umrje sto! Tukaj so napi-
sana vsa imena tistih, ki na vsak način
hočejo miru. Pasti morajo, sicer ne do-
sežemo svojega cilja.«

Zapisani so bili med drugimi tudi ve-
liki duhovniki, Ananov sorodnik Ecehija in
drugi.

Ko je stranka zmernih zvedela o odhodu Rimljanov, je sklenila zavleči vso zadevo, dokler ne odidejo romarji iz Jeruzalema.

Med tem je postal odhod deželnega oskrbnika znan po vsem mestu in množica se je v gostih četah valila po ulicah.

»Pošteno smo prestrašili včeraj Rimljane, ko nas je na stotisoče prišlo pred grad,« dé eden jeruzalemskih meščanov.

»Tako je! In še boljše bi storili, če bi precej pali čeznje in jih pregnali s kamenjem in batinami v pekel,« se razvname drugi.

»Ali ste že čuli? Ben Giora je osvobojen!« vikne tretji.

»Ben Giora osvobojen?« kriči vsa množica začudeno. »On je sicer pravi razbojnik in je že stokrat zaslužil kazen na križu, toda njegove čete in njegovo moč bomo strašno potrebovali, ko zaplešemo z Rimljani. Pravijo, da on zapoveduje čez deset tisoč tovarišev.«

»Še več! Rimljani bodo imeli precej opravka, predno nas ukrote. Kakor en mož se bomo vojskovali proti njim!«

»Tako je. Bog naših četov nas bo podpiral!«

Bil je Eleazar, ki je slučajno prišel po poti in izrekel te besede. Sprejeli so ga z velikim začudenjem.

»Glejte, naš Juda Makabejec! Slava junaku!« je zvenelo od vseh strani. Tempeljski poveljnik pa je stal pred množico v bleščečem orožju, v resnici podoba junaka iz dobe Makabejcev.

»Oklep, ki ga nosim, je resnično ščitil Juđa Makabejca. Naj njegov duh in njegov pogum napolni mene in nas vse. Bratje, pridobivajte bojevnikov za naš sveti tempelj in našo sveto postavo! Ne manjka nam orožja. Še ga bomo dobili, če bo treba. Ne dajte se premotiti od tistih, ki se boje samo za svoje polne žepe in kriče: »Mir, mir!« Ni miru med Bogom vojskinih trum in med rimskimi maliki!«

»Slava našemu Judu Makabejcu! Slava Eleazarju, sinu Ananovemu!« vpije množica.

»Ne vpijte, ampak delajte!« odvrne Eleazar. »Zdaj pojte v tempelj in darujte prvi snop Gospodu. Ko mine praznik, nabrusite svoje meče in sulice in napolnite tule s puščicami. Kdor je prereven, da bi sam ne mogel kupiti orožja, ta se oglasi pri meni v Kajfovi hiši — ves Izrael jo pozna.«

Spremljan od bučečih vzklikov množice odkoraka Eleazar v tempelj s ponosno dvignjeno glavo.

Osemnajsto poglavje.

Tamarin beg.

V gradu so vsak trenotek pričakovali izbruh upora, in so že razmišljali, ali bi ne kazalo poklicati straže ob mestnih vratih nazaj v grad Antonijo. Toda o tej naredbi, ki bi le kazala njihovo slabost, niso hoteli hrabri Rimljani slišati ničesar. »Če začno resen upor, smo na vsak način izgubljeni,« dé tribun Lizija, »in potem je čisto vseeno, ali nas potolčejo ob mestnih vratih ali pa na obzidju tega gradu.«

»Ne verujem, da bi prišlo do boja, čeprav je vaš deželni oskrbnik s svojim odhodom očitno k temu izzival,« odvrne pis-mouk Jožef, ki je bil pridržan v gradu kot talnik miru. »Stranka, ki resno želi miru, je še preveč močna.«

»Za vsak slučaj bi se vendar rad pobotal s kraljem Agripo,« dé Lizija. »Morebiti nam pošlje na pomoč par stotin voj-n'kov, predno nam bo Gaj mogel priskočiti s svojo četo na pomoč. To vse bo kajpak le za slučaj, če se Judje v resnici uprô. Seveda ni nobenega dvoma, da si bodo Rimljani potem zopet vnovič osvojili me-sto in krvavo maščevali našo smrt. Toda koliko ljudi bo izgubilo svoje življenje! Tega se lahko ubranimo, če se nam po-sreči ohraniti v svoji oblasti par tednov

ali mesecev kraljevi grad in grad Antonijo, dokler ne pride na pomoč vojska iz Sirije in iz Egipta. Ali imaš toliko korajže, Lucij, da bi v mraku — seveda preoblečen — poiskal hišo Berenike, ki jo poznaš? Bolj pametno se mi zdi, z njenim posredovanjem se pogajati z Agripo. Odkrito rečeno, ona je bolj junaška kakor njen brat.«

Stotnik je bil precej voljan. Ko se je zvečerilo, se je splazil, oblečen v plašč, kakoršnega nosijo arabski romarji, skozi skrivna vratica v mesto. Po ulicah je bilo še mnogo ljudstva, in čeprav je Lucij le slabo razumel judovski jezik, je vendar spoznal, da se ljudje razburjeno pričkajo med seboj, ali je treba napasti Rimljane ali ne. Stotnik se je oddahnil, ko je prispel do Berenikine palače. Čeprav je bil junak v boju, se mu je vendar strašna zdela misel, da bi ga spoznalo ljudstvo kot preoblečenega Rimljana in ga ubilo.

Vrata pred Berenikino palačo so bila strogo zastražena. Množica ljudstva je namreč tako sovražila Herodijance, kakor Rimljane. Ko se je torej mož v obleki Arabcev približal vratom, so se mu zabliškali nasproti meči in sulice čuvajev. Pustili so ga seveda takoj notri, ko so ga spoznali kot Rimljana. Toda množica, stoječa pred palačo, je pričela takoj kričati naglas: »Izdajstvo! Rimljan, v Arabca preoblečen, je vstopil v hišo Herodijancev!

Kaj ima opraviti v njej?« Hitro se je vsula gostejša in gostejša množica ljudstva pred hišo.

V jasno razsvetljenem atriju stopi Luciju nasproti prestrašeni sluga Evpolem in vikne: »Pri bogovih, kaj si naščuval ljudstvo na našo hišo? — A, ti si, plemeniti stotnik? Kdor te je videl le enkrat, te pozna za večne čase. — Toda, kako bi pomiril ljudstvo? Lahko napadejo našo palačo. — Takole bo najbolje. Posodi mi svojo arabsko obleko za nekaj trenutkov! Ti, Izmael, se obleci vanjo in povej ljudem tam zunaj, da si nam prinesel pismo — no, magari od velikega duhovnika, in ko boš tako pomiril ljudi, se vrni skozi zadnja vrata nazaj. — Oj, dobri stotnik, kakšni časi so prišli v deželo! Ali te naj oglasim pri kraljici ali pri njeni plemeniti sestri ali pa pri lepem varovancu, ki si ga nam včeraj pripeljal v hišo? Kako ljubko bitje je to! Vredna je, da bi bila Grkinja ali Rimljanica. Ob njeni zibeli so čuvale boginje lepote!«

»Prosim, oglasi me pri kraljici«, dé Lucij.

»Tako! Ali ne smem lepi Judinji prav nič omeniti, da je njen rešitelj v hiši?« vpraša Evpolem in postrani poškili stotnika.

»Preveč še žaluje po očetu, in ne smem je motiti,« odvrne Rimljan.

»Kako nežno čuteč si! No, ravno to je v resnici danes popoldne dala sporočiti poveljniku tempeljske straže, Eleazarju, ki je prišel semkaj in je hotel na vsak način govoriti ž njo.«

Lucij ni vedel ničesar o tem, da bi morala Tamara po volji svojega očeta vzeti v zakon Eleazarja. Ona mu je govorila samo, da ji preti deželni oskrbnik, o Eleazarju pa ni omenila ničesar. Vprašal je torej zelo začudeno, kaj ima vendar opraviti poveljnik tempeljske straže s hčerko umrlega rabija.

»Fant je trdil in trdil z veliko nesramnostjo, da je on ženin tega ljubkega bitja, in je pretil vzeti deklico s silo.«

»Kaj pa je ona rekla na to?«

»Ona o kakem ženinu ni hotela vedeti ničesar. Izjavila je temu človeku, da je prostovoljno prišla v to hišo in prostovoljno biva v njej. Nato je odšel judovski bojevnik preklinjajoč in jezeč se, kakor odhajajoča nevihta, in je pretil, da se zopet vrne. Bojim se, da nam bo napravljaj še velike sitnosti. Toda, zdaj je že skrajni čas, da te oglasim pri kraljici.«

Malo trenutkov pozneje stopi Lucij pred Bereniko v krasno razsvetljeno dvorano. Čudil se je nad mirom, ki ga je ohranila kraljica sredi razburjenega mesta. Vzprejela ga je prijazno in je pazno poslušala predloge, katere je stavil tribun Li-

zija s prošnjo, naj jih pove in priporoči svojemu bratu.

»Vedno smo bili zvesti Rimljanom, čeprav nam oni niso tega vselej poplačali po zaslugi,« odvrne Berenika. »Vendar bomo tudi zdaj stali na strani Rimljanov, že zato, ker bi se morala končati vojska s popolnim razdejanjem tega mesta in tempelja, ki ga je začel zidati moj slavni praded in je moj brat lansko leto dokončal zidanje. Jutri rano bom govorila z Agripo. Mislím, da bo lahko iz gradov v Judeji in ob obrežju mrtvega morja hitro sklical par stotin vojakov, da bote imeli nekaj pomoči, dokler ne pride Gal s svojo četo na pomoč. Toda jaz še vedno upam, da se bo ljudstvo pomirilo, če ga Flor ne bo dražil z novimi krivicami.«

Tako je govorila Berenika, igraje se s svojimi zlatimi zapestnicami. Stotnik se zahvali in hoče oditi. Toda Berenika ga zadrži in prične toplo govoriti o Tamari, koje nesreča in lepota mora osvojiti vsakomur srce. Pripovedovala je, kaj je vse storila deklica, da bi vredno pokopala svojega očeta. Toda sužnji, ki jih je Evpolem poslal danes v Betanijo, so se vrnili s poročilom, da je mrtvec že pokopan in hiša zapuščena. Uboga sirota se zdaj ne da utolažiti. Skoraj s silo so jo morali pridržati, sicer bi bila hitela v Betanijo sama, da poišče grob in počasti mrtveca. Seveda

ji tega niso mogli dovoliti v teh nemirnih dnevih, posebno zato ne, ker nov sovražnik zalezuje deklico, ki ve, da je ona dedinja velikega premoženja. Eleazar, potomec slavne, toda obubožane rodbine, je danes nenadoma udrl v hišo in zahteval deklico kot svojo nevesto. Res se zdi, da je umrli oče nameraval tako zvezo, o kateri pa deklica noče vedeti ničesar. Toda ni gotovo, ali se more deklica po judovski postavi ubraniti takemu zakonu. Razven tega je Eleazar žugal, da jo odpelje s silo.«

«Ker je on poveljnik tempeljske straže,» nadaljuje Berenika, »bi se mu to lahko posrečilo. Zato smo sklenili spraviti deklico še nocojšnjo noč v močni grad Masada na zahodnem obrežju Mrtvega morja. Moja sestra Druzila in nekaj zanesljivih sužnjev jo bo spremljalo. Čudovito je, kako si je Tamara pridobila srce moje sestre. Tudi za Druzilo je boljše, če se od strani iz tega razburkanega mesta, ki mu preti nevarna nevihta. Meni je tukajšnje bivanje po volji. Nisem boječe narave in ljubim malo razburjenja. V Masadi bosta obe lahko počakali mirnejših časov. Skrbela bom medtem tudi, da Tamarina dedščina ne pride v tuje roke, dokler deklica ne stopi v zakon. In upam, da se bo zgodilo to kmalu, ker ima dekle, kolikor vem, že prav ponosnega, lepega, plemenitega in hrabrega snubca, kateremu bo rada izro-

čila svoje srce. Srečni snubec je po svojem rodu Rimljan —«

Zadnje besede je izgovorila s prežečim pogledom. Stotnik zardi. Berenika ga lahko udari s slonokoščeno palico po ramenih, rekoč: »Le nikar se ne hlini. Ne bila bi žena, ko bi ne spoznala precej na prvi pogled tvojega in Tamarinega srca. Ali hočeš spremiti mojo sestro v Masado? Pri Liziju ti bom izposlovala dovoljenja.«

»Dobrotljiva si, kraljica,« odvrne Lucij. »Toda v tem nevarnem položaju bi resnično nerad zapustil svoje tovariše.«

Berenika ni pričakovala drugačnega odgovora, sicer bi ne izrekla stotniku te laskave ponudbe. Kajti zapazila je z ljubosumnostjo, da je stotniku veliko bolj pri srcu hčerka rabijeva, kakor ona sama. In namen, ločiti obadva, je vplival na njen načrt, spraviti deklico v oddaljeni grad Masada.

»»To je plemenita beseda,« odvrne kneginja. »Toda spremil boš nosilnici vsaj do vrat in boš poskrbel, da jih bo vaša straža spustila brez obotavljanja naprej!«

Z veseljem vzprejme stotnik to naročilo. Kmalu nato vstopita v sobo Druzila in Tamara, pripravljene na pot, ter hočeta vzeti od Berenike slovo.

Medtem je ostal Lucij z rabijevo hčerko nekaj časa sam. S sočutjem je zrl na

devico. Njeno angelskočisto bitje je vplivalo nanj tako, da še njegovo srce ni nikoli čutilo kaj podobnega. Rad bi ji bil izpregovoril par besedi tolažbe in sočutja; toda bil je v taki zadregi, da je komaj izustil: »Ubogo dete! Tvoj Bog naj te potolaži!«

Tamara je dobro čutila, kako draga je postala Rimljanu, in čuvstva njenega srca so ji hotela za trenotek udušiti glas vesti. Toda kmalu se je spomnila na strogo zapoved, ki ne dovoljuje, da bi se Izraelova hči poročila s poganom. Podala mu je roko, rekoč: »Zdravstvuj! Naj te moj Bog, edino pravi Bog, pripelje k pravi sreči, katero tako zasluži tvoje plemenito srce! Zdravstvuj! Vsak dan bom molila zate.«

»Upam, da se bova zopet videla, in da boš tedaj srečnejša! Tudi jaz se bom spominjal tebe, dobro dete, in bom poiskal, kakor hitro bo mogoče, grob tvojega očeta, ter bom mleko in cvetlice daroval njegovemu spominu.«

»Nikar mu ne daruj, to prepoveduje naša vera,« dé Tamara smehljaje in obenem s solzami v očeh. »Toda šopek cvetic lahko v mojem in tudi tvojem imenu položiš na njegovo gomilo. Vzemi še tale prstan! Kamen v njem je zelo dragocen. Zanj daj postaviti očetu spomenik, ako se jaz tekom enega leta sama ne vrnem in

tega ne preskrbim. V tolažbo mi bo, če boš ti, in sicer s tem prstanom, ki je bil last moje matere, skrbel za ljubega mrtveca. Zdravstvuj! Bog in njegov sveti angel bodi s teboj!«

Obe kneginji ste zdaj stopili bliže, in ločili so se z navadnimi besedami slovesa. Bila je polnoč, in skoraj nobenega človeka ni bilo več na ulici. Vendar sta zaradi varnosti zapustili nosilnici palačo pri zadnjih vratih, spremljani od nekoliko vojakov, katerim je načeloval Lucij.

Ščip je lesketal na nebu in razsvetljeval ulice. Toda mimo ene vrste hiš se je raztezala ozka, dolga senca. Za njo je bila vidna moška postava, ki je v nekotiki oddaljenosti sledila potnikom, ki so kolikor mogoče tiho hiteli proti vratom efraimskim. Eden sužnjev opozori stotnika na tega moža; toda morebiti je bil to navaden meščan, ki je le slučajno šel po isti poti. Brez vsake nezgode so prišli do vrat, in straža jih je precej pustila skozi. Lucij stopi k nosilnici in poda Tamari zadnjič roko v slovo.

Tedaj zapazi, da je mož, ki je prej v nekotiki oddaljenosti sledil potnikom, stal za njim in zvedavo pogledal v nosilnico. Jezno se obrne Lucij in prime moža za rame: »Ti si ogleduh poveljnika tempeljske straže; le sporoči mu, da je »nevesta« srečno odpotovala. Da pa ne bo tvoje po-

ročilo prišlo prezgodaj, boš ostal kakih 24 ur tukaj na čuvajnici. Le pri miru, prijatelj! Sicer te bomo morali zvezati, kar ti nikakor ne bo dobro teknilo.«

S temi besedami odda Lucij Juda poveljniku straže, ki je medtem zopet zaklenila vrata. Nato se vrne nazaj v kraljevi grad in sporoči Klavdiju Liziji uspeh svojega pohoda.

Medtem se je zasvitalo drugo jutro. ko je ranjeni rabi Sadok bival v hiši dijakonov v Jeruzalemu. Ponoči je spal dobro. Mrzlica, ki je dijakona Nikanorja najbolj vznemirjala, je ponehaval, in tudi oteklinina jezika se je že nekoliko zmanjšala, da je rabi mogel izgovarjati posamezne besede. Nikanor je torej sklenil razjasniti bolniku njegov položaj, da ga nekoliko pomiri.

Ko je z veliko skrbnostjo vnovič povezal rano, dé ranjenemu rabiju, ki je zvedavo gledal po prijazni sobici naokrog, kakor bi hotel vprašati, kje biva: »Med dobrimi prijatelji si; in če mi obljubiš, da ne boš preveč govoril, ti bom razjasnil vsa tvoja vprašanja. Če namreč govoriš, dražiš svojo rano, ki se potem ne more zacetiliti. Tudi ni treba, da bi me ti kaj vpraševal; kajti jaz sam dobro vem, kaj bi ti rad izvedel. Torej, dokler boš molčal, ti bom pripovedoval, ko boš pričel vpraševati, bom obmolknil. Ali razumeš?«

Rabi pokima. Nikanor gre nato v sosednjo sobo in mu prinese obe dobro poznani usnjeni mošnji, napolnjeni z zlatom in dragimi kamni.

»Da boš spoznal, da bivaš med dobri mi ljudmi, ki ti žele le najboljše!« prične Nikanor. »Tvoji zakladi so, ki si jih v Betaniji oddal svojemu gostitelju. Le prepričaj se, da je tvoj pečat, ki si ga pritisnil na vrvico, še nepoškodovan.«

Oči ranjenčeve se zasvetijo, in v znak hvaležnosti poda dijakonu tresočo desnico. Nikanor je udaril na pravo struno, da si pridobi ranjenčevo zaupanje. Sedel je nato k postelji in mu je s kratkimi in jasnimi besedami razložil vse zadnje dogodke. »Več kakor verojetno je, da so ravnali roparji v sporazumu z napačnimi prijatelji, ki so tebe, željni tvojih zakladov, izvabili lokavo v Jeruzalem,« tako konča Nikanor svoje poročilo. »Zato ni hoteli Evzebij oddati obeh mošenj možu, katerega si mu imenoval, da bi se ti lahko poprej prepričal o njegovi zvestobi. Ben Kajfa je s silo hotel tvojo hčer odpeljati na svoj dom; tebe bi pa bil težko ranjenega pustil brez pomoči.«

Nikanor je moral prekiniti svoje poročilo, kajti rabi je bil zelo razburjen. Zašepetal je:

»In moj sin? In Tamara?«

»To je proti najini pogodbi!« zapreti Nikanor s prstom, lahko smehljajoč. »Ne vprašuj! Tvoj deček je še v taborišču roparjev. Ravnotja so odpeljali tudi ženo tvojega plemenitega gostitelja v Betaniji. Jaz mislim, da jo boš rad odkupil, če ti povem, da je zaradi tebe bila odpeljana. Ni hotela teh dveh mošenj pokazati roparjem.«

Rabi je zahteval voščeno tablico in črtalo ter je zapisal: »Vsako svoto, katero premorem, za dečka in ženo. — Kje pa je moja ljuba Tamara?«

»K sreči ni tvoja hči niti v rokah ben Kajfe, niti v oblasti deželnega oskrbnika, ki jo je tudi zalezoval in ki ti je ugrabil tvoje tovarne živali z blagom vred. Mislim, da sem prišel na pravo sled. Bodi le čisto miren. Bog naših očetov bo pomagal, da jo bomo zopet našli.«

Rabi umolkne za nekaj trenutkov. Nato zapiše v vosek. »Pa je ni morebiti odpeljal Rimljan, ki nas je rešil iz rok roparjev?«

»Ona ni odpeljana. Ona ni pri njem,« dé dijakon določno. »Zdaj pa bodi dovolj za danes. Ko več poizvem in se bo izboljšalo tvoje zdravje, takrat boš vse izvedel. Zdravstvuj, in bodi čisto miren; čimbolj boš miren, temprej boš ozdravel. Evzebij, ki ga poznaš, ti bo zdaj nekaj dni stregel.

Jaz moram na malo popotovanje. Mir Gospodov bodi s teboj!«

Rabi se zahvali z očmi dijakonu in mu poda obe dragoceni mošnji, da jih dalje hrani pri sebi. Nikanor odide, in rabi Sadosok dolgo razmišlja sam s seboj o vsem, kar je slišal.

Devetnajsto poglavje.

Benjamin.

Mali Benjamin je sedel s Salomo ob votlini pri samotnem hrastu. Dobra žena mu je pripovedovala o vsem, kar bi ga moglo potolažiti: kako bo oče zopet ozdravel, kako se je Tamara skrila in kako je ušla tempeljskim vojakom in roparjem.

»In staro Saro so odpeljali s seboj!« vikne deček in se veselo zasmee. »Rad bi videl, kako je skremžil obraz zlobni Eleazar, ko je pri luči namesto Tamare zapazil staro obličje dojilje. Bog vé, ali ji je prizadejal kaj hudega?«

»Dobra starka je gotovo preživela par ur v velikanskem strahu. Toda, mislim, da jo bo končno Eleazar prav rad izpustil. Čemu mu bo stara revica?« dé Saloma, in to pomiri dečka.

Nekaj časa sta nato gledala tiho čez gorsko puščavo, čez peščene in skalnate

vrhove, ki so trepetali v opoldanji vročini. Daleč v daljini se je ob obzorju bliščala sinja gladina mrtvega morja. V globelih je bilo zapaziti tuintam kako zelenje, grmičevje tamarisk ali kaka cipresa — sicer pa je bila vsa krajina pusta in gola, mrtva in brez življenja kroginkrog.

»Škoda je, Saloma,« prične čez nekaj časa deček s pritajenim glasom, »da ne znaš teči in splezati. Glej, beduin, ki naju čuva, je zaspal na gorenji stopnici. Dolgo časa sem ga že opazoval; izprva je samo kimal in zdaj že smrči na glas. Ne bi bilo tako težko, splezati tukaj nizdol. Ko bi bil enkrat zdolaj, bi tekel vedno v smeri proti solnčnemu zahodu, dokler bi ne prišel v Betanijo ali vsaj dobil ljudi, ki bi mi mogli pokazati Evzebijevo hišo v Betaniji. Potem bi stopil k svojemu očetu in bi mu rekel: »Ko ozdraviš, obiščeva hitro tempelj in sveto mesto, potem pa beživa kar mogoče urno nazaj v Antijohijo.« Toda prej bi moral biti umorjen oni zlobni mož, ki nas je izdal roparjem. Sam pojdem k sodnikom in bom tožil, da sem iz ust roparjev izvedel njegovo izdajstvo. Fej ga bodi! — Na, ali bi se ne upala splezati tukaj doli?«

»Za božjo voljo, dete! Stena je najmanj sto čevljev globoka. Oba bi si zlo-mila vrat.«

»Nikakor ne. Ti moraš imeti zaupanje v angelje Gospodove. V lepem Davidovem

psalmu, ki ga molim vsak večer, je rečeno, da jim je Bog zapovedal nositi nas na rokah, da si niti noge ne ranimo, kaj šele zlomimo vrat. Molila bova torej zdajle tisti psalm prav pobožno, potem pa ena, dve, tri — in bova zdolaj!«

Deček bi bil gotovo splezal nizdol, ko bi v istem hipu ne začul iz daljave ostrega žvižga, ki so ga ponavljali beduini na različnih straneh. Čuvaj se je zbudil na stopnjici. Kmalu nato je bil Benjamin odpeljan pred šajka, ki ga je izročil rdečemu Tubalu. Temu je ben Giora naročil, da privede dečka v Jeruzalem. Nerad se je udal šajk. Toda ni se maral zavoljo dečkove odkupnine spreti z mogočnim glavarjem, ki je bil zopet osvobojen iz ječe. Tudi je upal, da se bo kmalu zadovoljil s plenom, če napade Gesija Flora na poti. Zato pravi Benjaminu:

»Tvoja želja je izpolnjena. Jutri za rano odideš s tem rdečebradcem v Jeruzalem.«

»K mojemu očetu, k moji sestri?« se razveseli Benjamin.

»Morebiti,« dé šajk. »Vedi pa, da boš pri meni in v mojih šotorih vedno prijazno vsprejet, če ti ne bo več ugajalo v hiši očetovi med brati in sestrami. Konja kakor blisk in meč žareč dobiš pri nas. Morebiti boš čez par let zahrepenel po svobodnem svetu.«

Benjamin prosi nato, da bi smela tudi Saloma z njim. Toda šajk ni maral o tem ničesar slišati, ampak je dejal, da ima zdaj opraviti važnejše reči in ni časa pečati se s staro babo. Z vseh strani so se stekale množice, ki so jih privabila znamenja dima po gričih, in še pred solničnim zatonom je odhitel šajk Mardoh na čelu več stotin jezdecev, katerih število je med potjo naraslo na tisoče, proti severozahodu. Dan in noč so jezdili brez prestanka. A prišli so vseeno prepozno. Gesij Flor se je že skrtil za obzidjem Cezareje.

Zjutraj po odhodu šajkovem je bil Benjamin zgodaj pokonci. Saloma je dobro slutila, da dečka ne bodo peljali v Betanijo, ampak v Kajfovo hišo. Toda ni mu hotela kratiti veselja, temveč je rekla, naj le prav pobožno moli lepi psalm o varstvu angeljev. Za slovo ga je prekrižala na čelu.

»Kaj pa mi praskaš s palcem po čelu?« vpraša deček, ki ni ničesar vedel o znamenju križa.

»To je znak blagoslova,« odvrne Saloma, »in jaz molim, da bi ti nekoč spoznal njegovo moč in milost. Zdaj zdravstvuj in mir Gospodov bodi vedno s teboj!«

Pozno zvečer je dospel rdeči Tubal na vrh Oljske gore, in v zadnjem dnevnem svitu je zapazil Benjamin visoko zidovje in streho tempeljna, obkroženo v nežni,

rožnati luči. »O, to je tempelj! Tempelj vsemogočnega Boga!« zakliče deček navdušeno in stega roke proti prekrasni zgradbi.

»Ti mi boš še konja splašil s svojim kričanjem,« zamrmra ropar.

Tedaj se je spomnil Benjamin, da bi po Salominem popisu že morala prispeti v Betanijo, predno bi bilo vidno mesto Jeruzalem. To je omenil rdečemu Tubalu in je zahteval od njega, da ga pelje v Evzebijevo hišo v Betaniji. Ta pa mu je surovo odvrnil, da biva zdaj oče v Jeruzalemu; ne daleč od tukaj je srečal predvčeranjem nosače, ki so ga nesli v mesto. Deček se je udal in je prišel čez pičlo uro, ko se je že popolnoma stemnilo, v hišo Zabulonovo.

Benjamin se prestraši, videč starega, debelookega krčmarja z velikim, zakrivljenim nosom, in kmalu bi bil ubežal v bližnjo temno ulico. Toda Zabulon ga urno zgrabi za rame in dé:

»No, no, moj lepi mladi gospodič! Saj te bom peljal k tvojemu ljubemu svaku, ko se boš enkrat pri meni pogostil z najboljšimi prigrizki: s sladkim močnikom iz mandeljev in cvebov, s potico in medom, posušenim grozdem in svežimi figami.«

»Jaz pa ne maram k svojemu svaku! K svojemu očetu hočem! Tvojih sladkih jedil še pokusiti ne maram,« odvrne Benjamin.

Zabulon pa potisne dečka v neko sobico in mu obljubi, da ga bo kmalu peljal k očetu. To je pomagalo. Deček je rad pojedel sladka jedila in po večerji je poklical Zabulona, da bi ga peljal k očetu.

Ta pa se je obotavljal in čakal nalašč, da dečka premaga zaspanec.

»No, no,« je rekel potem, »saj je jutri tudi še čas. Kaj bi v temni noči vodil dečka v Ananovo hišo, ko še niti podpisa za obljubljeni talent nimam v rokah.« Po teh besedah položi trdo spečega dečka v temno luknjo na kožuvino, in Benjamin spi ondi do prihodnjega jutra. Ko se konečno zbudi, zasliši v bližini govorico in spozna glas krčmarja, ki mu je sinoči obljubil peljati ga k očetu. Benjamin zavpije. Zabulon odgovori: »Precej, precej! Je že tukaj mož, ki te bo vzel s seboj k očetu takoj, ko zapiše svoje ime na ta mali košček papirusa. Umij se zdaj in moli nekoliko.«

Benjamin stori tako, med tem pa se pogodita moža med seboj glede dečka. Zabulon pripelje nato fantička iz zaprte luknje in ga izroči možu, čegar divji pogled prestraši Benjamina.

»Tako, prijatelj,« dé krčmar, »tukaj ti izročam zlati ključ. Dobro ga hrani in rabi ga v korist naše zveze! Saj veš, ben Giora ne razume šale.«

Nato se obrne k dečku in dé: »To je mož, ki te bo peljal k tvojemu očetu.«

»Ali je to res? Ali ne lažeš?« vpraša Benjamin in meri z izbuljenimi očmi nepoznanca. »Ne vem, ta mož ima tako čudne oči —«

»Hahaha, bolj ima zdrave, ko jaz,« se zasmee Zabulon. »Dobre oči ima, to ti rečem, ostre oči, in prav boš ravnal, če ga ubogaš brez kujanja; kajti on ima tudi silno močne roke, ki znajo neubogljivim otrokom utepsti pokorščino v glavo. Pojdi torej z njim brez obotavljanja.«

Kaj je bilo storiti Benjaminu? Dal se je voditi od neznanca po cestah in ulicah, dokler ni prišel čez velik trg do nekkih hišnih duri.

Ko jih je mož odprl, vpraša deček, če tukaj biva njegov oče. Neznanec pri-trdi. Benjamin stopi brez obotavljanja za njim v hišo. Ko pa zapre neznanec vrata za seboj, spremeni takoj svoj glas.

»Jaz sem tvoj bodoči svak in varuh Anan ben Kajfa,« začne govoriti. Če me boš kot takega spoštoval in me ubogal, se ti bo dobro godilo pri meni; če mi boš pa kljuboval in nagajal, boš pa tudi spoznal v svojo škodo, da znam ustrahovati tvojo trmoglavost.«

Pri teh besedah je pogledal dečka s svojimi razljutenimi očmi tako, da je malčku zastala sapa.

Toda Benjamin se kmalu ojunači in pravi:

»Obljubil si peljati me k mojemu očetu. Če on zapove, da te moram ubogati, bom ubogal; kajti njemu sem bil še vedno pokoren, in nikoli me ni oče gledal s tako strašnimi očmi, kakor ti.«

»Ampak tvoj oče ne živi več; umrl je in je pokopan,« odvrne ben Kajfa. »Jaz sem po postavi tvoj varuh.«

»Ne verujem ti! Nalagal si me, ko si dejal, da biva moj oče tukaj. Zdaj ti ne verjamem ničesar več,« odvrne deček in hrabro premaga svojo bojazen.

»Prokleti pobič!« zakriči ben Kajfa in prične neusmiljeno udrihati po dečku. Takega ravnanja Benjamin ni bil vajen. Dve vroči solzi, ki so mu jih izvabile bolečine iz oči, so mu potekle po pobledeh licih. Toda vzbudil se je v njem ponos, in nobene besede ni izrekel, da bi prosil usmiljenja.

»Ali boš zdaj ubogal ali ne?« zakriči konečno ben Kajfa.

»Le pretepaj me do smrti, ben Kajfa,« dé deček. »Saj si tudi ti naščuval roparje, da so umorili mojega očeta. To sem slišal iz njihovih lastnih ust. Da veš, za to te bom tožil pri sodnikih!«

Ben Kajfa pbledi od jeze in strahu ter zagrabi dečka, kakor bi ga hotel zadaviti. Nato sikne:

»Pri vseh faraonovih mukah, jaz bi te moral umoriti. Toda počakajmo še ne-

koliko; treba je poskrbeti še za par malenkosti, da mi bo kaj koristila tvoja smrt.«

Anan je mrmral te besede nerazumljivo; nato je dečku rekel na glas:

»Pojdi, peljal te bom k očetu; njega zabavaj, dokler me ne prideš na kolenih prosit odpuščanja.«

Po teh besedah je zgrabil dečka in šel z njim po različnih hodnikih, dokler ni prišel do stopnjic, ki vodijo v podzemeljske oboke. Med potjo sta srečala malega Natanaela, ki je ves prestrašen gledal svojega očeta in lepega nepoznanega dečka. Toda predno sta prišla do njega, se je skril deček v nekem stranskem hodniku.

»Tako raztogotenega še nisem videl svojega očeta, odkar je Giezi izpustil deda iz ječe,« dé Natanael prestrašeno samemu sebi. »Kaj hoče početi s tem lepim tujim dečkom? Morebiti se je ta splazil v hišo, da bi kradel? Glej, oče prižiga svetilko in gre z dečkom po stopnjicah v ječo nizdol. Pogum! Splazim se za njima!«

Ben Kajfa je med tem peljal Benjamina po mokrem, obokanem hodniku do nizkih, z železom obitih vrat in je odstranil težki zapah. Še predno so vrata zacvilila v tečajih, je slišal deček s strahom in grozo pretresujoče kričanje iz temine. Ko so se odprla vrata, je pala luč svetilke na starca, ki je čepel sključen na tleh. Divje je izbulil oči in stegal koščene, uklenjene

roke proti prišlecema v blazni grozi in strahu.

»Zdaj prihaja on, na oblakih neba prihaja, in jaz naj se prikažem pred njim, kakor se je on takrat pred menoj?« ječi uklejnjeni starec.

»Bojazljivec si ti, mevža si! Kako se moreš bati Križanega? Ko bi on imel moč in oblast, bi pokončal že zdavnaj tebe in nas vse,« reče s trdim glasom sin svojemu ubogemu očetu. »Ali nismo kamenjali in obglavljali njegovih prijateljev in učencev ter jih z biči spodili iz Jeruzalema? Haha, ko bi on bil Odrešenik, bi se ne dal križati, in tudi lasu bi ne mogli izkriviti njegovim učencem!«

Starec je s tresočo roko grabil skupaj cape svoje preperele obleke po tleh in mrmral nekaj nerazumljivega v svojo dolgo, kuštravo brado. Nato je pričel naenkrat ječati, vzdihovati in kričati od bolečin: »Gorje, gorje! On bo vendar-le prišel na oblakih neba. Pahnil me bo v peklo — o, saj me je že pahnil! Že gori strašen ogenj v mojem srcu, v mojih možganih, in gorel bo na večne čase, brez konca. V peklenški žerjavici čakajo name. Vsako noč čepe okrog mene — tu, tam — ali jih ne vidite hudobnih, zavrženih angeljev? Kakor volkovi me gledajo in si brusijo zobe in mi sikajo: „Kmalu pride na oblakih neba z veliko močjo in veličastvom, da bo sodil

tebe in da bo sodil nas', — in blazni starac je stegnil svoje izsušene roke proti hudobnim duhovcem, ki jih je gledal v domišljiji, da so žvenketale verige.

Benjamin gleda starca z veliko grozo in trepetom. »Od hudobnega duha je obseden,« zašepeče bojzljivo. K njemu me ne boš zaprl. Rajše me ubij tukaj na mestu!«

»Le premišluj tukaj nekaj dni o svoji trmoglavosti in o besedah, s katerimi si mi pretil. Tukaj se nauči, kako me boš prosil odpuščanja, in premisli, kaj mi boš obljubil. Ne, nič ti ne pomaga. Spoznati me moraš!«

S temi besedami sune Anan dečka, ki je pred njim proseče pal na kolena, od sebe in zapre duri. »Ne hodi starcu preblizu. On te sicer lahko zadavi, če je pri volji. Dalje kakor do srede ječe pa ne more priti, ker je priklenjen.«

Po teh besedah se oddalji ben Kajfa, ne meneč se za vpitje in prošnje ubogega dečka.

Ko je Benjamin spoznal, da je vse zaman, se je stisnil v ječi v kot, ki je bil najbolj oddaljen od blaznega starca, ter se je priporočil svojemu angelju. Tamara ga je naučila velikega spoštovanja do angeljev božjih in velikega zaupanja vanje. Zato se je spomnil v tem trenutku vseh tolažilnih povesti stare zaveze, kako je angelj Go-

spodov s tremi mladeniči stopil v ognjeno peč in jih obvaroval ognja, in kako je v levji kotlini zaprl žrelo zverinam, ter je dejal pri sebi: »Hujše ni tukaj, kakor v zverinjaku ali ognjeni peči.« To je nekoliko ojunačijo dečka.

Ječa ni bila popolnoma temna. Visoko gori v zidu je padalo nekaj luči skozi malo, okroglo odprtino. Blazni starec je postal mirnejši in je mrmral le tiho sam s seboj. Benjamin se je polagoma privadil njegovega pogleda. Smilil se mu je in hotel ga je potolažiti. Njegov prijazni glas je vplival pomirjevalno na starca. Izginila je groza, ki ga je pretresala, in spomnil se je, da je veliki duhovnik.

»Prav je, da si tukaj,« dé na to. »Odstranili so se moji mučitelji. Gospod me je sicer zavrnel kakor Helija in je morebiti izbral tebe kakor Samuela. Toda še sem veliki duhovnik, in ti mi boš prinesel svečana oblačila, da bom Gospodu daroval — kakor takrat, ko je visel na križu in se je tresel ves tempelj in se je raztrgalo zagrinjalo od zgoraj nizdol. Haha, kako sem se prestrašil! Toda premagal sem svoj strah medtem, ko so drugi duhovniki tuleč bežali iz tempelja. — Glej, deček, če boš ti kdaj namesto mene veliki duhovnik, varuj se pred Nazarencem! On je bil moja nesreča. Toda tudi zdaj mu nočem biti pokoren! Takega odrešenika ne maramo —

nobenega tesarja in nobenega tesarjevega sina, pa če bi prav tritisoč že trohnečih Lazarjev vzbudil od mrtvih. Proč z njim! On je Boga prekinjal! Na križ z njim! Njegova kri pridi nad nas in naše otroke! — — Haha, prišlo je in bo še prišlo! Mene peče in žge in bo žgalo mojega sina, ki ga že zdavnaj preklinjam, in moje ljudstvo in mesto in tempelj! Že sem videl plamenne, plapolajoče do neba. In na dimu in na oblakih neba bo prišel sodit žive in mrtve!«

Kajfa je zopet napadla blaznost in obup. Ječal je, da se je dečku krčilo srce. Benjamin ga je hotel potolažiti in mu govoriti o usmiljenju božjem. Toda starec je pričel tuliti:

»Nočem od njega nobenega usmiljenja! Haha, on bi mi bil rad odpustil. Videl sem v njegovih očeh. Mil in dobrotljiv je bil do obupnosti! Ko bi me bil vsaj preklinjal! Toda še na križu me je jezil z besedami: ‚Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.‘ Dobro sem vedel, kaj sem delal! Tako nisem bil neumen. Če bi mi tudi tega ne povedala njegova znamenja in njegovi čudeži, saj mi je govorilo njegovo milo oko, da je on od Boga poslan. — Glej, tukaj v tej ječi je bil zaprt tisto noč pred križanjem, ko smo ga obsodili k smrti. In moji hlapci so ga zasmehovali in zaničevali in bili in pijuvali nanj. Gledal sem jih s smehom, ko so mu zakrili oči — tam, ob

stebru, kjer ti stojiš, so ga privezali! Enkrat me je dosegel njegov pogled, tako mil in odpustljiv — tedaj sem se splazil proč; kajti od njega nočem nobenega usmiljenja.«

Benjamin je zdaj iz zmedenih besedi blazneža spoznal, da govori o Jezusu Nazarencu, ki ga je njegov oče vedno z največjo nejevoljo zval goljufa. Rekel je torej starcu, da je bilo čisto prav, ker je bil tisti goljuf križan. Saj mu je tako pravil tudi njegov oče. Tedaj se zasmije blazni starec z groznim glasom in zatuli: »Goljuf! On ni bil noben goljuf! On je bil sama čista resnica! Nismo mu mogli spričati nobene laži in nobenega greha. In — hočem ti zaupati nekaj po tihem, kar pa ne smeš povedati nikomur — on je v resnici vstal od mrtvih. Mi smo to prikrili. Čuvajem smo dali denarja, da bi rekli: »Mi smo spali, in njegovi učenci so ukradli truplo.« Hahaha, to je bila neumna laž! Toda svet veruje vse, samo resnice ne. Goljuf! Mi smo, jaz sem goljuf! Toda tega ne povej nikomur; kajti nikoli ne bom priznaval takega odrešenika.«

Naenkrat zatuli nesrečnež s strašnim glasom: »Jaz sem pogubljen, na vse večne čase pogubljen!«

Benjamin se skrije v kot in si zatiska ušesa z rokami. Starec pa tuli bolj in bolj: »Jaz sem pogubljen!«

Čez nekaj časa se starec zopet umiri in prične vzdihovati in ječati bolj po tihem. Benjamin se ne upa več pričeti pogovora z njim.

Tedaj začuje Benjamin trkanje na vrata in deški glas mu zavpije:

»Rad bi te izpustil, toda bojim se očeta; strašno si ga moral raztogotiti, da te je zaprl semkaj; jaz bi od groze umrl pri možu, ki ga muči hudobni duh.«

»Kdo si ti?« vpraša Benjamin in se splazi k vratom.

»Jaz sem Natanael, in mislim, da sem ti v sorodu. Tako mi je rekel Giezi. Zdaj bi te prosil, da bodi pameten in obljubi očetu pokorščino. Sicer te ne bo izpustil iz ječe.«

»Dobro, Natanael, bodiva prijatelja! In če me tvoj oče izpusti iz ječe, ga ne bom več razžalil.«

Čez nekaj ur je prišel ben Kajfa zopet v ječo in Benjamin je bil osvobojen. Z Natanaelom je sklenil srčno prijateljstvo. Ben Kajfi pa je obljubil, da ne bo nikomur črhnil niti besedice o tem, kar je slišal od roparjev.

Dvajseto poglavje.

Začetek boja.

Še enkrat se je stranki zmernih posrečilo preprečiti preteči upor. Velika množica romarjev je odšla domov, in čez teden dni po velikonočnih praznikih je bil Jeruzalem navidez pomirjen. Toda žerjavica je tlela pod pepelom, in kmalu jo je nov vihar razpihal v mogočen plamen.

Gesij Flor je skrbel za netivo. Čule so nove vesti o njegovem krivičnem postopanju, obenem pa je prišel tisti čas k visokemu zboru poslanec deželnega oskrbnika s poveljem, naj mu izplačajo 17 talentov iz tempeljske denarnice za cesarja kot kazen, ker so ga razžalili v svoji obtožbi pred poslanikom. Ko se je to izvedelo po mestu, so se zbirali mladi ljudje po ulicah in so porogljivo prosjačili od hiše do hiše: »Dajte vendar mal darček za ubožčka Flora.«

Kakor hitro je deželni oskrbnik zvedel v Cezareji za to sramotitev, se je vzdignil z vojsko proti mestu, da bi ga kaznoval. Prestrašen »visoki zbor« pošlje svoje odposlance pred vrata, da bi ga pomirili. On pa jim zakliče: »Če ste pravi možje, me sramotite tudi v moji pričujočnosti!« V bojevitem slavlju gre nato z vojsko v mesto in kraljevi grad. Še enkrat je jekleni ko-

rak težkih oborožencev strašil različno množico.

Prihodnji dan je Flor svečano sodil. Sodni prestol je stal vrhu stopnjic pred njegovo palačo, ravno tam, kjer je moral poslušati obtožbo visokega zbora. Na desno in levo so stali njegovi osebni stražniki. S trepetom so stopali odposlanci visokega zbora pred razjarjenega sodnika. Morali bi mu imenovati tiste, ki so zasmehovali cesarjevega namestnika. Toda oni niso hoteli, niso mogli storiti tega. Tedaj da deželni oskrbnik zgrabiti in zvezati odposlance, ter dovoli rimskim vojakom pleniti in ropati po gorenjem trgu, kjer so stanovali najpremožnejši prodajalci. Kdor bi se izmed ljudstva ustavljal, naj ga ubijejo, vse plemenitaše pa, ki bi jih dobili z orožjem v rokah, naj pripeljejo pred njegov sodni stol.

Plenaželjni vojaki prično kričati »Živel Flor!« in plenijo in more po gornjem trgu. Kogarkoli pripeljejo pred sodni prestol, ga Gesij Flor obsodi v smrt na križ in noče poslušati nobenega zagovarjanja. »Na križ ž njim!« Celo Judje, ki so že dosegli stopinjo rimskih vitezov, so bili pribiti na sramotilni les. 3600 ljudi je bilo ta dan umorjenih, kakor spričuje zgodovinar Jožef Flavij.

Zaman je skušal tribun Lizija z Lucijem Flavom ustaviti plenjenje. Le še bolj

sta razdražila deželnega oskrbnika. »Odkaj je navada, da bi rimski častniki očitati cesarjevemu namestniku njegovo postopanje, če z znamenjem svoje oblasti opravlja službo sodnika?« vpije Flor nad njima.

»Odkar rimski sodniki tako grdo zlorabljajo svojo oblast!« odgovori tribun Lizija.

»Ha! Straža, zgrabi predrzneža — toda, kaj imate? Kdo se bliža našemu sodnemu prestolu? Če me ne motijo oči, je to ponosna kraljica Berenika — in kako opravljena! Pri Jupitru — skoraj bi te bil smatral za beračico!«

V resnici je bila Berenika, ki se je proseča približala deželnemu oskrbniku iz usmiljenja do svojih rojakov. Bosa, v razcapani obleki, lase razpuščene in potresene s pepelom — tako je stopila ponosna kneginja pred Flora, in ta prizor ga je tako presenetil, da je za trenotek popolnoma pozabil na svojo jezo do tribuna Lizija.

Kraljica klône pred deželnim oskrbnikom na kolena, in prične: »Prav si videl, deželni oskrbnik, beračica leži ob tvojih nogah. Prosi te pravičnosti, velikodušnosti in milobe! Pravičnosti za nešteto nedolžnih žrtev, ki jih more tvoji vojaki, velikodušnosti in milobe do malo krivcev, ki so te sramotili —«

»Varuj svoj lepi glasek, plemenita Herodijanka,« se zaroga Gesij Flor. »Od-

kdaj vlada v vaši hiši običaj, da so vam tako pri srcu nedolžni? Spominjam se še, ko so mi pravili, da je dal kralj Herod pomoriti cele trume nedolžnih otročičev. Čuvaj tudi svoje nežne nožice, ki niso vajene hoditi brez sandal; lahko bi se zbodla v kako črepinjo. Skrbi tudi nekoliko bolj za svojo obleko in svoje lepe lase, če hočeš v bodoče še kdaj obiskati mene ali moje častnike.«

»Fej! Deželni oskrbnik,« vikne stotnik Lucij, ki ni mogel dalje premagovati svoje nejevolje. »Fej!« zakliče še nekaj drugih častnikov, in tribun Lizija pristavi: »Gesij Flor, zaradi tega se bodeš moral zagovarjati pred cesarjem!« Večina vojakov pa je s surovim smehom pritrjevala besedam, s katerimi je deželni oskrbnik sramotil prosečo Bereniko. Nekateri so celo namerali na še bolj surov način žaliti s sužnjami vred kneginjo, ki se je smrtnobleda dvignila s tal

Tedaj pa stopi Lucij Flav z golim mečem pred Bereniko in zagrmi nad predrzneži: »Kdor se predrzne le z eno besedo še žaliti kraljico, ta umrje pod mojim mečem! Naj se nikoli ne reče, da je bila plemenita gospa zaradi plemenitega dejanja zasmehovana pred Rimljani, ne da bi našla svojega zaščitnika, in če bi moral stokrat umreti na križu!« Na njegovo stran se postavi tudi tribun Klavdij Lizija.

Flora je zelo mikalo, da bi dal oba junaka pri tej priči umoriti. Toda zapazil je, da so mnogi vojaki pritrjevali hrabremu nastopu priljubljenih častnikov, in požrl je svojo jezo. »Malo se bom vendar smel pošaliti,« reče z zaničljivim posmehom. »Pojdi domov, Berenika! Sicer mi boš še celo moje častnike v svoji dragoceni obleki zapeljala k upor. Jutri prideta še dve četi. Če jih bo mesto dostojno sprejelo, in če mi bo izplačalo 17 talentov iz tempeljskega zaklada, vrhu tega pa še vse zaostale davke, okrog 40 talentov, bom prizanesel življenju meščanov. Toraj pojdi domov in odpočij se vsled prestalega strahu!«

Po teh besedah se dvigne deželni oskrbnik s svojega sodnega prestola in gre v notranje prostore palače. Med vrati zašepeče svojemu zaupniku Metiliju nekaj besed. Lizija in Lucij spremita spoštljivo med tem Bereniko do grajskih vrat. Ko se skupaj vračata, jima Metilij odvzame meče, in oba častnika izroči ječarju Melehu.

Lucij stisne ječarju Melehu v roko cekin. Meleh pelje jetnika v najprijetnejšo ječo, kar jih je imel. Po tleh mu nastelje sveže slame in poleg velikega vrča vode postavi tudi vrč vina, kajpak upajoč, da dobi za te usluge primerno napitnino.

»Lizija,« pravi Lucij, ko ostaneta sama, »rad pretrpim smrt zaradi pravičnih besed, ki sva jih govorila. Najbrže naju

čaka smrt. Bojazljivi deželni oskrbnik nama nikoli ne odpusti najine drznosti. Vsak trenotek pričakujem, da pridejo rebeljni po naju. Sicer je to žalostna smrt, a vendar nič manj junaška, kakor smrt na bojnem polju.«

»In kaj pričakuješ po smrti?« vpraša Lizija.

»Kaj vem?« odvrne stotnik zmajajoč v rameni. »Naši modrijani o tem niso edini in izražajo le pobožne želje, kako bi radi živeli po smrti. A dokazov o posmrtnem življenju nimajo nobenih. Če bi mogli dokazati, da smo mi otroci pravičnih bogov, potem bi ravno najina smrt bila dokaz, da mora duša živeti tudi po človekovi smrti. Kajti plemenito delo tirja od pravičnih bogov plačila. Toda kdo zdaj še veruje v pravičnost boga Jupitra! — Seveda kramljajo pesniki marsikaj o življenju senc v podzemlju, in če bi njihovo pripovedovanje bilo resnično, bi midva najbrže celo večnost ne pričakala, da naju brodnik Haron prepelje čez reko Stiks. Kajti pravijo, da mora biti truplo pokopano v zemljo, sicer človek ne more na oni svet. Najinih trupel bi pa Flor nikoli ne dal pokopati, ampak bi jih vrgel jastrebom v jed. Pesniki govore seveda tudi, da pridejo nekateri po smrti v Olimp, kjer bivajo bogovi, ampak samo veliki junaki in cesarji, kakor na primer nesramni Kaligula in drugi. Za

uboge in zaradi pravice umorjene pa naš Olimp ni!«

Žalibog, ti govoriš resnico,« odgovori Lizija z veliko resnobo. »Naša vera je nezrečeno breztolažna, ko pride smrt. Slišal pa sem nekoč moža, Juda, Pavla po imenu — saj sem ti že pravil o njem — pred Feliksom o neumrjčnosti duše in o večnem plačilu, ali o večni kazni govoriti tako, da sem rekel z vsem srcem: ‚Ta mož govori resnico.‘ Bog mi odpusti, da takrat nisem poslušal svojega notranjega glasu! Ko sem se moral vrniti v Jeruzalem, sem obiskal tega Pavla v njegovi ječi, in obljubil mi je moliti zame — jaz sem mu namreč takorekoč rešil življenje — da postanem enkrat deležen večnega življenja. Povedal mi je tudi, kaj moram storiti, da dosežem večno srečo: verovati in krščen biti.«

Nato razloži Lizija svojemu mlademu prijatelju glavno vsebino krščanske vere, ki si jo je dobro zapomnil in mu razloži, kaj je krst in kako se ga deli. »V tej veri je sicer marsikaj, kar se ne da spoznati z razumom,« tako konča svoje pripovedovanje, »toda kako bi mogel človek spoznati vse bistvo božanstva, ko niti sebe samega ne more doumeti? Razven tega je oni, ki je umrl na križu, dokazal verjetnost svojega nauka s tem, da je vstal od mrtvih. Nisem slišal tega samo od Pav-

la, ki mi je slovesno prisegel, da je videl Vstalega, ampak tudi druge priče so mi pripovedovale to, ki so ga videle z lastnimi očmi in ki še žive. Kdaj je kak naš modrijan pretrpel smrt zavoljo svojega nauka, prorokujoč, da po treh dneh vstane od mrtvih?»

Lucij ni vedel, kaj bi mislil in verjel. Znani so mu bili nauki različnih modrijanskih šol, a ga niso zadovoljili. Toda ta novi nauk o križanem Sinu božjem se mu je vendarle zdel čisto neverjeten, da celo smešen. Zmajal je z glavo in rekel: »Lizija, tebe je gotovo pregoljufal kak sanjač iz Jutrovega. Bog, ki umrje na križu kot suženj, je nesmisel! Prav je, da se nisi oklenil tako neumne vere.«

»Meni pa je žal, da se je nisem oklenil in se dal krstiti. Peče me vest, da z ozirrom na svojo svetno službo nisem maral vzprejeti božjega nauka. Naj mi Križani in od smrti Vstali odpusti! Zdaj se pa ne maram obotavljati noben trenutek več! Vzemi vrč vode in podeli mi krst kristjanov, medtem pa govori besede, ki ti jih bom narekoval.«

Stotnik se je branil začetkoma. Ko pa je spoznal tribunovo resno voljo, se je udal njegovi prošnji. »Zakaj bi tega ne storil?« je rekel pri sebi. »Sicer ne spoznam, kako bi moglo tako zunanje dejanje pomagati duši — če imamo v resnici duhovno dušo.

Toda moj prijatelj Lizija veruje to, in zdi se, da mu bo to dejanje pomirilo srce. Hočem mu torej izpolniti željo.«

Lizija poklekne, zagotavlja svojo vero v Kristusa in njegov nauk ter vzprejme po roki poganskega prijatelja sveti krst.

Toda rabelj, ki sta ga z bojaznijo pričakovala, ni prišel. Deželni oskrbnik je imel druge opravke in se ni zmenil za častnika, ki sta medtem uro za uro pričakovala svoje smrti.

Glasovi trompet so oznanili prihod novih vojaških čet. Zaman so poskušali odposlanci visokega zbora pregovoriti ljudstvo, da bi jih pozdravilo in tako utolažilo jezo deželnega oskrbnika. »Zakaj bi se ne ustavljali, ko nas hoče ta poganski narod uničiti? Ali nismo otroci Abrahmovi, izvoljeno ljudstvo Gospodovo?« tako so klicali duhovnikom. »Rajše pademo v častnem boju, kakor pa dovolimo, da bi pogani ravnali z nami kakor s psi!«

In kmalu je frčalo kamenje in so žvenketali meči. V ozkih ulicah vojaške čete niso mogle razviti svoje moči. Z vseh streh se je vsuvala nanje opeka in težko kamenje. Vojaki so držali ščite nad glavami medtem, ko je spredaj in zadaj pritiskala divja množica nanje. V boju z mečem in sulico so bili Judje že izdavna poznani kot nevarni sovražniki, in vsa bojna umetnost ni nič pomagala Rimljanom v tem poulič-

nem boju. Z davno vajeno hrabrostjo so nameravali naskočiti tempeljsko goro. Borili so se krvavo cel dan; toda zvečer so morali Rimljani povsod premagani in z velikimi izgubami vrniti se v Herodov grad. Na stotine njihovih vojakov je ležalo ubitih po ulicah. Flor je izprevidel, da je izgubljen, če se ne reši z begom. V okrilju noči je odšel z večino vojakov, obljubivši ostalim hitro pomoč. Metilij bi moral medtem vsaj z eno četo braniti Antonijo in kraljevi grad.

Velikansko je bilo veselje v mestu zaradi dobljene zmage. Ljudstvo se je z zaplenjenim rimskim orožjem pomikalo po ulicah, radostno vzklikajoč pred hišami tistih, ki so se posebno odlikovali v boju. Zlasti Eleazar, poveljnik tempeljske straže, se je na čelu svoje čete boril kakor divji lev proti Rimljanom. Tisoči in tisoči ljudstva so ga slavili pred njegovo hišo kot novega Juda Makabejca, kot leva rodu Judovega in so mu prigovarjali, naj postane on njihov vrhovni vojskovodja v boju proti Rimu. Mali Natanael je z velikim občudovanjem zrl na svojega starejšega brata ter je rekel: »Da bi bil vsaj par let starejši in bi se smel kakor ti boriti z mečem za Izraelov rod!«

Benjamin pa je vzkliknil razžarjenih oči: »O dovolj sva stara! Ali se ne moreva kakor deček David boriti s kame-

njem in fračo proti Rimljanom? Precej nama mora Giezi narediti fračo, in ves dan se bova urila metati kamenje na dvorišču.«

Anan pa potegne svojega sina v notranjo sôbo in mu da poljub miru, kar že več let ni storil. Nato mu dé: »Ti vendarle nisi tak slabič, kakor sem se bal. Vendarle še tli v tebi iskra sovraštva proti kleti zalegi Rimljanov.«

»Da, oče, v poštemem boju se rad kosam ž njimi in dam kri in življenje za svoj narod. Nočem pa se udeležiti tvojih skrivnih načrtov in nič ne maram imeti opravka s tvojimi temnimi prijatelji, z roparskim glavarjem ben Gioro, z Galilejcem Menahemom in kakor jim je vsem ime.«

»Brez teh skrivnih potov in dobrih prijateljev pa ne bomo zmagali Rimljanov,« odvrne Anan in nagubanči čelo. »Ti bi moral bolj spoštovati svojega očeta in se prepustiti njegovemu vodstvu.«

»No, spoštovanje pred očetom je v naši družini že kajpak v navadi; ti mi daješ v tem krasen vzgled!« dé Eleazar.

»Molči! Saj veš, da imam »starega« zato zaprtega, ker nočem, da bi njegova blaznost koristila prokleti stranki Nazarencv, kajti on govori in blebeče take reči, ki bi jih Nazarenci lahko porabili kot dokaz za vstajenje svojega tesarja. Mi pa ne maramo tesarja za svojega odrešenika.«

»Prav imaš. Čudno se mi le zdi, da ta stranka še vedno živi in se vsak dan veča. Pa pustiva Nazarence! Ti si mi hotel reči še nekaj?«

»Da! Vedno mislim na tvojo srečo, čeprav ti tega ne zaslužiš. A jaz bi rad, da ravno ti osvobodiš Izrael in tako povzdigneš našo hišo v slavi in morebiti tudi v bogastvu. K temu bi ti pomagala hčerka rabija Sadoka. Po svojih ogleduhih sem že izvedel, kam jo je odpeljal Rimljan s pomočjo Herodijancev.«

»Povej mi, in jaz si jo poiščem, če bi tudi bivala na zidovih rimskega kapitola! Kako sem danes v boju iskal mlečnozobega stotnika, da bi mu dal okusiti ostrino svojega meča! Pa mevža se ni upal v mojo bližino.«

»O jaz ti prav rad povem, ker bo to koristilo tudi naši vojski. Ona biva v herodijanski trdnjavi Masada, in ti veš, da leži v tamošnji orožarni cele kupe Agripovega orožja, polne oprave, ščiti, sulice, meči, vsega skupaj najmanj za 50.000 mož. To bi silno potrebovali v boju z Rimom.«

»Še danes odidem tjakaj. Z drznim napadom si osvojim Masado in svojo nevesto in orožje za izraelski rod.«

»Le še par dni potrpljenja! Na stvar se je treba pripraviti. Poznam ključ, ki ti bo lažje odprl vrata Masade, kakor tvoj meč.«

»Več se zanesem na svoj meč, kakor na vsak drug ključ, če bi bil tudi iz zlata,« odvrne ponosito Eleazar.

»Če bi bil tvoj meč tako oster, kakor Golijatov, o katerem je pisano, da mu ni nobeden enak, bi ga vendar zaman skrhal nad zidovi Masade. Hitro moramo dobiti orožje, če hočemo, da nam bo koristilo. Zato prepusti vso skrb svojemu modremu očetu. Brez koristi je moč roke, če je ne vodi previdnost.«

Drugo jutro so klicarji sklicali ljudstvo na trg Ksist pred Agripovo palačo, kjer so se vršila vsa ljudska zborovanja. Stranka zmernih je zadnjič poskusila zabraniti upor. Na prošnjo visokega zbora je bil Agripa pripravljen razložiti ljudstvu, kako strašna bi bila vojska z Rimom. Hoteli so za posredovanje poklicati sirskega poslanika, hoteli so izplačati 40 talentov zaostalega davka in skleniti s cesarjem mir.

Lesene galerije na Ksistu so bile nabito polne pisane množice; večina je bila oboroženih, ki vsi pijani vsled uspehov prejšnjega dne niso nič mislili na mir. Vendar so v začetku precej mirno poslušali kraljev govor.

Agripa II. je obdan od svojih služabnikov stopil na ravno streho svoje palače. Njegova ženska ničemernost se je kazala v pozlačeni opravi, v gubah škrlatnega

plašča, ki je bil spet z dragoceno zaponko na rami, in v nakodranih laseh, pomazanih z bliščečim oljem. Zraven njega je stala sestra, lena Berenika, pozdravljena s tisočerimi klici množice. Narod jo je hotel počastiti, ker je pred deželnim oskrbnikom prosila milosti za mesto.

Ko se nekoliko poležejo klici ljudstva, prične govoriti kralj. Obrača se do tistih, ki že uvidevajo, da bi bila nemogoča vojska z Rimom. Nato razlaga, kako se vsi narodi zemlje klanjajo močnemu Rimu, in z vsogovornostjo opiše moč in nepremagljivost rimskega cesarstva. Konča tako-le: »Usmilite se vsaj svojih ženâ in otrok, svojega glavnega mesta in svetišča! Prizanesite temu posvečenemu kraju! Rešite tempelj in njegove svete posode! Kajti tudi njim ne bodo prizanesli zmagovalci, ker so doslej za svoje prizanašanje do vas uživali edinole vašo nehvaležnost. Najsve-tajše kličem na pričo in veličastne angelje božje, da sem doslej vse storil, kar bi vas moglo rešiti. Zdaj se odločite! Če hočete miru, bom posredoval za vas; če pa hočete vojske, ne zahtevajte od mene, da bi z vami vred pričakoval njenega neizogibnega konca.«

Ta govor je precej vplival na narod. Toda v tem hipu vzklikne Eleazar: »Ne bomo se borili proti Rimu, ampak proti Floru!«

»Toda ne morete se boriti proti cesarjevemu namestniku, ne da bi se borili proti Rimu,« odvrne kralj Agripa. »Vsaj dokler vam cesar ne pošlje drugega oskrbnika, morate biti pokorni Floru.«

Po teh Agripovih besedah se dvigne na trgu Ksistu velikanski krik naroda. Eleazar vpije: »Temu morilcu, temu krvose-su, temu garjevemu psu bodimo še naprej pokorni? Nobeno minuto več, in če se tudi zgodi, kar si prorokoval. Le škoda, da nisi prorok, ampak sin od Boga sovražene rodovine. Ti si upaš reči, da moramo biti pokorni Floru? — Bog nam mora pomagati! In če nam ne pomaga, tudi njemu ne bomo služili več! Naj potem zgori njegov tempelj, če ga sam ne ščiti in brani! — Vprašam te, Agripa, ali hočeš ti vladati namesto Flora in izposlovati pri cesarju, da se ga obtoži in kaznuje?«

Agripa pravi: »Ne!« in se obrne z Bereniko, da bi odšel. Tisoči in tisoči kriče za njim: »Izdajalec!« »Odpadnik!« »Herodijanski lisjak!« »Spodite ga iz mesta!« »Kamenjajte ga!« In toča kamenja se usuje za odhajajočima.

Tako je bila vez pokorščine do Rima pretrgana. Na Eleazarjev predlog je bila prepovedana v templju daritev za cesarja. Ždaj se podviza Agripa s svojo sestro, da zapusti mesto. Par tisoč vojakov-najemnikov pošlje v Jeruzalem, da bi pomagali

stranki zmernih v visokem zboru in s silo zatrli upor. Na drugi strani pa sta v mesto prihitela iz Galileje Menahem, sin Judov, ki se je že prej vzdignil proti Rimljanom, in ben Giora s svojimi roparskimi četami. Tako se je v nesrečnem mestu pričel boj med Judi in Judi — bratomorni boj. Medtem pa je poslanik Cestij Gal zbral vojsko 30.000 Rimljanov, da bi z njo hitro zopet osvojil Jeruzalem.

Enoindvajseto poglavje.

Zaslepljeni rabi Sadok.

Z grozo je preživel rabi Sadok strašne dneve, ko je deželni oskrbnik dal moriti po mestu in je poulični boj divjal skozi Jeruzalem. Ozdravel je že toliko, da je mogel zapustiti posteljo. Z okna svoje sobe je imel razgled na gorenji del trga, kjer je bilo glavno prizorišče divjega postopanja rimskih čet. Vsak trenotek je Sadok pričakoval, da bodo vojaki začeli pleniti tudi tisto malo hišico, kjer je bil on tako prijazno vsprejet in postrežen. Rabi se je bal za svoje premoženje in svoje življenje.

Evzebij mu je stregel z vedno enako ljubeznijo. Stanoval je zdaj v hiši dijakov; kajti kmalu po velikonočnem prazniku je tudi njega častitljivi škof Simeon

posvetil v dijakona. Nikanon pa je bil poslan v Pelo, da pomaga tam pripraviti pribežališče za jeruzalemske kristjane.

»Ali si mošnje dobro shranil?« vpraša Sadok prijaznega Evzebija vselej, ko mu ta zdaj pa zdaj prinese poročila o dogodkih v mestu. Rabi je zdaj že mogel govoriti, ker je njegova rana skoraj popolnoma ozdravela; toda govoril je le s težavo, marsikakega glasu pa sploh izraziti ni mogel jasno, ker mu je roparjevo bodalo poškodovalo glasila v grlu. To je moža zelo skrbelo; kajti bal se je, da ga zaradi tega ne bodo marali za velikega duhovnika.

Evzebij ga je tolažil, češ, da sta mošnji dobro skriti in bodo božji angelji varovali hišo in njene prebivalce pred zlom.

»Tako majčkена je naša hiša, da se ne bodo Rimljani spravili nadnjo, dokler se jim še v bogatih in velikih hišah na trgu s svojimi prodajalnimi obeta boljši plen.«

V resnici so vojaki prizanesli hiši dijakonov in stari Davidovi zgradbi, v kateri ni bilo videti, da bi kdo prebival.

Sledil je divji poulični boj, ki se je končal z zmago upornikov. Nato je bilo zborovanje na Ksistu, kjer je bila sklenjena vojska z Rimljani. Ko Evzebij prinese rabiju to sporočilo, ga vpraša, če še namerava ostati v nevarnem mestu; kajti

zdaj je zadnji čas za odhod, sicer bo treba užiti grenko usodo mesta.

»Ostanem,« dé rabi ogorčen nad tem vprašanjem. »Kdo bi z veseljem ne združil svoje usode z usodo mesta Gospodovega.«

»Moji prijatelji in jaz nismo tako prepričani, da bo Gospod s svojo roko varoval Sijon pred sovražnikom,« odvrne Evzebij. »Morebiti bom moral že danes ali jutri zapustiti Jeruzalem. Zato ti hočem vrniti premoženje, ki si mi ga zaupal; kajti vsak trenotek pričakujem, da me pokličejo iz mesta.«

»Kdo te bo poklical? Ali nisi samosvoj gospod? Ali imajo Eseni*) skupnega poglavarja, kateremu morajo biti člani stranke pokorni? Kajti da sta ti in tvoj prijatelj Nikanor pristaša Esenov, to sem že zdavnaj zapazil.«

Evzebij nekaj časa pomišlja z odgovorom. Ali bi rabiju priznal, da veruje v Jezusa Nazareškega? Ali je kaj upanja, da se Sadok izpreobrne? Ali pa bi, ko bi to zvedel, samo sramotil Jezusa in njegove pristaše? Rabi se je zdel Evzebiju v obče pošteno misleč mož, zato mu pravi: »Dobri rabi, mislim, da smatraš mene in mojega prijatelja Nikanorja za poštene ljudi, ki brez tehtnih vzrokov v nobeni

*) Pristaši neke judovske verske stranke.

točki ne bi zapustili nauk, katerega oznanjajo duhovniki in učeniški izraelski kot božji nauk.«

Rabi odvrne, da se mu nauk Esenov ne zdi nasproten skupni veri Izraelcev.

»Ali mi nismo Esenci,« odvrne Evzebij. »Če mi obljubiš mirno poslušati nauke moje vere in dokaze zanje, bom rad par ur ponoči govoril s teboj o tem predmetu.«

Sadok se začudi:

»Ti vendar nisi Nazarenc?«

Evzebij odvrne z rahlim smehljajem:

»Uganil si.«

To tako razburi rabija, da mora dijakon precej prekiniti pogovor.

Toda Sadok tega ne dovoli in pravi:

»Moja dolžnost je, da možu, ki mi je tako prijazno stregel, izbijem iz glave to grdo misel o križanem Odrešeniku.«

Pozno v noč sta se prerekala moža.

Evzebij ostane vedno jasen in miren v svojih dokazih, Sadok pa vedno bolj strasten in vročekrven. Po drugih dokazih se Evzebij nazadnje loti glavnega dokaza za Jezusovo božanstvo — njegovega vstajenja.

»Prerok iz Nazareta je vstal od mrtvih v dokaz, da je on obljubljeni Odrešenik,« dé čisto mirno dijakon. »Ali boš priznal, da je on Odrešenik, če ti dokažem to resnico?«

»Da! Ampak to se ti ne bo nikoli posrečilo dokazati!« odvrne rabi vzhičeno.

»Ali veruješ, da je on res umrl na križu, in ni bil samo navidez mrtev s križa snet in pokopan?«

»Da, o tem niso naši duhovniki z visokim zborom nikdar bili v dvomu,« prizna Sadok radovoljno.

»Dobro. Sicer bi mi pa bilo prav lahko dokazati to reč. Eden izmed vojakov, ki so morali nadzorovati usmrčenje, je sunil mrtveca s sulico v prsi, da je tekla kri in voda iz odprtega srca. Janez Cebedejev, ki je stal pod križem, še zdaj živi. In tudi mnogo drugih očitvidcev bi ti to reč lahko izpričalo in potrdilo.«

»Ni treba. Dokaži mi, da je vstal. Njegovi učenci so ukradli truplo in so raztrosili to laž o čudežnem vstajenju, da bi dražili duhovnike.«

»Zakaj pa jih zaradi te zlobne goljufije niso tirali pred sodišče in kaznovali? In za človeka, ki je sicer umrl, pa ni vstal od mrtvih, kakor je prorokoval, naj bi učenci žrtvovali vse svoje premoženje in svoje življenje obenem? Kakšna neumnost ali kakšna peklerska zlobnost! Oni tudi niso bili kaj takega zmožni. Bili so nekoliko boječi, pa pošteni ljudje, in zdravega razuma. Nikanor in jaz jih poznavava — precej jih še danes živi, nekateri pa so umrli za svoje spričevanje kot mučeniki.«

»Kaj jih poznaš?« vpraša rabi vznemirjen.

»Midva z Nikanorjem ne poznavamo tistih, ki so videli Vstalega, midva sva Vstalega sama videla. Te moje oči so ga videle.«

»Bila je prikazen, prevara pekla!« vzklikne Sadok.

»Ni bila prevara. On je celo jedel pred nami, in enemu, ki je prej pravil: ‚Če svojih rok ne položim v njegove rane, ne bom veroval,‘ je dejal: ‚Podaj semkaj svojo roko in položi jo v mojo stran in ne bodi neveren, ampak veren.‘ Tomaž je položil roko v rano Vstalega, pa je pal na kolena in klical: ‚Moj Gospod in moj Bog!‘ Ali je mogla to biti prevara? In ali bi mogel resnični in dobri Bog dopustiti tako prevaro pekla?«

Sadok ni vedel več, kaj bi odgovoril, a se le ni hotel udati.

»Ali si zraven bil, ali si to sam videl, ali si se ga sam dotaknil?« vzklikne konečno.

»Enajsteri, ki jih je izbral izmed najvrednejših učencev, so bili priča tega prizora.«

»Samo njegovi prijatelji! Ko bi se bil prikazal svojim sovražnikom, bi rad verjel.«

»Prikazal se je Savlu, največjemu sovražniku njegovega imena, in ga je iz-

preobrnil v svojega najgorečnejšega apostola.«

»Toda velikim duhovnikom — zakaj se njim ni prikazal?«

»Čemu? Saj so vedeli, da je od mrtvih vstal! Videli so tudi znamenja in čudeže ob njegovi smrti: nenaravni solnčni mrk, potres, raztrgano zagrinjalo v templju. Imeli so pričevanje čuvajev, katere so postavili ob njegov grob, pa so vendar nalašč tajili vstajenje! Ali so torej zaslužili, da bi jih Gospod obiskal? Njim je moralo zadostovati pričevanje njegovih apostolov, ki so v imenu Vstalega pred vsem svetom delali velike čudeže v potrjenje svojih naukov, in so za Zveličarja z veseljem prenašali udarce in pretrpeli smrt. Samo napuh je zaslepil velike duhovnike; hoteli niso verovati. Tudi ti, moj prijatelj, se varuj, da ne zapreš oči svoje duše pred lučjo resnice! Zdaj mi ne odgovarjaj dalje! Ne v prepiru, ampak v mirnem razmišljanju in molitvi se odpira duša resnici. Premišluj torej in moli! Večno modri Bog naj te razsvetli!«

Po teh besedah odide Evzebij. Rabi Sadok postane ves ogorčen vsled trditve, da je križani tesarjev sin pravi Odrešenik. Vendar je bil učeni Jud dovolj pošten in je priznal, da proti Evzebijevim dokazom ni ugovora. Toda dolga je še pot od naravnega spoznanja do nadnaravne vere.

Ko bi rabi poslušal Evzebijev nasvet in bi molil, bi mu prišla na pomoč milost božja. Toda on se je žalibog razjezil nad Evzebijem in njegovim dokazovanjem ter je končno rekel pri sebi: Iz te hiše hočem proč! Ne maram imeti opravka z Nazarenci. Jutri bom zahteval nazaj svoje imetje, najel si bom na tihem kje stanovanje in bom skušal poizvedeti, ali je Ecehija, ki me je semkaj zvalil, v resnici tak zlobnež, ali pa so njega in ben Kajfo le obrekovali pri meni.«

S tem sklepom leže rabi k počitku. Toda zaspati ne more. Po mislih mu blodita ubogi sinček in njegova hči, na katera je mislil noč in dan. Kje neki biva mali Benjamin?

Sel, ki ga je Nikanor poslal v taborišče pod samotnim hrastom, ni izvedel ničesar niti o dečku, niti o ženi Evzebijevi, ker so roparji prej zapustili taborišče.

In njegova hči? Ali se je dala v resnici odpeljati od pogana? Očetu ni bilo mogoče verjeti kaj takega. Pa vendar so videli rimskega častnika spremljati nosilnico, v kateri je zapustila mesto. Ne, ne, to je bila pomota! Njegova Tamara ni storila ničesar, za kar bi jo moral oče proklinjati. Toda kje je bila? Kako jo je vojak mogel zopet najti? Da bi vsaj enega človeka poslal v Jeruzalem, ki bi mu po-

magal! Peščica prijateljev, ki jih je nekdaj imel v mestu, je pomrla, in že dolgo on ni bil v Jeruzalemu. Samo darove je pošiljal v tempelj in je misli, da je s tem že zadostil postavi, ki zapoveduje vsakoletni obisk svetega mesta. Vest mu je zdaj pričela očitati, da je to mlačnost v izpolnjevanju postave. Velika nesreča, ki ga je zadela, tako je mislil, je božja kazen, ker ni redno obiskal tempelja Gospodovega.

V takih mislih se je premetaval Sadok po postelji v noči brez spanja. Naenkrat zasliši trkanje na hišne duri. Čez malo trenutkov stopi nekdo v Evzebijevo stanovanje, ležeče poleg Sadokove sobe, in zasliši se čist, mladeniški glas, tako močan, da je rabi razumel vsako besedo:

»Oprosti, Evzebij, da te motim sredi noči. A ne vem si pomagati drugače, k tebi se zatečem s svojim zakladom. Ko sem predsinoči z njim zapustil materino hišo, sem takoj zašel med čete upornikov. Moj Bog, koliko strahu sem prestal za to sveto podobo! Toda blagoslov častitljivega Simeona me je varoval, in angelj varuh mi je pokazal dobro skrivališče. Šele zdaj sem se upal k tebi, ves lačen in žejen, a posrečilo se mi je vsaj rešiti dragoceno podobo.«

»Daj, da pogledam,« sliši rabi reči diakona, »če je častitljiva podoba ostala ne-

poškodovana. »Hvaljen bodi Bog, ki je v svoji milosti varoval tebe in ta sveti zaklad! Glej, kako milo gleda njegovo oko izpod strašne trnjeve krone! Moliva hvaležno in ponižno našega Odrešenika!«

Zdaj je Sadok slišal na lastna ušesa! Nazarenci častijo malike kakor pogani. Pred navadno podobo molita — kaj je to drugega, kakor malikovanje? »Jasno je,« tako je prevdarjal rabi sam s seboj, »da je ta Evzebij goljuf vkljub svoji hlinjeni ljubezni do bližnjega, ali pa je bil goljufan in prevaran od drugih. Vse enc je Ne maram imeti opravka z malikovalci. Tudi ne verujem več, kar so mi pravili o sinu. Vse skupaj je samo zvita prevara in le zato mi še niso ukrali obeh mošnji, da bi se pozneje pod krinko ljubezni in pravičnosti polastili vsega mojega imetja.«

Take misli si je nezaupni mož bolj in bolj utepel v glavo. Drugo jutro je zahteval od Evzebija precej obe mošnji in mu je izjavil, da zapusti njegovo hišo. Zaman je skušal dijakon komaj okrevajočega odvrniti od njegovega sklepa. Prinesel mu je obe mošnji. Rabi vpraša Evzebija, koliko zahteva za postrežbo. Dijakon mu odvrne, da ni stregel za denar, ampak iz ljubezni do bližnjega, in torej ne tirja ničesar od njega; če pa hoče kaj podariti za reveže, bo z veseljem vsprejel. Nato seže rabi v mošnjo, napolnjeno z

zlatom, našteje toliko »zlatih denarjev«, kolikor dni je preteklo od velike noči, ter reče: »To bodi dovolj. Ničesar nočem ostati dolžan malikovavcem«.

»Malikovavcem?« zakliče Evzebij začuden.

»Da, malikovavcem! Božja volja je bila, da sem nocoj proti svoji volji bil priča, ko si ti z nekim svojim učencem molil podobo. Jehova pa je s Sinaja govoril svojemu služabniku Mojzesu: „Jaz sem Gospod, tvoj Bog . . . ne delaj si izrezljane podobe, da bi jo molil!“

»Pridi in poglej podobo. Ne jaz, ampak Bog sam jo je čudežno naredil.« Evzebij je snel pokrivalo, ki je pokrivalo Veronikin prt, in je hotel razložiti rabiju, kako je nastala podoba. Toda rabi Sadok si je zatisnil oči in je zakričal: »Satanovo delo je! Kako bi Bog storil drugače, kakor je govoril na Sinajski gori!«

Dijakon zapusti rabija, žalostno govoreč: »Ubogi zaslepljenec! Bog ti odpusti in te pripelji do miru in sreče!«

Dvaindvajseto poglavje.

Odhod v Pelo.

Vojska z Rimljani se je torej pričela. Naslednjo noč je zbral škof Simeon svoje dijakone in levite v dvorani zadnje

večerje. Prenesli so kelih v obokani prostor pod dvorano, kjer so se skrivaj zbrali tudi drugi kristjani, med tem ko je Flor zapovedal rimskim vojakom pleniti in moriti po mestu.

Eden izmed bratov, izurjen kovač, je napravil po Nikanorjevem načrtu umeten prostor za kelih v starem zidovju. Po pritisku na neko pero, ki je bilo znano le škofu in dijakonom, je pričel delovati skriven mehanizem, in odprla se je votlina, z najdragocenejšim blagom prevlečena, ravno dosti velika za kelih z Najsvetejšim.

Pred to votlino je klečal Simeon v krogu svojih duhovnikov precej časa v goreči molitvi. Nato se je obrnil k zbranim in jim govoril:

Bratje! Sklical sem vas semkaj, da se pogovorim z vami težke reči. Že so tu strašni dnevi, ki jih je oznanjal Gospod. Spominjate se njegove prerokbe, kajne? Bilo je na dan njegovega zmagoslavnega prihoda v Jeruzalem. Ko je prišel vrh Oljske gore in je gledal mesto pod seboj, se je razjokal nad njim in govoril: „Da bi spoznalo, in sicer ta svoj dan, kaj je v tvoj mir! Zdaj pa je skrito pred tvojimi očmi. Ker prišli bodo dnevi nad té, in tvoji sovražniki te bodo obdali z nasipom, in te bodo oblegli in stiskali od vseh strani; in bodo v tla pomendrali tebe in tvoje otroke v tebi; in ne bodo pustili v tebi kamna na

kamnu, zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja.¹⁾)

»In ko so učenci opozorili našega Gospoda in Učenika na mogočnost in veličastvo tempelja in na njegov močni marmor, tedaj reče Gospod: „Ali vidite vse to? Resnično vam povem, kamen ne bo ostal na kamenu, ki bi ne bil razdejan.“²⁾ In ko so ga potem apostoli vprašali, kdaj se bo vse to zgodilo, jim reče, da bo najprej nastopilo več lažnjivcev, ki se bodo izdajali za Kristusa in bodo skušali zapeljati ljud. Ali se ni to zgodilo pred našimi očmi? Kot drugo znamenje je napovedal Gospod: „Kadar boste videli gnusobo razdejanja, prerokovano od preroka Danijela, stati na Svetem mestu — kdor to bere, naj ume! — tedaj naj, kateri so v Judeji, beže na gore; in kdor je na strehi, ne hodi z nje jemati kaj iz svoje hiše.“³⁾ Kadar pa boste videli, da je Jeruzalem z vojsko oblegan, takrat vedite, da je njegovo razdejanje blizu. Tedaj naj, kateri so v Judeji, beže na gore; in kateri so v sredi v njem, naj gredo proč; in kateri so po deželi, naj nikar vanj ne hodijo. Zakaj dnevi maščevanja so to, da se vse dopolni, kar je zapisano. Gorje pa nosečim in doječim tiste

1) Luka 19, 41—43.

2) Mat. 24, 2.

3) Mat. 24, 15.

dni. Zakaj velika stiska bo po deželi in jeza nad tem ljudstvom. In padali bodo pod mečem, in vjeti bodo med vse narode odpeljani, in Jeruzalem bo od nevernikov poteptan, dokler se časi nevernikov ne spolnijo'.¹⁾

Tako se glasi Gospodova prerokba o Jeruzalemu. In zdaj, o bratje, mi je dal Gospod spoznati, da se je približala ura kazni nesrečnemu mestu. On mi je v svoji milosti pokazal tudi varno пристanišče, kjer nas bo čuval ob času nevihte. To je prijazno mestece Pela v gorah onstran Jordana. In ker nam je naznanil, da bo nesreča tako nenadoma prišla nad Jeruzalem in ne bo tisti, ki se mudi na strehi, imel časa poiskati si svojega plašča v hiši, zato se bomo nemudoma preselili na kraj, ki ga nam je Gospod pripravil v svoji usmiljenosti. Parmenas, ki je prišel semkaj na velikonočni praznik, mi je sporočil, da dobimo tam stanovanja za vse brate iz Jeruzalema. Že sem poslal v Pelo naša zvesta dijakona Timona in Nikanorja, katerih gorečnost in modrost vsi poznate, s precejšnjim delom našega skupnega premoženja. Vi, dragi moji, bodete spremljali krščanske družine čez Jordan. S pomočjo svojih dijakonov sem napravil zapisnik o njih, in vsakdo izmed nas bo vodil določene

¹⁾ Luka 21, 20—24.

no število družin. Urno torej zberite vam izročene ovčice in jih privedite na varen kraj, predno Bog kaznuje to nesrečno mesto in predno se vse izpolni, kar je Bog zažugal mestu v svoji pravičnosti zaradi krvi edinorojenega Sina, ki so jo klicali zaslepljeni prebivavci nase in na svoje otroke.«

Na migljaj škofov prebere nato Evzebij zapisnik družin in imena vodnikov. Vsi so bili s tem zadovoljni. Ni še bilo takrat v Jeruzalemu veliko krščanskih družin. Prvo preganjanje, v katerem je apostol Jakob pretrpel mučeniško smrt, je razkropilo jeruzalemsko občino čez vso deželo, in od tistega časa še ni ugasnilo sovraštvo »visokega zbora« do zaničevanih »Nazarencev«.

»Tako je torej po vaši ljubezni skrbnjeno za ovčice, ki so meni v varstvo izročene,« prične Simeon zopet, ko je končana razdelitev družin posameznim vodnikom. »Obvestite o tem še nocoj posamezne družine in skušajte jih jutri ali pa vsaj tekom prihodnjih dni varno izpeljati iz mesta. Ker so vsi iz ljubezni do ubogega Odrešenika svoje premoženje izročili naši skupni zakladnici, bo slovo prav lahko. Kdor se je vsemu odpovedal iz ljubezni do Kristusa, temu je že na tem svetu obljubljeno stotero povračilo, na onem svetu pa sme pričakovati večno življenje.

Na to spominjajte bolj bojazljive ovčice v moji čredi. Angelj Gospodov pa naj vas spremlja in vodi, kakor je spremljal izraelsko ljudstvo, katero je zasledoval Faraon s svojimi bojevniki.

»Naša cerkev ima še nekaj zakladov dragocenejših kakor zlato in srebro, ki jih moramo oteti — dragih spominov, spominjajočih nas na neizmerno ljubezen in bridko trpljenje našega Gospoda. Čuvati jih moramo, da bodo pripovedovali tudi bodočim rodovom o ljubezni našega Odršenika. Križa, na katerem je umrl, še nismo mogli najti, toda enkrat ga bodo — to trdno upam — našli o pravem času in ga izročili cerkvi v češčenje. Sulico, ki je prebodla in odprla božje Srce Jezusovo, je vzel Peter s seboj v Antijohijo, ko je ustanovil tamošnjo cerkev. Toda imamo še Gospodovo suknjo brez šiva, za katero so vojaki vadljali pod križem; imamo svete žeblje, s katerimi je bil pribit na križ, imamo trnjevo krono, ki jo je nosil na svoji sveti glavi, in še nekaj drugih častitljivih svetinj. Prinesite jih semkaj! Razdeliti jih hočemo našim levitom, da jih bodo rešili cerkvi božji kot dragocen spomin na našega Gospoda.«

Tako je govoril Simeon. Levitje so nato prinesli dragocene svetinje. Pokazali so jih spoštljivo posameznikom, da so jih počastili. Nato so jih zavili v svilene prtiče

in jih razdelili posameznim levitom v varstvo. Samo Pavlin, nečak svetega Pavla, ni dobil nobene svetinje v varstvo. To je bolelo mladeniča, kajti mislil je, da mu škof zato noče izročiti nobene svetinje, ker je najmlajši med leviti. Simeon opazi žalostni obraz mladeničev in mu reče:

»Gospod ima s teboj drugačne name-
ne, moj sin. Ti in tvoja pobožna mati bo-
sta ostala tukaj.«

Ko so bile svetinje razdeljene levit-
tom, prične Simeon zopet:

»Ne morejo vsi bratje in sestre zapu-
stiti Jeruzalema. Mnoge zadržuje previso-
ka starost ali pa bolezen; drugi žive v ta-
kih razmerah, da so dolžni ostati tukaj.
Precej naših sester je poročenih z možmi,
ki se še drže judovske vere, in ne smejo
popustiti moža in otrok. Precejšnje šte-
vilo je tudi takih, ki niso svobodni, in mo-
rajo biti pokorni svojim gospodarjem. Vse
te ovčice moje črede ne smejo ostati brez
pastirja in brez duhovne pomoči v taki
stiski. Najprej sem mislil, da je moja dolž-
nost, ostati tukaj pri njih; toda Gospod mi
je jasno razodel, da se moram z našo kr-
ščansko občino preseliti v Pelo. Zato ho-
čem za namestnika pustiti tukaj duhovni-
ka, in po vroči molitvi sem se odločil za
našega brata Evzebija, čegar požrtvoval-
no ljubezen in čednost vsi poznate. Če je
kdo izmed vas našel na njem kak madež,

ki bi Evzebija storil nevrednega duhovske časti, tedaj vas opominjam v imenu Jezusovem, da mi to brez bojazni odkrijete.«

Vsi so bili zadovoljni, da je Simeon izbral Evzebija za duhovnika.

Na škofov migljaj stopi Evzebij v sredo, da takoj sprejme mašniško posvečenje, o čemer ga je že prej Simeon obvestil. Simeon daruje sveto daritev in med sveto daritvijo mu položi roke na glavo ter mu izroči visoko oblast spreminjati kruh in vino v pravo telo in v pravo kri Kristusovo, da bi tako ponavljal nekrvavo daritev nove zaveze po naročilu Gospodovem: »Storite to v moj spomin!« — In tudi druga visoka oblast je bila izročena Evzebiju, namreč oblast odpuščati grehe. Kakor je Gospod na velikonočno nedeljo dal apostolom to oblast, tako jo je tudi škof Simeon izročil temu svojemu nasledniku v duhovski službi. Dahnil je vanj in mu rekel: »Vsprejmi svetega Duha! Katerim boš grehe odpustil, so jim odpuščeni, katerim jih boš pridržal, so jim pridržani.« Konečno mu je tudi izročil pastirsko službo nad kristjani, ostalimi v Jeruzalemu, spominjajoč ga na besede, ki jih je Kristus govoril Petru: »Če me ljubiš, pasi moje ovce!«

Ko je Pavlin po končani nočni službi božji hotel zapustiti dvorano zadnje ve-

čerje, ga prestraši žalostna vest; sporočila mu jo je Roda. Zvesta dekla je že nekaj časa čakala v vratarjevi sobici, pri starem Malhu, in bi bila mladega levita poklicala iz dvorane, ko bi ji ne povedal vratar, da je škof izrecno prepovedal motiti zbrane vernike med službo božjo, ki pa bo kmalu končana.

»Mlade deklice, kakor si ti, so vedno nestrpne,« pravi starec; »če boš enkrat dosegla višjo starost, tako-le kakih osemdeset let, kakor jaz, se boš tudi naučila potrpeti.«

»Toda, ljubi Malh, kaj pa, če med tem Pavlina umrje, predno se vrne njen sin?« vzdihne Roda. »Naenkrat je zbolela . . . morebiti jo je zadel mrtvoud.«

»Beži, beži! Tako mlada oseba kakor je ona! Najbrže še niti šest križev nima na rami. Ne bo tako hudo, ne. Razven tega ji je, kakor sem slišal, Marija Devica pre-rokovala, da bo dočakala razdejanje Jeruzalema. No, to se lahko kmalu zgodi, če se bodo stvari tako sukale, kakor v zadnjih dneh. Uho mi je že enkrat bilo odsekano; če mi ga odsekajo, bom težko še ostal pri življenju. Toda, glej, že prihajajo duhovniki iz dvorane. Kako resno gredo! Gotovo jim je škof kaj posebno važnega položil na srce. Zadnji gre častiti oče Simeon z Evzebijem in Pavlinom. Zdaj mu lahko sporočiš svojo vest.«

Roda je storila to z mnogo solzami in nejasnimi besedami. Vendar je razumel mladenič, da se je njegovi materi pripe-tilo nekaj jako hudega, in škof je bil ta-koj pripravljen spremiti ga do bližnje Ma-rijine hišice.

»Evzebij,« reče novoposvečenemu duhovniku, »prinesi nam precej sveto olje za bolnike, da bomo mogli v vsakem slu-čaju pomagati bolnici z vsemi milostmi, katere nam je Gospod v svoji ljubezni za-pustil.«

V par minutah sta dospela oba do prijazne hišice, skrite med vrtovi ob za-hodnem mestnem zidovju. Vrata v vrt-nem obzidju so bila tako skrita med ci-presami, da jih mimoidoč človek niti za-pazil ni. Še bolj so zakrivali temni cipresni vrhovi hišico samo. Veronika je kmalu po velikonočnem prazniku umrla blažene smrti, in škof je na njeno mesto postavil Pavlino za prednico pobožnih žen, ki so tukaj skupno živele po smrti blažene De-vice v molitvi in svetem premišljevanju ter so opravljale dela ljubezni do bliž-njega.

Ko je škof s Pavlinom stopil v bolni-ško sobo, so vse tovarišice klečale okrog Pavlinine postelje in so molile. Častitljivi škof jih prijazno opomni, naj se odstranijo v sosedno sobo, in odpre okno na vrt. Bolnici, ki je brez zavesti ležala na po-

stelji, dobro dé jutranji zrak. Trudno odpre oči v tistem trenutku, ko vstopi Evzebij s svetimi tolažili. Ob svojem ležišču zapazi Pavlina na kolenih in ga spozna. Bolesten smehljaj ji obkroži ustnice. Rada bi položila desnico sinu na glavo, toda desnica je preslabotna; tedaj dvigne utrujeno levico in začrta sveti križ svojemu ljubljenu sinu na čelo.

»Brez dvoma jo je zadel mrtvoud,« reče Evzebij škofu. »Morebiti ji to pot še prizanese angelj smrti; vendar je desna stran vsa mrtva, in bolezen se more ponoviti.«

»Podelimo ji sveto poslednje olje,« reče škof. »Po nauku mojega svetega predhodnika apostola Jakoba je ustanovil Gospod ta zakrament v odpuščanje grehov in obenem v telesno zdravje, če je to koristno bolnikovi duši.«

Bolnica je bila takoj pripravljena sprejeti ta zakrament, in škof jo je mazilil s svetim oljem. Hotela je govoriti, a ni mogla izustiti jasne besede. Tedaj ji ponudi sin črtalo in voščeno tablico. Bolnica zapiše nanjo z levico: »Sveto Rešnje Telo!«

Evzebij jo vpraša, če more požirati, kajti dobro je vedel, da mnogokrat mrtvoudni tega ne morejo. Bolnica nekoliko pomisli; nato zapiše na tablico, naj ji dajo najprej pokusiti prav majčken košček ne

posvečenega kruha, da bo videla, če more uživati. Storili so tako, in bolnica je lahko povžila kruh. Nato ji je podelil škof sveto popotnico. Navzoči so bili do solz ganjeni zaradi žive vere, ki jo je imela bolnica, in zaradi njenega hrepenenja po angeljskem kruhu. V združenju s svojim Gospodom je čutila bolnica najslajšo toiažbo.

»Moj sin, kako imaš sveto mater!« reče Simeon pri odhodu Pavlinu. »V resnici, ona je sestra svetnika,*) in to je zate nov nagib, da tudi ti postaneš tako svet.«

Nato da škof Pavlinu naročilo, naj pri svoji materi ostane v Jeruzalemu in pomaga Evzebiju v službi ubožcev in bolnikov. Pobožne žene pa naj bi se tudi, izvzemši one, ki jih je imenoval, preselile z drugimi verniki v Pelo.

Tedaj pade dobra Roda škofu k nogam in ga prosi milosti, da bi smela ostati pri svoji bolni gospodinji in ji streči. Simeon jo ginjen blagoslovi in rad ustreže njeni prošnji.

Med tem, ko se je škof mudil v Marijini hišici pri bolnici Pavlini, so duhovniki in levitje brez obotavljanja izvršili njegovo povelje. Še tisto noč so šli okrog posameznih družin in so jim sporočili o nameravanem odhodu. Previdno so krščanske družine odpirale trkajočim, kajti pre-

*) Sv. Pavla.

strašili so jih dogodki zadnjih dni. Ko pa so spoznali prišlece, so jim radi odprli. Kajpak, tuintam je to nenadno sporočilo izzvalo strah, in solze iz oči. V večini hiš pa so že dalje časa pričakovali naročilo za beg, in bilo je tako, kakor v hiši v Betlehemu, ko je angelj ponoči vzbudil Jožefa in mu zapovedal: »Vzemi Dete in njegovo mater in beži v Egipet!« Vzbujali so otroke, hitro so spravili perilo in obleko v zaboje ter so bili precej pripravljeni slediti naročilu, kakor bi bilo dano od Boga. »Bog bo skrbel za nas in njegov sveti angelj bo naš spremljevalec,« tako so govorili dobri ljudje in so z molitvijo na ustnicah in v trdnem zaupanju na Boga zapustili hišo in dom.

V ranem poletnem jutru jih je bilo videti, ko so skozi razna vrata zapuščali Jeruzalem. Njihov odhod ni vzbujal posebne pozornosti, ker je te dni mnogo judov zapuščalo mesto, da bi ubežali nevarnostim vojske. Kdor pa je natančneje opazoval posamezne trume bežečih, ta je zapazil veliko razliko. Vsi prestrašeni in razburjeni, preklinjajoč Rimljane in stranke »gorečnikov«, tako so hiteli nekateri po poti, da spravijo na varno sebe in svoje zlato. Drugi pa so mirno šli po cesti v tihih gručah, večinoma paš, matere z dojenčki na malih mulah, proti Jordanu. Dečki in deklice so hitele naprej, po otročje

se veseleč lepega jutra in radostne poti; resno so korakali odrasli poleg svojih tovarnih živali in so nosili svoje svežnje ali pa so podpirali svoje sive stariše, in bilo je, kakor bi sveti angelji božji nevidno razprostirali svoja krila nad odhajajočimi kristjani.

Ko so prišli na mesto, kjer je bil zadnjič viden Jeruzalem v svoji lepoti, so se nekoliko odpočili. Z rosnimi očmi so gledali nazaj na tempelj, ki se je v jutranjem solncu bliščal z neizrečeno krasoto na Moriji. »Da bi bilo vsaj spoznalo na dan svojega obiskanja!« tako so vzdihovali mnogi. Nato so se obrnili proti vzhodu in so odšli, zaupajoč na Boga in njegovo pomoč, v deželo onstran Jordana.

Triindvajseto poglavje.

V Masadi.

Trdnjava Masada leži na jugu Judeje, blizu idumijske meje, na skalnati višini ob mrtvem morju. Z desne in leve jo čuvajo divji prepadi, le z večerne strani se more s težavo priti do nje. Tu pa stoji mogočen stolp, zidan iz črnih skal, in zapira pot vsakemu sovražniku. Najmočnejši oblegalni stroji bi ga ne mogli razdreti.

V to skalno gnezdo sta pribežali Druzila in Tamara. »Tukaj sva na varnem

pred rimskim oskrbnikom in pred poveljnikom tempeljske straže«, reče kneginja Druzila ubogi Sadokovi hčerki, ko se zaprô težka vrata trdnjave za njima. »Pa ni brez lepote ta samotni kraj! Glej, kak lep vrt s palmami in šumečimi fontanami in hladnimi votlinami je pričaral moj oče med ta divja zidovja. Tudi prostori velikega zahodnega stolpa so prav prijetni in se dá dobro stanovati v njih. Vsi drugi prostori pa so napolnjeni z orožjem.«

Tamari se ni zdelo samo prijetno, ampek celo razkošno in zelo bogato vse, kar je videla na tem kraju. Z oken njenega stanovanja se ji je odpiral čudovito čaroben razgled proti jutru. Globoko pod njo je valovila težka, svinčena gladina mrtvega morja; onkraj morja pa se je v sinji daljini črtala skalna puščava. Nobene hiše, nobenega gradu, nobenega sela, kakor daleč seže oko.

»Kajpak, velika samota je tukaj,« reče Druzila svoji varovanki Tamari, »še večja, kakor v Maheru tamkajle onostran amonitskih gôr, kamor je naju hotela poslati Berenika. Toda ne maram iti v Maher. Moj stari stric Herod Antipa je tam nekoč na željo Herodijade izvršil strašno hudodelstvo. Morebiti si že slišala o tem; dal je med pojedino umoriti nedolžnega človeka, ki ga je smatralo ljudstvo za preroka. No, tukaj se ni pripetilo nič ta-

kega, in lahko bova spali mirno in sladko.«

To je povedala Druzila, in Tamara se je spomnila, da ji je njen oče pripovedoval o tem človeku, ki je klical ljudi h pokori in mu je bilo ime Janez. Toda pismouki in farizeji niso marali zanj, ker je, kakor so rekli, oznanjeval napačnega Mesijo.

Samota, ki je vladala v Masadi, je še bolj združila Druzilo in Tamaro v prijateljstvu. Dolge ure poletnih dni sta predsedeli v hladnih sencah na vrtu in sta si pripovedovali različne dogodke iz svojega življenja. Dogodki iz Tamarine mladosti so bili seveda kmalu povedani; tembolj burno življenje pa je preživela Druzila. Bila je še mlada deklica, ko jo je deželni oskrbnik Feliks vjel v svoje mreže. Šla je z njim v Rim, kjer mu je rodila sina. Po kratkem, nesrečnem zakonu se je vrnila nazaj v domovino, ločena od svojega moža; sina, ki ga je tako ljubila, je morala pustiti možu. Taki hitro sklenjeni in hitro razvezani zakoni so bili takrat v Rimu nekaj vsakdanjega. Druzila je težko občutila vso svojo nesrečo in vse njeno veselje življenja je bilo uničeno.

»Prav se mi godi,« tako je sama sebe večkrat tožila pri Tamari. »Zapustila sem Boga svojih očetov in sem sledila maliku svojega srca. Za kazen me je Bog zapustil, in zavrgel me je tudi moj mož. O

Tamara, varuj se izročiti Rimljanu roko v zakon! Kako mi je govoril Feliks o ljubezni in zvestobi! Toda zagledal je temne oči Neapolitanke, ki mu je obljubljala lepšo prihodnost, in pozabil je na vse svoje obljube in prisege. Ampak, prav se mi je zgodilo; zapustila sem Boga, in Bog je zapustil mene!«

»Nič se ne boj, da bi se poročila s stotnikom Lucijem, dokler je pogan. Sicer pa me on še ni snubil in najbrže tega nikdar storil ne bo,« odvrne Tamara, vrteč v roki rožo, katero ji je odtrgala Druzila. »Toda vedno molim zanj, da bi se spreobrnil k pravemu Bogu. Če bo storil to, potem upam, da — pa kaj govorim neumne besede! Saj je ljubi moj oče mrtev, čeprav ga moje misli še vedno iščejo med živimi. Kakor sem rekla, neumnost je misliti na kako zvezo z Lucijem.«

»A vendar misli tvoje srce noč in dan nanj — ti ubožica! Kako smo ženske čudna bitja! To si želimo in v to upamo najbolj, kar nam prinaša največ nesreč.«

»Druzila, ni ti prinesla nesreče tvoja ljubezen, ampak tvoj greh, ker si zaradi prepovedane ljubezni zavrgla Boga in njegovo postavo. Ne razumem, kako si mogla darovati malikom!«

»Ne razumeš, ker je še čista ostala tvoja ljubezen in ni vzplamtela do strasti. Ha, strast te more zapeljati še v večja hu-

dodelstva. Ko strast dogori, ostane srce ožgano kakor puščava in duša mrtva, kakor je mrtvo morje tu zdolaj.«

»Ne smeš obupati zaradi svoje pregrehe. Naš Bog milostno vzprejme grešnika, če se skesan vrne k njemu. Kolikrat so ga zapustili naši očetje in darovali Baalu in molohu, pa jim je vselej odpustil, če so se vrnili k njemu in razbili svoje malike.«

»Da bi vsaj mogla verovati in upati!« vzdihne Druzila. »Bog mi je ponujal svojo milost, pa sem jo zapravila. Bilo je pred šestimi leti, ko sem s svojim bratom in nezvestim Feliksom bivala v Cezareji; tedaj so pripeljali Judje pred Feliksov sodni prestol nekega moža iz Tarza v Ciliciji, ker je bil pristaš nove stranke, ki ji pravimo »kristjani«. Bila sem navzoča, ko je zagovarjal sebe in svoj nauk; govoril je jasno in navdušeno, kakor še nisem nobenega človeka slišala govoriti. Takrat je božja milost govorila v mojem srcu. Toda zadušila sem njen glas; kajti takrat sem še obožavala Feliksa. Moja sužnja Helena, ki je stala za menoj in poslušala Pavlov nauk o Jezusu Nazarencu, pa se je izpreobrnila in se dala krstiti. Od tedaj se je popolnoma predrugačila. Prej sem jo morala večkrat kaznovati, kakor vse svoje sužnje, zaradi lahkomiselnosti, laži, sladkosnednosti in lenobe; odkar je po-

stala kristjana, nisem zapazila nobene teh napak na njej. Helena je moja najzvestejša in najzanesljivejša sužnja in potrpi vse moje sitnosti z nebeško krotkostjo. V očeh se ji vidi, kako je mirno njeno srce. Kar ji podarim, ne porabi za prazno lepoticje, ampak razdá beračem in bolnikom. Vprašala sem jo, če ne mara zbirati daril, da bi se pozneje odkupila z njimi, mi je odgovorila: ‚Popolnoma sem zadovoljna s svojim suženjskim stanom. Rajše si kupim zaklad, ki ga rjá in molji ne morejo razjesti. V božjih očeh velja suženj ravno toliko, kakor kraljev sin, odkar je Kralj neba in zemlje nosil za nas suženjsko obleko.‘«

Tamara se je spomnila, da je podobne besede slišala od Helene. Čuden se ji je zdel tak nauk. Ves red v družbi bi moral propasti, če bi v isti vrsti bila suženj in kralj, gospod in služabnik. »Toda učiti morajo to,« reče Tamara, »ker je tisti, ki ga pomotoma smatrajo za Odrešenika, bil rojen v uboštvu in revščini in je umrl suženjske smrti na križu.«

»Saj sem ji večkrat pravila, da je nesmiseln njen nauk o Odrešeniku,« odvrne Druzila. »Toda Helena zna prav dobro odgovarjati. Mesija je prišel, pravi, da zadosti za grehe sveta. Greh pa je upor in nepokorščina do Boga, zato je moral Odrešenik umreti suženjske smrti. Pokor-

ščina in ponižnost sta njegova temeljna nauka, in zato ne moreta nikoli voditi do upora in prevrata družabnega reda. Tudi poganskim predstojnikom so kristjani po božjem povelju in Zveličarjevem vzgledu dolžni pokorščino. Resnično, nikdar nisem slišala niti od svojega očeta, niti od Feliksa kake pritožbe o njih. Medtem, ko so bili drugi Judje vedno upornega duha, so kristjani redno plačevali davek in so jim bili poslušni v vsem, kar ni nasprotovalo njihovi veri.«

»Ali jih ni dal cesar pred kratkim zaradi najhujših hudobij pomoriti cele množice?« vpraša Tamara.

»Ko bi se vse verjelo Neronu! Toda ves Rim že oznanja na glas, da je Neron sam zažgal mesto. In junaško so umirali! Feliks me je peljal s seboj, da bi videla strašen prizor. V vrtovih Agripine so reveže z verigami privezali na kole. oblili jih v smolo in jih zažgali — žive plamenice. Midva s Feliksom sva se v družbi mnogih senatorjev in vitezov peljala za Neronom, ki je podil svoje bojne konje med nesrečnimi žrtvami. Slišala sem reveže, kako so molili za svojega morilca, namesto da bi ga preklinjali; tedaj sem pala v omotico. In še zdaj vidim večkrat v sanjah nesrečneže, oblite z gorečo smolo. Njihove ustnice se premikajo v molitvi.«

Te velike ljubezni tudi do sovražnikov, o kateri stari zakon ni vedel ničesar, ni razumela Tamara. Ali je to višek kreposti, ali je to nenaravna hlimba? Spomnila se je, da je slišala nekaj podobnega od mladega Nazarenca, ki je molil za svoje sovražnike, ko so ga kamenjali. In nankrat ji je prišlo na misel, da je tudi Jezus na križu storil tako. Kako je bilo takrat ganjeno njeno srce, ko ji je Evzebij pripovedoval njegovo strašno trpljenje! Od tistihmal na to ni skoraj nič več mislila zaradi drugih dogodkov, ki so odvrnili njene misli od tega predmeta.

Zdaj se je zopet vzbudilo v njej vprašanje, če je križani Jezus v resnici pričakovani Odrešenik. Skozi okno svoje sobe je zrla v samotnih nočnih urah na gladino Mrtvega morja, obrito z luninim sojem, ali pa na molčečo puštinjo v daljavi, in se je spominjala vsega, kar je takrat slišala od Evzebija. Spominjala se je na Evzebijevo pričevanje o Jezusovem vstajenju, in na starčevo ljubezen, s katero je stregel očetu in njej v Betaniji. Ker je razglabljala vse to z resno voljo in je obenem molila za spoznanje, so polagoma izginjali vsi njeni predsodki in začela se ji je svitati resnica.

Večkrat sta Tamara in Druzila poklicali tudi sužnjo Heleno k skupnemu pogovoru. Nekega lepega večera v avgustu so

sedele vse tri v vrtni senci. Razgovarjale so se o starih prerokih in njihovih napovedih o slavi in veličini bodočega Mesijevega kraljestva. Navdušena je pripovedovala Tamara, kako more biti slaven kralj mesijanskega kraljestva. Toda Helena jo zavrne prepričevalno, da mora po napovedih prerokov Kristus najprej trpeti, potem šele pojde v svojo slavo.

»Toda tisto svetovno kraljestvo, o katerem preroki tako jasno govore — kje je?« vpraša Tamara. »Izraelsko ljudstvo je še vedno pod tujo oblastjo, in Rimljani gospodujejo vsemu svetu.«

»Jezus je rekel: ‚Moje kraljestvo ni od tega sveta,‘« odvrne Helena. »Ustanovit je prišel duhovno kraljestvo milosti in miru, ki bo obsegalo ves svet. V njem ne postanejo samo Izraelci, ampak ljudje vsega sveta otroci božji in dediči nebes. In kakor je Sin božji postal naš brat, tako morajo vsi ljudje na zemlji postati bratje in sestre med seboj. Že zdaj se razširja njegova sveta postava ljubezni čez vse rimsko cesarstvo, in osvojila si bo enkrat srca vseh ljudi do konca zemlje. Takrat bo vnovič prišel Mesija, ne več ubog in reven, ampak v vsej svoji slavi, in njegovega kraljestva ne bo konca. Takrat se bodo šele popolnoma izpolnile napovedi prerokov. Srečni tisti, ki verujejo vanj in

trpe z njim in zanj! Kajti kraljevali bodo z njim vso dolgo večnost.«

»Vzvišena je misel na to duhovno kraljestvo ljubezni in pravičnosti!« vzklíkne Tamara navdušeno. »Ampak glede Izraela, — ali ne bo iz njegove srede, in sicer iz hiše Davidove, izbran kralj, ki bo vladal nad vesoljnim svetom, kakor je prerokovano?«

»Jezus Kristus« je po svoji človeški naravi potomec Abrahamov, in sicer iz Davidove rodbine — on je zdaj in na veke kralj tega kraljestva,« odgovori Helena.

»Kaj še vedno biva vidno na svetu? Zdi se mi, da mora kraljestvo, obstoječe iz vidnih podložnikov, imeti tudi vidnega poglavarja,« pripomni Tamara.

»Kako dobro sklepaš in sodiš!« se razveseli sužnja Helena. »Jezus je v resnici postavil svojemu kraljestvu na čelo vidnega poglavarja do svojega drugega prihoda in ga je imenoval kefa (skala). To pa zato, ker je nanj, kakor na skalo, sezidal svojo cerkev, ki je peklena vrata ne bodo premagala.«

»Kje pa živi ta kefa, — ali ne v Jeruzalemu?« vpraša radovedno Tamara.

Helena pa zmaje žalostno z glavo in pravi: »Jeruzalem bo zavržen in njegov tempelj razdejan, ker Gospodovo ljudstvo ni maralo pripoznati svojega Odrešenika. Kefa ali Peter biva zdaj v Rimu.«

»In Rim, ne Jeruzalem, postane glavno mesto mesijanskega kraljestva?« vzklikne Tamara vznevoljeno. »Skoraj vse si razrušila, kar so tvoje besede že sezi-dale v mojem srcu!«

»Ali ni on Gospod, ki po svojih sklepih izvoli in zavrže, kogar sam hoče? Toda Mesija ni Izraela popolnoma zavr-gel; tudi Izrael postane enkrat član njegovega kraljestva.«

»Pa ne kot prvi narod, kakor mu je bilo obljubljeno!«

»Kaj mu je Gospod to obljubil brez pogojev? Ali mu ni ponudil svojega edinorojenega Sina kot kralja? Toda Izraelci so božjega Sina zavr-gli, ker ni prišel na svet kot slaven in mogočen kralj. Kakšen napuh!«

»Prav imaš«, pritr-di Tamara po daljšem molčanju. »Izrael je zavržen po pravi-ci. — In kaj je treba človeku storiti, da postane član tega velikega duhovnega kraljestva, ki bo trajalo do konca dni?«

»Udano je treba verovati nauk Odrešenikov in vzprejeti sveti krst.«

Helena je hotela to razlagati dalje; toda nenadoma se je pripetilo Tamari nekaj zelo usodnega.

Bilo je tedaj že pozno na večer. Tovarišice so kramljale pri vodnjaku na grajskem dvorišču, ki ga je razsvetljeval jasen ščip. Videla so se v ozadju grajska

vrata, ki so bila odprta na stežaj. Od vrat pride služabnik in naznani, da prosi nek sel vhoda. Vrtar že misli odpreti vrata zunanjega obzidja. Druzila, po naravi bojazljiva, vpraša, zakaj niso notranja vrata zaklenjena. Previdnost in modrost zahteva, da se zaklenejo notranja vrata, predno se odpro zunanja.

»Da, da, prav govori tvoja visokost,« odvrne služabnik. »To sem vratarju tudi povedal. Kajti prav nič ni zaupati ljudem, ki se klatijo po teh puščavah okrog. Razven tega — danes je videl čuvaj Jakob s stolpa v dolini, ki vodi od Hebrona sem, sumljivo svitanje, kakor bi se bliščale sulice. Toda vrtar, kateremu je to povedal, ga je zmerjal s tepcem, ki se je preveč nalezal vinske kapljice.«

»Kakšne nerednosti so to!« vikne Druzila prestrašeno. »Precej — precej zakleni notranje duri in pokličiči mi grajskega oskrbnika Sintiha!«

»To sta dva povelja naenkrat, jaz imam pa samo en par nog,« reče služabnik in se popraska za ušesi. »Ali naj toraj rečem svojim nogam, ki so takorekoč moji podložniki: tecite najprej k grajskemu oskrbniku, ali pa naj jim rečem: »tecite najprej k vratarju —?«

»Kakšen butec si! Predvsem zakleni notranja vrata. Tudi zunanjih ne pustim odpreti, dokler ne pride grajski oskrbnik

z zadostnim številom oboroženih hlapcev!« se raztogoti Druzila.

»No, vse mi je po volji — le ne jezi se nikar, gospa! Vratarju bom natančno razložil njegove dolžnosti. Toda on bo rekel: Ne gre tako, ni mogoče. Kajti kako bo mogel priti k vratarju grajski oskrbnik s hlapci, ki se morajo šele oborožiti, ako so notranja vrata že zaprta. Tedaj bom vendar zapovedal svojim nogam, naj me nesô najprej k grajskemu oskrbniku. Ampak ti boš morala nekoliko potrpeti; kajti oskrbnik Sintih veseljači zdaj s svojimi častniki pri večerji, in če ima le nekoliko soli v glavi, mi bo ponudil kozarec vina. To je drugi vzrok, da moram najprej k grajskemu oskrbniku, kjer se dobi dobra kaplica, in ne k vratarju, ki niti požirka vode ne privošči človeku.«

»To je strašen človek!« se raztogoti Druzila. »Ali je res tak tepec, ali se nalašč obnaša tako? Helena, skoči ti k grajskemu oskrbniku in ga pokliči semkaj. — Tiho. Kaj se godi? Ali ne cvilijo vrata v obzidju?«

»Resnica! Slišijo se koraki oboroženih mož med vrati. Urno, Helena, pomagaj mi zakleniti notranje duri!«

Po teh besedah skoči Tamara k vratom, Helena in Druzila za njo. Toda predno so mogle premakniti le eno krillo vrat, je pridrl Eleazar na čelu svojih mož

z golim mečem v dvorišče, ki se je hipoma napolnilo z oboroženci. Počasnega grajskega oskrbnika, ki je pritekel s par hlapci na pomoč, so umorili, in nikogar ni več bilo, ki bi se branil. Grad, ki ga je odprl podkupljeni vratar, in vse bojno orožje je prišlo v roke zmagovalca.

Eleazar stopi k Druzili, rekoč: »Ne boj se! Grad in vse njegovo imetje vzajemem sicer v oblast izraelskega rodu, ki se bori proti tvojemu bratu Agripi in proti Rimljanom. Tebi pa ne storim ničesar žalega. Kakor hočeš — ostani tukaj ali pa pojdi kam drugam! To milost ti izkažem zaradi tvoje sestre Berenike, ki si je s svojo hrabro priprošnja pridobila zaslug za jeruzalemsko ljudstvo.«

»Toraj lahko odidem z vsem svojim spremstvom odtod?« vpraša kneginja, nekoliko ojunačena po prijaznih Eleazarjevih besedah.

»Z vsem spremstvom — samo ta hči iz rodu Judovega naj gre za menoj,« odvrne Eleazar in pokaže Tamaro. S trepetajočim srcem se uda devica in stopi za njim v pritlično sobo, jasno razsvetljeno z luninim svitom.

»Toraj si vendar prišla meni v roke, hčerka Sadokova!« reče Eleazar z nasmehom.

Tamara zbere ves svoj pogum in odvrne:

»Ali si prišel zaradi mene, da me zasnubiš kakor tolovaj?«

»Tudi zaradi tebe. Še več pa zaradi orožja, ki je nakopičeno tukaj,« odvrne Eleazar. »Vzbruhnil je boj z Rimljani. Moja roka je premagala Flora in pobila njegove kohorte. Videla me boš na čelu Izraela in boš ponosna, da si postala nevesta novega Juda Makabejca!«

»Ne maram biti tvoja nevesta, vsaj prostovoljno ne,« odvrne Tamara, »tudi če bi bil ti junak, kot Juda Makabejec.«

»Mlečozobega stotnika bi pa rada, kajne — pogana, ti hči Abrahamova?« se razvname Eleazar.

»Tudi s poganom se ne bom poročila nikoli! Dobro vem, kaj mi zapoveduje naš Bog.«

»Če ne greš z menoj kot nevesta, pa pojdeš kot sužnja. Kajti z menoj moraš, pod streho mojega očeta!« odvrne ravnodušno poveljnik tempeljske straže.

»Slabotno dekle sem in se ne morem boriti s teboj. S silo me lahko privlečeš na svoj dom. Toda sam presodi! Ali bi bilo to početje vredno junaka, ali pa bi se moral sramovati takega dejanja? Prodaj me rajše za sužnjo, če ti to dovoljuje postava, a v zakonu me nikar ne jemlji z grdo silo.«

»Ne jaz, tvoj in moj oče hočeta tako. — Ali sem taka pošast, da bi ti moral biti zakon 'z menoj neznosna nesreča? Ali sem grbav? Ali sem kruljav? Jaz, ki ves Jeruzalem zre z začudenjem name, ko stopam v bliščeči opravi, za glavo višji od vseh drugih? Ali nisem sin plemenite velikoduhovniške rodbine? Ali si nisem že zdaj priboril slave, in priboril si bom še večjo! Svojega osvoboditelja, svojega kralja me bodo nazivali Izraelci! — Ti neumno dekle! Pozabi enkrat svojega stotnika, ki je že morebiti ubit in na noben način ne pride živ iz Jeruzalema — on najmanj! Njegovo truplo bom vrgel šakalom in jastrebom, da ga požró! Pozabi ga, in odpustim ti vse, čeprav si bolj spoštovala in cenila pogana kakor mene.«

»Nimaš mi ničesar odpustiti. Takega občevanja s plemenitim Rimljanom, kakor je bilo moje, bi se najčistejša devica v Izraelu ne mogla sramovati. Njegove podobe pa mi nikdar ne iztrgaš iz mojega srca. Vedno lepša se mi zdi, če primerjam njegovo plemenitost s tvojim grdim značajem. Zaničujem te in te nikoli ne bom mogla ljubiti. Sicer pa tudi ti ne hrepeniš po meni, ampak po moji dedščini. Hitro, daj mi črnila in popirja; zapisala ti bom svojo dedščino, in potem me rajše umori na mestu, kakor bi me silil v tak zakon, ki ga sovražim iz dna duše. S teboj in pod

streho tvojega zlobnega očeta ne maram živeti. Bilo bi to veliko hujše zlo, kakor smrt.«

S plamenečimi očmi je govorila Tamara. Eleazar še ni videl lepše device, kakor je bila ona v tem trenutku. Dosedaj jo je hotel poročiti samo zato, ker je njegov oče tako zahteval, in ker bi po njeni bogati dedščini rešil domačo hišo propada. V tem trenutku pa se je razgorel v njem ogenj strasti. Obenem ga je bolelo, ker ga ona tako zaničuje.

»Ti me zato ne moreš ljubiti ker me zaničuješ? Ti se upaš sramotiti mojega očeta, ki je stokrat boljši, kakor tvoj pogán? Kaj pa si videla na meni in na mojem očetu tako grdega: Govori!«

Eleazar je govoril te besede z globoko užaljenim glasom. Nič hlimbe ni bilo čuti iz njegovih vprašanj. Tamara ga pogleda začudeno v oči in mu odvrne: »Ali ti moram res ponavljati te reči? Ali ne veš, kdo in s katerimi pretvezami je zvalbil mojega ubovega očeta v Jeruzalem?«

»Gotovo, moj oče je storil to. Hotel ga je povišati v velikega duhovnika, da bi Izrael vendar enkrat dobil vrednega poglavarja in pa tudi sredstva, pridobivati si zaveznikov proti Rimljanom. Tako mi je on rekel, in pritrđil sem njegovemu načrtu. Ali je v tem kaj grdega?« vpraša Eleazar.

»Ne, to bi bila politična modrost. Toda kakšno ime zasluži početje, da sta se ti in tvoj oče zvezala z roparjem ben Gioro? Da sta dala roparsko umoriti med potjo mojega očeta, ker sta upala mojega bratca in mene kot dve ubogi siroti dobiti v svoje roke? Ali ni to strašna hudobija?«

Eleazar prebledi od strahu. Nato dvigne svojo roko h prisegi in zakliče: »Pri Bogu naših očetov! Nočem več biti Izraelec, če sem kdaj kaj slišal o takem kletem izdajstvu. Tudi ne verujem, da bi moj oče mogel storiti tako hudodelstvo. Ti si bila prevarjena.«

Tamara je spoznala, da Eleazar v resnici ni ničesar vedel o tem črnem načrtu svojega očeta. Zato je hitro popravila krivico, ki mu jo je storila. Z mnogo milejšim glasom ga je prosila odpuščanja za neopravičeno obsodbo, kar se tiče njegove lastne udeležitve pri tem dejanju. Da pa je kriv njegov oče, to mu je zatrdila vnovič in mu je povedala dokaze.

Nato odvrne Eleazar: »Stvar bom natančno preiskal. Ben Giora je večkrat občeval z očetom, pa samo v političnih zadevah, tako sem mislil dozdej. Če bi nam njegove čete pomagale v boju proti Rimljanom, bi to bila dobra reč. Skoraj popolnoma sem prepričan, da si tudi glede krivde mojega očeta bila prevarjena.

Gorje mu, če je v resnici storil to hudo delstvo! Pri mojem meču, zgrabil bi ga za sivo brado in bi ga kot razbojnika vlekel pred sodnike. Tvoj bratec, ki ga je za bogato svoto odkupil moj oče od ben Giore, biva zdaj pod našo streho. Natančno ga bom izprašal. Tudi ben Giore samesa bom vprašal; on ima pogum, da odkrito pove resnico.«

»Benjamin je pri vas?« vzklikne Tamara vsa vzradoščena. »Zaradi te okolnosti mi bo mnogo lažje iti pod streho tvojega očeta.«

»Ti se toraj nič več ne braniš?«

»Kaj bi mi pa pomagalo, ko mi pretiš s silo? Da ne postanem prostovoljno tvoja nevesta, to sem ti povedala že dovolj jasno.«

»In pri mojem meču! Preponosen sem, da bi te prisilil k temu. Toda še si upam od tebe pridobiti tvoje spoštovanje in ljubezen in svobodno privoljenje v zakon. Zdaj pojdeš z menoj kot moja sorodnica. A ne bom te silil, da bi stanovala pod streho mojega očeta, dokler se ne izkaže, da je on nedolžen, kar se tiče tvojega sumničenja. Pripravi se! Jutri zjutraj odidemo v Jeruzalem.«

Eleazar se prikloni devicij in odide.

»Po krivici sem ga obsodila. Plemenitejši je, kakor sem mislila. Brez skrbi se smem izročiti njegovemu varstvu, če-

prav ne bom postala nikdar, nikdar nevesta tega oholega in grobega vojaka. Že zaradi Benjamina moram iti z njim. Kako sem vesela, da bom zopet videla svojega ljubega brata in ga bom mogla potolažiti!« V teh mislih poišče Tamara svojo spalnico. Družila je že prej odšla v svoje stanovanje.

Helena pa je čakala Tamaro v svoji sobi. Ta ji pove kratko svoj pogovor s poveljnikom tempeljske straže. Heleni stopijo solze v oči ob mislih, da se jima bo že jutri ločiti treba, ko je še ni izpreobrnila h veri v Kristusa.

»Kaj pa bo s tvojo vero in s tvojim vstopom v kraljestvo Gospodovo? O ne stori tako, kakor Družila, ki je zanemarila čas božje milosti in se zdaj ne more odločiti!« prosi sužnja.

»Prav govoriš! Ta zadeva je važnejša, kakor vse druge pozemeljske stvari, ker odločuje o večni sreči. Obljubljam ti, da bom natanko prevdarila vse dokaze o tvoji veri in potem bom ravnala po svojem spoznanju. Ali poznaš koga v Jeruzalemu, ki bi me rešil dvomov in mi odprl pot v kraljestvo, katero je Kristus ustanovil na zemlji?«

Z veseljem je Helena ustregla tej prošnji in se je ločila od Tamare z obljubo, da bo molila zanjo. Tudi Tamara je prosila Boga za razsvetljenje in za varstvo

v nezgodah, ki jo čakajo. Konečno pa je zaspala in se še ni vzbudila, ko je vzhajalo solnce nad moabskimi višavami.

Poklicati so jo morali; kajti Eleazarju se je mudilo v Jeruzalem, da sporoči očetu o svoji zmagi in svojem plenu. Dvignil je Tamaro po kratkem, težkem slovesu od Druzile prédse v sedlo in je odjezdil proti Hebronu.

Štiriindvajseto poglavje.

Eleazarjevo zmagoslavje.

Jeruzalem je bil začetkom avgusta leta 66. razdeljen v dva taborišča. Tempeljsko goro je zasedla stranka gorečnikov pod Eleazarjevim poveljstvom. Njim na pomoč je prišlo nekaj tisoč ben Giorovih ljudi in pa oddelek Galilejcev. Nasproti njim so na gori Sijon taborile čete, ki jih je poslal Agripa velikemu duhovniku in mirovni stranki v visokem zboru na pomoč, da bi zadušile upor. Rimski vojaki so bivali le še v palači Antoniji in v kraljevem gradu. Vojna stranka je naraščala dan za dnem. Vse revnejše ljudstvo v mestu in vsi, ki so se navduševali za Mojze-sovo postavo, so v gostih trumah prihajali na tempeljsko goro. Ničesar ni manjkalo, razven orožja.

Neizrečeno je bilo torej navdušenje množice, ko je se zvedelo, da se je Eleazarju posrečil skriti in tihi napad na trdnjavo Masado, napolnjeno z bogatim orožjem.

»V Betlehem je prispela njegova karavana z mnogoštevilnimi zaboji orožja,« so klicale čete na tempeljskem dvoru. — »Pridite, hitimo jim nasproti! Menahem naj med tem s svojimi Galilejci brani tempelj.«

Tisoči in tisoči so ponoči odšli proti Betlehemu. Tam so se oborožili z zaplenjenim orožjem, oblekli si oklepe, nataknili kovinske čelade, prijeli so za ščit in meč in se radovali: »Slava Eleazarju! Slava našemu poveljniku! Živel meč Izraelov! Živel lev iz rodu Judovega!«

Tako so vodile čete Eleazarja zmagoslavno v Jeruzalem. Spredaj so stopali vojaki v novem orožju, ki se je kravavo bliskalo v rdeči jutranji zarji, in so prepevali pesmi in vzklikali: aleluja! Za njimi je jezdil Eleazar visoko na svojem črnem žrebetu — ponosen junak. S plamenečimi očmi je gledal čez čete, ki so vrvele okrog njega in mu klicale neprestano: »Blagoslovljen bodi, ki pride v imenu Gospodovem! Aleluja!« Za Eleazarjem je jezdila na belem mehariju Tamara, do oči zagrnjena, in je s trepetajočim srcem zrla na radujoče se množice,

ki so obkrožale Eleazarja. Nazadnje so stopale tovarne živali, obložene z orožjem, in ob strani po štiri vrste vojakov.

Tedaj se zasvetijo pred njihovimi očmi obzidja in strehe Jeruzalema, v daljini blišči tempelj v zlati barvi. »Ali je mogoče?« se vpraša Tamara. »Ali bo res Izrael osvobojen po možu, ki ga zmago-slavno imenuje množica mojega ženina?« In drhteč gleda devica na jezdeca, ki sedi pred njo na žrebetu tako pogumno, kakor bi bil že premagal vesoljno rimsko cesarstvo. Ko pridejo v obližje kraljeve palače in prifrči nekaj strelc iz rimskih lokov proti množici, jezdi Eleazar Tamari ob strani in jo krije s svojim ščitom. »Ta je priletela od tvojega mlečnozobega stotnika,« se ponorčuje iz puščice, ki se odbije na njegovem ščitu. »Rimljan te ne privošči meni, ko je sam obupal, da te pridobi.«

Skozi betlehemska vrata se prikaže truma žen. Na zveneče kotličke bijejo in vrte ročne bobenčke s pripetimi zvončki. V kolu plesajoče hite Eleazarju nasproti ter pevajo posamič in v koru: »Čast in slava zmagalcu Masade, poveljniku v boju proti Rimljanom, meču in ščitu naših bratov! Slava tudi njegovi nevesti, ki si jo je izvolil izmed hčerâ izraelskih!« V tisočernih odmevih ponavlja ljudstvo po ulicah in po strehah zmagoslavni klic: »Živela

zmaga! Živela svoboda! Maščevanje Rimljanom! Smrt izdajalcem!«

Tako pridejo do širokih stopnjic, ki vodijo iz spodnjega mesta na tempeljsko goro. Eleazar skoči s svojega žrebeta in pomaga Tamari iz sedla meharija. Med dvojno vrsto oborožencev, ki so s ščiti odbijali strelice rimskih vojakov iz palače Antonije, pelje Eleazar devico proti svetišču.

Tako je prišla Tamara končno na sveti grič, kamor bi že o velikonočnem prazniku morala priti s svojim očetom. Po vseh udih je trepetala, gledajoča pred seboj velikanski tempelj. Še so ji zveneli po ušesih zmagoslavni klici, ki so jo proslavljali kot nevesto prvega izraelskega bojevnika. To je vplivalo nanjo kot mogočen čar, ki se mu je težko popolnoma ustaviti. Ali ji ni bil Eleazar od očeta namenjen kot njen ženin? Ali se ni njej nasproti obnašal plemenito? Ali ga ni prej sodila popolnoma krivično? Zdaj, ko ga ves narod slavi kot junaka in osvoboditelja, celo kot predhodnika Mesijevega, kako bi ne trepetalo v ponosu njeno srce?

Vkljub temu je pričujočnost svetega kraja pregnala vse posvetne misli iz njene čiste duše. Izvila se je Eleazarju, ki jo je prijel za roko, in je rekla: »Božji šotor med ljudmi!« Nato je hotela oditi na mar-

morne stopnjice, ki vodijo proti ženskem dvoru.

Toda Eleazar jo zadrži in opozori, da je nevaren oni del svetišča zaradi streljč, ki jih mečejo rimski vojaki iz bližnje palače Antonije. Nato zavijeta na desno po stopnjicah navzgor. Prostor okrog tempelja so zasedli Galilejci. Zmagoslavnega prišleca niso pozdravili, kakor se spodobi. Predrzo stopi Menahem, njihov poveljnik, z malo četo predenj in mu hoče zabraniti vhod do tempelja.

»Mi Galilejci smo sami dovolj močni, da branimo svetišče«, se razkorači Menahem, katerega je jezilo, da ves Jeruzalem proslavlja Eleazarja, a za njegove zasluge se nihče ne zmeni. »Boljše bo, da odslej braniš ti samo spodnje obzidje. In če hrepeniš po tem, da bi tebi v čast kričalo ljudstvo po ulicah, tedaj pojdi in naskoči Antonijo. To bi bilo bolj junaško dejanje, kakor pa svojenje Masade, ki se ti je posrečilo po grdem izdajstvu.«

Eleazar pobledi kakor kamen ob teh zasmehljivih besedah grobega Galilejca. »Ti boš mene, sina velikega duhovnika in izvoljenega poveljnika tempeljske straže?« vikne v veliki jezi in potegne meč iz nožnice. »To mi boš plačal s svojo nečisto krvjo!«

V bližnjem trenutku bi se vnel med poveljnikoma boj na življenje in smrt, če

bi ne skočila vmes Tamara in zahtevala miru zaradi svetega tempeljna. »Ali hočeta vpričo skupnega sovražnika umoriti drug drugega?« vzklikne devica in pokaže na palačo Antonijo. »Proč z meči! Podajta si kot brata roke in si med seboj pravično razdelita varstvo svetišča!«

Lepe Tamarine besede so učinkovale celo na grobega Galilejca. Eleazarju ponudi roko, rekoč: »Naj bo, nisem mislil tako hudo. Polovico prostora okrog svetišča lahko zastražiš s svojimi bojovníki. Toda pri prihodnji svečani daritvi zahtevam zase prvo mesto. Saj sem vendar sin onega Juda, ki je učil, da moramo služiti samo Bogu in ne obenem Rimljanom. Toda Kaifa in več vaših učiteljev je reklo, da je dovoljeno služiti Rimljanom. Kaj, ti ne maraš moje roke? Sramuj se, da ne moreš premagati najmanjše nejevolje! Kakor hočeš. Ne potegujem se za tvojo prijaznost.«

Za trenotek požre Eleazar svojo jezo; toda v srcu priseže krvavo maščevanje. Brez besede gre za Tamaro, ki stopa med trumo Galilejcev proti krasnemu vzhodnemu portalu. Ko pride Tamara do pozlačenih vrat, ki se odpirajo v svetišče, pade na kolena in moli. Toda Eleazarju ni mar molitve. Preveč ga še pečejo v srcu besede, s katerimi ga je razžalil Menahem.

Ko Tamara konča svojo molitev, jo pelje Eleazar skozi ženski dvor v stranske prostore, kjer so stanovale tempeljske device. Njihova stara prednica Fenena je bila Eleazarjeva teta. Nanjo je mislil Eleazar, ko je Tamari obljubil, da ji bo drugod, in ne pod očetovo streho, preskrbel bivališče. Kje bi ji mogel preskbeti pripravnije in varnejše stanovanje, ko je divjal boj po vsem svetu.

Eleazar potrka na vrata, in stara vartarica ga pelje v sobo, ki je bila po sredi pregrnjena z visokim, lesenim omrežjem. Kmalu se prikaže za omrežjem Fenena, visoke, od starosti upognjene postave, oprta na palico. Njeno veliko oko zre modro in prijazno na Eleazarja in njegovo spremljevalko.

»Tu sem ti pripeljal Tamaro, hčerko pismouka Sadoka, ki mi jo je oče izbral za nevesto, kakor zahteva Mojzesova postava. Toda zdaj ni čas ženitovanja, ampak čas vojske. Zato sem prisegel, da šele tedaj popeljem nevesto v svojo hišo, ko ne bo nobenega Rimljana več v svetem mestu in v deželi, ki nam jo je Gospod izročil kot dedščino. Njenega očeta so žalibog roparji ubili na poti v Jeruzalem; zato se mi je zdelo najboljšo, da izročim devico tebi v varstvo, teta. Vzprejmi takoj siroto in jo čuvaj v hiši božji, dokler ne pridem po njo kot zmagalec in rešitelj Izraelov.«

»Bog dodeli tebi zmago in ljudstvu rešitev!« odvrne Fenena. »Ne pozabi, da je slabotna tvoja roka, če ji Gospod ne daje moči. Ravnokar sem slišala o tvojem zmagoslavju; obrni se k Bogu, da te ne zavrže zaradi tvojega ponosa tako, kakor je zavržel Saula. Post in molitev in čudeži, — samo ti nam morejo priboriti zmago nad rimskimi četami.«

»Prav, le posti se in moli, teta,« odvrne Eleazar nestrpno: »A jaz nimam časa, da bi poslušal tvoje nepotrebne opomine. — Z Bogom torej, Tamara! Pozabi rimskega stotnika! Kajti — pri Bogu naših očetov! — ne trpim, da bi postala nevesta kakega pogana! V tebi bije, to sem spoznal danes, junaško srce, vredno največjega Izraelca.«

Fenena vzprejme Tamaro, in poveljnik tempeljske straže odide.

Fenena pelje na to Tamaro v njeno celico in ji svetuje, naj nekoliko leže k počitku, ker jo je utrudila dolga pot. Tamara stori tako.

Bilo je že pozno popoldne, ko potrka nekdo na njena vrata. »Ali še spiš, hčerka Sadoškova?« se zasliši glas od zunaj. Tamara skoči pokonci iz svojih zmedenih sanj. Kje je slišala tak glas? Ah, res, to je glas stare dovilje Sare! »Sara, Sara, ali si ti? Pridi vendar notri!« vzklikne vese-

lo. Sara se razjoka od veselja, ko zopet vidi svojo Tamaro.

Dolgo je trajalo, da sta se obe pomirili v veselem svidenju in si pričeli pripovedovati svoje dogodke. »Ko me je končno rimski deželni oskrbnik — da bi mogla tej grdobi razpraskati njegov zeleni obraz! — s sramotenjem in zmerjanjem spodil iz gradu na cesto, si dolgo nisem mogla poiskati strehe in koščka kruha. Tedaj sem šla v tempelj in sem Gospoda prosila pomoči. Uslišal je mojo molitev. Ko sem ob vratih tempeljskih devic tožila svojo stisko, so me vzprejele za dekle in zdaj bivam popolnoma zadovoljna v tej hiši božji. Samo ti, golobica moja, in tvoj bratec Benjamin sta mi povzročila marsikako grenko urico. Toda, glej, Gospod je uslišal mojo vsakdanjo molitev in te je pripeljal semkaj.« Tako je končala stara dovilja svojo dolgo povest.

»Zdaj se pa hitro obleci, jagnjiče moje, v belo platneno obleko, kakoršno nosijo tempeljske device. Precej se prične večerna daritev. Z drugimi devicami pojdeš na galerijo v tempelj. Ko bo služba božja končana, pojdeš z devicami k skupni pojedini in tam te bo Fenena, ki je vsem tempeljskim devicam dobra mati in prednica, predstavila tvojim novim tovarišicam. Pri tem ti svetujem, ne jezi se, če te bodo ošabne hčerke sijonske gledale nevoščlji-

vo v oči. Kajti precej se je zvedelo, da si nevesta Eleazarja, ki se je zmagoslavno vrnil danes v Jeruzalem. Tako sem tudi jaz zvedela za tvoj prihod.«

O tem je kramljala Sara, medtem, ko se je Tamara oblačila v belo, platneno obleko. In kar ji je takorekoč prerokovala, se je tudi v resnici zgodilo. Marsikaka tempeljska devica jo je pogledala z zavistnimi očmi; toda ona se je obnašala tako priprosto in skromno, ponižno in modro, da si je takoj osvojila vsa srca. Imenovale so jo svojo prijateljico, in mnoge so ji tudi privoščile, da postane nevesta najponosnejšega junaka v Jeruzalemu.

Še predno napoči noč, pokličejo Tamaro v vsprejemno sobo. Ob lesenem omrežju stoji njen bratec. Ko zagleda sestro, skoči visoko v zrak, tleskne z rokami in vikne: »Tamara, Tamara! Kaj, ti si? Zakaj si se našemila v to belo krilo? Rajše te vidim v tvoji sinji obleki. In zakaj so te kakor divjo ptico zaprli v to kletko?«

Tako sta vzklikala v prvi radosti še precej časa in nista prišla do pametnega pogovora. Prva se pomiri v veselju Tamara in vpraša bratca po njegovih zadnjih dogodkih. Natančno hoče zvedeti od njega, kaj je slišal od roparjev o ben Kajfi. Tedaj pa zapazi, da nista sama v sobi. Iz temnega kota se namreč prikaže mož, ki pravi, da je on — Anan ben Kajfa.

»Nisem hotel motiti prve radosti vaji-nega svidenja«, pravi mož s kuštravo, sivo brado in čudno prežečim pogledom; »zdaj se pa že lahko predstavim svoji ljubi bodoči sinahi kot Eleazarjev oče. Moj sin je danes prinesel blagoslov svojemu narodu in svoji hiši, ker je narodu priboril sklade orožja in sebi — nevesto. Kako si pa lepa! Kakor roža med cveticami. In gotovo si tudi toliko pametna, da ne boš poslušala praznega govoričenja prestrašenega dečka. Kako bi mogla verjeti, da gojim kako zvezo s takim tolovajem, kakor je ben Giora? Še manj pa, da bi izdal takim ljudem svoje ljubljene sorodnike.«

Tamara pogleda starcu z odkrito nezaupnostjo v hinavske oči in pravi: »Iz lastnih Eleazarjevih ust sem slišala, da večkrat občuješ z ben Gioro. Toda o tako groznem izdajstvu, o kakoršnem je Benjamin čul iz ust šajka Mardoha, težko verujem. Kajne, bratec, zmotil si se? Šajk ni tako rekel o ben Kajfi?«

Benjamin se silno prestraši in odvrne tiho: »Ne vprašuj me o tem. Sicer me bo zopet zaprl h svojemu staremu očetu, ki je obseden od hudobnega duha.«

»Kaj pomeni to šepetanje?« reče trdo ben Kajfa in stopi bližje. »Kaj govori deček o hudobnem duhu? Čakaj, te bom že odvadil laži! Ali mi nisi obljubil, da o tistem neumnem čvekanju —«

»O tem nisem ničesar zinil Tamari«, dé deček prestrašeno.

»Toda ti moraš priznati, da je vse samo neumno nespোরazumljenje!«

»Tega ti nisem obljubil, ampak samo, da o tem govoril ne bom. Sicer bi se moral lagati, in laž je greh«, odgovori Benjamin boječe.

Tamara je zvedela dovolj, zato ni dalje izpraševala brata o tem, kar je slišal od šajha Mardoha. Vprašala je samo po očetu in po imetju, ki ga je imel pri sebi.

Ben Kajfa začne sam od sebe pripovedovati o tej točki in se jezi nad deželnim oskrbnikom, ki je z vso dedščino zbežal v Cezarejo. Nato potegne iz svojega plašča kos papirusa, na katerem je bilo zapisano, da je on oskrbnik vsega Sadohovega premoženja, iz pasu pa vzame tintnik in pero. Vse skupaj prijazno ponudi Tamari: »Podpiši se tukaj! Samo zaradi oblike. Saj po postavi sem že tako kot najbližji sorodnik tvoj zakoniti varuh.«

Tamara pa odvrne: »Ne bi bila pametna, če bi se podpisala pod listino, katere vsebine ne poznam. Pusti jo tukaj, da jo preberem jutri. Sicer pa je moj oče gotovo dal natančna naročila svojemu vestnemu oskrbniku v Antijohiji. Že pred tedni sem mu po zanesljivih ljudeh sporočila vse, kar se je zgodilo. Ko bi ne bila izbruhnila vojska, bi bil že tukaj. Toraj jutri.«

Ben Kajfa se ugrizne v ustnice. Nato vzame listino in pisalno orodje, rekoč: »Ti si v resnici zelo previdna. Skoraj bi bil opravičen, da se jezim nad teboj. Toda brez zamere. Jutri ti prinesem podpis od sodnika, ki me bo uradno postavil za varuha tebi in tvojemu bratcu. Z Bogom! Na svidenje!«

»Jutri pridem zopet, če mi bo mogoče. Zdaj poznam pot«, zakliče Benjamin, ko ga ben Kajfa odpelje s seboj.

Petindvajseto poglavje.

Osvojitvev kraljevega gradu.

Drugi dan je bil po judovskem kalendarju »lesni praznik«, in bila je takrat navada, da so prinašali Izraelci polena v tempelj za žgavni oltar. Že v ranem jutru jih je prihajalo na tisoče; tempeljski služabniki so imeli vedno polne roke, ko so skladali polena v spodnjih prostorih na obeh straneh duhovskega dvora.

Tudi Eleazar je prišel že pred jutranjo daritvijo z mnogimi svojimi pristaši in je prinesel svoje poleno. Njegovo bistro oko je pregledovalo čete mož, ki so stali na desno in levo v gostih vrstah. Prijazno so mu pokimavali navzoči. Ko je oddal svoje poleno, se je vstopil k možem ob Nikanorjevih vratih.

Zdaj pride v tempelj Galilejec Menahem. Odet je v bliščeča oblačila in stopa kakor kralj v sredi svojih pristašev. S svečano ošabnostjo se hoče preriti na častno mesto 24 starejšin. Toda Eleazar se mu postavi nasproti in reče: »Kako se upaš riniti na ta prostor, kakor bi bil kralj jeruzalemski? Nazaj! Obleci se v galilejske kmečke cape, ki se ti bolj podajo, kakor ta obleka, in prinesi ponižno svoje poleno, sicer ti, pri Bogu naših očetov, tudi na tem svetem kraju ne bomo prizanesli z mečem in krvjo«.

Menahem hoče kljubovati, in njegovi pristaši mu skušajo s komolci in pestmi priboriti pot do častnega mesta. Ali naenkrat vzbukne divji krik; Eleazerjevi pristaši so prinesli s seboj v tempelj meče, skrite pod plašči. Na poveljnikov migljaj se zablišče ostrine, in z vsklikom: »Smrt predrznežem!« navale Eleazar in njegovi pristaši na neoborožene Galilejce. To je bilo nečuveno hudodelstvo. Na kraju, kamor se Izraelec prej ni upal stopiti s palico v roki, so žvenketali meči in je tekla kri. Zaman so skušali zabraniti onečaščenje tempelja duhovniki, ki so opravljali jutranjo daritev.

Tamara je ravnokar prišla s tempeljskimi devicami na galerijo. Gledala je na žgavni oltar in na preprogo pred najsvetejšim. Naenkrat zapazi ob Nikanorjevih

vratih prerivanje mož in kmalu na to bliščeče meče. S strahom in grozo vidi, kako lije rdeča kri na bele marmorne stopnjice. Po tempelju nastane krik in vik. Tamara zapre oči, da bi ne videla tako strašnega prizora. Ko jih zopet odpre, zagleda Eleazarja, ki z okrvavljenim mečem zasleduje Menahema in vsakogar prebode, kdor mu hoče zastaviti pot. Tamara zbeži s svojimi tovarišicami v notranje prostore in ne upa več pogledati v tempeljske dvore, pokrite z mrtvimi trupli. Skoraj vsi Galilejci so bili ubiti v tempelju. Menahem je sicer ubežal iz svetišča in se skrnil v Ofelu, toda še tisti dan so ga našli in kruto umorili po povelju Eleazarjevem.

V tej hudobiji je spoznal škof Simeon od Gospoda prerokovano »gnusobo na svetem mestu« in je zapustil še tisti dan Jeruzalem z zadnjimi kristjani, ki so mogli in smeli bežati.

Zdaj je bil tempelj popolnoma v Eleazarjevi oblasti. Precej se je polastil tempeljskega zaklada — čez tisoč talentov zlata — in ga je proglasil za vojno blagajnico v boju proti Rimljanom. Neke vrste odbor, v katerem sta bili zastopani »stranka gorečnikov« in zveza ben Giorovih pristašev, je prevzel vodstvo podjetja in je imenoval Eleazarja za svojega vrhovnega poveljnika.

Kot takega se je hotel še tisti večer predstaviti Tamari. Toda namesto nje je prišla njegova teta Fenena v vsprejemno sobo in ga je obsula z grenkim očitanjem. Kako se upa zopet stopiti v tempelj, ki ga je oskrnil s krvjo. Ta kri hujše vpije k nebu, kakor kri Abelnova. Kajti Abel ni bil umorjen na tako svetem mestu. Kako more upati, da bo s svojim onečaščenim mečem rešil Jeruzalem in tempelj in božje ljudstvo iz rok njegovih sovražnikov. Nikdar se ne bo Gospod poslužil takega orodja, da reši Izrael. Saul je grešil mnogo manj in je bil od Boga zavržen. Tako je govorila starka v sveti gorečnosti in je hotela svojega nečaka nagniti k pokori za neizrečeno hudodelstvo.

Eleazarju se ni poljubilo, da bi dalje poslušal pridigo svoje tete. Jezno jo je prekinil, rekoč:

»Seveda bom opravil spravno daritev in plačal stroške za očiščenje tempelja. Toda o politiki in o vojski ti ne razumeš ničesar. Ne maramo Galilejca niti kot poveljnika, niti kot kralja. Sicer pa nisem prišel semkaj, da bi poslušal tvoje namazane pridige, teta. Imam premalo časa za take reči! S Sadokovo hčerko hočem govoriti.«

»Tamara noče priti semkaj. Pravi, da si rajše izvoli smrt, kakor pa ženina, ki je

morilec in oskrúnjevalec tempelja,« odvrne Fenena.

Eleazar pobledi od jeze in udari z nogo ob tla.

»Te besede se boš kesala!« vzklikne ogorčeno. »Bomo videli, če ne bom ukrotil te divje mačke! Na kolenih me bo prosila odpuščanja! Ko zmagam Rimljane, jo bom prisilil, da se poroči z menoj.«

»Tako dolgo ne, dokler bo hotela ostati med tempeljskimi devicami,« odvrne Fenena. »Tudi proti tebi bom branila njo in svetost te hiše.«

»Ha, tvoje varstvo! Bomo videli, koliko moči imaš,« se zakrohoče Eleazar in odide s trdimi koraki.

Drugi dan prične Eleazar napadati Antonijo. Že po preteku dveh dni se je polasti in da pomoriti vso rimsko posadko do zadnjega moža. S tempeljske strehe so device lahko opazovale strašni boj. Toda Tamara ni marala iti na streho, čeprav jo je prosila stara dojilja Sara, naj gre gledat veliko junaštvo svojega ženina.

Junaška Eleazarjeva postava in njegova pozlačena oprava je Sari zelo priljubila poveljnika tempeljske straže. Sicer ni opravičevala njegovega krvavega grozodeistva nad Galilejci, a to se ji vendar ni zdela nobena ovira, da bi njena ljubljena Tamara ne postala žena tega največjega in najlepšega moža v Izraelu.

»Navaditi se ga moraš, golobica moja,« je rekla. »Eleazar je pač mož meča in ne mož miru. Gospod ti bo podelil moč, da boš lahko videla kri, kakor Debora in Judita. Tudi pobožni kralj David je prelil mnogo krvi. Boš videla, da bo tudi Eleazar postal enkrat kralj vsega Izraela. Pridi torej in poglej, kako se on, prvi med vsemi, bojuje proti poganom.«

Tamara odvrne kratko:

»Prosim te, Sara, ne govori mi več o tem možu. Nič ne hrepenim, da bi postala izraelska kraljica, najmanj ob strani takega moža, ki si s hudobijami pripravlja pot do prestola.«

Po teh besedah šiva Tamara dalje duhovniško obleko, ki jo je dobila v delo.

Med delom ji pride na misel njen zadnji pogovor s Heleno in Druzilo o vesoljnem kraljestvu miru. Čisto drug duh vlada v kraljestvu Mesijevem, kakoršnega je orisala krščanska sužnja, kakor pa med temi judovskimi »gorečniki«, ki mislijo, da služijo Bogu, ako prelivajo kri svojih sovražnikov in celo svojih bratov. Kako ozkosrčen in malenkosten je duh judovstva! Samo Izraelci naj bi bili izvoljenci božji, drugi narodi pa naj bi jim služili.

Tamara se je zdaj spomnila na nekatere besede prerokov, kjer je govor o češčenju božjem, ki se bo razširilo po vesoljnem svetu. »Veliko bo njegovo ime

med pogani,« tako je oznanil prerok Malahija. To se ne vjema z mesijanskim kraljestvom, kakor ga umevajo Judje.

Zdaj se je spomnila Tamara tudi, da ji je govorila Helena o darovanju Gospodovem v tempelju. Ob tej priliki je častitljiv starček prerokoval, da bo Mesija mnogim v Izraelu v padec in da bo meč ranił srce njegove Matere.

Morala je misliti na mater, kateri bo meč bolečin prebodel srce. Kako strašno se je izpolnila prerokba, ko je stala pod križem svojega Sina! Vedno bolj se je Tamara med svojim delom poglobljala v te misli. Živo ji je stopila pred dušo usoda Matere, ki so ji Sina pribili na križ. In ta Sin je bil Bog in človek obenem! Ta Sin je odrešil človeški rod! Te misli so napolnile Tamarino srce z globokim spoštovanjem do božje Matere. Spomnila se je na tisto podobo, ki jo je videla v Betaniji in pričela je moliti: »O hči Davidova, ti najsrečnejša, pa tudi najnesrečnejša Mati, prosi zame in za mojega brata ter naju pripelji v kraljestvo svojega Sina, če je tvoj Jezus v resnici obljubljeni Odrešnik!«

Tudi se je spomnila Tamara, da je govorila Helena o neki starki Ani in -- da je preživela Mati Jezusova svojo mladost med tempeljskimi devicami. Ali ne žive o tem nobeni spomini več med starejšimi

tovarišicami? Ali ne ve Fenena, ki je že tako priletna, ničesar o tem? Tamara jo sklene povprašati o tem ob prvi priložnosti. Tudi mora poizvedeti o izrednih prikaznih, ki so se baje godile ob smrti Jezusovi v tempelju.

Toda ni se kmalu ponudila priložnost za miren pogovor s Feneno. Dogodki so sledili zdaj v Jeruzalemu drug za drugim. Po osvojitvi Antonije je napal Eleazar grad Hasmonejcev, palačo Agripovo in še mnogo drugih hiš, ki so bile »prijazne Rimljanom«. Vse je dal opleniti in požgati. Cele trume herodijancev so bežale iz mesta, med njimi mnogo najuglednejših meščanov. Nekateri pa so se na svojo pogubo zatekli v kraljevi grad, ki ga je zdaj začel oblegati Eleazar.

Tisti dan, ko se je vršil prvi napad, se prikrade Benjamin skrivaj k svoji sestri v tempelj. »Ne morem ostati dolgo pri tebi, Tamara,« nagovori sestro. »Če namreč zapazi ben Kajfa, kam sem šel, me gotovo zopet zapre k svojemu očetu, ki je obseden od hudobnega duha. To ti pa rečem: ne bi rad prenočil pri njem!«

Nato pripoveduje deček sestri, kaj je blazni starec govoril o Jezusu iz Nazareta in o njegovem strašnem prihodu na oblakih neba. »Starec je bil namreč veliki duhovnik in je Jezusa dal križati. Zdaj si on vtepa v glavo, da je Križani resnično od

mrtvih vstal, čeprav naju je oče učil nasprotno. Kaj praviš na to, Tamara? Nesrečnemu starcu se bliskajo oči kakor dva žareča oglja, kadar prične govoriti o Nazarencu. Nепrestano tudi trdi, da je za celo večnost obsojen v pekel. Grozno je, videti ga in poslušati take reči.«

Tamara odgovori:

»Strašno je, ako ima človek na vesti življenje nedolžnega. In mogoče je, da je najin oče v zmoti glede Jezusa iz Nazareta. Benjamin, moli večkrat, da bova spoznala resnico o tej stvari! Kako se ti pa godi v Kajfovi hiši?«

»Zdaj ne več tako slabo, kakor v začetku,« odvrne Benjamin. »Odkar si je Eleazar priboril toliko slavnih zmag, je ben Kajfa mnogo boljše volje in me skoraj nikdar več ne tepe. Imam tudi prav dobrega tovariša, Eleazarjevega mlajšega brata Natanaela. Z njim se igram in vadim v metanju s fračo. Tako dobro že zadnem, kakor mali David. Jutri pojdem z Eleazarjem in Natanaelom pred grad, ki ga bodo naskakovali. Kakor hitro se kak Rimljan prikaže na obzidju, bom precej pomeril kamen vanj.«

Tamara mu hoče to zabraniti. A Benjamin se odreže:

»Ti o tem ničesar ne razumeš, ker si deklica; jaz sem pa deček in se moram hrabro bojevati za postavo in za narod.

Vse žepe bom natlačil z najostrejšimi kamni. To bo frčalo na njihove glave, kakor kamen Davidov na Goljata. Samo v lepega stotnika ne bom pomeril, ker nam je takrat na svojem belcu prišel na pomoč. Precej sem ga spoznal, ko sem ga zagledal na stolpu. Tudi Eleazar ga je spoznal in mu je hudo zapretil in zažugal. Toda še danes bom govoril z Eleazarjem, naj temu Rimljanu ne prizadene nič žaloga.«

Benjamin se je po teh besedah z veselim srcem poslovil od sestre. Toda Tamari je pala žalost kakor kamen v srce, ko je zvedela od brata, da Lucij Flav še biva v Jeruzalemu. Šla je v svojo celico in je vroče molila h Gospodu, da bi njenega velikodušnega rešitelja obvaroval pred smrtjo, ki mu preti.

Prihodnje jutro je Eleazar v resnici začel napadati kraljevi grad. Na štirih mestih je naskočil obzidje, in v divji drznosti so skušali Judje po lestvicah prilezati na zidovje. Toda Rimljani so jih obsuli s puščicami, in morali so se umakniti s krvavimi glavami. Manjkalo je Judom oblegalnih strojev. Zato so morali skleniti, da prodro zidovje s počasnim kopanjem in rovanjem pod zemljo. Kopali so do temeljev zidovja, podprli jih z močnimi tramovi in so odstranjali zemljo pod obzidjem. Konečno so zažgali tramovje in so

hitro zbežali iz rovov. Goreči tramovi so se zlomili pod težo od zgoraj in vse obzidje se je zrušilo do tal. Tako je bilo mogoče prodreti najtrdnejša zidovja in najmočnejše stolpe, ki jih ni moglo razrušiti nobeno oblegalno orodje.

Metilij, kateremu je Gesij Flor izročil vrhovno poveljstvo, reče z nasmehom Liziji in Luciju, ko je bil odbit prvi napad: »Ne bodo si več upali naskočiti nas drugič. Palo jih je najmanj tisoč mož.« On je oba častnika takoj po Florovem odhodu osvobodil iz ječe.

»Toda hrabro so se vojskovali, skoraj preveč predrzno,« odvrne Lucij. »Boj z Judi bo bolj krvav, kakor misli Gesij Flor.«

»Najprej si morajo nabaviti oblegalnih strojev; potem nas bodo zopet naskočili,« dé Lizija. »Ali pa bodo kopali rove pod zemljo.«

»No, mnogo sreče!« vzklikne Metilij. »Predno bodo privlekli do obzidja le eno orodje, in predno bodo izkopali en sam rov, bo že Gesij Flor tukaj s svojimi pomožnimi četami, katere je šel iskat.«

»Če bi bil šel pomoči iskat, bi bil že pripeljal svoje čete pred mesto,« pravi Lizija. »Toda bojim se, da nas misli pustiti na cedilu. Vžgal je ogenj upora v mestu in je zbežal na varno.«

»Če pa tako stoje stvari, se moramo udati,« odvrne Metilij prestrašeno.

»Rimljani — da bi se udali Judom?« zakliče Lucij. »Nikdar! Rimljan mora tudi umreti, če je treba. Prav nič ne računam na Florovo pomoč. Toda Cestij Gal pride morebiti s pomožno vojsko. Kajpak, nekaj tednov bo še trajalo, predno zbere raztresene čete. Toda čisto vse eno je, naj pride ali ne pride, mi bomo ostali vsi do zadnjega moža na svojem mestu.«

Zaman je gledala straža z najvišjega stolpa dan za dnem in teden za tednom proti severu, odkoder bi se morale prikazati pomožne čete iz Cezareje ali Antiohije. Med tem pa so kopali Judje svoje rove pod obzidje. V gradu se je natančno slišalo njihovo podzemeljsko kopanje, in izkušeni tribun Lizija je čisto natančno pokazal, kateri del obzidja je v najnevarnejšem položaju.

»Imamo dovolj časa, da za tem obzidjem sezidamo še drugo zidovje,« reče Klavdij Lizija. »Predno podkopljejo to drugo zidovje, bo že prišel Gal s svojo vojsko na pomoč.«

Z veseljem so vojaki prinašali kamene in zidali drugo, več komolcev široko zidovje, pod vodstvom tribuna Lizije. Pri tem delu so s posebno gorečnostjo pomagali tudi Judje, ki so pribežali v grad;

kajti dobro so vedeli, da se gre za njihovo življenje, če pridejo Eleazarju v roke.

Dan in noč so zidali drugo obzidje in so ga dovršili dvajset komolcev visoko, ko se je nenadoma s strašnim pokanjem razrušilo sprednje obzidje. Mnogo vojakov je bilo pokopanih pod razvalinami. In ni se še popolnoma razkadil oblak prahu nad podrtino, ko pridrvi Eleazar na čelu izbrane čete v vrzel, ki je nastala pri zunanem obzidju. Na drugem napol dodelanem obzidju je stal Lucij Flav s svojo četo. Hitro primejo Rimljani za orožje in poženejo sovražnika s sulicami in kamenjem skozi vrzel. Eleazar je dobro spoznal med zmagovalnimi Rimljani Lucija, in še bolj mu je vzkipela v srcu jeza do njega.

Toda vkljub tej zmagi je vojakom upadel pogum, ker so spoznali, da jih je Flor zapustil in izdal. Zahtevali so, da se prično z Judi pogajanja glede častnega odhoda. Zaman sta se Klavdij Lizija in Lucij Flav upirala temu, zaman so prosili Judje, ki so se zatekli v kraljevi grad, naj jih ne izroče v roke njihovim razljučenim rojakom; Metilij je odprl vrata, ko so trije judovski poveljniki prisegli, da bodo pustili svobodno oditi rimskim vojakom. Toda, ko so rimski vojaki odložili orožje in odšli iz gradu, tedaj so jih napadli Judje brezvestno z vseh strani in so jih pričeli pobijati.

Med sramotno izdajo četo nastane krik presenečenja in ogorčenja.

»Vi ste nam pri bogovih prisegli življenje in svobodo!« zakliče Metilij.

»Pri vaših bogovih!« se norčujejo Judje. »Ta prisega pri nas ne velja. Mi smo pri našem Bogu prisegli, da ne prizanesemo nikomur izmed vas, razven če kdo prestopi k nam, postane Jud in se da obrezati.«

»Krivoprisežni Judje ne postanemo!« odgovarjajo Rimljani. »Bogovi naj maščujejo našo smrt!«

Častnike je dal Eleazar ločiti od drugih vojakov in jih je peljal v čuvajnico ob vratih. Z golim mečem je stopil prednje in jim je zakričal, naj se pripravijo na smrt, če nočejo sprejeti judovske vere. Tedaj pade bojazljivi Metilij predenj na kolena in ga prosi milosti. »Fej!« mu kličejo tovariši njegovi, in Eleazar dé zaničljivo: »Tega bi ne pričakoval od nobenega Rimljana.« Nato se obrne Eleazar k Luciju: »Kaj ne, ti pa rajše umrješ, kakor bi prestopil k Judom?«

»Rajše grem tisočkrat v smrt, kakor da bi si nakopal to sramoto!« odvrne Lucij s ponosom.

»Torej te bom prisilil, da boš najprej pil ta kelih sramote in potem še kelih smrti — toda počasi, kapljico za kapljico! Poravnati moram namreč še čisto poseb-

ne račune s teboj,« odvrne Eleazar in zapove zvezati stotnika ter ga odvesti v njegovo hišo.

»Zdravstvuj!« zakliče tribun Lizija svojemu mlademu tovarišu v slovo. »Razmišljaj o visokih resnicah, ki sva jih razmotrivala skupno, in Bog te naj pripelje do resnice! Kako se veselim, da umrjem kot kristjan!«

»Ti si Nazareneec?« zakriči Eleazar nad tribunom. »Torej si dvakrat zaslužil smrt! Umri, če se takoj ne odrečeš tej veri, ki jo še bolj sovražim, kakor pogansko.«

»Z veseljem umrjem zanj, ki je zame visel na križu!« odvrne Lizija.

»Zabodite ga!« zarjove Eleazar; in Lucij je videl, kako se je njegov prijatelj zgrudil umirajoč. Nato so Lucija zvezanega odpeljali v Kajfovo hišo.

Šestindvajseto poglavje.

Tamarino junaštvo.

Tisti dan zvečer stopi Eleazar v hišo tempeljskih devic in hoče govoriti s Tamaro. Namesto nje pride zopet starka Fenena s poročilom, da se Sadokova hči brani stopiti svojemu ženinu pred oči.

»Pa ji nesi to pismo. Če se bo tudi potem še branila govoriti z menoj, bom ubral drugačne strune.«

V pismu je bilo zapisano: »Eleazar lepi Tamari, ki si jo je izbral za nevesto. Vedi, roža antijohijska, da te bom utrgal, čeprav me je ranilo tvoje trnje. Kajti vonj tvoj je sladek in všeč mi je tvoja lepota. Lepi Rimljan, ki je tudi iztegnil svoje prste po tebi, je v mojih rokah. V svoji hiši sem ga shranil na varnem kraju. Pri Bogu naših očetov! — Umoril ga bom v najstrašnejših mukah, če nočeš priznati mene, ‚morivca in oskrujevavca tempelja‘, kakor si me imenovala, mene, zmagoslavnega osvoboditelja Izraela, za svojega ženina. Voli med menoj in Rimljanom! Jaz čakam.«

Tamaro oblije smrtna bledica, ko prebere te vrstice. Urno teče v vsprejemno sobo, da z besedami in solzami gane Eleazarja k usmiljenju. Trdosrčni mož jo posluša hladno in se pase nad bolečino deklice. To je bilo njegovo prvo maščevanje za grenke besede, ki jih je izrekla o njem. Čem večja bojazen za življenje Lucijevo je bral v njenih očeh, tembolj se je vžigal v njegovem srcu ogenj ljubosumja. »Ko bi bilo moje življenje na tehtnici, bi ona ne ganila niti z mazincem!« je rekel samemu sebi,

Tamara se je konečno ponižala toliko, da se je sklonila predenj in ga prosila odpuščanja: »V prevelikem razburjenju sem govorila svoje besede. Priznam, da imaš plemenit namen, osrečiti Izrael. Bodi torej usmiljen do mene in prizanesi možu, ki je le dobro storil mojemu očetu in meni.«

»Da se boš mogla z njim poročiti, kaj ne?« se zasmije Eleazar.

»Prisegam ti, da ne vzamem pogana za moža!«

»O, on bi se dal obrezati zaradi tvojih lepih oči.«

»Ce bi tudi postal zaradi mene Jud, ti prisežem, da mu ne bom ponudila roke v zakon!«

»In vkljub temu ne maraš postati moja nevesta?«

»Bodi velikodušen! Ne snubi na tak način uboge deklice! V Masadi si bil bolj dobrosrčen do mene. Takrat si dejal, da me ne boš nikdar prisilil vstopiti v hišo tvojega očeta kot nevesto, če je on kriv smrti mojega očeta.«

»Velikodušen ali ne velikodušen — takega, kakoršen sem, me moraš vzeti za moža! Premisleka ti dam do jutri večer. Takrat mi moraš brez ovinkov odgovoriti: da ali ne. In če rečeš: ne, umorim Rimljana.«

Po teh besedah jo zapusti Eleazar. Tamara z žalostnim srcem odide nazaj v svojo sobico. »On bo storil tako; krvo- ločnež ga bo umoril, če se ne poročim z njim. Ali morem, ali smem toliko žrtvo- vati za ptujca? Žrtvovala bi več, kakor svoje življenje! Sveta Devica, ki si ne- kdaj bivala v tej hiši, poglej, kako trepeta moja duša. Vdahni mi dobro misel, ki bo rešila Rimljana smrti in muk, mene pa te- ga trdega, krutega človeka, ki s silo za- hteva mojo roko v zakon!«

Tamara je večkrat molila za Lucija že tedaj, ko je bil oblegan kraljevi grad. Zdelo se ji je zdaj, da je bila že nekoliko uslišana njena molitev, ker ga Eleazar ni dal takoj umoriti, kakor njegove tovariše. Gotovo, tudi zdaj mora biti še kaka rešnja pot. Premišljala je in premišljala, a no- bena izvedljiva misel ji ni prišla v glavo.

Tedaj jo pride Sara vprašat, če noče iti na streho gledat požara kraljeve pala- če. Ko je namreč ljudstvo v njej vse po- plenilo, so jo zažgali na vseh štirih oglih, in njeni plameni so se vili visoko pod ne- bo. Da bi starki izpolnila željo, gre Ta- mara na ploščato streho in gleda nekaj časa grozen, toda veličasten prizor. Iz vseh oken so sikali plameni in so se dru- žili nad streho v velikanski ognjen val, ki je metal iskre proti nebu. Čez mesto se je slišalo pršenje isker in pokaenje tramov-

ja. Vse nočno nebo in ves Jeruzalem je bliščal v rdečem žaru. Zlata streha tempelja se je svetila kakor škrlat.

»Glej, koliko stoji žensk po strehah! Ves Jeruzalem pase svoje oči nad požarom,« pripomni Sara.

Tedaj šine Tamari misel v glavo. Zdajle je najpripravnejši trenotek, da rešim stotnika, če je mogoče. Vse gleda in pazi samo na požar. Staro doviljo pocuka za rokav in jo pelje s seboj v svojo sobico.

»Midve bi morali počakati še nekaj časa,« reče starka, »vsaj toliko, da bi se zrušila streha; potem bi letele iskre še enkrat tako visoko.«

»Prav. Videla boš to bolj v bližini. Nemudoma mi prinesi kako temno ogrinjalo in me spremi v hišo ben Kajfe. Tam bova mnogo bližje požaru in vse boš videla bolj natanko.«

»Zdaj? Ponoči? Kaj pa misliš, gošobica moja! Prepričana sem, da bi spodala Fenena, čeprav te ima tako rada, tebe in mene iz hiše, ko bi zvedela to. Saj veš, kako strogo je tempeljskim devicam prepovedano zapustiti hišo.«

»Ona ne bo tega zvedela, dobra Sara. Že zdavnaj je v svoji sobi, in vse tovarišice so na strehi. Bodi dobra in prinesi mi ogrinjalo,«

Stara dovilja je prav vse ubogala Tamaro. Tarnajoč je šla po ogrinjalo. Seveda Tamari ni bilo pri njenem drznem načrtu tako lahko pri srcu, kakor se je kazala Sari. Če bi vso reč zvedela samo Fenna, bi se že kako upravičila; a če jo opazi tudi kdo drugi, potem bo morala sramotno iz hiše. In kam bi se obrnila v tem slučaju?

Na drugi strani pa se je šlo za človeško življenje, in sicer za življenje moža, ki je bil drag njenemu srcu. Zdaj, ko je bil Lucij Flav v življenjski nevarnosti, je čutila ljubezen do njega tako, kakor še nikoli prej. »Saj zase ga tako ne morem rešiti,« si je mislila. »Naj beži v svojo domovino k sestri, o kateri mi je nekdanj pravil, da je ravno taka kot jaz. Nikdar več v življenju ne bom videla njegovega prijaznega obraza; a me bo vendar vsaj to tolažilo, da sem ga rešila iz rok tega samosilnika. In čeprav smrti zapadem — poskusiti hočem.«

Benjamin ji je Kajfovo hišo in posebno še ječo, v kateri je bil zaprt skupno z bebastim starcem, tako natanko popisal, da ji je bilo vse čisto jasno. Tudi o nekem dohodu na strani razpalega krila ji je pravil. Upala je, da ga dobi, če se ji le posreči neopaženo prestopiti glavna vrata in skrivno priti čez dvorišče. Pa kako naj je to mogoče? Kako naj skrivno odvede jetnika? In kje naj ga skrije?

Skoro vsak moški bi obupal pri tolikih težkočah in bi ne poskušal. Srce junške ženske si pa upa več. Na kak način mora iti; če je molila, ji bo Bog tudi gotovo pomagal. Tamara je upala tudi brez upanja. Zavila se je v temen plašč, ki ga ji je bila prinesla Sara in rekla: Naprej! pelji me skozi dvorano, v kateri pero duhovniška oblačila. Tam so mala vratica, ki peljejo skozi lesno skladišče na prosto.«

Nekaj minut pozneje sta hiteli v senci tempelskih zidov dve zaviti postavi čez zunanji preddvor k mostu, ki je vodil v mesto. Straža, ki je tamkaj stala, bi jih kmalu zapodila nazaj. »Še zmerom ženske tu?« je govoril stražnik. »Mislil sem, da so tempeljska vrata že davno zaprta. Sicer je pa že prav, da molita za rešitev Izraela. Težki časi pridejo nad mesto. Pogledajta na nebo, kako znamenje nam je poslal Gospod!«

Pogledali sta kvišku in sta videli zvezdo-repatico, ki je vzhajala izza Oljske gore v podobi meča. Sara je zakričala samega strahu.

»Ko sem jo videl, sem jo pokazal poveljniku,« je nadaljeval stražnik, »in on misli, da je to dobro znamenje in pomeni, da bomo Rimljane premagali. Da bi se tako zgodilo! Pojdita v miru in molita!«

Tamara in Sara sta odhiteli naprej.

Sedaj šele je povedala Tamara svoji spremljevalki, kam da gresta. »Seveda bi požar mogočnega gradu od blizu boljše videli,« je rekla, »a preje morava še v Kajfovo hišo, ker imam bratu nekaj važnega sporočiti. Natančneje ti sedaj ne morem povedati; pozneje izveš vse in boš gotovo zadovoljna z mojimi ravnanjem.«

Sara je že mnogokrat hodila to pot, ko jo je Tamara pošiljala k Benjaminu, zato ji je bila pot znana in se je tudi z vratarjem dobro poznala. Neumljivo ji je bilo, kaj da pravzaprav hoče njen sicer tako pametni otrok; vendar se je udala in tako sta kmalu brez vseh težkoč dosegle Kajfovo hišo, dasi so bile ulice kljub pozni uri zelo živahne.

Na trgu pred hišo so stale posamne gruče ljudi, ki so se pogovarjali o požaru, ki je metal svoje rdeče žarke po vsem mestu, in o zvezdi-repatici, ki je obračala nase vedno večjo pozornost. Z zgornjega trga so prišli nekateri ljudje in pravili: »Ali ste slišali? Menda je došlo poročilo, da se Cestij Gal bliža z velikansko vojsko!«

»O, tako strašansko število jih pa tudi ni — morda kakih dvajset ali trideset tisoč,« je odgovoril eden iz množice. »Mi jim lahko še enkrat toliko postavimo nasproti in naš poveljnik Eleazar jih bo namlatil kot snope.«

»No, bo pa imel precej opraviti,« je odvrnil drug meščan, »Rimljani so drugačni bojevniki kot naši hudobni sosedge, Samaritani. A glejte, tu prihaja naš hrabri Eleazar iz svoje hiše.«

»Slava Eleazarju! Slava junaku našega ljudstva!« so vpili meščani in naredili prostor svojemu vojskovodji, ki je v diru prihajal z nekaterimi svojimi tovariši skozi široko odprta vrata.

Tamara je ravno šla po sredi trga in ko je čula vpitje, se je komaj še umaknila jahačem v senco nekega zidu. Potem je slišala, kako je Eleazar s par besedami bodril ljudstvo, naj ne obupa in naj se prihodnji dan pridno vadi v orožju, on pa da gre sam sovražniku nasproti, da poizve vse potrebno in da pride pravočasno nazaj. Potem pa popelje svoje rojake v boj, kjer bo zmaga gotovo njihova. »Bog je z nami!« je zaklical. »Ravno v pravem trenutku nam je izročil grad in sedaj obrača grozeče svoj meč na nebu proti Rimljanom.«

Navdušeno so sprejeli meščani te besede, on pa je odjahal po ulici navzdol proti vratom.

Za trenotek je Tamara premišljevala, kaj bi zdaj storila. Za nekaj dni se za stotnika najbrže še ni bilo bati. Na drugi strani pa se ji je ravno ta čas pred vrnitvijo Eleazarjevo zdel najbolj pripraven za iz-

vršitev njenega načrta, posebno pa še zato, ker bi jo v tej noči, ko je bilo ljudstvo zelo razburjeno, težko kdo opazil. Tedaj zagleda pri vratih, ki so se zopet zaprla, dečka, ki je zrl za odhajajočim Eleazarjem. Ker je bil na nasprotno stran obrnjen, je mislila, da je Benjamin; zato stopi hitro k njemu in ga nagovori z besedo »brat«. Začudeno se ozre deček k njej in vpraša: »Kdo si?«

Že se je hotela Tamara opravičiti ter oditi, ko ji deček prijazno pravi: »O, ti si gotovo Benjaminova sestra, o kateri mi je že toliko pripovedoval. Gotovo si šla veliki požar gledat. Tudi jaz in Benjamin bi rada šla tja, pa Eleazar in oče nista pustila.«

Oče! Na ben Kajfo Tamara niti mislila ni. Kako naj se drzne stopiti v hišo tega moža? In poleg tega jo je deček poznal in sum, da je stotnika rešila, bi gotovo takoj nanjo padel. Če bi se mogla neopaženo vrniti v tempelj, bi težko kdo nanjo mislil. Že to, da so jo ponoči videli daleč izven tempeljskega zidovja, bi lahko imelo zanjo neprijetne posledice. Pa sedaj ne more več nazaj, torej ji ne preostane drugega, kakor da izvrši svoj namen.

Bliskoma so se porodile v njenem srcu te misli in kakor v obupu vpraša: »Ali je tvoj oče doma?«

»Seveda je. Ali ga naj pokličem ali pa te popeljem k njemu?«

»Ne, dobri Natanael. Ne k njemu, k svojemu bratu bi rada. Zelo rada bi videla, da to tako uravnaš, da tvoj oče ne bo ničesar vedel o tem. Veš — s tvojim očetom sem se enkrat nekaj prepirala in —«

»Že dobro,« pravi Natanael, ki je očeta kaj malo spoštoval. »Moj oče se tako z vsakim prepira. Ne bo zvedel, da si ti tukaj. Pojdi za mano v posvetovalnico. Tjakaj pošljem Benjamina, sam bom pazil na dvorišču, da vaju nihče ne vidi. Benjamin ve za vse skrivne kote, in ko zažvižgam, te bo že tam peljal, kjer te ne bo dobil oče.«

Tamara migne Sari, naj čaka v temi zidovja in gre z nemirnim srcem skozi vrata. Veliko dvorišče je bilo vsled požara skoro popolnoma razsvetljeno. Deček jo pelje previdno ob zidu sodne dvorane in ko prideta do prevrnjenega stebra, ji reče, da naj tu počaka brata.

Torej dosedaj je šlo zoper njeno pričakovanje še vse po sreči. Tamara je dobila zopet poguma: njena molitev ni bila zastonj in je zato molila še z večjim zaupanjem.

Končno pride Benjamin. Na kratko mu razloži, zakaj je prišla. Pa v svoje začudenje vidi, da brat nima toliko poguma, da bi sedaj po noči sam šel v podzemelj-

ske prostore. Strah, ki ga je takrat prestal v ječi poleg blaznega starca, mu je bil preživo pred očmi.

»Vedno sem slišal praviti, da so duhovi ponoči močnejši kot podnevu. Gotovo me bo obsedenec na kosce raztrgal. Ko sem bil preje na strehi in gledal požar, je starec tako strašno tulil, kakor še nikdar,« reče Benjamin.

»Pa dobri stotnik, ki je rešil mene in očeta iz rok divjih roparjev, vendar ni zaprt skupaj s starcem?«

»Seveda je. Saj ni druge ječe, ki bi se dala dobro zakleniti.«

»Torej te pa jaz v imenu božjem spremim tja dol. Pojdiva!«

»Brez luči? Še podnevu si ne upam lezti po razpalih stonjicah, ki peljejo v podzemeljske ječe.«

»Mora iti in bo tudi šlo! Saj se od požara sveti kakor po dnevu. Če solnčna luč najde pot v te prostore, jo mora tudi svit od ognja.«

»Pa pojdi. Povem ti pa, da k obsedencu ne grem v ječo. Tja boš šla sama.«

»Mislila sem, Benjamin, da imaš več poguma.«

»Saj poguma imam — pa proti zlim duhovom ne. Če bi bil tako strahopeten, bi še k tebi ne bil prišel; kajti ben Kajfa me skoro ubije, če zve za vse to, ali pa me

zopet zapre skupaj z obsedencem. Torej pojdi sedaj!«

Benjamin pelje sestro za balkon, na katerem so sedeli sodniki Jezusovi. Bilo je temno kot v rogu. Deček je vodil Tamara za roke okoli nekega vogla, kjer je vedel, da so stopnjice. »Pazi,« jo opomni, »sedaj sva na prvi stopnjici. Najboljše je, če plezava z rokami in nogami navzdol. Jaz zlezem naprej in ti denem noge na stopnjice. Tako. Nekako v sredi manjka par stopnjic. Tu — joj! kmalu bi padel. Se moraš malo bolj stegniti. Kako so deklice nerodne! Tu—!« (Oba padeta za nekaj stopnjic navzdol.) »Ali si se zelo udarila? Mene rama boli, ker si ti padla nanjo.«

Tamara je skušala vstati.

»Zdi se mi, da sem si roko zvila. Pa nič ne dé. A'i sva sedaj že doli?«

»Že! Slišiš, kako tuli obsedenec? Mislim, da je najbolje, da zlezeva takoj zopet nazaj. Tako ga še nisem slišal divjati.«

Tamara je drhtela kot trepetlika. Toda takoj zbere zopet vse svoje moči ter reče:

»Pogum, Benjamin, angelja varha naju bodeta varovala.«

S temi besedami je šla po dolgem, obokanem hodniku proti ječi in brat ji je

boječe sledil. Skozi male luknje na vrhu je padalo nekaj žarkov luči v temne prostore; tudi so se njene oči že nekoliko privadile temi. Tako sta dosegla vrata, ki so vodila v ječo ter potrkala nanje.

Lucij Flav je v kratkem času svojega jetništva preživel strašne ure. Eleazar mu je povedal kar naravnost, da ga čaka grozna smrt, in sicer zato, ker si je hotel pridobiti ljubezen hčere izraelske, katero si je pa on, poveljnik in bodoči knez izraelskega ljudstva, izvolil za svojo nevesto. Rimljan pa je bil preponosen, da bi svojo ljubezen do Taramare tajil in opravičeval. Mesto tega je Eleazarju povedal celo v obraz, da mu je žal deklice, da je določena za ženo verolomnega Juda. Skoro bi ga Eleazar pri tisti priči prebodel s svojim mečem, pa se je premagal z namenom, da se maščuje strašneje.

»Ti si kriv, da je rabi Sadok iz Antijohije postavil svoje premoženje pod rimsko varstvo. Podpiši takoj to pismo na poslanika, da prekliče to naredbo,« je kričal nad vjetnikom. Tako pa ni uravnal Lucij, ampak Berenika po svojem zastopniku; stotnik je kljub temu pustil mirno Eleazarja v napačnem mnenju, da je to njegovo delo, in je odgovoril zbadljivo, kako ga veseli, da je tako dekličino premoženje zavarovano proti pohlepu njenege nevrednega snubača.

Tedaj mu je dal Eleazar roke zvezati na hrbtu in ga peljati v ječo k blaznemu Kajfi.

»Do jutra imaš čas premisliti se, sicer; pri mojem meču, te dam mučiti, da boš še za smrt beračil.«

In res, ure pri blaznem Kajfi so bile grozne, posebno ko je nastopila noč in se je v ječi svetlikal ogenj gorečega gradu.

»Zdaj prihaja Nazarenc k sodbi v oblakih neba! Že je odpečatil pekel — glejte, kako rdečijo peklenki plameni nebo! In jaz naj bom vržen v to žrelo! Že prihajajo satani, že trkajo na duri!«

Tako je divjal Kajfa, da je Lucij mislil, da tudi on do jutra izgubi pamet.

Tudi Lucij je slišal, da je nekdo potrkal na duri in da skuša odriniti zapahe.

»Pogum!« zašepeta ženski glas, kate-rega je takoj spoznal. »Pogum, stotnik! Z božjo pomočjo ti donašava svobodo.«

»Hči rabijeva!« zakliče Lucij.

»Da, jaz sem — pa za božjo voljo, zapahi se ne premaknejo, Benjamin!«

»Torej je Giezi zaklenil s ključem, ki vedno visi v njegovi sobi poleg vrat. Ne preostane nič družega, kakor da grem ponj,« toži Benjamin. »Ali boš mogla toliko časa sama čakati tu pri vratih? Jaz moram namreč nazaj po stopnicah v stanovanje, kamor pa ti ne smeš iti.

»Kajpa, tukaj hočem počakati. Teci, in naj ti Bog pomaga najti ključ!«

Deček odide. Lucij je stopil med tem tik vrat in skusil z vso močjo sneti vrata, pa se niso dala. »Bojim se, hči rabijeva, da ti nakoplje tvoja junaška velikodušnost slabih posledic in gotovo bo moje življenje predrago plačano s tvojim dobrim imenom ali tvojo srečo. Prepusti me moji usodi. Kar si zame storila, tudi ni zastonj; moreš si reči: umirajočemu sem preskrbela sladko tolažbo. In če dovoliš, bi te za dve reči še rad prosil. Raje umri kakor plemenita Rimljanka, kot pa da bi se omožila z Eleazarjem!«

»Obljubim ti, da nikdar prostovoljno ne postanem žena tega moža. Same sebe umoriti pa ne smem. To je proti zapovedi našega Boga. Katera je tvoja druga prošnja?«

»Sporoči na ljubo mater in sestro moj zadnji pozdrav! Pismo dospe v njene roke, če zapišeš nanj: Plemeniti gospej Lucini na Apijski cesti v Rimu. Piši jima, da sem mislil še v svoji zadnji uri nanji z ljubeznijo. Piši jima le bolj splošno, da sem umrl, kakor umre pošten vojak; naj ne zvesta, na kak način so mi tu vzeli življenje. Sicer se bosta žalostili do smrti. Piši jima slednjič, kako se veselim, da jih vidim zopet na boljšem svetu — a ne, o tem ne piši ničesar. O, da bi vsaj o tem kaj gotovega

vedeli! to bi bila tolažba v smrti! Kaj misliš ti o tem? O seveda, vi Judje verujete v drug svet. Le ne morem potemtakem razumeti, kako more kdo s tako vero v srcu izvrševati tolike hudobije, kakor ta nesrečnež tukaj, ki čaka svojega pogubljenja in kakor njegov sin in vnuk.«

»O Lucij, verujem v vstajenje mrtvih in v večno življenje. Verujem, da je Jezus Nazarenski vstal od mrtvih in da nam je zopet odprl po grehu zaprta vrata nebeška. Kakor hitro se mi ponudi ugodna prilika, se bom dala krstiti. O da bi tudi ti veroval in po krstu si vsaj želel, če bi ga ne mogel sprejeti: bilo bi ti to v večno zveličanje.«

»Ravno tako kot Lizija, ki je danes umrl s temi besedami na ustnicah! Nikdar ne bom pozabil zamaknjeni pogled njegovih oči, ko se je zgrudil na tla,« vzklikne Lucij. Nato prosi Tamaro, naj se ne izpostavlja še dalje nevarnosti; ta pa odgovori, da mora vsaj svojega brata počakati in nadaljuje dokazovati mu, zakaj mora pustiti poganstvo in se okleniti krščanske vere.

Konečno prispe Benjamin tako hitro, kakor je bilo v temnem hodniku to mogoče. »Ga že imam,« je klical ves zasopel. »Pa sedaj moramo zelo hiteti. Giezi leti za mano. Zbil sem mu svetilko iz rok in sedaj si mora poiskati druge, sicer bi me že ujel.

Pa kje je ključavnica? Tu! Moj Bog, ključa ne morem obrniti! Poskusi ti, Tamara!»

Tamara poskusi, pa ključ se ne premakne. »Zasuči ga na levo!« zaškliče Lucij v največjem strahu; vsaka sekunda je bila odločilna za njegovo rešitev in usodo Tamarino in Benjaminovo. Konečno se ključ premakne, železni zapahi se vdajo in Tamara stopi v ječo. Temni plašč ji je med napornim odpiranjem zdrknil z ramen; in tako je bila videti njena postava, katero je obsevala medla luč, prihajoča od grajskega požara, kot bi stal angel v mračno razsvetljenih prostorih. Kajfa se je zgrudil na kolena in vpil: »Tu prihaja poslanec Nazarenčev. To je eden izmed duhov, ki obdajajo njegov prestol v oblakih neba. Sedaj me bo vlekel pred njegovo sodišče, kjer me pričakuje obsodba večnega pogubljenja. Gorje mi!«

»Obžaluj svoje grehe, nesrečnej, in Jezus ti vse odpusti, kajti umrl je za grehe vseh,« reče Tamara, medtem ko odveže Luciju vrv, s katero so bile zvezane na hrbtu njegove roke.

Ko pa sliši Kafa ime Jezusovo, zdivja zopet in upije: »Na križ z njim! Njegova kri naj pride nad nas!«

»Pojdita, pojdita! Jaz ga ne morem več poslušati,« sili Benjamin in si tišči ušesa z rokama. »Pojdita, Giezi bo takoj tukaj.«

Vsi trije odhite po temnem hodniku do razpalih stopnic, po katerih splezajo zopet na vrh. Potem zapahnejo vrata, ki so jih položili čez stopnice, kajti spodaj začujejo Gieza vpiti in kleti. »Zdaj bo pa moral narediti ovinek skozi drugo hišo«, reče Benjamin. »S tem pridobimo ravno dosti časa, da uidemo. Stotnik, vrzi ta plašč proč, da te ne spoznajo ljudje na prvi pogled kot rimskega vojaka,« pravi Tamara.

»Kam pa naj gremo? V celem mestu ne poznam človeka, odkar so pomorili moje tovariše in odkar ni več Berenike.«

»Za menoj,« zakliče Benjamin. »Jaz vem za hišo tu blizu, kjer stanujejo zelo prijazni ljudje. Jaz moram itak z vama bežati; kajti Eleazar me ubije, če me dobi. Ti moraš tudi z nama, Tamara; kajti vrtar te gotovo ne bo pustil skozi vrata.«

Ni bilo več časa dolgo premišljevati. Lucij in Tamara sta sledila dečku, ki ju je peljal za razpalo poslopje, kjer je vodilo par stopnic na obzidje hišnega dvorišča. Od tu jima je pokazal Benjamin na Marijino hišo, ki je bila na drugi strani in jo je le nekaj vrtov ločilo od Kajfovega domovanja. »Natanael in jaz sva bila že večkrat tam. Pavlin, katerega dobro poznam, nama je podaril smokev in nama pokazal svoje lepe bele golobe. Tu moramo skočiti

na tla. Saj ni tako strašno visoko in spodaj je mehka zemlja. Le za mano!«

Nato skoči drzni deček v globino. Tamara pa se obotavlja. »Se ne upam skočiti,« reče; »bom raje poskusila priti skozi vrata.«

»To ni mogoče! Čuj, kak hrup je že na dvorišču. Morava. Daj mi roko, skočiva obenem.«

In tako se je z Lucijem vred upala skočiti. »Ali te je zbolelo?« jo vpraša ter jo vzdigne od tal.

»Ne zelo,« reče hoteč prikriti bolečino. »Le desna noga — moj Bog, zdi se mi, da je zlomljena. Ne morem hoditi. Pusti me v božjem imenu tu in beži z Benjaminom.«

Tedaj jo vzame kot otroka v naročje in sledi hitro in nalahno urnemu dečku. Nekaj vrtnih zidov, ki pa k sreči niso bili visoki, je sicer oviralo njihov beg, pa Lucij je srečno dosegel s svojim bremenom malo hišico, kjer je Benjamin že trkal na vrtna vratica in klical svojega prijatelja Pavlina.

Sedemindvajseto poglavje.

Med kristjani.

Konečno pride Pavlin z Rodo in vpraša, kaj da je.

»Odpri vendar, Pavlin! Ubijejo nas, če nas ujamejo,« prosi Benjamin in Tamara

pristavi: »Nedolžnemu rešite življenje, imejte usmiljenje z nami!«

To je zadostovalo. Šlo se je za izpolnitev zapovedi o ljubezni do bližnjega, in Pavlin je odprl brez obotavljanja. Pre-nočiti ubežnega Rimljana, to je bilo precej predrzno dejanje; pa proti zapovedi, ki jo je imenoval Gospod »svojo zapoved«, ni bilo nobenega pomisleka. In tako je povabil Pavlin stotnika v svojo sobo, kjer je tudi Benjamin še našel prostorček. Tamari pa je pripravila Roda ležišče in zlomljeno nogo je hladila z mrzlimi obkladki. »Jutri pokličemo Evzebija, zelo spretnega zdravnika, ki bo nogo zopet pozdravil. In sedaj bodi le miren, ljubi otrok,« reče dekla, ki se je takoj čutila nagnjeno k potrpežljivi deklici.

»Tako bom pri miru kot mačica, dobra Roda,« odgovori Tamara. »Samo eno prošnjo imam še. Glej, pred Kajfovo hišo me čaka moja stara Sara in umira strahu. Tudi si ne upa vrniti se brez mene v tempel. Ali bi mogla koga poslati k njej, da bi jo privedel semkaj? Samo za to noč; jutri bomo že gledali, da jo pošljemo kam drugam.«

»O ti draga moja — kako je le to mogoče? Zdaj vendar ne morem na cesto in pustiti vrata za sabo odprta,« jadikuje Roda.

»Stori mi to!« prosi Tamara. »Položi me za toliko časa poleg vrat! Moj dobri angel, ki mi je nocoj že toliko pomagal, in jaz bodeva skupno stražila.«

Tamara je znala tako prositi, da ji ni bilo mogoče odbiti kake prošnje. In tako se je Roda zavila v temen plašč in odšla. In res je našla Saro ter jo privedla srečno v hišico, kjer je uboga žena še veliko tožila, predno se je pomirila. Od spanja Sara ni hotela ničesar vedeti, ampak se je vsedla k Tamari in hladila svojemu ubogemu otroku zlomljeno nogo.

Ko so pripeljali Evzebija k Tamari, ga je ta spoznala na prvi pogled. »Evzebij,« je vzkliknila, »pošlje te sam Bog naših očetov! Ti, ki si s toliko ljubeznijo sprejel mojega dobrega očeta in skrbel zanj, se boš usmilil tudi mene in mojega malega brata.«

»Glej no, hči rabija Sadoka!« reče si volasi duhovnik, ki se ni malo začudil pri tako nepričakovanem snidenju. Hitro je sledilo nekaj vprašanj in odgovorov in v malo trenutkih je poznal Evzebij vse dekličine doživljaje od ure, ko je zapustil z rimskim stotnikom Betanijo.

Duhovnik je premišljeval med pogovorom, če bi bilo dobro pojasniti Tamari, da je glede očetove smrti v zmoti. Ko je bil rabi Sadok takrat v jezi in sovraštvu odšel iz obednice, je Evzebij poslal skrivaj

za njim Pavlina, da bi zvedel, kam se bo obrnil nesrečni mož; bil je tudi pripravljen pomagati mu, kolikor bi bilo to mogoče. Rabi Sadok se je ustavil v hiši Ecehije in tako je Evzebij mislil, da je bežal z Ecehijo in drugimi voditelji zmerne stranke iz strahu pred gorečniki v Herodov grad. Ko so si pa ta grad osvojili, je množica izvlekla velikega duhovnika Ananijo, Ecehijo in druge ugledne može izpod obokanega vodovoda in jih pomorila. In zelo verjetno je, da je divja množica ubila tudi rabija Sadoka ali ga vrgla v goreči plamen. Zakaj deklici, ki je itak mislila, da je oče mrtev, zopet odpirati komaj zaceljene rane? Zato se je zdelo Evzebiju pametnejše pustiti Tamaro v njenem mnenju, da je oče umrl že takrat v Betaniji, vsaj tako dolgo, dokler ni mogel pravzaprav otrokom nič gotovega povedati o očetovi smrti ali rešitvi. Zato je samo potolažil Tamaro in potem začel s pomočjo Rode in Sare preiskovati zlomljeno nogo.

Ta je bila zlomljena nad členkom, zato jo je moral zdravnik uravnati in jo zaviti trdno v povoj.

Bolečo operacijo je polajšala zdravniku posebna potrpežljivost in mirnost trpeče bolnice. Zato jo je pohvalil: „Še pri kakem moškem bi ne moglo iti bolje, hči moja! Zdaj pa ne preostane ničesar drugega, kakor da si par kratkih tednov prav

mirno v postelji in potem boš zopet tekala kakor srna po judovskih planinah.“

Nato se je Evzebij dalj časa razgovarjal s Pavlino, na kak način bi se dalo rešiti otroke rabijeve in rimskega stotnika.

„Na vsak način Rimljani zmagajo in si osvoje nesrečno mesto, kakor je Gospod določno prerokoval,“ reče bolnica. „Ali bi ga ne mogli skrivati toliko časa, da vdero njegovi vojaki v mesto? On bi nas potem lahko branil pred ogorčenimi zmagovavci.“

„Nisem mislil, da zna sestra velikega Pavla tako računati pri svojih delih usmiljenja,“ reče Evzebij smehljaje. „Vendar pri tem nič ne misliš nase. Tudi si Rimljani še ne bodo takoj osvojili mesta. Spominjaš se, da je rekel Gospod: Obdali te bodo z nasipom. — Tako dolgo pa stotnika ne moremo prikrivati. In tudi Tamari in Benjaminu moramo poiskati drugega skrivališča.“

„Marija je dozdej tako zvesto čuvala svojo hišico, da ne poznam v Jeruzalemu varnejšega mesta,“ odgovori Pavlina polna zaupanja in je duhovnika pregovorila, da Tamara in Benjamin ostaneta pri njej vsaj do povratka Eleazarjevega. Potem je govorila še o nesrečnih dnevih, ki se zdaj očitvidno bližajo in o ognjenem meču, ki jih na nebu naznanja in o drugih strašnih znamenjih na deželi, o katerih so poročali od vseh strani.

„Videti je bilo cele vojske, ki so se bojevale v oblakih, peš in na konjih,“ pravi Evzebij. „To mi je pripovedoval sel, ki je prišel iz Pele in naš dobri škof je po njem nujno naročil vsem kristjanom, katerih ne veže dolžnost ostati še dalje tu, da takoj zapuste mesto, katero se mora pokoriti za svoje strašno hudodelstvo.“

„Ali naj Pavlin ne posluša tega opomina? To veš, da ga odvežem sinovske dolžnosti, ki ga veže na mojo bolniško posteljo. Roda skrbi za moje bolno telo, in ti prinašaš hrane moji koprneči duši.“

„Ne le otroška ljubezen ga zadržuje v mestu,“ nasprotuje Evzebij, — „ampak tudi njegova cerkovniška služba. Sicer se pa lahko zgodi, da ti in tvoj sin darujeta žrtev ljubezni. Čujem namreč, do hoče poslati Simeon v Rim h Kefi (Petru) odposlanca z raznimi vprašanji, kako voditi cerkveno občino v obljubljeni deželi v teh strašnih časih in s prošnjami za miloščino. Jeruzalemska občina je že itak od začetka živela od ljubezni maloazijskih in grških občin! Kolikokrat nam je poslal tvoj sveti brat obilo darov! In sedaj mislijo nato, da pošljejo Pavlina kot odposlanca k Petru in k njegovemu velikemu sodelavcu Pavlu, ki se je zopet vrnil s svojega pota s Španskega v Rim. Kaj praviš k temu načrtu?“

✠ Pavlina se nekoliko ustraši. Nato pogleda proti nebu ter reče: „Gospodu bodi

hvala, da mu morem žrtvovati za brate svojega ubogega sina, ker je tudi On poslal v smrt svojega edinorojenega Sina, dasi smo bili mi njegovi sovražniki. Še danes naj zapusti Pavlin Jeruzalem.“

Evzebij se je čudil ter zrl na bolnico, vsled svoje svete velikodušnosti vredno sestro Pavlovo, in je hvalil Boga, da more ubogemu zemljanu vdahniti tako vzvišenih misli. Potem reče po kratkem premolku: „Danes ne, ampak kmalu odide Pavlin. Pripraviti mu moramo še preje pot. Morebiti bi bilo mogoče, da zapusti mesto obenem s tem stotnikom. Govoril bom z Rimljanom in če naredi name vtis poštenega človeka, lahko Pavlin z njim potuje. Tako, Pavlina, sedaj sem te pa že zadosti motil. Naj se tvoje srce zopet pogovarja z Bogom, ki nas obdaja kakor zrak, v katerem živimo.“

Evzebij odide nato k Luciju Flavu v sosedno poslopje, kjer je kmalu spoznal pošteno srce mladega Rimljana. Ta je bil tudi takoj pripravljen bežati iz mesta. Da bi čakal toliko časa, da si osvoje rojaki mesto, se mu ni zdelo varno. „Razume se samoobsebi, da zmagajo konečno Rimljani, in da se bodo kruto maščevali nad uporniki,“ je rekel. „Pri tem pa ni izključeno, da bi se Judom morda ne posrečilo včasih poslanika Gala v kaki bitki poraziti, kajti Gal ni ravno vzor rimskega vojskovodje. Vojska se zna še nekaj časa vleči. Medtem

pa bi me gotovò dobili, ker moj smrtni sovražnik Eleazar se bo na vse načine potrudil, da me zasačijo. In moje zopetno jetništvo bi bilo v pogubo dobrim ljudem, ki so me tu tako gostoljubno sprejeli. Sicer ne vem, kako naj pridem v Cezarejo do Galove armade, ne da bi me Judje spoznali ter ubili; a poskusiti hočem in moram. Vsaj drugim ne bom v pogubo. Preskrbi mi torej judovsko obleko in mi daj dober svet, kako bi bilo najvarnejše zapustiti to mesto.“

„Jaz grem s tabo,“ reče mali Benjamin, ki je pazno sledil pogovoru. „Tudi mene Eleazar ubije, če me dobi. In hočem ti kazati pot v Jeriho in odtod v Antijohijo, gotovo jo še najdem, ker sem sijo dobro zapomnil, ko sem semkaj potoval z očetom in sestro. In ko prideva v Antijohijo, te peljem v pristanišče, kjer so usidrane velike ladije, ki vozijo v Rim. In potem me vzameš s sabo in mi pokažeš veliki amfiteater z levi in medvedi in s sloni, o katerih si pripovedoval.“

Evzebij je vprašal dečka o njegovem življenju v Kajfovi hiši in s strahom slišal, da je starega velikega duhovnika njegov sin zaprl v tisti ječi, kjer je pričakoval Gospod dan križanja. Kako težko je skrivati živahnega dečka toliko časa v bližini Kajfove hiše, mu je bilo jasno. Misliti je moral torej tudi na to, da preskrbi dečku drugo stanovanje. Zato je obljubil dečku, da pre-

misli še, kako bi ga spravil v Antijohijo k oskrbniku njegovega očeta; samo toliko časa je treba še počakati, da Tamara ozdravi, in da bo lahko brez bolečin jezdila na muli. Stotniku pa je povedal duhovnik, da je zanj že našel tovariša, ki naj ga spremlja v Cezarejo; sicer bo pa beg radi varnosti mogoč šele čez nekaj dni. Lucij se je zahvalil; Evzebij pa je odgovoril smehljaje, da mu kar popolnoma zastoj ni ustregel, ampak pričakuje od njega, da ščiti svojega spremljevalca pred Rimljani in mu preskrbi na kaki ladiji vožnjo v Italijo. Stotnik je to rad obljubil.

Prve dni ni bilo misliti na beg. Že prihodnje jutro so prinesli sli poročilo od Eleazarja, da se je zbrala Galova vojska, močna tridesettisoč mož, pri Ptolemáidi in da koraka od tam čez Antipatris in Lido proti Jeruzalemu ter požiga in ropa, kar ji pride na pot. Takoj naj peljejo ben Giora, Gorios in drugi poveljniki vse oboroženo moštvo na Gibeon, kjer bo mogoče potolči sovražnika, še predno prikoraka čez gorske prelaze. Tako so oznanjale trompete s tempeljskega griča in klicali glasniki po vseh ulicah k boju. Kmalu je korakalo gotovo petdesettisoč mož Rimljanom nasproti in posrečilo se jim je, da so potisnili Gala nazaj do Betórona. Če ne bi priskočila rimska konjenica bežečim četam na pomoč, bi Judje Gala popolnoma premagali. V ne-

malo jezo Eleazarjevo pa se je med vsemi judovskimi poveljniki posebno odlikoval roparski poglavar ben Giora, ki je najhrabrejše preganjal rimske čete. Pripeljal je celo množico uplenjene tovarne živine s seboj v Jeruzalem in si je tako priboril lavoriko, ki si jo je že tempelski glavar zvil krog čela.

Nevoščljivost judovskih voditeljev je zakrivila, da zmage niso izrabili. Namesto da bi s skupnimi močmi zasedli gorske prelaze in jih branili, so hiteli nazaj v mesto, da ne izgubijo svojega vpliva na razne stranke. Galova vojska jim je sledila. V razdalji nekaj štadijev od severnega zidu se je utaboril in si v malo dneh osvojil — gotovo vsled izdaje onih meščanov, ki so bili rimskega mišljenja — novo mesto in je zažgal. V mestu samem, kjer mirovna stranka ni bila že popolnoma zatrta, so divjali strašni boji. Skoro se je posrečilo nekemu poveljniku odpreti Rimljanom vrata; pa Eleazar ga je premagal in ga prisilil, da se je vrgel vpričo Rimljanov raz mestnega zidu v globino. Čestij je nato zastonj pozkušal prodreti drugi zid na severni strani templja. Vsled neugodnih znamenj, katere je prerokoval poganski duhovnik praznovernemu Rimljanu, je izgubil ves pogum; zato je takoj popustil obleganje in hotel peljati svojo legijo v Cezarejo, da bi si nabral tam novih čet. Judje pa so pod

vodstvom Eleazarjevim in ben Giorovim prihiteli za njim ter ga pri Betoronu popolnoma potokli. Le z zvijačo se mu je posrečilo uiti z malim ostankom svoje armade. Štiristo mož pa je moralo ostati pred mestom ter čuvati pri taborišču, kakor bi pričakovala cela armada dneva in se pripravljala na novo bitko, medtem pa se je poslanik rešil v temni noči z izgubo peterih tisoč mož. Tistih štiristo so Judje kruto pomorili in se tako z bogatim plenom in z vsemi stroji za obleganje vrnili v Jeruzalem. Eleazarja in ben Giora je ljudstvo sprejelo z velikim veseljem in radovanjem; le v tem se ni moglo zediniti, kateri izmed obeh je pravi Mesija.

Medtem časom je hodil Evzebij vsaki dan v Marijino hišo ter obiskaval Tamaro in Pavlino, poročal stotniku o dogodkih ter prinašal Benjaminu smokev in grozdja in ga tolažil, da bo kmalu zopet prost. Dečka je bilo res komaj še obdržati v tesnem skri-vališču in celo njegovo zdravje je trpelo v tej ječi. Tisti večer ob slovesnem sprejetju Eleazarja in ben Giora je prihitel zopet Evzebij takoj, ko se je zmračilo, ter rekel: „Sedaj ali nikdar morate beg poskusiti! Vse mesto je pijano veselja. Hči Sijonska, ki je zavrgla pravega Mesija in ga preganjala kot roparja, pozdravlja sedaj v svoji zaslepljenosti roparskega glavarja kot Mesijo. Sedaj so tu dnevi sodbe božje“

Potem je spremil Lucija in dečka iz njihovega skrivališča v hišo, kjer sta pripravili Roda in Sara majhen obed za slovo. Stotnik se je oblekel v judovsko nošo ter tako stopil pred Tamaro. Ta se je smehljala ter mu ponudila roko.

Vsak večer, takoj ko se je zmračilo, je prišel z Benjaminom k njej, se vsedel poleg njene postelje ter poslušal nauk o krščanskih resnicah, katere mu je Pavlin razlagal in Evzebij izpopolnjeval. Njegove ugovore so vse rešili, krščanske npravne resnice je občudoval. Vendar se ni mogel Lucij odločiti za sprejem med katehumene (tisti, ki se pripravljajo za sprejem sv. krsta), kakor je to storila Tamara takoj v prvih dneh pouka. Namesto da bi se ponižno podvrgel nauku, katerega verjetnost sta mu Pavlin in Evzebij tako jasno dokazala, je njegov ponosni razum še vedno modroval o skrivnosti sv. Trojice.

„O kako si ponosen!“ ga je grajala Tamara. „Kako more razumeti ustvarjeni razum bistvo Stvarnikovo! Moli, namesto da modruješ!“

„Bom. Pa tudi ti moli zame. Upam, da se kmalu vrnem s svojimi zmagovalnimi vojaki. Naj čuvajo medtem angeli tebe in to hišo!“

„Kako moreš o tem dvomiti, ko jo je vendar kraljica angeljev posvetila s svojim bivanjem v teh prostorih?“

Tedaj ju je poklicala Roda k malemu obedu, ki je bil pripravljen v Pavlinini sobi. Prostor je bil zelo tesen; pa Sara je rekla: „Veliko potrpežljivih ovac se stisne v eno stajo. Tudi Tamara se je udeležila obeda in je šepala, naslanjajoč se na krepke Rodine rame, prvič k bolniški postelji svoje dobrotnice, ki je deklico ljubeznivo sprejela kakor svojo hčerko. Hoteli so biti veseli med obedom, pa ni šlo. Okoliščine, v katerih so se ločili, so bile skoro brezupne. In tako so se vsi čutili olajšane, ko se je Evzebij dvignil in molil kratko zahvalno molitev.

Nato je stopil Pavlin k svoji materi ter jo v slovo poljubil; potem je pokleknil, da prejme od nje blagoslov. „Služi Kristusu in Cerkvi; bojuj dobri boj in misli na krono, ki ti je pripravljena. V nebesih se zopet vidimo,“ je govorila Pavlina.

Trenotek so še pomolili pred čudežnim potnim prtom Veronikinim, katerega je prepustil škof Simeon Pavlini v tolažbo. Tamara in Lucij sta prvič videla podobo trpečega Zveličarja, ki je napravila na oba globok vtis. Zgodovino te podobe jima je preje pripovedoval že Pavlin. Benjamin je bil ves prestrašen, ko je gledal moža bolečin s trnjevo krono in je vzkliknil: „Oh, tako ga je dal mučiti Kajfa rimskemu oskrbniku“.

„Radi naših grehov“, je pristavila Tamara s solzami v očeh in je vprašala Lucija: „Ali še ne veruješ?“

„Resnično, človeška roka bi težko kaj takega naslikala“, je odgovoril stotnik globoko ganjen.

Tedaj pa je vzpodbujal Evzebij k slovesu, in ločili so se s težkimi srci.

Benjamin je še zaklical svoji sestri: „Kajne, Tamara, če bi mogla hoditi, bi tudi raje šla z nami, kakor pa bi ostala v tem mestu, kateremu se bo zgodilo kakor Sodomu in Gomori. Sicer pa bodi le pogumna, Bog te bo čuval po svojih angelih.“

Evzebij jih je peljal nato na neko hišo v bližini južno-zapadnega obzidja. Hiša je bila last kristjanov, ki so s svojo občino bežali v Pelo, in Evzebij je imel ključ. Dva pomočnika, ki sta se ponudila prostovoljno duhovniku v pomoč, sta ga tu pričakovala.

„Pot na obzidju je popolnoma zapuščena, gospod. Čuvaji sede vsi pri čuvajnici gnojnih vrat, kjer pri polnem vrču slave novega Mesijo, roparskega poglavarja. Popolnoma varni smo,“ je pripovedoval eden izmed njiju.

Šli so nato skozi hišo in po dvorišču k zidu, kjer so pristavili lestvico. Prvi je splezal na obzidje Pavlin. Lucij je hotel Benjamina nesti v naročju. Pa deček je hotel sam splezati na obzidje. Oba pomočnika otovorjena z vrvmi in velikimi košarami sta sklenila vrsto.

„Zdelo se mi je najprevidnejše, da zapustiš mesto, kakor tvoj veliki rojak Da-

maskus, ko ga je hotel kralj Aretas prijeti“, je rekel Evzebij Pavlinu.

„Do terebintske doline boš lahko našel pot kljub temni noči; tam te pričakuje eden naših bratov z ježnimi živinčeti. Naj bo torej angel Tobijev vaš spremljevalec! Kaj pa je to? Milostljivi Bog!“

Od Morije sem je naenkrat zažarel rdeč plamen preko mesta. „Tempelj gori!“ so vskliknili vsi in so dvignili vsi prestrašeni svoje roke proti nebu.

„Ne, to ni naraven ogenj“, je rekel eden izmed obeh pomočnikov.

„To je eno izmed predznamenj, ki oznanjajo strašno kazen božjo, ki pride nad to mesto,“ je pristavil drugi. „Ob prazniku šotorov je nevidna roka odprla vrata korintskega vhoda, katera more 20 mož komaj premakniti, ter jih dvignila. Glas, ki je bil silnejši kot človeški, se je začul: Zapustimo oskrunjeno mesto! In potem je bil slišati velik šum v zraku — odhod duhov-čuvaljev. Duhovniki so hoteli vse to prikriti. Pa jaz vem popolnoma gotovo. In glejte tu góri strašno repatico!“

Oblaki so se razdelili in med njihovimi rdečimi robovi je zažarel nad zavrženim mestom ognjeni meč. Po ulicah se je razlegal divji krik, vmes pa so se čuli glasovi cimbal; tolpa je plesala in pila in kričala: „Naj živi naš Mesija, Simon ben Giora, in njegov vojskovodja, hrabri Eleazar!“

„Hitro, hitro, bojim se, da pridejo sem!“ je silil Evzebij. „O vi srečni, ki vas pustí usmiljeni Bog oditi iz tega mesta!“

Najprvo so spustili Pavlina v košari ob visokem obzidju navzdol; njemu je sledil deček in zadnji je bil stotnik. Potem so odšli možje ter gledali polni strahu zdaj na tempelj zdaj na nebo, kjer so zastonj v zadnji uri opominjale izredne prikazni k pokori in izpreobrnitvi.

